

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**MECMÛ'ATÜ'L-EŞ'ÂR
SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ, NURİ ARLASEZ
NUMARA 263 (İNCELEME-METİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve MUTLU

**Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Bayram Ali KAYA

HAZİRAN - 2014

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MECMÛ'ATÜ'L-EŞ'ÂR
SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ, NURİ ARLASEZ
NUMARA 263 (İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve MUTLU

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı

“Bu tez 18/06/2014 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. Dr. Bayram Ali KAYA	Basarılı	
Prof. Dr. İsmail GÜLEA	Basarılı	
Doç. Dr. Ozan YILMAZ	Basarılı	

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Merve MUTLU

18/06/2014

ÖNSÖZ

Bir kültürü yaşatmaya çalışmak, şüphesiz ki zamanın hızlı akışı ve tekrarlanamayışı karşısında kalıcılığı sağlayacak mühim bir çabadır.

Tarihî bir çerçeveden bakıldığında Türk kültürünün, devamlılığı doğrultusundaki direnişi, sayısız tecrübeler atlatmış başarısı, yaşantımızda her daim canlı bir tablo gibi varlığını hissettirmiştir. Türk edebiyatının her döneminde, tarihin her safhasında yeni öğütler işitebileceğimiz güçlü seslere rastlamak mümkündür. Bunların edebiyatımıza yansımaları acılarıyla ve sevinçleriyle harmanlanarak bazen yürekli bir yakarış, bazen de mağrur serzenişler şeklinde olmuştur. Türk tarihinin içinden gelen türlü zaferler karşısında daima mütevazı olan bu ses, Türk edebiyatındaki tahtında lâıyk olduğu yeri bulmuş, toplumuzda geniş yankılar uyandıran pek çok eser kültür ve sanatımızın bir yansıması olarak yüzyıllardır varlığını korumuştur.

Çalışmamız, edebî dünyamıza 16. yüzyıl noktasından bakan, zihinlerde beliren özgün imgeleri çeşitli şairlerin ifadesiyle aktaran şiirlerden oluşan ve *Mecmû'atü'l-Eş'âr* (Süleymaniye Ktp. Nuri Arlasez Kataloğu 263) adıyla kayıtlı 71 varaklık bir şiir mecmuasının incelenmesi ve transkripsiyonlu metninden oluşmaktadır.

Transkripsiyon alfabetiyle hazırlanan metin bölümünden önceki giriş kısmında çalışmamızın amacı, önemi, yöntemi ve konusu ifade edilmiş, şiir mecmuaları hakkında genel bir bilgi verilmiştir.

Girişten sonra yer alan birinci bölümde mecmuanın dış özellikleri, muhtevası ve dil özellikleri açısından tanıtımı yapılmıştır. Bu çerçevede, mecmuada yer alan şairler ile bu şairlerin şiirlerinin nazım şekli ve sayısının bulunduğu bir tablo hazırlanmıştır. Ardından mecmuada şiir veya şiirleri yer alan şairlerden, kimliği tespit edilebilenlerin kısa biyografilerine yer verilmiştir.

Mecmuada yer alan şairler, bu şairlerin şiirlerinin ilk mısraı, söz konusu şiirlerin mecmua içerisindeki şiir numarası, varak numarası, nazım şekli, karşılaştırma yapmak için incelenen eserler ve bu eserlerin sayfa numarası yine ayrı bir tablo hâlinde hazırlanmış ve son olarak şiirlerde yer alan bahirler ve kalıplarına yer verilmiştir.

Mecmuada olup da yayınlanmış veya akademik olarak hazırlanmış ulaşabildiğimiz çalışmalarda bulunmayan şiirler de bu tablo vasıtasıyla ve bazı kısaltma işaretleri kullanılarak belirtilmiştir. Söz konusu kısaltma işaretlerinin ihtiva ettiği anlam *Tablo İşaretler Sistemi* başlığı altında ifade edilmiş, *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Âit Kısaltmalar* başlığı altında ise karşılaştırılan eserin bilgisine yer verilmiştir. Bu tablodan sonra şiirlerde yer alan bahirler ve kalıpları belirtilmiştir.

Bir şairin şiirine ulaşmak, hatta şairin kimliğini kesin bir şekilde belirlemek için aynı mahlaslı pek çok çalışma taranmıştır. Söz konusu şiirlere ulaşmak için taranan eserlerde, ulaşmaya çalıştığımız şiir mevcut olmadığı için bu çalışmalar *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Âit Kısaltmalar* başlığı altında değil *Kaynakça* bölümünde, Tablo 2’de ise *-İ.E.* (İncelenen Eser) şeklinde belirtilmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde metnin kuruluşunda, transkripsiyon ve imlâsında izlenen yol belirtilmiş, metnin işaretler sistemine yer verilmiştir. Ardından, 263 numaralı mecmuanın transkripsiyonlu metni oluşturulmuş, burada yer alan şiirler yayınlanmış dîvânlar başta olmak üzere, dîvânların dışındaki diğer akademik çalışmalarla da karşılaştırılarak mevcut farklılıklar dipnot alanında verilmiştir.

Karşılaştırmada kullanılan eserlerin künye bilgilerini dipnot alanında ayrıntılı bir şekilde vermek yerine eser adı ve sayfa numarası şeklinde bir kısaltmaya gidilmiş, karşılaştırma yapılan eserin ayrıntılı künye bilgileri *Kaynakça* bölümünde verilmiştir.

Mecmuada yer alan şiirlerin büyük bir bölümüne basılı dîvânlarda veya tez çalışmalarında rastlanılmıştır; ancak bunlarda rastlanılamayan veya kime ait olduğu tespit edilemeyen şiirler de mevcuttur. Bu şiirlerin de çalışmamızın niteliği ve verimliliği açısından

önemli olduğu bilinmektedir ve daha sonra yapılacak yeni çalışmalarla bazılarının belirlenebileceği ümit edilmektedir.

Amacımız, edebî bir birikim ve emeğin ürünü olan, aynı zamanda döneminin kültürel, edebî ve estetik birikiminden izler taşıyan bu şiir mecmuasının gün ışığına çıkartılmasıyla Türk edebiyatının gelişim sürecinin sağlıklı bir şekilde belirlenmesine katkıda bulunmaktır.

El yazması bir metin çalışmam konusunda beni yönlendiren, böylesi bir çalışmada danışmanlığımlı üstlenerek önemli katkılarda bulunan, eğitim hayatım süresince daima örnek aldığım değerli danışman hocam Prof. Dr. Bayram Ali KAYA'ya, çalışmam boyunca yardımlarını gördüğüm değerli hocalarım Prof. Dr. İsmail DURMUŐ, Doç. Dr. Ozan YILMAZ, Yrd. Doç. Dr. Esmâ ŐAHİN ve Dr. Ümran AY'a ayrıca çalışmamda önemli katkılar sağlayan Uzm. Selman KARADAĞ'a teşekkürü bir borç bilirim.

Merve MUTLU

18/06/2014

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	ii
TABLO LİSTESİ	vi
TABLO İŞARETLER SİSTEMİ	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: MECMÛ'ATÜ'L-EŞ'ÂR'IN TANITIMI	6
1.1. Mecmuanın Dış Özellikleri, Muhtevası ve Dil Özellikleri	6
1.2. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Biyografileri	10
1.3. Şiirlerde Yer Alan Bahirler ve Kalıpları	38
BÖLÜM 2: METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YOL VE METİN	42
2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol	42
2.2. Metnin Transkripsiyon ve İmlâsında İzlenen Yol	46
2.3. Metnin İşaretler Sistemi	50
2.4. Metin	52
SONUÇ	244
KAYNAKÇA	245
EK	255
ÖZGEÇMİŞ	331

KISALTMALAR

1. Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Âit Kısaltmalar:

Amrî D.: Amrî Dîvan (Tenkidli Basım), Dr. Mehmed Çavuşoğlu, İstanbul 1979.

Bâkî D.: Bâkî Divânı (Tenkitli Basım), Dr. Sabahattin Küçük, Ankara 1994.

Ca'fer Çelebi D.: The Life And Works of Tâcî-zâde Ca'fer Çelebi, with a Critical Edition of his Dîvân, İsmail E. Erünsal, İstanbul 1983.

C. N.: Eğridirli Hacı Kemal'in Câmiü'n-Nezâir'i (Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme), Yasemin Ertek Morkoç, İzmir 2003.

D. Ulvî D.: Derzi-zâde Ulvî (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni), İsmail Çetin, Elazığ 1993.

E. Şevkî D.: Edirneli Şevkî Dîvânı, Dr. Halil İbrahim Yakar, Konya Ekim 2010.

Emrî D.: Emrî Divanı, M. A. Yekta Saraç, İstanbul 2002.

Figânî D.: Figânî ve Divançesi, Prof. Dr. Abdülkadir Karahan, İstanbul 1966.

Fuzûlî D.: Fuzûlî Türkçe Divan, Prof. Kenan Akyüz, Dr. Sedit Yüksel, Süheyl Beken, Dr. Müjgân Cunbur, Ankara 1958.

G. M. Âlî D. II: Gelibolulu Mustafa Âlî Divan II, İ. Hakkın Soyak, 2006.

Hayâlî Bey D.: Hayâlî Bey Dîvânı, Dr. Ali Nihat Tarlan, İstanbul 1945.

Hayretî D.: Hayretî Dîvânı (Tenkidli Basım), Dr. Mehmed Çavuşoğlu - M. Ali Tanyeri, İstanbul 1981.

İshâk D.: Üsküblü İshâk Çelebi Dîvan (Tenkidli Basım), Dr. Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanyeri, İstanbul 1989.

K. Fazlî D.: Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin), Mustafa Özkat, İstanbul 2005.

Mesîhî D.: Mesîhî Dîvânı, Prof. Dr. Mine Mengi, Ankara 1995.

M. Hâtun D.: Mihrî Hâtun Divânı, Prof. Dr. Mehmet Arslan, Ankara 2007.

Necatî Beg D.: Necatî Beg Divanı, Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan, İstanbul 1963.

Nev'î D.: Nev'î Divan (Tenkidli Basım), Dr. Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, İstanbul 1977.

P. Şem'î D.: Prizrenli Şem'î'nin Divanı'nın Edisyon Kritiği ve İncelenmesi, Murat Ali Karavelioğlu, İstanbul 2005.

Revânî D.: Revânî Dîvânı, Ziya Avşar, Kültür ve Turizm Bakanlığı, (E-kitap).

Ş. M. II: Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. asır Divan Şiiri Ulvî, Me'âlî, Nihanî, Feyzî, Katibî, Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan, İstanbul 1948.

T. Ş. : Kınalı-zade Hasan Çelebi, Tezkiretü'ş Şuarâ, Dr. İbrahim Kutluk, C.: II, Ankara 1981.

Usûlî D.: Usûlî Hayatı Sanatı ve Divanı, Yrd. Doç. Dr. Mustafa İsen, Erzurum 1988.

Vusûlî D.: Vusûlî Dîvân [İnceleme-Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin], Hakan Taş, Konya 2008.

Zatî D.: Zatî Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon), Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan, I. Cild, İstanbul 1967.

2. Diğer Kısaltmalar:

a.g.e.	: Adı geçen eser
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
D.	: Dîvân
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
DT.	: Doktora Tezi
G.	: Gazel
Ktp.	: Kütüphane
M.	: Mecmua
Mr.	: Murabba
Nu. / No.	: Numara
s.	: Sayfa
TEİS	: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
TDEA	: Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi
YLT.	: Yüksek Lisans Tezi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şairler ve Kullanılan Nazım Şekli ile Sayısı.....	8
Tablo 2: Genel Tablo.....	19
Tablo 3: Transkripsiyon Tablosu	51

TABLO İŞARETLER SİSTEMİ

- : Tablo 2’de ilgili şiirin yer aldığı bir esere ulaşamadığımızı gösterir.
- İ.E.** : Tablo 2’ de ilgili şiirin incelenen eser ya da eserlerde olmadığını gösterir.

Tezin Başlığı: Mecmû'atü'l-Eş'âr Süleymaniye Kütüphanesi, Nuri Arlasez Numara 263 (İnceleme-Metin)	
Tezin Yazarı: Merve MUTLU	Danışman: Prof. Dr. Bayram Ali KAYA
Kabul Tarihi: 18.06.2014	Sayfa Sayısı: ix (ön kısım) + 254 (tez) + 76 (ek)
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı	Bilim Dalı: Eski Türk Edebiyatı
<p>Bu çalışma Süleymaniye Kütüphanesi Nuri Arlasez Koleksiyonu'nda 263 numarada <i>Mecmû'atü'l-Eş'âr</i> adıyla kayıtlı mecmuanın incelenmesi ve transkripsiyonlu metninden oluşmaktadır.</p> <p>Çalışmada öncelikle mecmuanın tanıtımına, sonrasında transkripsiyonlu metin çalışmasına yer verilmiş ve mecmuada yer alan şiirler yayınlanmış eserlerle karşılaştırılarak mevcut farklar gösterilmiştir. Yine bu çalışmayla bazı şairlerimizin bilinmeyen şiirleri de gün yüzüne çıkarılmıştır.</p> <p>Mecmuada çoğunlukla 16. yüzyıl şairlerinin şiirleri yer almaktadır. Mecmuada bulunan toplam 268 şiirin 252 tanesinde mahlas bulunmaktadır. Bu mahlaslar dikkate alınarak ve de ilgili akademik çalışmalardan hareketle yapılan incelemeler sonucunda şiirlerin hangi şairlere ait olduğu büyük oranda belirlenmiştir.</p> <p>Çalışmanın sonunda sonuç bölümü, kaynakça, asıl nüsha ve özgeçmişe yer verilmiştir.</p>	
Anahtar Kelimeler: Şiir Mecmuası, Şair, Dîvân Şiiri.	

Title of the Thesis: Mecmû'atü'l-Eş'âr Süleymaniye Library, Nuri Arlasez Number 263 (Analysis-Text)	
Author: Merve MUTLU	Supervisor: Prof. Dr. Bayram Ali KAYA
Date: 18.06.2014	Nu. of pages: ix (pre text) + 254 (main body) + 76 (App.)
Department: Turkish Language and Literature	Subfield: Classical Turkish Literature
<p>This study contains the presentation and transcription of the poetry journal listed as <i>Mecmû'atü'l-Eş'âr</i> recorded on number 263 in the Nuri Arlasez Collection in Süleymaniye Library.</p> <p>In the study, firstly the presentation of the journal, then the transcribed text study was given place and by comparing the poems in the journal with the literary works being published, current differences were stated. In addition to this, the unknown poems of the some poets were also found out though this study.</p> <p>The journal usually includes the poems of the poets living in 16th century. 252 of the 268 poems in the journal have the appellation. Considering these appellations and in consequence of the researches being done on the basis of the related academic studies, the poets of the poems were largely determined.</p> <p>At the end of the study, conclusion part, bibliography, original text and curriculum vitae were presented.</p>	
Anahtar Kelimeler: Poetry Journal, Poet, Dîvân Poetry.	

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

Çalışmamızın amacı, Süleymaniye Kütüphanesi Nuri Arlasez Kataloğu'nda 263 numarada *Mecmû'atü'l-Eş'âr* adıyla kayıtlı olan şiir mecmuasında yer alan şairlerin şiirlerini tespit edip bunları yayınlanmış dîvânlar başta olmak üzere, ilgili akademik çalışmalarla da karşılaştırarak mevcut farkları ortaya koymak, kime âit olduğunu tespit edemediğimiz şiirleri ise araştırmacıların dikkatine sunmaktır.

Çalışmanın Önemi

Çalışmamızın önemi, bilhassa dîvânlarda yer almayan şiir varlığına dikkat çekmek, mecmuaların karşılaştırmalı dîvân neşirleri bakımından önemini vurgulamak, büyük oranda 16. yüzyıl şairlerinin şiirlerinden oluşmakla birlikte farklı kelime ve mısralara, hatta şiirlere sahip olan bu mecmuanın transkripsiyonlu metin çalışmasını gerçekleştirerek eseri gün ışığına çıkarmak, bu vesileyle gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutmaktır.

Çalışmanın Yöntemi

Süleymaniye Kütüphanesi Nuri Arlasez Koleksiyonu'nda 263 numarada *Mecmû'atü'l-Eş'âr* adıyla kayıtlı olan mecmuanın metnini oluştururken öncelikle benzer tez çalışmalarını inceledik. Hiçbirini her yönüyle ve de tek başına örnek almamakla birlikte, Selman Karadağ tarafından hazırlanmış olan (Bkz. *Millî Kütüphane 2860 Numaralı Şiir Mecmuası*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2011) yüksek lisans tez çalışmasından bilhassa tablolar bakımından yararlandık.

Çalışmamızın birinci bölümünde 263 numaralı mecmuanın dış özellikleri, muhtevası ve dil özellikleri bakımından tanıtımını yaptık. Bu çerçevede, mecmuada yer alan şairler ile bu şairlerin şiirlerinin nazım şekli ve sayısını ihtiva eden bir tablo hazırladık. Ardından, mecmuada şiir veya şiirleri yer alan şairlerden, kimliğini tespit edebildiklerimizin kısa biyografilerine yer verdik.

Mecmuada yer alan şairler, bu şairlerin şiirlerinin ilk mısraı, söz konusu şiirlerin mecmua içerisindeki şiir numarası, varak numarası, nazım şekli ve karşılaştırma yapmak için incelenen eserler ve bu eserlerin sayfa numarasını yine ayrı bir tablo hâlinde belirtip son olarak şiirlerde yer alan bahirler ve kalıplarına yer verdik.

Tabloları oluştururken mecmuanın mevcut şiir düzeni yerine, şairlerin isimlerinin alfabetik sıralamasını esas aldık. Böylelikle mecmuada yer alan her şairin şiirlerini bir arada görebilmek mümkün oldu. Kime ait olduğunu tespit edemediğimiz 8 şiiri ise varak sıra numaralarını esas almak sûretiyle ilgili tablonun sonuna ekledik.

Tablo 2’de yer alan *İncelenen Eser ve Sayfa Nu.* başlığı altında, mecmuada bulunan şiirleri karşılaştırmak için kullandığımız eserleri, ilgili kısaltmaları ile verip *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Âit Kısaltmalar* başlığı altında ise detaylı olarak belirttik. Şairlerin mahlaslarından yola çıkarak yaptığımız araştırmalar sonucunda ulaşamadığımız şiirleri ise *-İ.E.* şeklinde belirttik ve *Karşılaştırmada Kullanılan Eserler* başlığı altında değil, *Kaynakça* bölümünde verdik. Her iki başlık altında yer alan eserlerin ve ayrıca dipnot alanında belirtilen karşılaştırmalarda kullanılan eserlerin adlarının yazılışında kitap üzerindeki orijinal şekillerine bağlı kaldık.

Çalışmamızın ikinci bölümünde metnin kuruluşunda, transkripsiyon ve imlâsında izlenen yolu belirtip metnin işaretler sistemine yer verdik. Ardından, 263 numaralı mecmuanın transkripsiyonlu metnini oluşturup, burada yer alan şiirleri dîvânlar başta olmak üzere, dîvânların dışındaki diğer akademik çalışmalarla da karşılaştırarak mevcut farklılıkları dipnot alanında belirttik.

Çalışmanın sonunda sonuç bölümü, kaynakça, mecmuamızın asıl nüshası ve özgeçmiş yer almaktadır.

Çalışmanın Konusu

Çalışmamızın konusunu Süleymaniye Kütüphanesi Nuri Arlasez Kataloğu'nda 263 numarada *Mecmû'atü'l-Eş'âr* adıyla kayıtlı olan eserin incelenmesi ve transkripsiyonlu metin çalışması oluşturmaktadır.

Mecmualar, edebiyat tarihimizde büyük yer edinmiş şairlerin şiirlerini içermelerinin yanı sıra, adına ve şiirlerine pek fazla rastlayamadığımız şairlerin şiirleriyle de karşılaşma imkânı sunduğu için oldukça önemli eserlerdir. Bu önemi daha açık bir şekilde ifade edebilmek için mecmualar hakkında genel bir bilgi vermeyi uygun görmekteyiz:

Sözlük anlamı “*toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzîm edilmiş şeylerin hepsi*”¹ olan mecmua, bir edebiyat terimi olarak “*genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır.*”²

Mecmuaların Osmanlı dönemindeki gelişimine bakarak XV. yüzyıldan itibaren ortaya çıkmaya başlayıp XVI. yüzyıldan sonra ise gerek sayı gerekse çeşit bakımından arttığı söylenilebilir.³

“*Mecmua başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi âyetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilâç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihî belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır. Bir telif türü olarak gelişimini tamamladıktan sonra genellikle kitap hüviyetindeki teliflerden farklı bir tarafı kalmamıştır.*”⁴

¹ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Ankara : Aydın Kitabevi Yayınları, 2006, s. 596.

² Mustafa Uzun, “Mecmua”, **DİA**, C.: 28, Ankara : Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2003, s. 265.

³ Mustafa Uzun, **a.g.e.**, s. 266.

⁴ Mustafa Uzun, **a.g.e.**, s. 265.

‘‘Daha çok Osmanlı ve İnan sahasında rağbet gördüğü anlaşılan özel mecmuaların kâğıdının kalitesi, rengi, boyutları, cildi, yazısı, tezhibi, şekli gibi vasıfları ve maddi nitelikleri itibariyle birbirlerinden çok farklı olduğu, bir kısmının düzensiz, âdeta karalama defteri, bir kısmının çok düzenli ve özenli bir sanat eseri niteliği taşıdığı görülmektedir. Dzensizlerin çoğu doğrudan derleyicisinin eliyle yazılmış olduğu için okunaksız ve istinsah hatalarıyla dolu, babadan oğula veya elden ele intikal ettiğinden dolayı farklı kişilerin yazısına ve ilgisine göre şekillenmiş, değişik konulara yer veren güvenilmez metinler hâlinededir.’’⁵

‘‘Mecmualar kendi aralarında şöyle bir tasnife tabi tutulabilir:

1. Nazire Mecmuaları: Mecmuatü’n-nezâir, Câmii’n-nezâir, Mecmaü’n nezâir, Pervane Bey mecmuası, Metâli’n-nezâir.

2. Seçme şiir Mecmuaları: Mecmua-i eş’ar (Mecmuatü’l-eş’ar), Mecmua-i devavin (Mecmuatü’d-devavin).

3. Aynı Konu ile İlgili Eserlerin Bir Araya Gelmesi ile Oluşan Mecmualar: Eş’arnâme-i müstezad, Mecmua-i tevârih, Menâhicü’l-inşa, Mecmua-ı mnşeat’s-selâtin.

4. Karışık Mecmualar: Câmii’l-meâni.

5. Tanınmış Kişilerce veya Derleyeni Belli Kişilerce Hazırlanmış Mecmualar: Müstakimzâde mecmuası, Ayvansarayi mecmuası (Mecmua-i tevarih), Süleyman Fik Efendi mecmuası, Fasih Ahmed Dede mecmuası, Hattat Hüseyin ve Salih Nâmık mecmuası.’’⁶

⁵ Mustafa Uzun, **a.g.e.**, s. 266

⁶ Günay Kut, ‘‘Mecmualar’’, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/ İsimler/ Eserler/ Terimler**, C.: 6, İstanbul : Dergah Yayınları, 1986, s. 170-177.

Mecmualar Arapça, Farsça ve Türkçe olarak tek bir dille yazılabildiği gibi bu dillerin üçünün kullanıldığı mecmualar da mevcuttur. Çoğunlukla ilmî ve dinî konularda derlenmiş mecmualar mensur ve Arapça, edebiyat ve sanat konularında derlenmiş olanlar ise manzum ve Farsça-Türkçe olarak karşımıza çıkabilmektedir.⁷

Osmanlı dünyasında oldukça rağbet gören mecmualar tefsir, hadis, fıkıh-hukuk, fetva, ferâiz, sak, kavânin, muâhedât, kelâm-akaid, tasavvuf, dua, hutbe-vaaz: divan, şiir, nazîre, kaside-gazel, na‘t, methiye, mersiye, muamma, lugaz, rubâî, letâif, destan, lugat-ıstılah; tarih, münşeât-inşâ, vefeyât, hatt-ı hümâyun ve telhisler gibi resmî yazılar, biyografi (terâcim); risâle; fevâid; mûsiki; tıp; havas; astronomi gibi bazı türlere ayrılmıştır.⁸

Mecmualar, bugün için kayıp olan; dîvânlarda bulunmayan; şairlerin, kulaktan kulağa veya elden ele geçen daha sonra yazdıkları şiir veya yazıları ihtiva etmeleri ve yine dîvânı olmayan bir şairin şiirlerine dağınık veya toplu şekilde yer vermeleri açısından oldukça önemli eserlerdir.⁹

⁷ Mustafa Uzun, **a.g.e.**, s. 267.

⁸ Mustafa Uzun, **a.g.e.**, s. 268.

⁹ Günay Kut, **a.g.e.**, s. 170.

BÖLÜM 1: MECMÛ‘ATÜ’L-EŞ‘ÂR’ IN TANITIMI

1.1. Mecmuanın Dış Özellikleri, Muhtevası ve Dil Özellikleri

Süleymaniye Kütüphanesi Nuri Arlasez Kataloğu’nda 263 numarada *Mecmû‘atü’l-Eş‘âr* adıyla kayıtlı olan şiir mecmuasının istinsah tarihi ve müstensihî bilinmemektedir. Mecmuanın Süleymaniye Kütüphanesi’ndeki ilk temellük kaydında *Abdü’n-nebî İbn Ebu Bekir*, sonrasında ise *Eş-Şehîr Bi-Mî ‘mâr-zâde Es-Seyyid Yahyâ Kâmil Efendi* ismi görülmektedir.

71 varaktan oluşan mecmua 230x135, 125x65 mm. ölçülerinde yaldız şemseli, salbekli, köşebentli, zencirekli, kahverengi deri ciltlidir. Zeminler yaldız kaplıdır ve motifler deri renginde bırakılmıştır. Eser tamir gördüğü için zencirek kısımlarının büyük bir bölümü dışarıdan deriyle kapatılmıştır. Mecmuanın kağıdı ise kısmen ebrulu, yaldız halterli, yaldız serpmelidir ve bütün sayfalar tezhiplidir. Yer yer yazılarda köşebent vardır.

Mecmua nesih ve harekeli nesih yazı türüyle okunaklı bir şekilde yazılmıştır. Satır sayısı genellikle 10’dur; ancak bu sayı bazen 8 ile 12 satır arasında değişebilmektedir. Her varak 2 sütundan oluşmakta ve genellikle her sütunda birer şiir yer almaktadır.

Yer yer şiirlerin, sayfa çizgisinin içinde veya dışında olmak sûretiyle, hangi şaire ait olduğu yazılmıştır. Mecmuadaki bazı şiirlerin mükerrer* olduğu ise sayfa çizgisinin dışında olmak sûretiyle yazılmış; ancak transkripsiyonlu metin bölümünde, bu ifadelere yer verilmemiştir. Bazı şiirlerde bulunan “Ve lehu” başlığı ise metne dâhil edilmiştir.

Nüsha üzerinde biri Arap diğeri latin rakamla olmak üzere ve de sonradan yapıldığını tahmin ettiğimiz iki farklı numaralandırma bulunmaktadır. Arap rakamlarıyla ve de varak yerine sayfa esasına göre yapılan numaralandırma 49. sayfaya kadar düzenli olmakla birlikte sonrasında sayfa sırasının bozulduğu, 66. sayfadan sonra ise tekrar düzeldiği görülmektedir. Yine bu numaralandırmaya göre mecmuanın 96. ve 97. sayfaları eksiktir.

* Mecmuadaki mükerrer şiirler Bâkî, Firâkî, Hâverî, Hayâlî ve Şem‘î’ye aittir. Transkripsiyonlu metin bölümünde, dipnot alanında bu şiirlere dikkat çekilmiştir.

Bu problemden hareketle, aynı zamanda şiirlerin yer aldığı varak numaralarının sağlıklı bir şekilde tespiti ve takibi noktasında bir karışıklığa yol açmamak için nüsha üzerindeki müteselsilen* ve de varak esasına göre verilmiş olan latin rakamlarını esas aldık. Sonuç olarak nüshamız 1a varağından başlayıp 71b varağında sonlanmış oldu.

Mecmuanın oluşturulmasında şair adları noktasında alfabetik bir sıralama gözetilmediği gibi, aynı şaire ait şiirler de ardarda değil, karışık bir sıralamayla verilmiştir. Mecmuada şiire yer verilen son varak olan 69b den sonra diğer varaklarda herhangi bir metin bulunmamaktadır.

Mecmuada çoğunlukla 16. yüzyıl şairlerinin şiirleri yer almaktadır. Bazı şiirlerin şairlerini tespit etmek mümkün olmamıştır. Dolayısıyla mecmuada bulunan toplam 268 şiirin (ki bunlardan iki tanesinin aynı şiirin farklı varaklarda bulunan devamı olmaları söz konusudur) 252 tanesinde mahlas bulunmaktadır. Bu mahlaslar dikkate alınarak ve de ilgili akademik çalışmalardan hareketle yapılan incelemeler sonucunda şiirlerin hangi şairlere ait olduğu büyük oranda belirlenmiştir.

Mecmua genellikle gazellerden oluşmakta, sonrasında ise 1 murabba ve nazım şeklini tespit edemediğimiz, beyit sayısı 1 ile 3 arasında değişen, mahlas bulunmayan çeşitli şiirler yer almaktadır. Mecmuadaki gazellerin çoğu 5 beyittir. Bunlardan bazıları yayınlanmış olduğu akademik çalışmalarda daha fazla beyit sayısına sahip olabilmektedir.

Mecmuanın dili Türkçe olmakla birlikte mecmuada şairi belli olmayan 1 tane Farsça şiir (258 numaralı şiir) mevcuttur. Mecmuada Arapça olarak kaleme alınmış şiir ise mevcut değildir. Yalnızca Edirneli Şevkî'ye ait 257 numaralı şiirin ilk mısraları Türkçe olup 2. mısraları Arapçadır.

* Latin rakamlı sayfa numaraları büyük oranda düzenli ve tutarlı olmakla birlikte sadece birkaç şiirin (Bkz. G. 110, 117, 121, 126) bulunmaları gereken yer bakımından problemlili olduğu belirlenmiş ve bu duruma dipnot alanında dikkat çekilmiştir.

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şairler ve Kullanılan Nazım Şekli ile Sayısı

Şair	Nazım Şekli ve Sayısı
Āgehī	1 gazel
Āhī	5 gazel
Āhmed	1 gazel
‘Ālī	2 gazel
‘Amrī	3 gazel
Bākī	164 gazel
Ca‘fer	1 gazel
Dervīş	1 gazel
Emrī	6 gazel + 1 beyit
Fazlī	1 gazel
Fiġānī	2 gazel
Firākī	7 gazel
Fuzūlī	1 gazel
Ḥāverī	2 gazel
Ḥayālī	7 gazel
Ḥayretī	2 gazel
Hilālī	1 gazel
Ḥusrev	1 gazel
İshāk	1 gazel
Mesīhī	3 gazel
Mihrī	1 gazel
Misālī	1 beyit
Müfredī	1 gazel

Tablo 1'in devamı:

Şair	Nazım Şekli ve Sayısı
Necāī	10 gazel
Nev'ī	4 gazel
Revānī	5 gazel
Selmān	1 murabba + 1 beyit
Senāyī	2 gazel
Sırrī	1 gazel
Şāhidī	1 gazel
Şem'ī	2 gazel
Şevķī	1 gazel
Ṭālī'ī	1 gazel
'Ubeydī	1 gazel
'Ulvī	8 gazel
Uşūlī	1 gazel
Vuşūlī	3 gazel
Zātī	2 gazel
Kime ait olduğu bilinmemektedir	3 beyit
Kime ait olduğu bilinmemektedir	1 gazel
Kime ait olduğu bilinmemektedir	1 gazel
Kime ait olduğu bilinmemektedir	3 beyit
Kime ait olduğu bilinmemektedir	2 beyit
Kime ait olduğu bilinmemektedir	1 beyit
Kime ait olduğu bilinmemektedir	2 beyit
Kime ait olduğu bilinmemektedir	1 gazel

1.2. Mecmuada Yer alan Şairlerin Biyografileri*

Âhî (?-1517)

I. Selim devri dîvân şairidir. Niğbolu'da doğan şairin babası, zengin bir tüccar olan Seydî Hoca, annesi ise Melek kadındır. Âhî, *Benli Hasan* diye tanınmıştır. Medrese öğrenimini tamamladıktan sonra çeşitli yerlerde müderrislik yapmıştır. Sehî ve Riyazî'ye göre Karaferye'de müderrisken, Hasan Çelebi'ye göre ise Ali Hâverî'nin kız kardeşiyle evlenip gittiği manastırda vefat etmiştir. Bursalı Tahir Bey'e göre Âhî, kendine mahsus hazin bir ahenk sahibiydi. Şiirlerinde yabancı tamlamalara çok az rastlan şairin oldukça sade bir dili vardır. **Eserleri:** *Dîvân*, Sehî'ye göre *Gül ü Hüsrev*, *Hikâyet-i Şîrîn u Pervîz ve Rivâyet-i Gülgûn u Şebdîz*, *Hüsn ü Dil*.¹⁰

Amrî (?-1523)

Devşirme olarak Osmanlı toplumuna katıldığı için doğum yeri ve ailesi hakkında bilgi mevcut değildir. II. Bayezid devri şeyhülislâmlarından Abdülkerim Efendi (ö. 1495) tarafından yetiştirilen şair, medrese eğitimini tamamladıktan sonra kadılık mesleğine girmiştir. Başta Serfiçe ve Vize olmak üzere çeşitli şehirlerde kadılık yapan şair, Vize kadısıyken vefat etmiştir. Şiirlerine bakarak şairin, atasözü ve deyimlerle yüklü yeni bir şiir üslûbu ortaya koyan Necâtî Bey'in yolunda ilerlemiş bir şair olduğu söylenilebilir. **Eseri:** *Dîvân*.¹¹

* Mecmuada şiirleri mevcut olan Âgehî, Ahmed, Dervîş, Firâkî, Hâverî, Hilâlî, Husrev, Müfredî, Selmân, Senâyî, Sırrî, Şâhidî, Ubeydî ve Tâli'î mahlaslı şairlerin kimliklerini tespit edemediğimiz için hayatlarına dair bilgi veremekteyiz.

¹⁰ Müjgan Cunbur, "Âhî", **TDEA**, C.: I, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2001, s. 143-144.

¹¹ Mustafa İsen, "Amrî", **TDEA**, C.: I, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2001, s. 391-392.

Bakî (1526.2.11 / 7.4.1600)

İstanbul'da fakir bir ailenin çocuğu olarak doğan şairin adı Mahmud Abdülbâkî'dir. Babası Fatih Câmîi müezzinlerinden, 1565'te hac yolunda vefat eden Mehmed Efendi'dir. Çeşitli medreselerde müderrislik yapmış olan şairin amacı şeyhülislâm olmağı; ancak şair, bu amacına ulaşmadan İstanbul'da vefat etmiştir. Türkçe'nin cümle yapısına uygun temiz ve ahenkli bir üslûbu vardır. **Eserleri:** *Dîvân, Meâlimü'l-Yakîn fi Sîreti Seyyidi'l-Mürselîn, Fezâilü'l-Cihad, Fezâil-i Mekke, Hâdis-i Erbâ.*¹²

Ca'fer (?-18.8.1515)

Babası Mir Tâcî Bey'in Şehzade Bayezid'in defterdarlığını yaptığı sırada Amasya'da doğan şair, *Tâcizâde* ve *Tâcîbeyzâde Cafer Çelebi* olarak tanınmıştır. Amasya'da medrese eğitimi gördükten sonra Bursa'ya gitmiş, Hacı Hasanzâde, Hativzâde gibi devrin ünlü bilginlerinden ders almıştır. İnşasının güzelliği dolayısıyla 1497'de nişancılığa getirilmiş; ancak Yeniçerilerin istekleri üzerine bu görevden azledilmiş, II. Selim'in tahta çıkışıyla ise aynı görevine devam etmiştir. Âşık ve Hasan Çelebi tezkirelerinde şairin Yavuz Sultan Selim'e yakınlığını, Yeniçerilerin Amasya'daki isyanında parmağı olduğu gerekçesiyle idam edilmesini ve bu idamdan sonra padişahın duyduğu pişmanlığı ifade etmişlerdir. Şair idamdan sonra Balat'ta yaptırdığı cami bahçesine defnedilmiştir. Kaynaklar nesrinin şiirinden daha güzel olduğunu yazmıştır. **Eserleri:** *Dîvân, Hevesnâme, Mahrûse-i İstanbul Fetihnâmesi, Enisü'l-Ârifîn. Feranâme* adlı bir mesnevisi ile *Kûsnâme* ve *Kitab-ı Ahlâk* adlı eserlerinin olduğu da söylenmektedir.¹³

¹² Müjgan Cunbur, "Bâkî", **a.g.e.**, C.: II, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2001, s. 155-157. Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Prof. Dr. Muhsin Macit, Dr. Hasan Kaplan, "Bâkî", **TEİS**, <http://www.turkedebiyatilismlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2462>, 15.04.2014, (Erişim Tarihi: 07.07.2014).

¹³ Müjgan Cunbur, "Ca'fer", **a.g.e.**, C.: II, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2001, s. 375-376.

Emrî (?-1575)

Edirne’de doğan şairin adı Emrullah Emrî Efendi’dir. Devlet hizmetine girmiş, imaret kâtipliği ve Bayezid vakfına mütevellilik yapmıştır. Hayatı yoksulluk içinde geçen şair Edirne’de vefat etmiştir. Muamma türüne düşkün olan şairin, Bâkî tarzında zarif gazelleri de vardır. **Eseri:** *Dîvân*. Riyazî’ye göre *Hüsrev ü Şîrîn* adlı mesnevîsi vardır.¹⁴

Fazlî (?-1564)

İstanbul’da doğan şairin asıl adı Mehmed veya Mahmud’dur. Önce *Saraczâde*, sonra *Kara Fazlî* olarak tanınmıştır. Dîvân kâtipliğinde bulunmuş olan Fazlî, 2. Selim zamanında “Debîr-i Hakanî”, sonrasında ise reisülküttâb olmuştur. 1562 yılında Kanuni Sultan Süleyman tarafından reisülküttâblık görevine getirilen şair, iki yıl sonra Kütahya’da vefat etmiştir. **Eserleri:** *Dîvân, Hü mâ ve Hü mâyun, Lehcetü’l-Esrâr, Gül ü Bülbül, Nahlistan*.¹⁵

Figânî (1505-1532)

Trabzon’da doğduğu bilinen şairin asıl adı Ramazan Çelebi olup doğum yeri ve yılı hakkında kaynaklarda kesin bir bilgi mevcut değildir. Babasının adı Abdullah’tır. Resmî görev olarak mukâtaât kâtipliğinde bulunan şair, geçimini daha çok devrin büyüklerine yazmış olduğu kasidelerden elde etmiş, döneminde duygu ve düşünce adamlarını koruyan ve seven Kara Bâli-oğlu (öl. 1537) ile İskender Çelebi (öl. 1535) tarafından korunmuştur. Arap ve özellikle Fars ve Türk edebiyatını çok iyi bilen şairin kaside ve gazelleri temiz bir üslûba sahip olup şairin klâsik nazmın bütün inceliklerini bildiğini göstermektedir. **Eseri:** *Dîvânçe*.¹⁶

¹⁴ N. Ünver, “Emrî”, **TDEA**, C.: III, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2003, s. 340.

¹⁵ Y. Kara, “Fazlî”, **TDEA**, C.: IV, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2004, s. 29-30.

¹⁶ M. Yüksel, “Figânî”, **TDEA**, C.: IV, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2004, s. 79-80.

Fuzûlî (1495-1556)

Dîvân şiiirinin en büyük üstadı olan Fuzûlî, Türkiye ve Azerbaycan müşterek şairidir. Doğduğu tarih tezkirelerde yazılmamıştır; ancak şairin doğduğu tarih ile doğum ve ikamet yeri hakkında farklı görüşler bulunmaktadır. Şiirlerinden ve Ahdî'nin “ol pîr-i nikû-hisâl / o iyi hasletli ihtiyar” şeklindeki nitelemesinden uzun bir ömür geçirdiği anlaşılan şair, Bağdat'ta 963 / 1556 yılında vuku bulan bir veba salgını dolayısıyla rahatsızlanıp Kerbelâ'da vefat etmiştir. Fuzûlî'nin etkisi günümüzde de devam etmiştir. Şiirleri defalarca bestelenmiş, her türlü mecliste okunmuştur. Nazire mecmuaları şairin şiirlerine yazılmış olan nazireler ile dolu olup şiirlerinin yer almadığı bir mecmû'a-i eş'âr yok denecek kadar azdır. **Eserleri:** *Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân, Arapça Şiirler, Leylâ ve Mecnun, Beng ü Bâde, Heft Cam = Sakinâme, Hadîs-i Erba'in Tercümesi, Risale-i Muamma, Rind ü Zâhid, Hadikatü's Suadâ, Sihat u Maraz, Türkçe Mektuplar, Matla'u'l-İ'tikâd fi Ma'rifeti'l-Mebde'* ve *Meâd*.¹⁷

Hayâlî (1494/7-1556/7)

Vardar Yenicesi'nde doğan şairin asıl adı Mehmed olup *Bekâr Memi* olarak tanınmıştır. Ailesi ve gençliği hakkında bilgi bulunamamıştır. Çocuk yaşta tasavvufa yönelmiş, tasavvuf kültürünü başta kendisini baba gibi yetiştiren Ali Mest-i Acemî olmak üzere, Kalenderî dervişlerinden almıştır. Döneminde önce İskender Çelebi'nin, ardından Sadrazam İbrahim Paşa'nın, sonrasında ise Kanunî Sultan Süleyman'ın takdir ve himayesini kazanmıştır. Şair atasözü, deyim ve halk tabirleriyle süslü üslûbuyla, Rumeli şairleri arasında özel bir yer kazanmıştır. **Eseri:** *Dîvân*.¹⁸

¹⁷ Müjgan Cunbur, “Fuzûlî”, **a.g.e.**, C.: IV, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2004, s. 89-96.

¹⁸ Müjgan Cunbur, “Hayâlî”, **a.g.e.**, C.: IV, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2004, s. 429-430.

Hayretî (?-1534)

Vardar Yenicesi'nde doğan şairin asıl adı Mehmed Çelebi'dir. Düzenli bir eğitim görmeyen şair, Bektaşî tarikatını benimsemiş güçlü bir şairdi. Vardar Yenicesi'nde kurduğu zaviyede şeyhlik yapmıştır. Ömrünün sonunda gözleri görmez olan şair, Vardar Yenicesi'nde vefat etmiştir. Açık, sade ve lirik şiirleriyle tanınan bir şairdir. **Eserleri:** *Dîvân, Belgrad Şehrengizi, Baharistan, Nâme-i Hayretî, Muhabbetnâme-i Hayretî*.¹⁹

İshak (1493-1537)

Üsküp'te doğan şair Kılıççı İbrahim diye anılan birinin oğlu olduğu için *Kılıççızâde İshak Çelebi* olarak tanınmıştır. Edirne, Serez, İznik ve Bursa gibi şehirlerde müderrislik yapmıştır. 1530/1'de Sahn-ı semandan birine müderris olan İshak Çelebi, 1535/6'da Şam kadılığına atanmış ve Şam'da vefat etmiştir. Şiirlerinde 16. yüzyıl Osmanlı toplum hayatını, Üsküp ve Bursa gibi şehirlerdeki hayatını yalın bir dil kullanarak anlatmıştır. **Eserleri:** *Dîvân, Selimnâme* (Eser, *İshaknâme* diye de tanınmıştır).²⁰

Mesîhî (1470?-29.7.1512)

Priştine'de doğan şairin asıl adı İsa olup Mesîhî (İsa'ya mensup) mahlasını kullandığı görülmektedir. 2. Bayezid'in sadrazamlarından Hadım Ali Paşa'nın dîvân kâtibi olmuş, paşanın ölümünden sonra kendisine Bosna'da bir tımar verilmiştir. **Eserleri:** *Dîvân, Şehr-engiz, Gül-i Sad-berk*.²¹

¹⁹ "Hayretî", **TDEA**, C.: IV, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2004, s. 438-439. (Eserde yazar adı belirtilmemiştir.)

²⁰ Müjgan Cunbur, "İshak", **a.g.e.**, C.: V, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2004, s. 211-212.

²¹ Müjgan Cunbur, "Mesîhî", **a.g.e.**, C.: VI, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2005, s. 335-336.

Mihrî (?-1506)

Amasya’da doğan şairin asıl adı Mihrünnisa’dır. Gümüşlüoğullarından Pir İlyas Şücaeddin’in torunudur. Babası ise Belâyî mahlası ile şiirler kaleme almış Amasyalı bir kadıdır. Evliya Çelebi’nin yazdığı üzere Mihrî, Şehzâde Ahmed’in Amasya Valiliği sırasında sarayda düzenlediği ilim ve şiir meclislerine katılmış, bilim üzerine yapılan konuşma ve tartışmalarda erkekleri âciz bırakmıştır. Şair, Amasya’da vefat etmiştir. **Eseri:** *Dîvân*.²²

Misâlî (d.??-ö.1017/1608)

Edirneli şairin asıl adı Hasan’dır. Önceleri meslek sahibi biriyken ilim ve marifet sahibi bilginlerle bir arada bulunmuş, böylelikle ilme yönelmiştir. Bir süre muamma yazmayla uğraşan şair, bu dalda maharetiyle ün salmıştır. Yeni manalar ve yeni hayaller bulmada da marifetli olan şair, devrinin şairleri arasında önemli bir yere sahiptir.²³

Necâtî (?-17.3.1509)

Edirne’de doğan şairin asıl adı Îsâ’dır. Bir rivayete göre, babasının adı Abdullah’tır. Fatih Sultan Mehmed şairi dîvân kâtipliğine tayin etmiş, Fatih’in vefatından sonra ise II. Sultan Bayezid’in değer verdiği bir şair olmuştur. 1507 tarihinden sonra Vefâ semtindeki evinde yaşamış ve burada vefat etmiştir. **Eseri:** *Dîvân*. Şaire ait *Leylâ ve Mecnun* mesnevîsi olduğu da kayıtlarda geçmektedir.²⁴

²² Müjgan Cunbur, “Mihrî”, **a.g.e.**, C.: VI, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2005, s. 357-358. Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Prof Dr. Mehmet Arslan “Mihrî Hatun”, **TEİS**, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2170>, 25.03.2014, (Erişim Tarihi: 07.07.2014).

²³ Filiz Kılıç, “Misâlî”, **TEİS**, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1558>, 10.02.2014, (Erişim Tarihi: 07.07.2014).

²⁴ Müjgan Cunbur, “Necâtî”, **a.g.e.**, C.: VI, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2005, s. 566-567. Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Prof Dr. Bayram Ali Kaya “Necâtî Bey, Îsâ/Nûh”, **TEİS**, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=217>, 30.07.2013, (Erişim Tarihi: 07.07.2014).

Revânî (1475?-1524)

Edirne’de doğan şairin asıl adı İlyas Şuca Çelebi’dir. Babası Abdullah Efendi’dir. II. Bayezid devrinde İstanbul’a gelip kısa zaman içinde tanınmış ve mevkiler elde etmiştir. Gerek Yavuz Sultan Selim, gerekse Kanunî Sultan Süleyman devirlerinde önemli hizmetlerde görevlendirilmiştir. Şairin asıl sanat yönünü gösteren gazellerinde, kuvvetli bir aşk ve samimiyet ifadesi vardır. **Eserleri:** *Dîvân, İşretnâme*. Sehi’ye göre hamsesi vardır.²⁵

Şem’î (?-1529/30)

Üsküp yakınında Prizren’de doğan şairin asıl adı Şem’î Şem’ullah Dede’dir. Geçimini ders okutmakla sağlayan şair, Mevlevîliğe intisab etmiştir. Şeyh Vefâ’ya bağlı Ali Dede’nin halifelerinden ve Melihî’nin arkadaşlarından. Şeyh Vefâ tekkesinde münzevî bir hayat yaşamış, İstanbul’da vefat etmiştir. **Eserleri:** *Mesnevî, Hâfız Dîvânı, Gülistan, Bostan, Pend-i Attar, Subhatü’l-Ebrâr, Baharistan, Tuhfetü’l-Ahrâr, Mantıku’t-Tayr ve Mahzenü’l-Esrâr* şerhleri; *Dîvân; Tuhfetü’l-Âşıkîn* (mensur). *Terceme-i Şurüt’s-Salât; Terceme-i Akâid-i İslâmiye alâ Mezhebi Maturidiye*.²⁶

Şevkî (15. Yüzyıl)

Edirne’de doğan şairin asıl adı Yûsuf Çelebi’dir. Kaynaklardaki ‘‘Abdulloğludur’’ tabirinden şairin aslen hristiyan olup müslümanlaşmış biri olduğu anlaşılmaktadır. Şair, Edirneli bir kadın tarafından yetiştirilip okutulmuş, eğitimini tamamladıktan sonra kâtip olmuştur. Kitabet hizmetine başladıktan sonra Edirne’ye gidip şehzâde Mahmûd’un dîvân kâtipliğini yapmıştır. II. Bayezid devrinde, darüşşifada vefat etmiştir. Kaynaklarda hattat olduğu da belirtilmektedir. **Eserleri:** *Dîvân, Tevârîh-i Âl-i Osmân, Avâmil-i Fârisî*.²⁷

²⁵ Müjgan Cunbur, ‘‘Revânî’’, **a.g.e.**, C.: VII, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2007, s. 336-337. Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Prof. Dr. İsmail E. Erünsal ‘‘Revânî’’, **TEİS**, <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2594>, 01.05.2014, (Erişim Tarihi: 07.07.2014).

²⁶ E. Bağlı, ‘‘Şem’î’’, **TDEA**, C.: VIII, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2007, s. 58-59.

²⁷ M. Fatih Köksal, ‘‘Şevkî’’, **TDEA**, C.: VIII, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2007, s. 95-96.

Ulvî (?-1585)

İstanbul'da doğan şairin asıl adı Mehmed Efendi'dir. *Derzizâde* adıyla tanınmıştır. Şair Re'yî'nin kardeşidir. Muallimzâde Manisa müftüsü iken danışmentliğini yapmıştır. Şair, Şehzâde II. Selim'in maiyetine girmiş, şehzadeyi tahta davet eden bir beyit kaleme almış; ancak bu beyti Kanunî'nin duyması üzerine cezalandırılacağını düşünerek kaçıp uzun bir süre seyahat etmiştir. II. Selim'in padişahlığı esnasında İstanbul'a dönmüş, sultanın emriyle *Hubbî Mollası* diye meşhur Molla Çelebi'den mülâzım olmuştur. Şiirlerinin üslûbu temiz ve yakıcıdır. **Eserleri:** *Dîvân, Şehrengiz*.²⁸

Usûlî (?-1538)

Vardar Yenicesi'nde doğmuştur. Medrese öğrenimi gördüğü tahmin edilen şair, devrin ünlü mutasavvıfı İbrahim Gülşenî'yi görmek için Mısır'a gitmiş, uzun bir süre mürşidinin hizmetinde bulunmuş, şeyhinin ölümü üzerine 1533'te memleketine dönmüştür. Gülşenîliğin Rumeli'de yayılması için çalışan şair, memleketinde vefat etmiştir. Şairin şiirlerinden yola çıkarak kimseye baş eğmeyen, kanaatkâr, hamsofularla alay eden, tasavvufî aşkı önde tutan rind bir kişi olduğu anlaşılmaktadır. **Eseri:** *Dîvân*.²⁹

Vusûlî (?-1591)

II. Selim devri şairidir. Üsküp'te doğan şairin asıl adı Mehmed Bey'dir. Yahyalı Ocağı beylerinden olan şair Küçük Bali Bey'in oğlu olup *Küçük Bali Paşazâde* sanıyla, cömertliği ve kahramanlığıyla tanınmıştır. Macaristan'da Arad şehrinde uc beyliğinde bulunmuştur. Devrinde şiirleri beğenilmiştir. **Eseri:** *Dîvân*.³⁰

²⁸ Müjgan Cunbur, "Ulvî", **a.g.e.**, C.: VIII, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2007, s. 407.

²⁹ Müjgan Cunbur, "Usûlî", **a.g.e.**, C.: VIII, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2007, s. 425-426.

³⁰ Müjgan Cunbur, "Vusûlî", **a.g.e.**, C.: VIII, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2007, s. 540-541.

Zâtî (?-1591)

Balıkesir’de doğmuştur. Sehî Bey ve Latifi, adının Bahşî, Âşık Çelebi ise Satılmış olduğunu yazmıştır. Âşık Çelebi’nin Zâtî’nin ağzından naklettiğine göre ise, şairin asıl adı İvaz olup bu tarih ebced hesabıyla şairin doğum tarihi olan hicrî 876 (1471) yılını vermektedir. Şair, *Çelebi* sanıyla anılmıştır. 1500 yılı civarlarında Sultan II. Bayezid’in saltanat yıllarında İstanbul’a gelmiştir. Müeyyedzâde Abdurrahman Çelebi ve Tâcizâde Cafer Çelebi gibi şahsiyetlere şiirler sunup karşılığında caizeler almıştır; ancak II. Bayezid devri sonlarında çıkan taht kavgaları dolayısıyla Müeyyedzâde Abdurrahman Çelebi ve Tâcizâde Cafer Çelebi’nin azli üzerine himayesiz kalmıştır. Kendisine bir cülusiye sunan Yavuz Sultan Selim’in fetihle meşgul olması dolayısıyla onun sunduğu ihسانlara da nail olamamış, Kanuni Sultan Süleyman’a sunduğu kasidelerle tekrar caizeler almaya başlamıştır. İkinci mesleği ise remmallik olan şair, İstanbul’da vefat etmiştir. **Eserleri:** *Dîvân*, *Şem ü Pervane*, *Edirne Şehrengizi*, *Ahmed ü Mahmud*, *Siyer-i Nebi*, *Mevlud*, *Ferruhnâme*, *Letayif*; *Kur’an Falı* ve bazı manzum risaleleri de vardır.³¹

³¹ N. Ünver, A. Gülhan, “Zâtî”, **a.g.e.**, C.: VIII, Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2007, s. 710-712.

TABLO 2: Genel Tablo

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Âgehî	Nigârâ gitdi hicrânun velî âh u fiğân gitmez	183	48b	Gazel	-İ.E.
Âhî	Gördiler kim cānlar alur gamzeñün peykānını	185	49a	Gazel	Âhî D., s. 196
	Yirde qalmaz âteş-i âh-ı seher-gāhum benüm	186	49a	Gazel	Âhî D., s. 141
	Zāhidā içseñ eger sen de bizüm şerbetümüz	187	49b	Gazel	Âhî D., s. 112
	Derd ü hasret bu degül kim ola fūrkat bākî	207	54b	Gazel	Âhî D., s. 204
	Güzellik gül-sitānında cihān bāğ u bahār olsa	208	54b	Gazel	Âhî D., s. 171
Aḥmed	Her yaña yāruñ şabā zülf-i perişānın sürür	254	66a	Gazel	C. N., C.: 1 s. 518
‘Âlî	Belā-bārı bilüm bükdi yaḫam çāk itdi çāk cāna	215	56b	Gazel	G. M. Âlî D. II, s. 5
	Ol zülf-i hoş-bū ol müşg-ebrū	162	43b	Gazel	G. M. Âlî D. II, s. 234-235
‘Amrî	Her kaçan şalıncağa binseñ şalınsañ iy melek	188	49b	Gazel	Amrî D., s. 95
	Bülbüller iñleden gül-i zibā degül misin	218	57b	Gazel	Amrî D., s. 115
	Güzellerde olaydı buse ‘âdet	268	69b	Gazel	Amrî D., s. 43
Bākî	Cevr ü cefaña qā’il olurdum velî şehā	2	1b	Gazel	Bākî D., s. 107-108
	Gül-sitān bezm-i şarāb u cām-ı mey güldür baña	3	1b	Gazel	Bākî D., s. 108-109

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bâkî	Ne devrân muvâfiğ ne ʔâli' müsä'id	4	2a	Gazel	Bâkî D., s. 126
	İtdi şikâr gönlümi bir şüh-ı şeh-levend	5	2a	Gazel	Bâkî D., s. 121
	Riyâz-ı hüsnde olmuş o la'1-i nâb lezîz	6	2b	Gazel	Bâkî D., s. 128
	Süz-ı 'ışkuñla kaçan kim dilden âh u zâr olur	7	2b	Gazel	Bâkî D., s. 171-172
	Ayağũñ toprağın özler bulurken gökde yir kevkeb	8	3a	Gazel	Bâkî D., s. 111
	Gül yüzũñ vaşında bülbül kılsa elhâni dürüst	9	3a	Gazel	Bâkî D., s. 114
	Ġubâr-ı haţtuñ olmaz çũki hayrân olmağa bâ' iş	10	3b	Gazel	Bâkî D., s. 117
	Gel iy dil halka-i müşğîn-i zülf-i pür-şikenden geç	11	3b	Gazel	Bâkî D., s. 119
	Dil milketini yağdı hayâl-i dehân-ı yâr	12	4a	Gazel	Bâkî D., s. 163
	Lebüñe dirler ise gönçe-i gülden terdür	13	4a	Gazel	Bâkî D., s. 168
	Ruħuñ âteş-i haţ u hâlũñ bağur u misk ü 'anberdür	14	4b	Gazel	Bâkî D., s. 131
	Göñül bir rind-i 'âlem-süz şüh-ı şeh-levend ister	15	4b	Gazel	Bâkî D., s. 190-191
	Şalınan küyında ol serv-i semen-simâ midur	16	5a	Gazel	Bâkî D., s. 175
	Göñül almağa gelür şiveye âğâz eyler	17	5a	Gazel	Bâkî D., s. 179
Eser âhum yili küyũnda cism-i nâ-tevân ditrer	18	5b	Gazel	Bâkî D. s. 188	

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bâkî	Nihāl-i kâmetüñ haqqâ 'aceb naḥl-i dil-ārâdur	19	5b	Gazel	Bâkî D., s. 132
	Berg-i gülden ruḥı ol lâle- 'izâruñ terdür	20	6a	Gazel	Bâkî D. s. 167
	Cüy-bâr-ı vâdî-i gam eşk-i çeşm-i ter yiter	21	6a	Gazel	Bâkî D., s. 130
	Bir hüsn daḥi baḡladı ḥaṭdan 'izâr-ı yâr	22	6b	Gazel	Bâkî D., s. 169-170
	Aḡar yaşum olıcaḡ dîdeden nihân ülker	23	6b	Gazel	Bâkî D. s. 195
	Şâm-ı firâkuñ âḫiri şubḫ-ı vişâldür	24	7a	Gazel	Bâkî D., s. 160
	Ḳaddüñ ḡatında kâmet-i şimşâd pest olur	25	7a	Gazel	Bâkî Divânı, s. 160
	Ruḥuñ berg-i gül-i sîr-âba beñzer	26	7b	Gazel	Bâkî D., s. 172-173
	Medhüş-ı câm-ı la'lüñ mestânedür şanurlar	27	7b	Gazel	Bâkî D., s. 172
	Dem-i şubḫ irdi getür bâdeyi şoḫbet demidür	28	8a	Gazel	Bâkî D., s. 150-151
	Câm-ı şarâb-ı la'l lebüñ mübtelâsıdur	29	8a	Gazel	Bâkî D., s. 150
	Yârdan cevır ü cefâ luḡ u kerem gibi gelür	30	8b	Gazel	Bâkî D., s. 192
	Temâşâ-gâh-ı 'uşşâḡ ol cemâl-i 'âlem-ārâdur	31	8b	Gazel	Bâkî D., s. 180
	Şanma iḡlîm-i tene ḥâkim olan cânumdur	32	9a	Gazel	Bâkî D., s. 174
Nergis üzre berg-i zerd u jâleler kim vardur	33	9a	Gazel	Bâkî D., s. 169	

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bâkî	Her kaçan gönlüme fikr-i 'arız-ı dil-ber düşer	34	9b	Gazel	Bâkî D., s. 174-175
	Nişâne süz-ı dile āhumuñ şirāresidür	35	9b	Gazel	Bâkî D., s. 158-159
	Oldı bir tıfluñ kemend-i zülfine cānlar esir	36	10a	Gazel	Bâkî D., s. 191-192
	Rindler cāmuñ habāb-āsā yüzine baqdılar	37	10a	Gazel	Bâkî D., s. 173
	Biñ mübtelāyı miḥnet ile bir dem öldürür	38	10b	Gazel	Bâkî D., s. 184
	Leşker-i fitne saña ḥayl-i ḥaṭ u ḥāl yiter	39	10b	Gazel	Bâkî D., s. 195-196
	'Ālemde zerre deñlü degülken vücūdumuz	40	11a	Gazel	Bâkî D., s. 219
	Dilā bezm-i cihānda kimse āḥir pāy-dār olmaz	41	11a	Gazel	Bâkî D., s. 220
	Derd ü ğam bezmine ḳaddüm gibi bir çeng olmaz	42	11b	Gazel	Bâkî D., s. 225-226
	Ḳizarur bādeden ol nergis-i mestāne biraz	43	11b	Gazel	Bâkî D., s. 226
	Feryāda geldi bülbül-i destān-serā-yı bāğ	44	12a	Gazel	Bâkî D., s. 239
	Sinesine yaqmada şem'-i ruḥuñ şevḳ ile dāğ	45	12a	Gazel	Bâkî D., s. 239-240
	Müje ḥaylin dizer ol ğamze-i fettān şaf şaf	46	12b	Gazel	Bâkî D., s. 241-242
	Zülf-i nigāre şāne-veş olursa dest-res	47	13a	Gazel	Bâkî D., s. 228
	Göñül dāğ-ı ğamuñla sinede bir şem' uyandırmış	48	13a	Gazel	Bâkî D., s. 234-235

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bâkî	Zülf-i siyâhı sâye-i perr-i hüzmâ imiş	49	13b	Gazel	Bâkî D., s. 234
	'Avâm okur seni teşhîr için hemîşe havaş	50	13b	Gazel	Bâkî D., s. 235
	Şeb-i târik görünür gözüme rûz-ı firâk	51	14a	Gazel	Bâkî D., s. 243
	Kemâl u fazl ile 'âlemde iftihârüm yok	52	14a	Gazel	Bâkî D., s. 252
	Kaşd eyler ağzuñ öpmek için dâ'imâ kabağ	53	14b	Gazel	Bâkî D., s. 249
	Sîne mecrûh-ı ğam-ı ğurbet ü efgâr-ı firâk	54	14b	Gazel	Bâkî D., s. 251
	Sâkî elüñde bülbüleyi bülbül eyleseñ	55	15a	Gazel	Bâkî D., s. 257-258
	Şubh-ı vaşl-ı yârdur bezm-i şarâb itmek gerek	56	15a	Gazel	Bâkî D., s. 258
	Câm la'lüñdür senüñ âyine rûy-ı enverüñ	57	15b	Gazel	Bâkî D., s. 259-260
	Dilâ cihânı sirişkümle pür-şarâb itdüñ	58	15b	Gazel	Bâkî D., s. 260
	Bir şafâ-bağş kanı câm-ı muşaffâdan yig	59	16a	Gazel	Bâkî D., s. 261
	Gönder efendi sîneme tîr-i belâlaruñ	60	16a	Gazel	Bâkî D., s. 261-262
	Çaddümi çeng eşkümi rûd eyledüñ	61	16b	Gazel	Bâkî D., s. 262
	Devrân ayağın şöyle şikest itdi şarâbuñ	62	16b	Gazel	Bâkî D., s. 266
'Âşık-ı bî-dillere cevri-i firāvân eyledüñ	63	17a	Gazel	Bâkî D., s. 267-268	

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bâkî	Elemin Kıys'a kıyās itme dil-i maḥzūnuñ	64	17a	Gazel	Bâkî D., s. 269-270
	Çerāğ-ı ḥüsni ışıkdur o meh-veşüñ girçek	65	17b	Gazel	Bâkî D., s. 263-264
	Zülfüñi görsem 'izāruñ üzre iy ḥür-i cemil	66	17b	Gazel	Bâkî D., s. 276-277
	Ḳaddüñ nihāli hem-ser-i serv-i sehî degül	67	18a	Gazel	Bâkî D., s. 278
	Cānlar fidā maḥabbet-i cānāne ser degül	68	18a	Gazel	Bâkî D., s. 279-280
	Şahrālara düşerse n'ola nāfe-i ğazāl	69	18b	Gazel	Bâkî D., s. 280
	Esb-i nāz ile beni yār idüpdür pā-māl	70	18b	Gazel	Bâkî D., s. 282
	Gül gibi olmak dilerseñ şād u ḥurrem iy gönül	71	19a	Gazel	Bâkî D., s. 285
	'İşkuñla kırup kāmetini dāl ḳaranfül	72	19a	Gazel	Bâkî D., s. 276
	Döndi bezm-i bāğda bir dil-ber-i ṭennāze gül	73	19b	Gazel	Bâkî D., s. 286
	Şubḥ-dem bülbül niyāz itdükçe geldi nāze gül	74	19b	Gazel	Bâkî D., s. 286
	Zāhidā 'ibret gözin aç şüret-i zībāya baḳ	75	20a	Gazel	Bâkî D., s. 248
	Ḥaṭ-ı ruḥsāruña teşbīh idüp iy şüh senüñ	76	20a	Gazel	Bâkî D., s. 253
	Umaruz cām-ı la'lüñi emmek	77	20b	Gazel	Bâkî D., s. 256
	Fitneye āğāz idelden ğamze-i cādūlaruñ	78	20b	Gazel	Bâkî D., s. 256-257

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bâkî	Bir iki gün çekelüm cevr ü cefâsın kıadehüñ	79	21a	Gazel	Bâkî D., s. 266-267
	Dil-rübâlarla 'aceb kaşreti var her yoluñ	80	21a	Gazel	Bâkî D., s. 265
	Serv-i kıametler iki yanın alurlar yoluñ	81	21b	Gazel	Bâkî D., s. 264
	Çeşm-i pür-hünüm yoluñda eşk-bâr itsem gerek	82	21b	Gazel	Bâkî D., s. 268
	Lû'lû-yı jāleden taķınup güş-vār gül	83	22a	Gazel	Bâkî D., s. 288
	Reşk-i ruħuñla olmasa ger dil-figār gül	84	22a-22b	Gazel	Bâkî D., s. 288-289
	Devr-i gül irdi gönçe-şifat olma teng-dil	85	22b	Gazel	Bâkî D., s. 277-278
	Ebr-i bahār-ı 'işvedür ebrü degüldür ol	86	23a	Gazel	Bâkî D., s. 282
	Yılda bir açılıp ancak şen olur bağda gül	87	23a	Gazel	Bâkî D., s. 283
	Fitne-i 'ālemi ol kıamet-i ra'nādan bil	88	23b	Gazel	Bâkî D., s. 285
	Her tîr-i belā kıavs-ı kıazādan k'ola nāzil	89	23b	Gazel	Bâkî D., s. 284
	Şîrin lebüñ yanında olur şerm-sār la'l	90	24a	Gazel	Bâkî D., s. 292-293
	Gül-şende itdi nāz ile 'arz-ı cemāl gül	91	24b	Gazel	Bâkî D., s. 290
	Raħm eyle āb-ı dîde-i gevher-nişāre gel	92	25a	Gazel	Bâkî D., s. 287
	İrişdüm bahre cüy-āsā basîṭ-i ħākden geçdüm	93	25a	Gazel	Bâkî D., s. 295

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bâkî	Rūşen ola tā işigüñe varmağa rāhum	94	25b	Gazel	Bâkî D., s. 298-299
	Maḥabbet baḥridür āhum yilinden mevc urur yaşum	95	25b	Gazel	Bâkî D., s. 299
	İrdüm figān u zār ile ol āsitāne ben	96	26a	Gazel	Bâkî D., s. 321
	Bir lebi gönçe yüzi gül-zār dirseñ işte sen	97	26a-26b	Gazel	Bâkî D., s. 334
	Tesellî virmez iy dil derdüñ ol cānāne söylersin	98	26b	Gazel	Bâkî D., s. 323-324
	Kimseye 'ışkuñda izhār itmedin meftūnluğum	99	27a	Gazel	Bâkî D., s. 300-301
	Āşüfte bend-i silsile-i zülfüñe nesīm	100	27a	Gazel	Bâkî D., s. 306-307
	Şafā gül-zāridur sīnem gül-i bī-ḥārdur dāğum	101	27b	Gazel	Bâkî D., s. 307
	Başlar kesilür zülf-i perişānuñ ucından	102	27b	Gazel	Bâkî D., s. 320
	Nev-bahār oldu gelüñ 'azm-ı gül-istān idelüm	103	28a	Gazel	Bâkî D., s. 299-300
	N'ola dehr içre nişānu yoğ ise 'Ankā'yem	104	28a	Gazel	Bâkî D., s. 294-295
	Ḥaste-i derd-i 'ışq-ı cānānem	105	28b	Gazel	Bâkî D., s. 304
	Eyledi müjde-i gül bülbülü şād u ḥurrem	106	28b	Gazel	Bâkî D., s. 304-305
	Levh-i ḥātırda ḥaṭuñ naqşını yazmaq 'amelüm	107	29a	Gazel	Bâkî D., s. 305-306
Ṭapuñdur Ka'be-i 'ulyā-yı eşḥāb-ı şafā kıblem	108	29a-29b	Gazel	Bâkî D., s. 306	

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bâkî	Şeb-nem gibi dökilsün çoñ eşk-i firāvānum	109	29b	Gazel	Bâkî D., s. 309-310
	Bildüñ mi sen de kendüñi iy bî-vefâ nesin	110*	30a	Gazel	Bâkî D., s. 335-336
	Yād ider lebleri yanında nebātuñ adın	111	30a	Gazel	Bâkî D., s. 331
	Ruhsāruña haṭṭ-ı 'anber-efşān	112	30b	Gazel	Bâkî D., s. 331-332
	Nice tūfān oldı peydā dīde-i hūn-pāşdan	113	30b	Gazel	Bâkî D., s. 332
	Rūşen gerekse hāne-i dil 'aks-i yārdan	114	31a	Gazel	Bâkî D., s. 332-333
	Dil giriftār-ı belā dil-ber hevāyī n'eylesün	115	31a	Gazel	Bâkî D., s. 328-329
	Seyre çıksun ne temāşā ola peydā göresin	116	31b	Gazel	Bâkî D., s. 337
	Hergiz ne qadr u cāh u ne sīm u zer isterin	117**	31b	Gazel	Bâkî D., s. 338-339
	Pervāne gibi şu'le-i şevkuñle yanmadın	118	32a	Gazel	Bâkî D., s. 328
	Ġam-ı haṭṭıyla yāruñ niçe bir dil pūr-melāl olsun	119	32a	Gazel	Bâkî D., s. 329-330
	Çāk oldı yaqam cevr-i firāvānuñ elinden	120	32b	Gazel	Bâkî D., s. 322

* Bu gazelin matla' ve 2. beyiti 32b varagında bulunan 121 numaralı şiirde verilmiştir. Bu durumun, şiirlerin farklı tertiplerinin yansıtılmak istenmiş olabileceğinden veya mecmuada bulunduğu sayfaların karıştırılmış olmasından da kaynaklanabileceğini düşünmekteyiz. Bununla birlikte şiirlerin nüshadaki durumlarına dikkat çekmek için ilgili farklar ayrıca gösterilmiştir.

** Bu gazelin 3., 4., 5., 6. ve 7. beyitleri 34a varagında bulunan 126 numaralı şiirde verilmiştir. Bu durumun, şiirlerin farklı tertiplerinin yansıtılmak istenmiş olabileceğinden veya mecmuada bulunduğu sayfaların karıştırılmış olmasından da kaynaklanabileceğini düşünmekteyiz. Bununla birlikte şiirlerin nüshadaki durumlarına dikkat çekmek için ilgili farklar ayrıca gösterilmiştir.

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bâkî	Bildüñ mi sen de kendüñi iy bî-vefâ nesin	121	32b	Gazel	Bâkî D., s. 335-336
	Cânân odur ki meyl ide anı görünce cân	122	33a	Gazel	Bâkî D., s. 324
	Ġaraż yâr ile 'işretdür bu nüzhet-gâh ħurremden	123	33a	Gazel	Bâkî D., s. 327
	Ĥayâl-i 'âlem-i vuşlat ħalâş eyler dili ħamdan	124	33b	Gazel	Bâkî D., s. 323
	Ser-i küyuñ şanemâ cennet-i a'lâdur bilürin	125	33b	Gazel	Bâkî D., s. 324-325
	Hergiz ne ħadr u câh u ne sîm u zer isterin	126	34a	Gazel	Bâkî D., s. 338-339
	Nâle-i dil ol ħam-ı zülf-i hümâ-pervâzdan	127	34a	Gazel	Bâkî D., s. 325
	Aħsa gözden ħad-i mevzûnı ħamından iki 'ayn	128	34b	Gazel	Bâkî D., s. 333
	Şahrâlara döşendi bisâţ-i zümürüdîn	129	34b	Gazel	Bâkî D., s. 333-334
	Geh cefâ kılsun niyâz ehline geh nâz eylesün	130	35a	Gazel	Bâkî D., s. 340
	Cânâ şafaħda şanma tulu' itdi mâh-ı nev	131	35a	Gazel	Bâkî D., s. 346-347
	Ol âftâb-ı tal'ata kim dirse mâh-rû	132	35b	Gazel	Bâkî D., s. 347
	Ĥıyâm itdi çemende yâra ħarşu	133	35b-36a	Gazel	Bâkî D., s. 345-346
	Ṭotalum mihri görem tal'at-i dil-ber yirine	134	36a-36b	Gazel	Bâkî D., s. 361-362
	Ĥâmet-i vaşfını 'arż eylediler Ṭübâ'ya	135	36b	Gazel	Bâkî D., s. 389-390

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bâkî	Çorçum oldur göz dege ħāk-i der-i cānānuma	136	37a	Gazel	Bâkî D., s. 369
	Mübtelā oldı gönül cām-ı şarāb-ı nāba	137	37a	Gazel	Bâkî D., s. 370
	Çalupdur eşk-i çeşmüm gerçi kim ħāk-i mezelletde	138	37b	Gazel	Bâkî D., s. 368
	Bî-tekellüf yüz sürer her şeb ruĥ-ı renginüñe	139	37b	Gazel	Bâkî D., s. 363-364
	Çarşu tıtdum sine-i şad-çâki senden cānibe	140	38a	Gazel	Bâkî D., s. 372-373
	Çıkar eflāke derūnum şereri döne döne	141	38a-38b	Gazel	Bâkî D., s. 387
	Ol şeh-i ħüsñüñ gözi üzre baĥanlar çarşına	142	38b	Gazel	Bâkî D., s. 360-361
	Devr-i gül eyyām-ı 'ıyş u nüş-ı şahbādur yine	143	39a	Gazel	Bâkî D., s. 381-382
	Gönül aĥdı gözüm yaşı gibi ol çadd-i dil-cūya	144	39a	Gazel	Bâkî D., s. 383-384
	Ĥalk-ı 'ālem gül seveydi kâşķi bülbül gibi	145	39b	Gazel	Bâkî D., s. 406
	Yār olup aĥyāra ādemler begenmez ol perī	146	39b	Gazel	Bâkî D., s. 420-421
	Çerāĥ-ı bezm-i vaşl olmaĥa bir şeb 'arızı nūrı	147	40a	Gazel	Bâkî D., s. 414
	Çıksa eflāke n'ola āteş-i āhum şereri	148	40a	Gazel	Bâkî D., s. 419
	Görinmez dāĥdan cismüm ser-ā-pāy	149	40b	Gazel	Bâkî D., s. 421
Çeng çün nāleme dem-sāz oldı	150	40b	Gazel	Bâkî D., s. 407	

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bâkî	Zahm-ı dilden kan akar bu çeşm-i giryân bî-ḥaber	169	45b	Gazel	-İ.E.
	Sîne gencinesini ḥaçer-i cānān deldi	209	55a	Gazel	Bâkî D., s. 412
	Çıksa eflāke n'ola āteş-i āhum şereri	210	55a	Gazel	Bâkî D., s. 419
	Olsa zülfî o gül-'izāra niḳāb	214	56b	Gazel	Bâkî D., s. 112-113
	'Ārızuñ āb-ı nābdur gūyā	219	57b	Gazel	Bâkî D., s. 109-110
	Gönder efendi sīneme tīr-i belālaruñ	220	58a	Gazel	Bâkî D., s. 261-262
	Ezelden şāh-ı 'ışḳuñ bende-i fermānyuz cānā	224	59a	Gazel	Bâkî D., s. 109
	Nedür bu ḥandeler bu 'işveler bu nāz u istiḡnā	226	59a	Gazel	Bâkî D., s. 105
	Pür olup devr idicek meclis-i mestāni ḳadeḥ	238	62a	Gazel	Bâkî D., s. 120
	Bulmaḡ isterdi 'ışḳ içinde murād	239	62b	Gazel	Bâkî D., s. 122-123
	İtdi şikār göñlümi bir şūḥ-ı şeh- levend	240	62b	Gazel	Bâkî D., s. 121
	Ḥoş geldi baña mey-kedenüñ āb u hevāsı	241	63a	Gazel	Bâkî D., s. 416
	Tesellî virmez iy dil derdüñ ol cānāne söylersin	242	63a	Gazel	Bâkî D., s. 323-324
	Ayaḡuñ topraḡın özler bulurken gökde fer kevkeb	243	63b	Gazel	Bâkî D., s. 111-112
	Baña ebrū-yı rüy-ı cānāni	251	65b	Gazel	Bâkî D., s. 403-404

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Ca'fer	Var tabībā fāriğ ol baña tabīb-i cān gerek	265	69a	Gazel	Ca'fer D., s. 300
Derviş	Yār ser-keş sine pür-āteş gönül sevdā-perest	176	47a	Gazel	-
Emrî	Cefaya yüz tutup niçün iy mihr-i cihān-ārā	158	42b	Gazel	Emrî D., s. 48
	Şarqdan gelmiş kıl olmuşdur meh-i tībān aña	163	44a	Gazel	Emrî D., s. 43-44
	Degdügine cümle hüsñ esbānı Yūsuf'dan saña	164	44a	Gazel	Emrî D., s. 42-43
	Tir-i dil-dūzuñ çekince sīneme iy kaşı yā	165	44b	Gazel	Emrî D., s. 42
	Bir arada gördüm iki dil-ber-i 'ālī-cenāb	177	47b	Gazel	Emrî D., s. 58-59
	Dil ehlinden tarīq-i 'ışqda āh u fiğān gitmez	184	48b	1 beyit	Emrî D., s. 135-136
	Ehl-i diller leb-i şirīnūñe şekker didiler	261	68a	Gazel	Emrî D., s. 105-106
Fazlî	Nā-gehān bir serv-i hoş-reftāra oldum mübtelā	206	54a	Gazel	K. Fazlî D., s. 306-307
Fiğānî	Lebüñ kim cān u dil derdine emdür	161	43b	Gazel	-İ.E.
	Demidür qanlar ağılsam eger iy çeşm-i pür-hūnum	174	46b	Gazel	Fiğānî D., s. 87
Firākî	Kesdi zülfin bir haṭā itdi yine nā-gāh dost	194	51a	Gazel	-İ.E.
	'Ālemüñ ḥālī 'acebdür sen qandasın ben qandayın	204	53b	Gazel	-İ.E.
	Qanda bakşam andasın āh iy qamer hercā'isin	233	61a	Gazel	-İ.E.

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Firākī	Kesdi zülfin bir haṭā itdi yine nā-gāh dost	234	61a	Gazel	-İ.E.
	Getür zülf-i ruḡ-ı dil-dārdan bñ	244	63b	Gazel	-İ.E.
	‘Ālemñ ḡāli ‘aceb gizlü mu‘ammā ancaḡ	260	67b	Gazel	-İ.E.
	İy ser-i kūy-ı nigārumdan esen bād-ı nesīm	267	69b	Gazel	-İ.E.
Fuzūli	Āh eyledüğüm serv-i ḡurāmānuñ içündür	181	48a	Gazel	Fuzūli D., s. 181
Ḥāveri	Leyli-i zülf-i nigāruñ biz perişān-ḡāliyüz	192	50b	Gazel	-İ.E.
	Leyli-i zülf-i nigāruñ biz perişān- ḡāliyüz	212	56a	Gazel	-İ.E.
Ḥayālī	Kākül-i müşgīn-i cānānuñ perişān-ḡāliyüz	191	50b	Gazel	Ḥayālī Bey D., s. 195
	Fürḡatünde dāḡ ile na‘l ile zeyn itdüm teni	202	53a	Gazel	Ḥayālī Bey D., s. 430
	Ḥarāb olupdur ol ābād gördüğün ḡönlüm	221	58a	Gazel	Ḥayālī Bey D., s. 295
	Kākül-i müşgīn-i cānānuñ perişān ḡāliyüz	237	62a	Gazel	Ḥayālī Bey D., s. 195
	Şu ḡarşudan gelen dil-ber beḡāyet ḡamze-kār ancaḡ	245	64a	Gazel	Ḥayālī Bey D., s. 227
	Rüz-ı ezelde ḡāk-i vücūdum elenmedin	247	64b	Gazel	Ḥayālī Bey D., s. 298
	Çaḡlayup aḡar benüm eşk-i revānum sū-be-sū	248	64b	Gazel	Ḥayālī Bey D., s. 339
Ḥayretī	Bir nihāl-i tāzedür ḡaddūñ senñ iy serv-i nāz	199	52b	Gazel	Ḥayretī D., s. 223-224

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Hayretî	Bî-cân u cisme döndüm cânāncuğum yitürdüm	231	60b	Gazel	Hayretî D., s. 327
Hilālî	Dil mihr-i ruhuñ şaklamağa imkân ola mı hiç	200	52b	Gazel	-İ.E.
Ḥusrev	Bu bezm-i 'ālem-ārānuñ geçüp cām-ı şafāsından	173	46b	Gazel	-
İshāk	Āftāb-ı ḥüsne şüfî zerrece kâ'il degül	266	69a	Gazel	İshāk D., s. 216-217
Mesîhî	Ža'f-ı cismümden kaçan kim eylesem bir dem fiğān	213	56a	Gazel	Mesîhî D., s. 232
	Cem' olur her gice encüm mäh-ı tābān üstine	227	59b	Gazel	Mesîhî D., s. 261-262
	Bend-i zülfüñle şehā biz boynı bağlu çākerüz	228	59b	Gazel	Mesîhî D., s. 180-181
Mihrî	Bir dem ol dil-ber cemālinden ırağ olmağ ne güç	197	52a	Gazel	M. Hâtun D., s. 220
Misālî	Ol perî göstermeyüp rüyın tutar şandum niğāb	178	47b	1 beyit	T. Ş. C.: II s. 853
Müfredî	Benümle bir nefes yār olmaduñ iy sim-ten sağ ol	217	57a	Gazel	-
Necâtî	Bana yāruñ yañağı vü lebi vü kaddi yiter	166	44b	Gazel	Necâtî Beg D., s. 190
	Düşdi zülfinden göñül yāruñ leb-i ḥandānına	171	46a	Gazel	Necâtî Beg D., s. 442-443
	Lāle ḥadler yin gül-şende neler itmediler	172	46a	Gazel	Necâtî Beg D., s. 268
	Bāğ-ı ḥüsniñde perişānlık baña sünbül yiter	195	51b	Gazel	Necâtî Beg D., s. 192
	La'l-i şirīnūñ ki Ḥızr'uñ Çeşme- i Ḥayvān'ıdur	196	51b	Gazel	Necâtî Beg D., s. 254-255

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Necâtî	Leb-i la'l-i nigâri gözleyelüm	222	58b	Gazel	Necatî Beg D., s. 370
	Şevkuñle yanan dillere pervâne disünler	229	60a	Gazel	Necatî Beg D., s. 228-229
	Ṭotalum servi görem kâmet-i dil-ber yirine	230	60a	Gazel	Necatî Beg D., s. 460-461
	Fürkat şebine düşmüşem iy mâh esirge	252	65b	Gazel	Necatî Beg D., s. 464
	Kâkül-i müşgini birdür 'ârız-ı gül-fâm iki	255	66b	Gazel	Necatî Beg D., s. 537
Nev'î	Ne hâl-i dil-i 'âşık-ı gam-ı h'ârı bilürsin	155	42a	Gazel	Nev'î D., s. 454
	Ġubâr-ı ta'n-ı ağıyar olmasun cânâ titer fürkat	156	42a	Gazel	Nev'î D., s. 251
	Yâr işi iy dil kolay ammâ gam-ı ağıyar güç	216	57a	Gazel	Nev'î D., s. 255-256
	Qalb-i 'âşık gibi virân itdiler mey-hâneyi	262	68a	Gazel	Nev'î D., s. 507
Revânî	Nice gam çekmesün 'âşık ya nice şadmân olsun	198	52a	Gazel	Revânî D., s. 222-223
	Ol kamer-ruhsâr bir dem baña dil-dâr olmadı	201	53a	Gazel	Revânî D., s. 276-277
	N'ola dirlerse baña 'âşık-ı şeydâdur bu	235	61b	Gazel	Revânî D., s. 228
	Lebi üzre tılsım ancak görinen haṭṭ-ı cânâne	236	61b	Gazel	Revânî D., s. 447
	'Işık derdinden-durur 'âlemde destân olduğum	246	64a	Gazel	Revânî D., s. 202
Selmân	Gel iy beni âşüfte kılan gözleri âfet	189	50a	Murabba	-

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Selmān	Her yañeden aġyār atuban ta'ne taşını	190	50a	1 beyit	-
Senāyī	Ĥaṭṭ-ı reyḥānīyle yazdı kıldı mu'ciz iy nigār	167	45a	Gazel	-İ.E.
	Çün laṭīf ābına düşdi 'arız-ı dildāra şū	253	66a	Gazel	-İ.E.
Sırrī	Nihāl-i ser-bülendüñ ḥaḫ bu kim bir serv-i bālādur	205	54a	Gazel	-İ.E.
Şāhidī	'Āşık fidā virür reh-i 'ışkında yārinüñ	259	67b	Gazel	-İ.E.
Şem'ī	Diñlemezsın bir nefes iy yüzi gül-zārum benüm	193	51a	Gazel	P. Şem'î D., s. 509
	Diñlemezsın bir nefes iy yüzi gül-zārum benüm	263	68b	Gazel	P. Şem'î D., s. 509
Şevkī	Yazdum derün-ı dilden bir iştiyāk-nāme	257	67a	Gazel	E. Şevkî D., s. 382
Ṭālī'ī	İy dīde ciġer ḫanını ṭırmadın ezersin	256	66b	Gazel	C. N., C.: 3 s. 1613
'Ubeydī	'İşḫ ile ġam-nāk olan diller şafāyı n'eylesün	180	48a	Gazel	-İ.E.
'Ulvī	Bir niçe 'āşığı gördüm der-cānāna gider	151	41a	Gazel	D. Ulvî D., s. 283
	Göñül zülfünde cān çāh-ı zenaḥdānuñda ḫalmışdur	152	41a	Gazel	D. Ulvî D., s. 274
	Ṭutuşdum āteş-i 'ışkuñla cismümde ḫarāret var	153	41b	Gazel	D. Ulvî D., s. 586
	İy göñül ġayrıya meyl eyleme cānān bir olur	154	41b	Gazel	Ş. M. II, s. 18
	Gerçi kim 'āleme çok dil-ber-i mümtāz gelür	159	43a	Gazel	D. Ulvî D., s. 263

Tablo 2'nin devamı:

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak Nu.	Nazım Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
‘Ulvî	Ḥaste cāna ḥālet-i mevt irdi cānān bî-ḥaber	168	45a	Gazel	Ş. M. II, s. 21
	Dil-i bî-çāre mi gözler benüm ol bî-amān gözler	175	46b- 47a	Gazel	D. Ulvî D., s. 267
	Rûz-ı ‘ıyd oldu o meh ḥānemi kıldı teşrîf	250	65a	Gazel	D. Ulvî D., s. 349
Uşûlî	Cān ile Ḥaḳḳ’a enīs ol ‘uzlet eyle nāsdan	232	60b	Gazel	Usûlî D., s. 212
Vuşûlî	Maḥabbetden ilāhî ol meh-i nā- mihre ḥālet vir	160	43a	Gazel	Vusûlî D., s. 90- 91
	Tiğ-i ḥasret cānuma kār itdi cānān bî-ḥaber	170	45b	Gazel	Vusûlî D., s. 94- 95
	Bilüñi kucmağa iy mû-miyānum	182	48b	Gazel	-İ.E.
Zatî	İlāhî n’ola ḥālüm ol meh-i ḥūrşîd-i ṭal’atsuz	157	42b	Gazel	Zatî D., s. 57
	Her kelām-ı cān-fezā ki ol la’l-i cānāndan çıkar	249	65a	Gazel	Zatî D., s. 409

Tablo 2'nin devamı:

Rüz u şeb vird-i zebānum [benüm] āh itdi güzel	1	1a	3 beyit	Mahlas yok
Zülfüñ mu'aṭṭar ḥālūñ mu'anber	179	47b	Gazel	Mahlas yok
Zillet ü meskenet şī'ārumdur	203	53b	Gazel	Mahlas yok
Belā-yı hecr egerçi 'āşık-ı dil-dāra müşkildür	211	55b	3 beyit	Mahlas yok
[. . .] kemālūñ iy ḳamer-veş	223	58b	2 beyit	Mahlas yok
Cānāne gibi [. . .]	225	59a	1 beyit	Mahlas yok
Dıraḥt-ı kerem her koca bīḥ kerd	258	67a	2 beyit	Mahlas yok
Gül bulunmaz iy gönül 'ālemde çünkim ḥāresüz	264	68b	Gazel	Mahlas yok

1.3. Şiirlerde Yer Alan Bahirler ve Kalıpları

Remel Bahri

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

G.3, G.7, G.9, G.16, G.21, G.33, G.34, G.36, G.37, G.45, G.56, G.57, G.63, G.66, G.71, G.73, G.74, G.75, G.78, G.82, G.97, G.99, G.113, G.115, G.127, G.130, G.136, G.139, G.140, G.142, G.143, G.145, G.146, G.163, G.164, G.165, G.167, G.168, G.169, G.170, G.171, G.176, G.177, G.180, G.185, G.186, G.188, G.191, G.192, G.193, G.194, G.195, G.196, G.197, G.199, G.201, G.202, G.204, G.206, G.212, G.213, G.216, G.227, G.228, G.232, G.234, G.237, G.246, G.248, G.249, G.253, G.254, G.255, G.262, G.263, G.264, G.265, G.266, G.267.

(79 G. + Nazım şekli tespit edilemeyen 1 ve 178 numaralı şiirler)

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

G.13, G.17, G.20, G.28, G.30, G.32, G.39, G.42, G.43, G.46, G.51, G.54, G.59, G.64, G.70, G.76, G.79, G.80, G.87, G.88, G.103, G.104, G.106, G.107, G.111, G.116, G.125, G.128, G.134, G.137, G.148, G.151, G.154, G.159, G.166, G.172, G.187, G.207, G.209, G.210, G.230, G.235, G.238, G.250, G.260, G.261. **(46 G.)**

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün

G.81, G.135, G.141. **(3 G.)**

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

G.150, G.182. **(2 G.)**

Fā‘ilatün Fā‘ilatün Fā‘ilün

G.61. (1 G.)

Fā‘ilatün Fā‘ilatün Fā‘ilatün Fā‘ilatün

G.233. (1 G.)

Hezec Bahri

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

G.8, G.10, G.11, G.14, G.15, G.18, G.19, G.31, G.41, G.48, G.93, G.95, G.98, G.101, G.108, G.119, G.123, G.124, G.138, G.144, G.147, G.152, G.153, G.156, G.157, G.158, G.160, G.173, G.174, G.175, G.183, G.198, G.205, G.208, G.215, G.217, G.224, G.226, G.236, G.242, G.243, G.245.

(42 G. + Nazım şekli tespit edilemeyen 184 ve 211 numaralı şiirler)

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fa‘ülün

G.62, G.72, G.89, G.94, G.102, G.120, G.155, G.181, Mr.189, G.190, G.200, G.229, G.241, G.252, G.256.

(14 G. + Nazım şekli tespit edilemeyen 190 numaralı şiir)

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

G.26, G.133, G.149, G.161, G.244, G.268.

(6 G. + Nazım şekli tespit edilemeyen 223 numaralı şiir)

Mef'ülü Mefā'ilün Fa'ülün

G.112. (1 G.)

Mef'ülü Mefā'ilün Mef'ülü Mefā'ilün

G.109. (1 G.)

Muzârî Bahri

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

G.2, G.5, G.12, G.22, G.24, G.25, G.29, G.38, G.40, G.44, G.47, G.49, G.53, G.55, G.60, G.67, G.68, G.69, G.83, G.84, G.85, G.86, G.90, G.91, G.92, G.96, G.100, G.110, G.114, G.117, G.118, G.121, G.122, G.126, G.129, G.131, G.132, G.218, G.220, G.221, G.240, G.247, G.259. (43 G.)

Mef'ülü Fā'ilätün Mef'ülü Fā'ilätün

G.27, G.231, G.257. (3 G.)

Hafif Bahri

Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

G.77, G.105, G.203, G.214, G.219, G.222, G.239, G.251. (8 G.)

Müctes Bahri

Mefā'ilün Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

G.6, G.23, G.35, G.50, G.52, G.58, G.65. (7 G.)

Mütekârib Bahri

Fa‘ülün Fa‘ülün Fa‘ülün Fa‘ülün

G.4. (1 G.)

Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ül

Nazım şekli tespit edilemeyen 258 numaralı şiir.

Recez Bahri

Müstef‘ilâtün Müstef‘ilâtün

G.162, G.179. (2 G.)

225 numaralı şiirin her iki mısraında da silinme söz konusu olduğu için vezin kontrolü yapılamamıştır.

BÖLÜM 2: METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YOL VE METİN

2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol

Çalışmamızın *Transkripsiyonlu Metin* bölümünde mecmuada yer alan şiiirlerin transkripsiyonunu yaptık. Bilimsel eserlerde kullanılan MEB İslam Ansiklopedisi Transkripsiyon alfabetini kullandığımız bu kısmı oluştururken mecmuanın mevcut şiiir düzenini değiştirmedik.

Sonrasında mecmuada şiiirleri mevcut olan şairlerin, başta üzerinde çalışma yapılmış olanlar olmak üzere, dıvânlarını tespit etmeye çalıştık. Dıvânını tespit edemediğimiz şairlerin şiiirlerini araştırırken büyük oranda çeşitli kitaplardan ve daha önce yapılmış olan tez çalışmalarından yararlandık. Bununla birlikte çalışmamıza katkı sağlayabileceğini düşündüğümüz makaleler ile muhtelif kütüphanelerde yer alan yazma nüshaları da inceledik. Sonrasında mecmuada yer alan şiiirlerle basılı dıvân, kitap veya tezlerde yer alan şiiirlerin karşılaştırmasını yapıp mecmuamız açısından ortaya çıkan farklılıkları veya eksiklikleri dipnot alanında belirttik.

Mecmuada yer alan şiiirlere kendi şiiir numarasıyla dipnot verdik. Bu şiiirlerin diğer eserlerle karşılaştırmasını yaparken öncelikle şiiirlere vermiş olduğumuz beyit sıra numarasını ve sonrasında mısra sırasını esas aldık (1a = 1. beyit, a mısraı anlamında vb.). Şiiirler mecmua içerisinde hangi varakta ise bu varak numarasını da ilgili şiiirin ilk beytinin sol üst yanında gösterdik. Mecmua içerisinde mükerrer şiiirler mevcuttur. Bu şiiirlere ise yine dipnot alanında dikkat çektik.

Karşılaştırmada kullanılan, taranan eserlerin künye bilgilerini dipnot alanında ayrıntılı bir şekilde vermek yerine eser adı ve sayfa numarası şeklinde bir kısaltma yaptık ve bu eserlerin ayrıntılı künye bilgilerini ise *Kaynakça* bölümünde verdik. Benzer şekilde, aynı mahlası kullanmış olan farklı şairlerin kimliğini netleştirmek için, pek çok çalışma taradık; ancak ulaşılamayan şiiirleri *Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Áit Kısaltmalar* başlığı altında değil, *Kaynakça* bölümünde belirttik.

Karşılaştırma yaparken hem vezne hem de anlama göre bir değerlendirmede bulunduk. Gerek anlam, gerekse vezin bakımından hatalı olduğu açıkça görülen şekilleri (ek, kelime ve mısraları) fark olarak dipnot alanında verdik, doğru şekilleri ise metne dâhil ettik.

İlgili farklar hem mecmuada hem de karşılaştırma yapılan eserde anlam ve vezin bakımından bir problem oluşturmuyorsa, bu durumda mecmuadaki şekli esas aldık, karşılaştırma yapılan eserdeki farkı ise dipnot alanında belirttik.

Örnek: Gazel 4

Ne ğam **Bākıyā** müdde‘inüñ sözinden
Saña mā’il olunca ‘ālemde şāhid

Ne ğam Bākıyā müdde‘inüñ sözinden mısraı, Bâkî Divân’ında *Sözinden ne ğam Bākıyā müdde‘inüñ* şeklindedir. Her iki mısra da anlam ve vezin bakımından uyumludur. Bu gibi durumlarda mecmuayı esas alıp dîvândakini fark olarak verdik.

Mecmuada dil-fiğār, karşılaştırma yapılan eserde dil-efgār şeklinde olan bir kelime şiirin vezni göz önünde bulundurulduğunda, dil-efgār şekliyle vezinle uyumlu olduğu için kelimenin karşılaştırma yapılan eserdeki şeklini esas alıp mecmuadakini fark olarak verdik.

Örnek: Gazel 5

A‘dā yanuñda ħurrem u ħandān u şād-mān
Bākı ğamuñda zār u dil-efgār u derd-mend

Mecmua ve karşılaştırma yapılan eserdeki şiirlerde beyit veya beyitlerarası yer değişikliği bazen, beyit numaralarının birebir yer değiştirmesi şeklinde olmuştur. Diğer bir ifadeyle mecmuadaki 2. beyit karşılaştırma yapılan eserde 3. beyit, mecmuadaki 3. beyit, karşılaştırma yapılan eserde 2. beyit olarak karşımıza çıkmıştır. Bu durumda söz konusu yer değişikliğini şu şekilde belirttik:

Örnek: Gazel 15

2 Bu beyit a.g.e.'de 3. beyit ile yer değiştirmiştir.

Mecmua ve karşılaştırma yapılan eserdeki şiirlerde beyit veya beyitler arası yer değişikliği, bu iki eser bakımından birebir yer değiştirme olarak değil de karışık bir düzende karşımıza çıktığında ise, mecmuadaki şiirlerin beyit sıralamasını bozmadan söz konusu farkı belirttik.

Örnek: Gazel 107

2 Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir.

3 Bu beyit a.g.e.'de 2. beyittir.

4 Bu beyit a.g.e.'de 3. beyittir.

Karşılaştırmada yararlanılan, transkripsiyon işaretlerinin olmadığı, “a” ve “i” gibi harflerin şapkalı olarak yazıldığı eserlerdeki kelime, kelime gurubu, mısra veya beyitler ilgili eserdeki şekliyle vezin ve anlama göre uyumlu olduğu için bunlar, metnin genelinde olduğu gibi transkripsiyon işaretleriyle metne dâhil edilmiş, farklarda ise kelimenin ilgili eserdeki orijinal şekline bağlı kalınmıştır.

Örnek: Gazel 151

1a ‘âşığı : ‘âşığı D.

Mecmuadaki bir Şiirde, karşılaştırma yapılan esere göre eksik beyit veya beyitlerin olması durumunda bunları, söz konusu eserdeki beyitlerin beyit sıralarını deĐiŐtirmeden metne dâhil ettik.

Mecmua ile karşılaştırma yapılan eserdeki bir Şiirin beyitlerinin sayıca aynı; ancak birbirinden farklı beyitler olması durumunda ise ilgili eserdeki mecmua aÇısından farklı olan beyitleri metne dâhil etmeyip dipnot alanında belirttik. (Bkz. 158 numaralı Şiir.)

2.2. Metnin Transkripsiyon ve İmlâsında İzlenen Yol

1. Metnin transkripsiyonunda bilimsel eserlerde uygulanan MEB İslam Ansiklopedisi transkripsiyon sistemi kullanılmıştır. (Bkz. Transkripsiyon Tablosu).
2. Mecmua çoğunlukla 16. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerinden oluştuğu için Eski Anadolu Türkçesi'nin dil özellikleri göz önünde bulundurulmuştur.
3. Farsça kelimelerdeki vâv-ı mâ'dûlelerin vavı “ ˘ ” şeklinde gösterilmiştir: ħ˘âb, ħ˘ân, ħ˘âce, mey-ħ˘âr vb.
4. Farsça kelimelerdeki vâv-ı meçhûlelerin ünlüleri kısa ünlü olarak yazılmıştır: ħod, ħoş vb.
5. Arapça, Farsça ön ek ve edatlar eklendikleri kelimedeki kısa çizgi (-) ile ayrılmıştır : ber-ķarâr, ber-kemâl, bi-ĥamdi'llâh, bî-dâd, bî-şabr, der-kenâr, der-miyân, ez-ber, mâ-ĥazar, mâ-teķaddem, nâ-yâb, nâ-tüvân, ser-be-ser, ser-tâ-ser vb.

Sona eklenen ve yapım eki fonksiyonunda olan eklerin büyük çoğunluğu ayrı yazılmıştır: âsâ (ĥabâb-âsâ, cûy-âsâ vb.), bâr (âteş-bâr, eşk-bâr vb.), bân (bâġ-bân, dîde-bân vb.), dâr (ĥançer-dâr, âb-dâr vb.), dân (şem'-dân, nâ-dân), sâr (küh-sâr, şerm-sâr vb.), istân veya sitân (Kâfir-istân, gül-istân, gül-sitân, dil-sitân vb.), şen (gül-şen), fâm (la'l-fâm, gül-fâm), gûn (gül-gûn), kâr (ġamze-kâr, güneh-kâr vb.), kede (mey-kede, büt-kede), ġâr (yâd-ġâr, perverd-ġâr), ger (şûret-ger), ġîn (ġam-ġîn), mend (derd-mend, Behre-mend), nâk ('araķ-nâk, ġam-nâk vb.), veş (nây-veş, câm-veş vb.), ġîr (gîrih-ġîr, ķadr-ġîr).

Aşağıdaki eklerin ise bitişik yazılışları tercih edilmiştir:

âne (mestâne, ĥakîmâne vb.), mân (mihmân, ĥîrâmân vb.), în (ĥûnîn, zerrîn), vend (peyvend, Ĥudâvend).

6. Farsça birleşik isim veya sıfatlarda iki kelime arasına çizgi konulmuştur: serv-ğad, bülend-ğarız, sım-sā'id, ser-bülend, nev-bahār, nev-ğāste, nev-rüz, ser-efrāz, ğaste-ğātır, şerer-ālūd, 'anber-ālūd, ejdehā-şifat, bülbül-şifat vb.

7. Türkçe'deki ikilemeleri karşılayan Farsça şekillerden terkīb-i atfı biçiminde olanların yazılışında dün ü gün, ğāl ü ğıl, tār u mār gibi şekilleri tercih edilmiştir.

8. Farsça ikili tekrarların yazılışında tekrarlanan kelimeler arasına kısa çizgi konulmuştur: ber-ā-ber, ser-ā-ser, vb.

9. Āftāb-āfitāb, āsmān-āsumān, āšnā-āşinā, rüzgār-rūzigār, şehr-yār-şehriyār gibi kelimelerde medli okunuşlardan kaynaklandığı ileri sürülen ses türemeleri gösterilmemiş āftāb, āsmān, āšnā, rüzgār, şehr-yār, yad-gār şekilleri tercih edilmiştir.

10. Mecmuada hemzenin bazen y'siz bazen de telaffuz esas alınarak y'li şeklinin karışık bir şekilde kullanıldığı görülmüş ve standart bir kullanım sağlamak amacıyla y'siz şekiller tercih edilmiştir: dā'im, dā'imā, cā'iz, ğā'il vb. Aynı durum mecmuada y'li şekli tercih edilen hercā'i kelimesi içinde geçerlidir.

11. Āhū, āyīne, sāķī, leylī, lū'lū gibi uzun okunan kelimelerin zihaf sebebiyle kısa okunması gerektiğinde bu kelimelerin uzun ünlüleri *italik* olarak yazılmıştır.

12. Dürr ve ğağğ gibi çift ünsüzle biten kelimeler mısra içlerinde vezin gereği tek veya çift ünsüzlü okunmuştur.

13. 'Aşğ-'ışğ, 'ayş-'ıyş, 'ayān-'ıyān gibi iki türlü okunması da mümkün olan kelimelerin 'ışğ, 'ıyş, 'ıyān şekilleri tercih edilmiş ve metnin tamamında bu şekillere yer verilmiştir.

14. *İle* ve *içün* edatlarıyla *idi*, *iken imiş*, *ise* gibi i- fiilinin aldığı şekiller mecmuada bitişik ve ayrı olarak yazılmıştır. Bu yapılar metnin genelinde ayrı yazılmak sūretiyle gösterilmiştir: *ile* (*nizār ile*, *yār ile vb.*), *içün* (*nā-yāb içün*, *baḥş içün vb.*), *idi* (*olmaz idi*, *eyler idi vb.*), *iken* (*olmuş iken*, *itmiş iken vb.*), *imiş* (*perī imiş*, *yara imiş vb.*), *ise* (*dirler ise*, *yār ise vb.*)

Vezin gereği ayrı yazılması mümkün olmayan *la*, *le*, *dı*, *di*, *mış*, *miş*, *sa*, *se* gibi yapılar ise bitişik yazılmıştır: *bī-dāduñla*, *‘ışķūñla*, *olaydı*, *yanardı*, *beñzedürlermiş*, *sevinürmiş*, *yaraşursa*, *yoḥsa vb.*

Anuñ kelimesinin *ise* vezin gereği bazen *anuñ içün* bazen de *anuñ’çün* şekline yer verilmiştir.

15. *‘īsā-‘īsī*, *Leylā-Leylī*, *ma’nā-ma’nī* şeklinde iki türlü okunabilen kelimelerde “ā”lı okunuşlar tercih edilmiştir.

16. *K’ola*, *n’eylesün*, *nic’olur*, *n’ola* gibi büzülmeler (contractions) kesme işaretiyle ayrılarak gösterilmiştir.

17. Datif ekinin a’lı okunuş biçimi tercih edilmiştir: *kenāra*, *ķarāra*, *şehen-şāha vb.*; ancak şiirin kafîye ve anlam uyumu dikkate alındığında bu ekin e’li okunuş biçimine de yer verilmiştir.

18. *Ka’be*, *Düldül*, *‘Ummān vb.* özel isimler büyük harfle başlamış, ek almaları durumunda ise ilgili ekler kesme işaretiyle ayrılmıştır.

19. Bugün “e” şeklinde telaffuz edilen pek çok kelimenin Eski Anadolu Türkçesi’nde “i” şekliyle telaffuz edildiğini görmekteyiz. Eski Anadolu Türkçesi’nin bu özelliği göz önünde bulundurularak günümüz Türkçesinde *bel*, *gece*, *etmek*, *ey* şeklinde telaffuz edilen kelimelerin aynı zamanda mecmuada da karşılaşılan *bil*, *gice*, *itmek* ve *iy* şekilleri tercih edilmiştir.

20. Mecmuada -b- ile yazılan -up, -üp gerundiumu -p- ile yazılmıştır.

21. Mecmuada bazen bir kelime iki türlü yazılmıştır. Bu durum (ج) ve (چ) harflerinin farklı yazılışından kaynaklanmaktadır: *gonca-gönçe, hancer-hançer, nice-niçe* kelimeleri gibi.

Gonca ve *hançer* kelimeleri mecmuada çoğunlukla (چ) harfiyle yazılmış olduğu için *gönçe* ve *hançer* şekliyle; *nice-niçe* kelimeleri ise mecmudaki yazılışlarıyla metne dâhil edilmiştir.

Pençe kelimesinin ise, mecmuada sadece (چ) harfiyle yazılmış olsa da, *pençe* şekli tercih edilmiştir.

22. Mecmuada yer alan bir diğer yazım problemi (ح) ve (خ) harfleriyle ilgilidir. Örneğin, mecmuada *harâret* olarak yer alan kelime sözlükte *harâret* şeklindedir. Bu gibi örnekleri çoğaltabiliriz. Böyle durumlarda kelimenin sözlükteki yazılışı esas alınmıştır.

23. Bazı kelimelerde (و) harfinin noktası belirtilmemiş olup tarafımızdan eklenmiştir. Bu durumun harfin noktasının, yanındaki diğer noktalı bir harfle müşterek olarak kullanılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

24. Mecmuada geçen Arapça ve Farsça mısra ve beyitler metinde transkripsiyon alfabetiyle ve *italik* olarak yazılmış, anlamları ise dipnot alanında verilmiştir.

2.3. Metnin İşaretler Sistemi

1. Dîvânda olmayan beyitler “ **-D.** ” şeklinde gösterilmiştir.
2. Mecmuada olmayan beyitler “ **-M.** ” şeklinde gösterilmiştir.
3. Mecmuada silinmiş olan kelimeler “ [. .] ” şeklinde gösterilmiştir.
4. Mecmua ve karşılaştırma yapılan eser arasındaki farklar dipnot alanında gösterilirken öncelikle vezin ve anlam açısından uygun olan şekiller metne dâhil edilmiş, sonrasında diğer eserdeki farkları göstermek için iki şekil arasına “ : ” işareti konulmuştur. Aynı mısradaki yer alan farklar arasına ise “ / ” işareti konulmuştur.
5. Vezin ve anlam gereği metne eklediğimiz kelimeler köşeli parantez “ [] ” içerisinde gösterilmiştir. Vezin açısından kusurlu olan mısralar çabalarımıza rağmen düzeltilmemişse, veznin kusurlu olduğu dipnot alanında belirtilmiştir. Ek ve kelime çıkarma şeklinde yapılan düzeltmeler de yine dipnot alanında belirtilmiştir.

Tablo 3: Transkripsiyon Tablosu

ء أ	a, e, ’	ش	ʃ
آ	ā, a	ك	ʃ
ب	b	ض	z, ɖ
پ	p	ط	t̤
ت	t	ظ	z̤
ث	ʒ	ع	ʻ
ج	c	غ	g̣, g̣̣
چ	ç	ف	f
ح	ħ	ق	ḳ
خ	ħ̣	ك	k, g, ñ
د	d	ل	l
ذ	z̤	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, o, ö, u, ü, ū, ō
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	ي	y, i, ī

2.4. Metin

1a

1

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Rüz u şeb vird-i zebānem [benüm] āh itdi güzel
Çeşm-i bîzārıma bak maḥv u tebāh itdi güzel
- 2 Zülf-i müşgîn ile sır itdi liķā-yı şāni'
Rüz-ı rüşen-teri bir leyl-i siyāh itdi güzel
- 3 Aradan 'arz ile mir'āt-ı cemilüñ gāhī
Şebi rüşen dili şen her yeri māh itdi güzel

1b

2

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Cevr ü cefāña ķā'il olurdum velī şehā
Maḥşüş olaydı ol da cihānda hemān baña
- 2 Şabr u ķarār u 'aql alıcı bir perī imiş
Ādem şanurdum ol şanemi gerçi şüretā
- 3 Bir kez ṭavāfin itmegi biñ 'ömre virmezsin
İy ḥācī saña Kā'be baña kūy-ı dil-rübā
- 4 Evvel vefāya va'deler itmişken iy şanem
Cevr itdüñ āḥir eylemedüñ va'deye vefā

1 Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

2 **Bâkî D.**, s. 107-108.

1a -dum velī şehā : [. . .] **M.**

- 5 Vaşşāfısın o serv-ķadūñ rāstı bu kim
Ṭab‘-ı bülend-ŗarzuña aŗsent **Bākıyā**

3

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Gül-sitān bezm-i şarāb u cām-ı mey güldür baña
Ḳulķul-i halk-i şurāhı şavt-ı bülbüldür baña
- 2 ‘Ārızuña ol iki zülf-i girih-gırūñ senūñ
Şuya ķonmış iki ğarrā tāze sünbüldür baña
- 3 Seng-i bī-dāduñla serde zaŗm-ı hūnīnim ki vār
Gūşe-i destārda rengīn ķaranfüldür baña
- 4 Mest ü medhūşam velī hālī mey-i engürdan
La‘l-i nābuñ hāleti keyfiyyet-i müldür baña
- 5 Ḳayder-i Kerrār‘ıyam meydān-ı nazmuñ **Bākıyā**
Nevk-i hāme Zū‘l-feķār u ṭab‘ Döldür‘dür baña

2a

4

Fa‘ülün Fa‘ülün Fa‘ülün Fa‘ülün

- 1 Ne devrān muvāfiķ ne ṭālī‘ müsā‘id
Ḳolın boynuma şalmaz ol sīm-sā‘id

3 **Bākı D.**, s. 108-109.

3a hūnīnim : hūnīmün **D.**

4 **Bākı D.**, s. 126.

- 2 Žamīrin ŝikest itme erbāb-ı ‘ıŝkuñ
Gene saña rāci‘ gene saña ‘ā’id
- 3 Yiter kirpügüm küy-ı ‘ıŝkuñda cārüb
Üzilsün kesilsün hemān rīŝ-i zāhid
- 4 Ferāğat güzel sevmeden tevbe meyden
Zehī re’y-i bātıll zehī fikr-i fāsıd
- 5 Ne ğam **Bākıyā** müdde‘inüñ sözinden
Saña mā’il olinca ‘ālemde ŝāhid

5

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 İtdi ŝikār göñlümi bir şüh-ı şeh-levend
Müjgānı tır ü қаşı kemān tırresi kemend
- 2 Bāzārlarda başladı naħli tonatmağa
Dil bağlayalı kāmēt-i zibāña naħl-bend
- 3 Bu cism-i zerd ü zār u nizār ile niçe bir
Yanam firākuñ āteŝine nitekim sipend
- 4 Her dūna ŝāħ-ı gül gibi meyl itme dostum
Düşmez giyāha hem-ser ola serv-i ser-bülend

2b gene : yine **D.** / gene: yine **D.**

5a Ne ğam Bākıyā müdde‘inüñ sözinden : Sözinden ne ğam Bākıyā müdde‘inüñ **D.**

5 **Bākı D.**, s. 121.

Bu şiir, 62b varağında (240 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

3a zār u : **-M.**

- 5 Telh-i şarāb-ı ğussa-i devrānı def⁶ ider
Şirīn lebin dehānuma alsam niteki kıand
- 6 A‘dā yanuñda ħurrem u ħandān u şād-mān
Bākī ğamuñda zār u dil-efġār u derd-mend

2b

6

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Riyāz-ı ħüsnde olmış o la‘l-i nāb lezīz
Cihān içinde bilürsin olur şarāb lezīz
- 2 Dem-i vişālde ħoşdur yüzüñ görüp ölmek
Bahār günleri olur seherde ħ‘āb lezīz
- 3 Cefā-yı yār ile mu‘tād olıncadır müşkil
‘Azāb ‘azb olur aħır gelür ‘itāb lezīz
- 4 Ne deñlü şerbet ile yaraşursa her ni‘met
Şarāb-ı telh ile olur begüm kebāb lezīz
- 5 Ğazellerüñde lebi vaşfın eyle iy **Bākī**
Şekerle olsa bilürsin olur ħoş-āb lezīz

5 -M.

6b dil-efġār : dil-figār M.

6 **Bākī D.**, s. 128.

7

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Süz-ı 'ışkuñla kaçan kim dilden āh u zār olur
Āh dūd u dūd ebr ü ebr āteş-bār olur
- 2 Aķsa eşküm dīdeden ol gevher-i nā-yāb için
Eşk seyl ü seyl yem yem pür-dür-i şeh-vār olur
- 3 Yansa dāğ-ı sīnem üzre ḥasret-i ḥaddūñle nār
Nār nūr u nūr hūr u hūr pür-envār olur
- 4 Kūhdan geçse ğam-ı zūlfūñle āhum şarşarı
Kūh deşt ü deşt bāğ u bāğ sūnbül-zār olur
- 5 Ğonçeye baksa lebūñsüz çeşm-i **Bākī** her nazar
Ğonçe berg ü berg ḥār u ḥār ḥançer-dār olur

3a

8

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Ayağūñ toprağın özler bulurken gökde yir kevkeb
İşigūñ cānibin gözler zehī 'ālī-nazar kevkeb
- 2 Egerçi gök yüzinde aḥter-i ferḥunde-fer çoķdur
Ķanı ḥāl-i ruḥuñ mānendi bir rūşen güher kevkeb

7 **Bākī D.**, s. 171-172.

5a her : bir **D.**

8 **Bākī D.**, s. 111.

Bu şiir, 63b varağında (243 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

- 3 Ne bilsünler karanuda anuñ göz kıpduğın iller
Gice hâl-i ruhuñla baħş için gelmiş meger kevkeb
- 4 Ne taşlar başdı seng-endâz-ı âhum deyr-i gerdüna
Düşen altun kayalardur degül vaqt-i seher kevkeb
- 5 Maħabbet dâğı yak sineñde ferr-i devlet isterseñ
Bilürsin olmaz iy **Bâkı** sa‘adet-baħş her kevkeb

9

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Gül yüzüñ vaşında bülbül kılsa elhâni dürüst
Bâğda bir gonçenüñ qalmaz giribâni dürüst
- 2 Olsa ‘irfân ehline cânân olunca şöyle kim
Zülf-i müşgini şikeste ‘ahd ü peymâni dürüst
- 3 Dil-berüñ ‘ahdi bütün ammâ vefâsı süst olur
‘Âşıkun gönli şikeste ‘ahd ü peymâni dürüst
- 4 Cevşen-i pülâd-ı çarhı çâk çâk itdüm daħi
Âh-ı âteş-bârumuñ şemşir-i bürrâni dürüst
- 5 Âteş-i süz-ı firâkuñ bir harâret viridi kim
Nüş ider bir demde dil deryâ-yı ‘Ummân’ı dürüst
- 6 **Bâkı**yâ fennüñde tutmaz kimse noqşânuñ senüñ
Hamdü li’llâh tab‘ mevzün ‘aql mizâni dürüst

3a kıpduğın : kıpduğını **M.**
9 **Bâkı D.**, s. 114-115.
3 -**M.**

3b

10

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ğubār-ı haṭṭuñ olmaz çünki ḥayrān olmağa bā‘iṣ
Nedür la‘l-i lebüñ çaḳ böyle ḥandān olmağa bā‘iṣ
- 2 Hevā-yı zülfi kılmışdur seni iy ebr āvāre
Gözüñ yaşı budur seyl-i firāvān olmağa bā‘iṣ
- 3 Olurken rüz u şeb hem-sāye ol ruḥsār-ı zībāya
Nedür zülf-i dil-āvīzūñ perīşān olmağa bā‘iṣ
- 4 Yaḳarlar hep fetīl-i dāğ olur destār ile cāme
Budur abdāllar ‘iṣḳuñda ‘uryān olmağa bā‘iṣ
- 5 Meger başuñ ser-i kūyında ṭōb olmaḳ hevāsıdur
Dem-ā-dem **Bākıyā** ḳoluñda çevgān olmağa bā‘iṣ

11

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Gel iy dil ḥalḳa-i müşgīn-i zülf-i pür-şikenden geç
Düşersin dām-ı tezvīre reh-i mekr ü fitenden geç
- 2 Saña cāy-ı ḥırām iy naḥl-i bālā gül-şen-i cāndur
Nesīm-i nev-bahārī gibi gel şaḥn-ı çemenden geç
- 3 Neden bu menzil-i ḥākīde ārām iḥtiyār itmek
Senüñ cāndur yirüñ iy tīr-i dil-ber sen bedenden geç

10 **Bākı D.**, s. 117.

5a ṭōb: ṭōp **D.**

11 **Bākı D.**, s. 119.

- 4 Bu bāzār içre düşmez dāne-i eşküm gibi gevher
Gel iy cān riştesi şimden girü dürr-i ‘Aden’den geç
- 5 Kemend-i zülfi iy **Bākī** saña çok bend geçmişdür
Velī sen gamze-i hūn-rīzi cevrin gör geçenden geç

4a

12

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Dil milketini yaqdı hayāl-i dehān-ı yār
Virdi fenāya gösgötürü şehri bir şirār
- 2 Çāk itmeyeydi sīnemi şemsīr-i cevri yār
Derd-i derūnum olmaz idi halkā āşikār
- 3 Kılısun hemīşe anı emān-ı Hudā nigāh
İtmez nigāh hālūme gerçi o gamze-kār
- 4 Hākkā budur ki şimdiye dek rāst gelmedüm
Kaddüñ gibi nihāle eyā serv-i gül-‘izār
- 5 **Bākī** yanardı tāb-ı teb-i hecr-i yār ile
Şu sepmeyeydi yüregine şi‘r-i āb-dār

12 **Bākī D.**, s. 163.

3b o : -M.

13

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Lebüne dirler ise gönçe-i gülden terdür
Şağın incinme begüm haylice rengin yirdür
- 2 Dehenün tütü-i şekker-şiken olsa ne ‘aceb
Leb-i şirinün ile haş aña bāl ü perdür
- 3 Zülfine gerçi hemān sünbül-i ter hem-serdür
İkisinden de siyeh kāküli bālā-terdür
- 4 Halka-i zülf-i hayāli gözümüzden gitmez
Güyyā çeşm-i ‘alil üzre siyeh çenberdür
- 5 Dökilen kanlara bak dide-i giryānumdan
Dostum **Bâki**’ye rahm eyleyecek demlerdür

4b

14

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ruḥuñ āteş haş u ḥālün baḥūr u misk ü ‘anberdür
Ham-ı zülf-i siyāhuñ halka halka dūd-ı micmerdür
- 2 Benüm dūd-ı kebūd-ı nār-ı āhum başdan aşmışdur
Senün zülf-i siyāhuñ ayağuña baş ber-ā-berdür

13 **Bâki D.**, s. 168.

2a şirinün ile haş : şirin ü haş-ı sebz **D.**

3b de : **-M.**

4a zülf-i hayāli : zülf-i hayāli **M.**

5a giryānumdan : giryānından **D.**

14 **Bâki D.**, s. 131.

1a baḥūr u : baḥūr-ı **D.**

- 3 Düşüp ol kıadd-i bālādan döşenmiş hāk-i rāh üzre
Mu'anber zülfi gūyā sāye-i serv ü şanavberdür
- 4 Göñül tığ-i müjeñden yüz çevürmez iy gözi āhū
O bir şemşir-i bürrāna varur şir-i dil-āverdür
- 5 Zer-i hāliş gibi rengin olup gitmekde eş'āruñ
Elünde hāme iy **Bākī** meger kibrit-i aħmerdür

15

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Göñül bir rind-i 'ālem-süz şüh-ı şeh-levend ister
Ki 'ışk odına yakmağa dil ü cānlar sipend ister
- 2 Kıarār itmez göñül mürği bu bāguñ degme şaħında
Nihāl-i kıadd-i dilber gibi bir serv-i bülend ister
- 3 Belā-yı kıayd-ı zülfüñden hālāş it cān-ı miskini
Giriftār-ı gam-ı 'ışkuñ ne bend ü ne kemend ister
- 4 Mezākın zehr-i kıahr-ı miħnet-i eyyām telħ itmiş
Lebünden 'āşık-ı bī-şabr u dil bir pāre kıand ister
- 5 Murādı sīneye ol serv-i sīm-endāmı çekmekdür
Semend-i tab'-ı **Bākī** bir gümüşden sīne-bend ister

3a kıadd-i bālādan : kıadd ü bālādan **M.**
15 **Bākī D.**, s. 190-191.

1b cānlar : cāndan **D.**

2 Bu beyit a.g.e.'de 3. beyit ile yer değıştirmiştir.

3a kıayd : bend **D.**

3b Giriftār-ı gam-ı : Esir-i miħnet-i **D.**

5a

16

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şalınan kūyında ol serv-i semen-sīmā mıdur
Gül-şen-i cennetde şāh-ı Sidre vü Tūbā mıdur
- 2 Zaḥm-ı sīnem içre cānā kanlu peygānuñ senüñ
Gönçede pinhān olan berg-i gül-i ra'nā mıdur
- 3 Mürde-i derd ü gama cānlar bağışlar cür'ası
Sāḫıyā bi'llāh mey-i ḥamrā dem-i 'īsā mıdur
- 4 Ağzuñ içre diş midür yā gönçe içre jāle mi
Kevkeb-i dürrī midür yā lū'lū-yı lālā mıdur
- 5 **Bāki**-i dil-ḥasteye cevri-i firāvān itmeden
Kaşduñ öldürmek mi yoḫsa nāz u istiḡnā mıdur

17

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Göñül almağa gelür şiveye āgāz eyler
Dil-i bī-çāreyi ben 'arz idicek nāz eyler
- 2 Ne hümā kaydı ser-i zülfi hevāsında baña
Göñül ol mertebelerden yüce pervāz ister

16 **Bāki D.**, s. 175.

5b yoḫsa : yoḫsa **D.**

17 **Bāki D.**, s. 179.

2b ol : o **D.**

- 3 Kāmet-i naḥle göre ḥālet-i reftār olsa
Yine bu şiveyi ol serv-i ser-efrāz eyler
- 4 Göreyin ṭur seni bir laḥza disem yollarda
Baña ol şūḥ-ı cihān şiveyi ṭurmaz eyler
- 5 Bend-i zülfinden elem çekme iñen iy **Bākī**
Seni aḡyārdan ol ḳayd ile mümtāz eyler

5b

18

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Eser āhum yili kūyuñda cism-i nā-tevān ditrer
Çemen şahnında gūyā bāddan berg-i ḥazān ditrer
- 2 Göñül bir nāzük-endāmuñ vişāli ḥ'ānın özler kim
Teni pālūde-i ter gibi degseñ bir zamān ditrer
- 3 Ḳamer cāmı bu eyvān üzre her meh şınuḡı bu kim
Sadā-yı ṭōb-ı āhumdan zemīn ü āsmān ditrer
- 4 Şu māhī gibi kim ḥāk üzre düşmiş şudan ayrılmış
Zülāl-i tiḡ-i dil-berden cüdā cismümde cān ditrer
- 5 Mey-i düşineden **Bākī** bu gün maḥmūra beñzersin
Elüñde ṭurmayup cām-ı şarāb-ı ergavān ditrer

3b ser-efrāz : ser-firāz **M.**

18 **Bākī D.**, s. 188.

3a her meh : dā'im **D.**

3b ṭōb : ṭōp **D.**

4b cismümde : cismünde **D.**

5a bu gün : yine **D.**

19

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Nihāl-i kametüñ haqqā ‘aceb naḥl-i dil-ārādur
Egerçi qaddüñ a‘lā kākülün a‘lādan a‘lādur
- 2 Çerāğ-ı ḥüsnüñ nūrı fūrūğ-ı şem‘-i kāfūrī
Nigār-ı ‘anberīn-gīsū nihāl-i sīm-sīmādur
- 3 Beyāz-ı şafḥa-i ruḥsāruñ üzre zülf-i pür-çinüñ
Mişālīn görmemişdür kimse bir tuğrā-yı garrādur
- 4 Gedā-yı bī-ser ü pāyı semend-i nāza çignetme
İñende ḥüsne mağrūr olma sulṭānum bu dünyādur
- 5 Kenār-ı baḥr-i nazma yine dürler dizmiş iy **Bākī**
Sütür-ı defter-i şi‘rūñ meger emvāc-ı deryādur

6a

20

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Berg-i gülden ruḥı ol lāle-‘izāruñ terdür
Nükte fehm eyle begüm ḥaylice rengīn yirdür
- 2 Mürğ-i dil nağmeleri şevkine gül ruḥlarınıñ
Ne şafā-baḥş edālar ne güzel yirlerdür
- 3 ‘Aynına şanma ğubārı ala erbāb-ı nazār
Bizi ḥayrān iden esrār-ı leb-i dil-berdür

19 **Bākī D.**, s. 132.

20 **Bākī D.**, s. 167.

- 4 Mīve-i vaşlına bir kâmeti Tübâ güzelün
Zâhidâ her kim irişdiyse yitişmiş erdür
- 5 Cüy-ı hüsn âbı taşup çıkmış o servün biline
Bâkıyâ şanma miyânında turan hançerdür

21

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Cüy-bâr-ı vâdî-i gam eşk-i çeşm-i ter yiter
Rüy-ı zerd ol cüy-bâra berg-i nîlüfer yiter
- 2 Ağzı la'lin hoşka yâkütî müferrih lebleri
Cevherî terkîb isterseñ leb-i dil-ber yiter
- 3 Hâce ursun başına destâr-ı mermer şâhîyi
Lâubâlî 'aşıkuñ farkında bir sāgar yiter
- 4 Pâdişâh-ı 'ışka besdür güşe-i külhan serîr
Pister-i sincâb ise maşşud hâkister yiter
- 5 **Bâkıyâ** meyl eylemez ârâyiş-i dünyâya dil
Rüy-ı zerd ü gevher-i eşküm zer ü ziver yiter

4a kâmeti Tübâ : kâmet-i Tübâ **M.**

21 **Bâkı D.**, s. 130.

4b Pister : Bister **D.**

6b

22

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Bir hüsni daği bağladı hağdan 'izār-ı yār
Eṭrāf-ı bāğ hūb olur olsa benefşe-zār
- 2 Ebr-i bahār-ı hüsndür ol zülf-i müşg-bār
Yağdı 'izārı bāğına hağ şanma zīnhār
- 3 Gül-zār-ı hüsni olmaz idi böyle sebze-zār
Akıtmayaydı yaşımı çok çok o gül-'izār
- 4 Esdürmeyeydi şarşar-ı āhum cefā-yı yār
Mir'āt-ı hüsni olmaz idi böyle pür-ğubār
- 5 **Bākī** 'izār-ı yārda hağ şanma görinen
Zerrātdur ki mihr-i münir itdi aşikār

23

Mefā'ilün Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Açar yaşum olıcağ dīdeden nihān ülker
Diler ki göstere çeşm-i güher-feşān ülker
- 2 Fetili şu'le virür tāze dāğlar yağdum
Murādum ol ki ide sīnede mekān ülker
- 3 Çü zülf-i halkalarından görine ruhsārı
Şeb-i siyāhda gūyā olur 'ayān ülker

22 **Bākī D.**, s. 169-170.

2b 'izārı bāğına : 'izār-ı bāğına **M.**

23 **Bākī D.**, s.195.

- 4 Metā‘-ı hüsni bilürlerdi ne kumāş idügin
Sen olmasañ aña iy şūḡ-ı dil-sitān ülker
- 5 ‘İzār-ı yār ‘araḡ-nāk olunca iy **Bākī**
Görenler itdi şanur māh ile kırān ülker

7a

24

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Şām-ı firāḡuñ āḡiri şubḡ-ı vişāldür
Mihri müniri pertev-i nūr-ı cemāldür
- 2 ‘Ār itse tañ mı içmege bezm-i Cem içre cām
Her kim segān-ı kūyuñ ile hem-sifāldür
- 3 Bār-ı ḡam-ı maḡabbeti yüklenme iy ḡöñül
Āḡir taḡammül itmeyesin iḡtimāldür
- 4 Ādāb-ı bezm-i vuşlatı pervāneden ḡörüñ
Bülbül gibi degül-durur ol ehl-i ḡāldür
- 5 Reşḡ itme ‘ömr ü devlet-i dünyāya **Bākīyā**
Kim ḡāb-ı ḡaflet içre hemān bir ḡayāldür

4b aña : eger **D.**

24 **Bākī D.**, s. 160.

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Kaddüñ çatında kâmet-i şimşād pest olur
Zülfüñ yanında revnağ-ı 'anber şikest olur
- 2 Tāb-ı ruhuñla la'lüñ añan 'aqlın aldurur
Şevk ile içse kişi meyi çatı mest olur
- 3 Reftāra gelse kâmet-i 'ar'ar-ıırām ile
Bālā-yı yāre serv-i çemen zīr-dest olur
- 4 Zinhār eline āyñe virmeñ o kâfirüñ
Zīrā görünce şüretini büt-perest olur
- 5 **Bākī** çeker mi bāde-i engür minnetin
Her kim ki mest-i cür'a-i cām-ı Elest olur

7b

Mefā'ilün Mefā'ilün Fa'ülün

- 1 Ruhuñ berg-i gül-i sīr-āba beñzer
Leb-i la'lüñ şarāb-ı nāba beñzer
- 2 Fūrüg-ı dāğ-ı 'ışkuñ sīnem üzre
Şu'ā'-i mihr-i 'ālem-tāba beñzer

25 **Bākī D.**, s.160.

2a añan : iñen **M.**

2b çatı : çan **M.**

26 **Bākī D.**, s. 172-173.

- 3 İřigũñ Mescid-i Akřā'ya mānend
Yũzũñ kıble kařũñ mihrāba beñzer
- 4 Ser-i zũlf-i siyeh-kāruñ şeb-i tār
'İzāruñ pertevi meh-tāba beñzer
- 5 Cihān efsānedür aldanma **Bākī**
Ĝam u řādī ħayāl-i ħ'āba beñzer

27

Mef'ũlü Fā'ilātũn Mef'ũlü Fā'ilātũn

- 1 Medhũř-ı cām-ı la'lũñ mestānedür şanurlar
Mest-i řarāb-ı 'ıřķũñ dīvānedür şanurlar
- 2 Cān u cenān-ı řeydā birle ten-i ħarābı
Dīvāneler yatağı vīrānedür şanurlar
- 3 şöyle fütāde mestem ħāk-i der-i muđānda
Ĝörenler āsitān-ı mey-ħānedür şanurlar
- 4 Dāđ-ı siyehler ile cism-i nizār u zerdī
Bir bāl ü perri yanmış pervānedür şanurlar
- 5 Zũlfũnden ayrı **Bākī** bir ħāl ile yürür kim
Zencīrden boşanmış dīvānedür şanurlar

27 **Bākī D.**, s. 172.

5a ayrı : ayrı **D.**

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Dem-i şubḥ irdi getür bādeyi şoḥbet demidür
Mey-i nāb ile pür it sāğarı ‘işret demidür
- 2 Yār ise maḥrem-i aḡyār u gönül hem-dem-i zār
Gözlerüm ḡan aḡıdursa n’ola ḡayret demidür
- 3 Çok belā çekdi senüñ çeng-i ḡamuñda dil-i zār
Nāy-veş nāleler eylerse şikāyet demidür
- 4 ‘İşkuñı şaḡlar idüm sinede ammā şimdi
Åh idersem beni ‘ayb eyleme fūrḡat demidür
- 5 Miḡneti dil ser-i zülfinde çeker iy **Bākī**
Kāfir-istān’a düşen kimsede miḡnet demidür

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Cām-ı şarāb-ı la‘l lebün mübtelāsıdur
Şol būseler ki andan alur ḡan bahāsıdur
- 2 Rişteyle bağlayup lebin ol şūḡ didi kim
Mihmān-ı ḡān-ı vaşluma bu diş kirāsıdur

28 **Bākī D.**, s. 150-151.

2a u : -D.

29 **Bākī D.**, s. 150.

- 3 Hatt-ı ruḥuñ ki daḥi ḥicāb u ḥafādudur
‘Işq ehlinüñ efendi görünmez belāsıdur
- 4 Bālā-yı ser-nişimen-i şeh-bāz-ı ‘ışqdur
Farqumda na‘l şüreti şāhın yuvasıdur
- 5 **Bākı** suḥanda saña bu gün hem-cenāḥ yoḡ
Ṭab‘-ı bülendüñ evc-i belāḡat hümāsıdur

8b

30

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Yārdan cevr ü cefā luṭf u kerem gibi gelür
Ġayrdan mihr ü vefā derd ü elem gibi gelür
- 2 Fūrkat-i yār ḡatı zār u zebün itdi beni
Döymeyem miḥnet-i hicrāna ölem gibi gelür
- 3 Uydurup leşker-i ‘uşşāḡını ol şāh-ı cihān
Nāz ile şalını şalını ‘alem gibi gelür
- 4 Dil-i pür-ḡün elem-i hecrüñ ile ḡoş olalı
Çeşme-i çeşmüñ aḡan şuları dem gibi gelür
- 5 **Bākıyā** kanḡı gönül şehrine gelse şeh-i ‘ışq
Bile endüh u belā ḡayl u ḡaşem gibi gelür

3a ḥicāb u : ḥicāb-ı **D.**

4a ser : -**M.**

30 **Bākı D.**, s. 192.

4a hecrüñ : ‘aşḡuñ **D.** / ḡoş olalı : cüş ideli **D.**

5a kanḡı : kanḡı **D.**

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Temāşā-gāh-ı 'uşşāķ ol cemāl-i 'ālem-ārādur
Ser-i kūyında 'ālem mest ü şeydā bir temāşādur
- 2 Hārīf-i sādedür sāġar velī mey hūb hem-demdūr
Nedīm-i şūhđur bülbül gül ammā meclis-ārādur
- 3 Tekellüfsüz gelür bād-ı şabā tārāc ider her gün
Çemen bezminde gūyā süfre-i gül hūān-ı yağmadur
- 4 Hıa-ı menşūr-ı devletdür benefşe rind-i mey-hūāra
Çemende şāh-ı sünbül aña bir tuġrā-yı ġarrādur
- 5 Edāsı hūbdur ma'nāsı ra'nā şi'r-i **Bākī**'nüñ
Aña reşķ itdüren erbāb-ı nazmı hep bu ma'nādur

9a

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Şanma iķlīm-i tene hāķim olan cānumdur
Sīnede tīr-i ġam-ı ġamze-i cānānumdur
- 2 Hūāb-ı ġafletde yatur baħt-ı siyāhum ammā
Giceler 'ālemi bī-dār iden eġānumdur

31 **Bākī D.**, s.180.

3a her : bir **D.**

32 **Bākī D.**, s. 174.

- 3 Görinen encüm ü eflāk degüldür iy meh
Düd-1 āh-1 şerer-ālūd-1 dil ü cānumdur
- 4 Ney-şeker vaşf-1 lebūñ yazduğum işitdi meger
Ki kemer-beste-i kilik-i şeker-efşānumdur
- 5 Zāhirā gerçi gedā-şüretem ammā **Bākī**
Maḥzen-i genc ma‘ānī dil-i vīrānumdur

33

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Nergis üzre berg-i zerd u jāleler kim vardur
Er çerāğına dizilmiş dirhem ü dīnārdur
- 2 Mantıku’ṭ-ṭayr oğumağa başladı mürğ-i çemen
Gūşe-i gül-zār şimdi külbe-i ‘Aṭṭār’dur
- 3 Ṭutdı başın tīşe-i merge ğam-ı Şīrīn ile
Ehl-i ‘ışk içre anuñ’ çün Kūh-ken ser-dārdur
- 4 Gevher-i eşküm eriyüp şu gibi aqsa n’ola
Böyledür aḥvāli her kim ‘āşık-ı dīdārdur
- 5 **Bākī**yā ol āftāb-ı ‘ālem-ārā germ olup
Māhdan ğarrā yirüm var dirse vechi vardur

3a encüm ü : encüm-i D.
33 **Bākī D.**, s. 169.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Her kaçan gönlüme fikr-i 'arız-ı dil-ber düşer
Güyyiā mir'āta 'aks-i pertev-i hāver düşer
- 2 Ger ölürsem hasret-i kaddiyle ol māhuñ beni
Bir yire defn eyleñüz kim sāye-i 'ar'ar düşer
- 3 Tañ mı ğam öldürse meydān-ı melāmetde beni
Bu neberd-i 'ışğdur anca dil-āverler düşer
- 4 Anuñ için varmazam ben küyuña giryān olup
Hāk-i rāhuñ korķaram cānā gözümden ter düşer
- 5 'Arız u ruhsāruñı vaşf itse **Bākı** her kaçan
Şi'ri iy gül-çihre anuñ böyle rengin-ter düşer

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Nişāne sūz-ı dile āhumuñ şirāresidür
Belī belāyı iden 'āşığa sitāresidür
- 2 Şihāb şanma felekde giceyle zāhir olan
Maħabbet ehlinüñ ol tığ-i āhı yarasıdur

34 **Bākı D.**, s. 174-175.

2a māhuñ : servüñ **D.**

4b ter düşer : biter **M.**

35 **Bākı D.**, s. 158-159.

1b 'āşığa : 'āşığa **D.**

- 3 Sevād-ı sübhā-i şad-dāne şeyh-i sālūsuñ
Haķıķate nażar olınsa yüzi ķarasıdur
- 4 ‘İzār-ı sādesi üzre şan ol ruĥ-ı rengīn
Görinür āyineden la‘li-güş-vāresidür
- 5 Ĥayāt bulsa n’ola vaşl-ı yār ile **Bākī**
Dehānı cānı leb-i la‘li cānı pāresidür

10a

36

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Oldı bir tıfluñ kemend-i zülfine cānlar esīr
Ėamzesinden ķan ķamar ağzında ammā bŷy-ı şīr
- 2 Hey nice tıfl-ı belā-engīz olur kim niķesin
Miĥnet-i ‘işķı cevān olmazdan evvel itdi pīr
- 3 Zülf-i müşg-efşānı vaşfin yazduğum bildi devāt
Ĥāmenüñ şaldı ayağı altına miskī ĥarīr
- 4 ‘Ārižuñ mir’ātına āb-ı zülāl olmaz şebīh
Dostum āyīneye baķ görmek isterseñ nażīr
- 5 Ĥusrevā **Bākī** ķuluñ nazm iķre Selmān olmada
Hep senüñ luţfuñ mu‘īn olmışdur iĥsānuñ zāhīr

36 **Bākī D.**, s. 191-192.

2a nice : gice **D.**

3b miskī : misk ü **M.**

5a olmada : olmağa **D.**

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Rindler cāmuñ ḥabāb-āsā yüzine baqđılar
Mey gibi sākī-i bezmüñ ayağına aqđılar
- 2 Keştī-i şahbā keş-ā-keşden ḥalāş olmaz daḥi
Tutdılar qanlı gibi muḥkem resenler taqđılar
- 3 Raḥt u baḥtın zevraquñ ḥışm āteşine yaqmağa
Vardılar ğammāzlar şāh-ı cihāna qağdılar
- 4 Bir iki mismārına var ise göz dikdüñ diyü
Başına ğammāzuñ erbāb-ı zarāfet qağdılar
- 5 **Bākı**yā kılsun mu'aṭṭar bezm-i āfākı nesīm
Pādişahuñ micmer-i 'adlinde şandal yaqđılar

10b

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Biñ mübtelāyı miḥnet ile bir dem öldürür
Dil-ber mülāyim olmayıcaq ādem öldürür
- 2 Genc-i vişāl tālibini ejdehā-şıfat
Ol ḥalka ḥalka zülf-i ḥam-ender-ḥam öldürür

37 **Bākı D.**, s. 173.

4a diyü : yine **M.**

38 **Bākı D.**, s. 184.

1a bir: her **D.**

- 3 Çeşmüñ şu resme ‘âşıkı ğamzeñle kıatlı ıder
Bir nâ-tüvânı tığ ile şan Rüstem öldürür
- 4 Tursun yirinde ğamze-i ğün-rız-i cân-sitân
Başdan belâlu ‘âşıkı ol perçem öldürür
- 5 **Bâkı** peleng-i küh-ı ğamuñ pençesindedür
Luţfuñ meded yitişmez ise bir dem öldürür

39

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Leşker-i fitne saña ğayl-i ğaţ u ğâl yiter
Tığ lâzım degül ol ğamze-i kıattâl yiter
- 2 Fitneler kıaynadup iy dost n’ıder ğâl u ğaţuñ
Ğöñül almağa ruğuñ eyledüği âl yiter
- 3 Ayağuñ altına baķ eyle nazâr ben ğâke
Şeh-süvârum yiter itdüñ beni pâ-mâl yiter
- 4 Ğarâzuñ şayd ise iy dil o hümâ-pervâzı
Şâh-bâz-ı nazâr-ı himmetüñi şal yiter
- 5 Ehl-i dil câme-i dîbâ ile zîbâlanmaz
Bâkıyâ ‘ârif olan kimseye bir şâl yiter

4a ğün-rız-i cân-sitân : kıattâl-i ğün-feşân **D.**
39 **Bâkı D.**, s. 195-196.

11a

40

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 'Älemde zerre deñlü degülken vücūdumuz
Müşkil budur ki zerreden artuğ hasūdumuz
- 2 Evtār-ı çeng-i bezm-i şafādur şanur gören
Künc-i belāda gözden ağan iki rūdumuz
- 3 Tāc-ı zümürüdü görünür var ise meger
Bālā-yı serde illere dūd-ı kebūdumuz
- 4 Zer-beft cāme geydi ser-ā-ser şanur gören
İtse ihāta cismümüzü yanar odumuz
- 5 **Bākī** metā'-ı nazm ile bāzār-ı dehrde
Cevr-i li'ām u miḥnet-i eyyām sūdumuz

41

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Dilā bezm-i cihānda kimse āḥir pāy-dār olmaz
Müdām elden ḳoma ayağı fırsat ber-ḳarār olmaz
- 2 Şaḳın Mecnün'ı şanmañ ehl-i 'ıḣḳuñ ihtiyārıdur
Güzel sevmekde zīrā kimseye hiç ihtiyār olmaz
- 3 Kenār itsem diyen ol gevheri ḳa'r-ı yem-i ḡamdan
Kenāra ḳıḳmasun hergiz ki gevher der-kenār olmaz

40 **Bākī D.**, s. 219.

41 **Bākī D.**, s. 220.

2a Mecnünı : Mecnün **M.**

- 4 Ne anlar aqların hecrinde yāruñ derd-i fūratden
‘Aceb bir dem mi vardur eşm-i pūr-ūn eşk-bār olmaz
- 5 Ol āhūyı saña şayd ola şanma iltiyāmından
Öñüñce açar ammā **Bākı**yā āır şikār olmaz

11b

42

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Derd u am bezmine addüm gibi bir eng olmaz
Nāylar nālelerüm sāzına āheng olmaz
- 2 anı gündür ki senüñ eng-i amuñ zamından
Günbed-i ar-ı felek başumuza teng olmaz
- 3 Olamaz meşreb-i rindāna muvāfı şol kim
Cām-veş bāde-i gül-gūn ile hem-reng olmaz
- 4 İeyin ‘āleme rüsvāy olayın n’olsa gerek
‘Āşıkam ‘āşık-ı bed-nāma am-ı neng olmaz
- 5 Āl ile ruqlaruñ alsun dil-i **Bākı**’yi hemān
Aña iy şū-ı cihān böyle güzel reng olmaz

43

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 ızarur bādeden ol nergis-i mestāne biraz
Mey-i nāb ise gözi mā’il olur ana biraz

42 **Bākı D.**, s. 225-226.

2a anı : anı **D.** / eng : seng **D.**

43 **Bākı D.**, s. 226.

- 2 Çekemez kimse ayağum diyü lāf urma iñen
Sākıyā elleşelüm gel berü meydāne biraz
- 3 Cāna kār eylesesün dārū-yı kıttāl-i ğamı
Mey-i gül-gün içelüm bārī hakīmāne biraz
- 4 Behre-mend eyler idi būs-ı lebüñden cānı
Dönmeşe tursa eger ‘ahdine peymāne biraz
- 5 Nice bir dağdağa-i baḥş u cedel iy **Bākī**
Varalum ‘ıyş idelüm meclis-i rindāne biraz

12a

44

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Feryāda geldi bülbül-i destān-serā-yı bāğ
Ya‘nī zamān-ı ‘ıyşdur eyler şalā-yı bāğ
- 2 ‘ıyş u şafāya ḥātırumuz tırmayup çeker
Sünbüller oldı silsile-i müşg-sā-yı bāğ
- 3 Gerd-i kederden āyāne-i kalbi şāf u pāk
Güyā derün-ı ehl-i şafādur fezā-yı bāğ
- 4 Şaçıldı şaḥn-ı sebzeve nesrīn varaqları
Şakf-ı sipihre beñzedi ferş-i sarāy-ı bāğ
- 5 **Bākī** zamān-ı ‘ışret ü hengām-ı ‘ıyşdur
Virnek gerek ne ḥālet ise muḳtezā-yı bāğ

5a cedel : cidāl D.

44 **Bākī D.**, s. 239.

45

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sīnesine yaqmada ŧem'-i ruḥuñ ŧevk ile dāg
Māh-ı enver mihr-i 'ālem-tābdan yaqar çerāg
- 2 Bī-sütünü gül-ŧen itmiŧ ḥün-ı çeŧm-i Kūh-ken
'Āŧıka sevdā-yı vaŧl-ı yār ile dāg üsti bāg
- 3 Gül gibi ter-dāmene teŧbīh iden kimdür seni
Yāsemen gibi cihānda alnuñ aqıq yüzüñ āg
- 4 Māh-ı qarḫ üzre nedür bilmek dilerseñ ol sevād
Yaqdı yāre ŧunmağa devrān turunc üstine dāg
- 5 ŧem'-veŧ sūz-ı derünün 'arz ider **Bākī** saña
Yana yana qalmanı bī-çārenüñ bağrında yağ

12b

46

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Müje ḥaylin dizer ol gamze-i fettān ŧaf ŧaf
Güyyā cenge turur nīze-güzārān ŧaf ŧaf
- 2 Seni seyr itmek için reh-güzer-i gül-ŧende
İki cānibde turur serv-i ḥırāmān ŧaf ŧaf

45 **Bākī D.**, s. 239-240.

2b dāg : tağ **D.**

46 **Bākī D.**, s. 241-242.

- 3 Leşker-i eşk-i firāvān ile ceng itmek için
Gönderür mevclerin lücce-i ‘ummān şaf şaf
- 4 Gökde efgān iderek şanma geçer hayl-i küleng
Çekilür kūyuña mürgān-ı dil ü cān şaf şaf
- 5 Cāmi‘ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saqqāda gezer dīde-i giryān şaf şaf
- 6 Ehl-i dil derd ü gamuñ ni‘metine müstağrıķ
Dizilürler keremuñ ħānına mihmān şaf şaf
- 7 Vaşf-ı kıaddüñle ħırām itse ‘alem gibi kıalem
Leşker-i satrı çeker defter ü dīvān şaf şaf
- 8 Kūyuñ etrāfına ‘uşşāķ dizilmiş güyā
Ĥarem-i Ka‘be’de her cānibe erkān şaf şaf
- 9 Kıadrüñi seng-i muşallāda bilüp iy **Bāķi**
Turup el bağlayalar kıarşuda yārān şaf şaf

13a

47

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Zülf-i nigāre şāne-veş olursa dest-res
Mikrāz gibi rişte-i peyvend-i gayrı kes
- 2 Kim güş ururdu kıavline meclisde def gibi
Nāy olmayadı nāle-i ‘uşşāķa hem-nefes

9b kıarşuda : kıarşuña **D.**

47 **Bāķi D.**, s. 228.

2a ururdu : urıdı **M.**

- 3 Güftāra kādīr olsa eger çalmasa dili
Taqrīr iderdi derd-i derūnum saña ceres
- 4 Bāzār-ı dehr içinde gözūme tōkınmadı
Hāl-i ‘izār-ı yār gibi ‘anberīn meges
- 5 **Bākī** hevā-yı ‘ışk ne müşkil belā imiş
Benden naşīhat ister iseñ eyleme heves

48

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Göñül dāğ-ı ğamuñla sīnede bir şem‘ uyandurmuş
Çerāğ-ı ‘ışka bir ğarrā kızıl altunı yandurmuş
- 2 Göñüller nağdin almış yār girmiş hālka-i zikre
Bir iki derd-mend āvāreyi varmış tōlandurmuş
- 3 Dimeñ Mecnūn’a gelmiş ‘ākıbet Leylā’dan istignā
Belā-yı ‘ışk o ser-gerdānı cānından uşandurmuş
- 4 Bulup saqqā-yı hicrān teşne-dil şahrāda Mecnūn’ı
Ecel peymānesin şunmuş hayāt ābına kındurmuş
- 5 Bu gün **Bākī**’ye ol āfet vişālin va‘deler kılmış
Yalanlar söylemiş miskīni gerçekden inandurmuş

48 **Bākī D.**, s. 234-235.

1b altunı : altun **M.**

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Zülf-i siyāhı sāye-i perr-i hümā imiş
İklīm-i hüsne anuñ için pādişā imiş
- 2 Bir secde ile kıldı ruḥ-ı āftābı zerd
Ḥāk-i cenāb-ı dost 'aceb kīmyā imiş
- 3 Āvāzeyi bu 'āleme Dāvud gibi şal
Bākī kalan bu ḳubbede bir ḥoş şadā imiş
- 4 Görmez cihānı gözlerümüz yāri görmese
Mir'āt-ı hüsni var ise 'ālem-nümā imiş
- 5 Zülfüñ esiri **Bākī**-i bī-çāre dostum
Bir mübtelā-yı bend-i kemend-i belā imiş

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 'Avām oḳur seni teşḫir için hemişe ḥavaş
Bu muḥlişüñ işi dā'im maḥabbet ü iḥlāş
- 2 Olurdu pūte-i 'ışḳuñda yanmaḡa rāzī
Bulaydı şast-ı ḡamuñdan dil-i fikende ḥalāş
- 3 Alındı 'ışḳuña dil ḳaldı fikr-i bī-ḥāşıl
Sipāhī gibi ki tīmārını iderler ḥaş

49 **Bākī D.**, s. 234.

2a zerd : zer **D.**

50 **Bākī D.**, s. 235.

- 4 O dürri vaşf iderin karşı baır-i nazmumda
Sözüm güherlerine ser-fürü ider gavvâş
- 5 Elünde hâtem-i fazl u belâgat iy **Bâkı**
'Adû-yı kec-naazar inkâr iderse gözine baş

14a

51

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Şeb-i târik görünür gözüme rûz-ı firâk
Dûd-ı âhumla meger taldı ser-â-ser âfâk
- 2 Yine bir kaşı hilâlün sitemi çarç gibi
Kaddümi kıldı kemer tãkatümi eyledi taç
- 3 Tutdı ebrûña yüzün mihr-i 'izâruña gönül
Kıbleye karşı kılar şanki şalât-ı işrâk
- 4 Merd iseñ dehr-i denî mekrine meftün olma
Er odur kim vire bu pîre-zen-i çarça talâk
- 5 **Bâkı** nün nâle vü zâriyle cihân taldı bu gün
Yine var ise 'adû eyledi yârine nifâk

5b 'Adû-yı kec-naazar : Yüri 'adû eger **M.**
51 **Bâkı D.**, s. 243.

4b çarça : dehre **D.**

Mefā'ilün Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Kemāl u fażl ile 'ālemde iftiḥārum yoķ
Melāmet eylese 'ıŝķuñ cihāna 'ārum yoķ
- 2 Hezār mertebe 'ıŝķuñda ğālibem Ḳays'a
Nihāyet iy şanem ol deñlü iŝtihārum yoķ
- 3 Ḥuzūr-ı pīre iriŝdüm egerçi her fende
Velī güzelleri sevmekde ihtiyārum yoķ
- 4 Çemende ğonçe-i dil neyle ğülsün açılsun
Yanumda sencileyin ŝuḥ-ı ğül-'izārüm yoķ
- 5 'Adem diyārına çoķdan ğiderdüm iy **Bākī**
ŝarāb-ı 'ıŝķ ile reftāra iķtidārüm yoķ

14b

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ḳaŝd eyler ağzuñ öpmek için dā'imā ḳabaķ
Olur boğazı iplü degüldür ŝehā ḳabaķ
- 2 Ḥoŝ ŝevķ virdi meclise mihr-i münir-vār
şan ḳurŝ-ı āftābdur iy meh-liķā ḳabaķ

52 **Bākī D.**, s. 252.

3a irişdüm : yitiŝdüm **D.**

53 **Bākī D.**, s. 249.

2 -**M.**

- 3 Bezm-i ğamuñda şanma kabağ minnetin çekem
Eşküm şarāb u dīdelerümdür baña kabağ
- 4 Bezmüñde gerçi sāğar-ı şahbāya baş eger
Bedr-i münīre dil uzadur dil-berā kabağ
- 5 ‘Āşık ħadīş-i cām-ı lebüñ alsa ağızına
Meclisde çok lağırdamasun sākıyā kabağ
- 6 Ol vāsıtayla la‘l-i leb-i dil-beri öper
Cāmuñ yüzine gülse n’ola **Bākı**yā kabağ

54

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Sīne mecrūh-ı ğam-ı ğurbet ü efgār-ı firāk
Dil esīr-i elem-i hecr ü giriftār-ı firāk
- 2 Dīdeden kanlu yaşum aqsa dem-ā-dem ne ‘aceb
Cigerüm pāreledi ħançer-i āzār-ı firāk
- 3 Gıtdı mülk-i ‘ademe kāfile-i şabr u sükün
Karşu tıtdı yolına meş‘aleler nār-ı firāk
- 4 Şöyle bī-kıymet olur ‘āşık-ı miħnet-zede kim
‘Āķıbet ħiçe şatar ħ‘āce-i bāzār-ı firāk
- 5 Teşne-leb iki gözi āb-ı vişālüñ gözedür
Pister-i ğamda yatur **Bākı**-i bīmār-ı firāk

54 **Bākı D.**, s. 251.

3b meş‘aleler : meş‘ale-i **D.**

5a gözedür : gözler **M.**

15a

55

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Sāķī elüñde bülbüleyi bülbül eyleseñ
İçseñ şarābı ruħlaruñı gül gül eyleseñ
- 2 Gül devri 'ıyş mevsimidür muṭribā bu gün
Bülbül-şıfat çemende biraz ğulğul eyleseñ
- 3 Söyletseñ iy şurāķi sen erbāb-ı meclisi
Muṭrib ferāğat eyleyicek ķulķul eyleseñ
- 4 Sevdā-yı ħāl-i yār ile iy dil 'aceb degül
Meyl-i ķaranfül ü ārzū-yı fülful eyleseñ
- 5 Destüñde Zül-feķār-ı 'Alī nevk-i ħāmedür
Bāķi semend-i ṭab'uñ olur Düldül eyleseñ

56

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Şubķ-ı vaşl-ı yārdur bezm-i şarāb itmek gerek
Sāğar-ı zerrīni reşk-i āftāb itmek gerek
- 2 Çok direng itmez bize bu şīşe-i pīrūze-reng
Sāķiyā la'l-i müzābı şun şitāb itmek gerek

55 **Bāķi D.**, s. 257-258.

3b ķulķul : ğulğul **D.**

4a ħāl : ħāl **D.**

4b ü : -**D.**

56 **Bāķi D.**, s. 258.

- 3 Devlet-i dünyā hayāl-i h̄āba beñzer nesnedür
Baht-ı bî-dār isteyenler terk-i h̄āb itmek gerek
- 4 Gün gibi rif'atde olmak isteyen gerdün-şifat
Bir mu'allā bār-gāha intisāb itmek gerek
- 5 **Bākı**yā maḥşül-i 'ömri vaḳtidür şimden girü
Aḳça döküp dîdeden bir bir ḥisāb itmek gerek

15b

57

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Cām la'lüñdür senüñ āyîne rüy-ı enverüñ
Adı var Cām-ı Cem ü Āyîne-i İskender'üñ
- 2 Kāḥ-ı ḥüsn-i yāra baḳ seyr it ḥam-ı ebrüsını
Adın añma ṭāḳ-ı Kısra ile ḳaşr-ı Ḳayşer'üñ
- 3 Nüş iden cām-ı lebüñ ölmekden aşlā ḡam yimez
Kim ḥumārı olmaz iy sākî şarāb-ı Kevşer'üñ
- 4 Nār-ı āhumdan ḥazer ḳıl iy sipihr-i pîre-zen
Ṭutuşur bir gün şaḳın ol āsmānî çenberüñ
- 5 Bir içim şu istedi hecrüñde **Bākı** ḥaste-dil
Virmedi ḳat'ā cevāb aña ṭayandı ḥançerüñ

5b gerek : -M.
57 **Bākı D.**, s. 259-260.

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Dilā cihānı sirişkümle pür-şarāb itdūñ
Behey ħarāb olası 'ālemi ħarāb itdūñ
- 2 Şarāb şoĥbetin illerle eyledūñ varduñ
Firāķuñ āteşine bağrumı kebāb itdūñ
- 3 Ne sende mihr ü vefā var ne bende şabr u sükün
O yoķ bu yoķ ne 'aceb bizden ictināb itdūñ
- 4 Şemīm-i nāfe-i ħālinden iy nesīm-i seĥer
Dimāğ-ı 'ālemi pür-büy-ı müşg-i nāb itdūñ
- 5 Şaçı kelāmın o deñlü uzatduñ iy **Bākı**
İki şaĥıfe yiri başķa bir kitāb itdūñ

16a

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Bir şafā-baĥş ķanı cām-ı muşaffādan yig
Bir ıarab-sāz mı var sāğar-ı şahbādan yig
- 2 Ķanı bir cām-ı muşaffā gibi şāfi-meşreb
Şafĥa-i sīnesi mir'āt-ı mücellādan yig

58 **Bākı D.**, s. 260.

3a sükün : ķarār **D.**

4b itdūñ : eyledūñ **M.**

59 **Bākı D.**, s. 261.

- 3 Cām-ı mey bezmde bir dil-ber-i ra‘nādur kim
Çihre-i nāzūki gül-berg-i muṭarrādan yig
- 4 Bir nefes hem-dem olup def‘-i melāl eyleyecek
Bulmadum dünyede cām-ı mey-i ḥamrādan yig
- 5 **Bākı**yā mey-kedenūñ ehl-i ḥarābāt içre
Ḥidmet-i ḥāk-i deri devlet-i Dārā’dan yig

60

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Gönder efendi sīneme tır-i belālaruñ
Olsun siper belālaruña mübtelālaruñ
- 2 Mihr ü vefālar itmez iseñ dostum n’ola
Minnet degül mi cānuma cevır ü cefālaruñ
- 3 Baş egmez oldu gūşe-i mihrāb-ı tā‘ate
Ebrūlarına secde kılan dil-rübālaruñ
- 4 Rez duḥterini sīneye çeksem ‘aceb midür
Cevrinden özge nesnesi yoğ bī-vefālaruñ
- 5 Şehr içre ḥalk bir birine gösterür beni
Mihri hilāle beñzedeli meh-liḳālaruñ
- 6 **Bākı**-i ḥaste-ḥāṭırı iñletme dostum
Maḳbūl olur du‘āsı şaḳın mübtelālaruñ

60 **Bākı D.**, s. 261-262.

Bu şiir, 58a varagında (220 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

1b belālaruña : belāña seng-i **M.**

3 -**M.**

4b bī-vefālaruñ : dil-rübālaruñ **M.**

61

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 addümi eng ekümi rüd eyledüñ
Cismüm âte cānumı 'üd eyledüñ
- 2 Hāli sevdāsıyla āh itdüñ dilā
Cān meāmin 'anber-ālūd eyledüñ
- 3 Diñmese yaum 'aceb mi iy göñül
Hānemi āh ile pür-düd eyledüñ
- 4 Her eb iy dil āh-ı âte-nākden
ar-ı bed-mihrüñ yirin od eyledüñ
- 5 Kühl-i hāk-i pāy-i yāri emüñe
Sürmedin **Bākı** 'aceb sūd eyledüñ

62

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ülün

- 1 Devrān ayaın öyle ikest itdi arābuñ
Güyā ki mey-i nāba gözi degdi hābābuñ
- 2 Keyfiyyet-i esrāra dōendi zürefā hep
Yārān ayaın almada hāyrān mey-i nābuñ
- 3 Esbāb-ı arab seyl-i mey-i nāb ile gitdi
Āvāzı boıldı giderek eng ü rebābuñ

61 **Bākı D.**, s. 262.

62 **Bākı D.**, s. 266.

1b hābābuñ : [. .] M.

- 4 Peymāne ŧikeŧ oldu yatur ħayli zamāndur
Yanup yaqıluŧ ħātırı mecrūħ kebābuñ
- 5 **Bākı** yine ŧaçıldı nemek bāde-i nāba
Bilsek ‘acebā aŧlı nedür bu ŧeker-ābuñ

17a

63

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 ‘Āŧıķ-ı bı-dillere cevri firāvān eyledüñ
Müstedām ol dostum luħ itdüñ iħsān eyledüñ
- 2 Āsmān-ı mihrüñe āhum ŧirāridur nücüm
ŧu‘le-i dāğ-ı derūnum māh-ı tābān eyledüñ
- 3 Ğamzeñ oķın çeŧm-i fettānuñ yine almıŧ ele
ŧöyle beñzer dostum kāfir müselmān eyledüñ
- 4 Çıķmaz ağzuñdan ħaber sırr-ı nihān-ı vaŧluña
‘Āŧıķuñ rāzın derūn-ı cānda pinhān eyledüñ
- 5 Bağrumı ħün eyledüñ ŧeŧŧir-i istiğnā ile
N’eyledüñ hey āfet-i devrān yine ķan eyledüñ
- 6 **Bākı**’yi gül gibi ħandān itdüñ evvel luħ ile
ŧoñra döndüñ mübtelā-yı ħār-ı hicrān eyledüñ

63 **Bākı D.**, s. 267-268.

1a cevri : cevri-i **D.**

2 **-M.**

64

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Elemin Kays’a kıyās itme dil-i maḥzūnuñ
‘Aklı yoğ idi ne derdi var idi Mecnūn’uñ
- 2 İy ser-efrāz geçen kimse ne ğaddār idügin
Başuña toķunıcaķ añlayasın gerdūnuñ
- 3 Zīr-i ḥāk olsa gerek menzilūñ āḥir n’idelüm
Māline mālik imişsin tūtalum Kārūn’uñ
- 4 Mey-i rāḥat dileyü çekme ğam-ı devrānı
Cām-ı gül-reng yiter saña dil-i pür-ḥūnuñ
- 5 Yāre ‘arz eyleyemez çihre-i zerdin **Bākī**
Virdügi rengi görüñ aña mey-i gül-gūnuñ

17b

65

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Çerāğ-ı ḥüsni ışıkdur o meh-veşüñ girçek
Dehān-ı teng-i dil-āvizi bir güzel kūçek
- 2 Ḥadeng-i āhumuñ eflāke seyr ider güzerin
Ḥicābı şöyle çeker yirlere geçer nāvek
- 3 Piyāle düşmez elümden hemişe lāle-şifat
Şirār-i nār-ı ğamuñdan tūtışdı yandı yürek

64 **Bākī D.**, s. 269-270.

65 **Bākī D.**, s. 263-264.

- 4 Raķib yanını tenhā ķomaz ol āhūnuñ
Geçer hemān oturur ķarşusunda āh o köpek
- 5 Şebāt-ı dehre ıayanmak olurdı iy **Bākī**
ıuraydı ‘ahdine ‘ālemde dönmeıeydı felek

66

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Zülfüñi görsem ‘izāruñ üzre iy ģūr-i cemīl
Şanuram zencīr şeklin bağlamışdur Selsebīl
- 2 Secde-i ģāk-i ser-i kūyuñla māh-ı çār-deh
Çihre-i zerdin ģubār-ālūde ķılımmıř bir zelīl
- 3 Cāmi‘-i ‘ıřķında yāruñ çarģ bir ķandīldür
Āftāb-ı ‘ālem-efrüz aña bir rüşen fetīl
- 4 Yollar itdi çihre-i zerdümde seyl-i eşķ ile
Çeşm-i giryān beñzer ol saķķāya kim eyler sebīl
- 5 Muntazır olsa n’ola nergis ģubār-ı ķūyına
Tütıyāya **Bākıyā** muģtāc olur çeşm-i ‘alīl

18a

67

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Ķaddüñ nihāli hem-ser-i serv-i sehī degül
ıübā’yı alma sāyeñe ol kütahi degül

66 **Bākī D.**, s. 276-277.

67 **Bākī D.**, s. 278.

- 2 Kevn ü mekânı şevk-i ruhuñ şöyle tutdı kim
Hürşidi kimse zerreye şaymaz mehi degül
- 3 Sulţân-ı çâr-bâliş-i iklîm-i dehre dil
Kem-ter gedâñı beñzedemez sen şehi degül
- 4 Meclisde büseñe tolaşur şöyle añların
Câmuñ efendi bir ğaraźı var tehî degül
- 5 **Bâkı** peleng-i kulle-i küh-sâr-ı ‘ışğdur
Sâlûs u zerğ bişesinüñ rûbehi degül

68

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Cânlar fidâ maħabbet-i cānāne ser degül
Erbāb-ı ‘ışka terk-i ser itmek hüner degül
- 2 Bāğ-ı ümîd içinde dilâ mîve-i vişāl
Bir mîve-i ğarîbdür olur biter degül
- 3 Pervānedür ki yağdı perin şem‘-i āhuma
Farğ-ı felekde münħasif olmış kamer degül
- 4 Şemşîr-i hecr yaralarıdur elem viren
Zahm-ı ğadeng-i ğavs-ı ğazā ol ğadar degül
- 5 İki cihāna virmedi bir yār-i sādeyi
Bâkı esîr-i ğayd nuğuş u şuver degül

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Şahrālara düşerse n'ola nāfe-i ğazāl
Sevdālara şalupdur anı dil-berā o ħāl
- 2 Na'l-i süm-i semendüñe beñzetdiler diyü
Sağf-ı sipihre degdi küleh-güşe-i hilāl
- 3 Şekl-i 'izār-ı yār gibi nağş-ı dil-firīb
Levh-i zamīre yazmadı şüret-ger-i ħayāl
- 4 Yazıldı ħaddüñ üzre ħaṭuñ zāhir olmadın
Dirsem 'aceb mi zülfüñe tuğrā-yı bī-mişāl
- 5 Şāhib-cemālüñ ehl-i kemālüñ muħibb'âyüz
Bâkı kul eyledi bizi ol ħüsni ber-kemāl

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

- 1 Esb-i nāz ile beni yār idüpdür pā-māl
Na'ller şekli aña sīnede olmışdur dāl
- 2 Ħasret-i ħaddüñ ile bāğda seyl-i eşküm
Tağdı serv-i çemenüñ pāyine sīmīn ħalħāl
- 3 Nic'olur gördi şafā āy'ne-i ħüsñünde
Yirlere geçdi ħayādan utanup āb-ı zülāl

69 **Bâkı D.**, s. 280.

70 **Bâkı D.**, s. 282.

1a idüpdür : kıtlupdur **D.**

- 4 Ārzū eylemezin saltanat-ı dünyāyı
Hidmet-i hāk-i der-i yār yiter cāh u celāl
- 5 **Bākı**yā baña gedā-yı der-i yār olmağdur
Māye-i ‘izz u şeref pāye-i baht u iğbāl

19a

71

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Gül gibi olmak dilerseñ şād u hurrem iy gönül
Lāle-veş elden düşürme cāmı bir dem iy gönül
- 2 Devr elinden kāse kāse yutduğum kanlardur ol
Kaatre kaatre tamlayan gözden dem-ā-dem iy gönül
- 3 Devlet-i dünyā için hergiz ne gam-gin ol ne şād
Ber-çarār olmaz bilürsin hāl-i ‘ālem iy gönül
- 4 Gül-şen-i kūyında me’vā bulsa ol hūrī-veşüñ
İhtiyār eyler mi bāğ-ı huldi ādem iy gönül
- 5 Devr ider **Bākı**-şifat hūrşid o māhuñ menzilin
‘Işğ ser-gerdānıdur Allāhu a‘lem iy gönül

72

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fa‘ülün

- 1 ‘Işkuñla kılup kāmētini dāl қaranfül
‘Arz itdi saña müy-ı sefid āl қaranfül

71 **Bākı D.**, s. 285.

72 **Bākı D.**, s. 276.

- 2 Farqında kıilup yāsemeni dāğına penbe
‘İşkuñda geçer baş açuđ abdāl ıaranfül
- 3 ıad serv-i ıemen yāra dehen ğonıe-i ğül-zār
ıağ müşğ-i ıuten ıihre semen hāl ıaranfül
- 4 Maıışdı bu kim lāle-şıfat ğöstere pervāz
Ruhsarı hevāsında açar bāl ıaranfül
- 5 Ğeh şışe ğehī kühne-sifāl ile kıılır ‘ıyş
Bākı ğibi bir ‘ışrete meyyāl ıaranfül

19b

73

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Döndi bezm-i bāğda bir dil-ber-i tennāze ğül
Cilve-i hüsñ eyledi ğirdi libās-ı nāze ğül
- 2 Bir bir evrākın şalup elden uçurdu ğöklere
Beñzedi bir dil-ber-i şüh-ı kebüter-bāze ğül
- 3 Sīnesin ıāk eyledi mest-i şabūhiler ğibi
Şubh-dem mürğ-i ıemenden ğüş idüp āvāze ğül
- 4 Vaşf-ı hüsñ-i yār ile bir tāze dīvāñ bağlasun
Tār-ı zülf-i yārdan bend eylesün şırāze ğül

3a ğül : -M.

5b **Bākı** ğibi bir : Bākı-veş olup D.

73 **Bākı D.**, s. 286.

2a Bir bir evrākın şalup elden : Elden evrākın şalup bir bir D.

4b yārdan : hürdan D.

- 5 Bāğ-ı hüsni-şāha bağ görmek dilerseñ **Bākıyā**
Bağt u devlet nev-bahārında açılmış tāze gül

74

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şubh-dem bülbül niyāz itdükçe geldi nāze gül
Rāz-ı 'ışkı der-miyān idüp açıldı tāze gül
- 2 Oldı şahñ-ı bāğda peydā gül-feşānlar yine
Hāşılı döndi çemen bezminde āteş-bāze gül
- 3 Uymadı bir gün hevā-yı bülbül-i şūrīdeye
Meyl ider dā'im nesīm-i şubh ile pervāze gül
- 4 Bir yire cem' eylemiş evrāk-ı nāz u şiveyi
Rişte-i cānından itmiş bülbülñ şirāze gül
- 5 Göklere irgürdi **Bākı** gülğul-i 'ıškuñ senüñ
Salmadın rüy-ı zemīne hüsni ile āvāze gül

20a

75

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Zāhidā 'ibret gözin aç şüret-i zibāya bağ
Her nazār āyīne-i şun'-ı cihān-ārāya bağ

74 **Bākı D.**, s. 286.

1b idüp : itdi **D.**

2a gül-feşānlar : gül-efşānlar **D.**

75 **Bākı D.**, s. 248.

1a Her : Bir **D.**

- 2 Dildür ol baħr-i ĥaķıķatden vücūduñ mülkine
Sol derūnuñ ‘āleminde mevc uran deryāya baķ
- 3 Baħt-ı bī-bünyād içün renc-i talebden fāriğ ol
Bāri bir kaç gün ĥuzūr-ı ķalb ile dünyāya baķ
- 4 Cām-veş kimdür bu bezm içre ciğer-ĥün olmayan
Ėonçe-i gül-zārı seyr it lāle-i şaħrāya baķ
- 5 Ėāl-i zār-ı **Bāķi**-i bī-dilden isterseñ nişān
Ėāmet-i çeng-i dü-tāya rüy-ı zerd-i nāya baķ

76

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Ėaķ-ı ruĥsāruña teşbīh idüp iy şūĥ senüñ
Rişine güldi biraz ĥonçe-i ĥandān çemenüñ
- 2 Ėaķ-ı nev-ĥāste kim ‘arızuñ üzre görünür
Döndi dendāneleri şekline sīn-i semenüñ
- 3 Bāğda dürr-i ‘Aden gibi yine yāsemenüñ
Ciğerin deldi bu gün şīve-i çāh-ı zeķanuñ
- 4 Hele iy lāle-i sīr-āb-ı çemen-zār-ı cefā
Bağrumuz yaķdı senüñ ĥasret-i ĥāl-i dehenüñ
- 5 Elüñ irişmedi ol serve diyü iy **Bāķi**
Ta‘n u teşnī‘i belāsın çekerüz irişenüñ

4a olmayan : olmaya **M.**

4b şaħrāya : ĥamrāya **D.**

76 **Bāķi D.**, s. 253.

1b Rişine güldi biraz ĥonçe-i ĥandān çemenüñ : Bāğda ĥonca biraz rişine güldi çemenüñ **D.**

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Umaruz cām-ı la‘lūñi emmek
Çok çekilmiştir ol ümide emek
- 2 Kātı eller dili ser-i zülfün
Dilek iy şūh-ı şīve-kār dilek
- 3 Na‘re-i mest-i ‘ışka beñzedemez
Lāf çatlatmasun iñende tüfek
- 4 Baḥş idüp bir daķıka ḥüsnünden
Hāle māh-ı sipihre aşdı elek
- 5 Cüy-ı eşküm yeñilmez iy **Bākī**
Çok döner daḥi āsiyāb-ı felek

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Fitneye āgāz idelden ğamze-i cādūlaruñ
Geh görünür gāh görünmez hilāl ebrūlaruñ
- 2 Baķmasa yıllarca Nāhīd’uñ yüzine ğam yimez
Ayda bir kez ḥāl-i ruḥsārın gören meh-rūlaruñ
- 3 Yüzleri böyle ķararmazdı eger iy māh-rū
Āftāba ṭapmayadı ṭurre-i hindūlaruñ

77 **Bākī D.**, s. 256.

78 **Bākī D.**, s. 256-257.

- 4 Hürrem olsa ğam degül eşk-i revānum görse yār
‘Ādeti tefrīḥ-i ruḥ itmekdür aḩar şularuñ
- 5 Hurdeler geĉmiş-durur dendānuñ evşāfında kim
Hāme-i **Bākī** delüpdür baĝrını lū’lūlaruñ

21a

79

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Bir iki gün çekelüm cevır ü cefāsın ḩadeḩüñ
Sürevüz bir dem ola zevḩ u şafāsın ḩadeḩüñ
- 2 Lāle-veş bāĝ-ı şafāda iñen açıldıĝı yok
ḩayli demdür göremez kimse ḩarasın ḩadeḩüñ
- 3 Cām-ı mey böyle şikest olacaĝı bellü idi
ḩalk ḩoĝdan oĝumışlardı du‘āsın ḩadeḩüñ
- 4 ḩaymeler ḩurduĝı dem ḩanı ḩabābuñ ‘ıyşa
İ‘tidāl üzre görüp āb u hevāsın ḩadeḩüñ
- 5 **Bākı**yā dün gice meclisde gül-efşānlar ile
Māh-tāb itmiş idük bezme ziyāsın ḩadeḩüñ

80

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Dil-rübālarla ‘aceb keşreti var her yoluñ
Geçemez ḩūblarından gönül İstanbul’uñ

79 **Bākī D.**, s. 266-267.

80 **Bākī D.**, s. 265.

- 2 Nic'olur dāğlaruñ işler ise iy abdāl
Çürimiş nerd-i maḥabbetde bir iki pūluñ
- 3 Dökilür қаtreleri 'āşık-ı mehcūr ağlar
Yılduzı düşkün olur pādīşehüm ma'zūlūñ
- 4 Bend-i fūrḳatde ḳoma bendeñi āzād eyle
Öldürürseñ de eger ḳaçmaz efendi ḳuluñ
- 5 Yoluña **Bāḳī**-i dil-ḥaste revān eyler idi
Tuḥfe-i cān-ı ḥaḳīr olsa eger maḳbūluñ

21b

81

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün

- 1 Serv-i ḳāmetler iki yanın alurlar yoluñ
Rāh-ı gül-zāra döner yolları İstanbul'uñ
- 2 Ne 'aceb dāğlaruñ işler ise iy dil-i zār
Çürimiş nerd-i maḥabbetde bir iki pūluñ
- 3 Devr-i ḡamzeñde senūñ kimseye ḥançer çekmez
Boynuma alurın iy şūḥ-ı dil-ārā ḳoluñ
- 4 Ḳad-i bālāya göre şīve-i reftār gerek
İy şanavber bize 'arz itme iñende tūluñ

2b nerd : rāh **D.**

81 **Bāḳī D.**, s. 264.

4b itme : [. .] **M.**

- 5 Añlamaz dehr-i denī merdüm-i dānā qadrin
Bākıyā minnetini çekmeyelüm her kuluñ

82

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Çeşm-i pür-hūnum yoluñda eşk-bār itsem gerek
Ayağuñ tozına gevherler nişār itsem gerek
- 2 Gül gibi pīrāhen-i nāmūsı şad-çāk eyleyüp
Lāle-veş dāğ-ı derūnum āşikār itsem gerek
- 3 Kırma yazıyla 'adūnuñ dişleri vaşfın yazup
Nuşha-i çeşm-i sevādın pür-gubār itsem gerek
- 4 Eyleyüp zühdüñ binā-yı süst-bünyādın hārāb
Hāne-i 'ışkuñ esāsın üstüvār itsem gerek
- 5 Bezm-i keşretten çekildi cām-veş Bākı gönül
Tekye-i vaḥdetde 'uzlet iḥtiyār itsem gerek

22a

83

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Lū'lü-yı jāleden taqınup gūş-vār gül
İtdi çemende nāz ile 'arz-ı 'izār gül

5b kuluñ : gūluñ **D.**

82 **Bākı D.**, s. 268.

2b derūnum : nihānum **D.**

3a 'adūnuñ : raqıbuñ **D.**

83 **Bākı D.**, s. 288.

1a jāleden : jāle **M.**

- 2 Gün oğdı Şanma penbe-i Őubĥ ile nev-bahār
Urdı Őipihir Őađfına bir yād-gār göl
- 3 Bir dil-sitāne dōndi bu göl Őaĥn-ı göl-sitān
Ķad serv ü çeşm nergis-i Őehlā ‘izār göl
- 4 Dīdār-ı dost bāđ u göl-istān yiter baĥa
Zöl-f-i nigār sünböl ü ruĥsār-ı yār göl
- 5 Dürme yüzüñi ğonçe-Şıfat baĥa nāz idüp
Aç verd-i bāđ-ı behçeti iy göl-‘izār göl
- 6 Çekmezdi ĥārĥārını göl-zār-ı ‘ālemüñ
İñletmeyeydi bülbölünü zār zār göl
- 7 **Bākī** birinde görmedi ĥaddüñ leĥāfetin
Göl-zār-ı dehre gerçi gelüpdür hezār göl

84

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Reşk-i ruĥuñla olmasa ger dil-figār göl
Dāđ-ı nihānın itmez idi āŐikār göl
- 2 Göl-zāra gel ki pāyüñe kaçd-ı niŐār içün
Dāmānın itdi pür-güher-i Őāĥ-vār göl

22b

- 3 Bezminde sürdi lāle muraşŞa‘ piyālesin
Oldı emīr-i meclis-i bāđ u bahār göl

84 **Bākī D.**, s. 288-289.

- 4 Luṭfuñ göziyle bir güle baksañ yiter baña
Bağ sine dāğın eyledüm iy gül-‘izār gül
- 5 Aldı seherden üsküfni bāz gonçenüñ
İtdi çemende bülbül-i zārı şikār gül
- 6 Rengīn varaqlar aldı ile tā ki eyleye
Tahrīr-i medḥ-i ḥāce-i şāhib-veķār gül
- 7 **Bākī**-veş āḥir eyledi ‘aczin müşāhade
Evrākın itdi defterinüñ tār u mār gül

85

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Devr-i gül irdi gonçe-şifat olma teng-dil
‘Azm eyle ṭarf-ı gül-şene gül gibi gül açıl
- 2 İtdi nişār ‘āleme kef-i nesīm sīm
Gül-şende şāḥ-ı gül gibi sen de dökil saçıl
- 3 Deryā-yı aḥḍar oldı çemen mevc urup yatur
Rüy-ı zemīni faşl-ı bahār itdi yem yeşil
- 4 Baḥş eyleme ‘izār-ı ‘araḳ-rīz-i yār ile
Yüzüñ şuyıyla iy gül-i ter yürü var açıl
- 5 Şaḥn-ı çemende nefḥa-i bād-ı bahār ile
Bākī gül-āb u ḡāliye müşg oldı āb u gil

85 **Bākī D.**, s. 277-278.

5b müşg : misk **D.**

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ebr-i bahār-ı 'işvedür ebrü degüldür ol
Bārān-ı hüsñ riştesidür mü degüldür ol
- 2 Tāvusdur ki ravzada cevlāna başlamış
Ruhsāruñ üzre zülf-i semen-bū degüldür ol
- 3 Jengār şanduñ āyinede naqş-ı hattıñı
Yañlış görışdüñ iy yüzi gül o degüldür ol
- 4 Zencir-i zülf-i dil-bere divāne olmayan
Bağlamaludur iy gönül uşlu degüldür ol
- 5 Geşt itme deşt-i hasreti āhuñla **Bākıyā**
Şayd-ı kemend-i āh olur āhū degüldür ol

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Yıldı bir açılıp ancağ şen olur bāğda gül
Kanı ol gonçe-i handān gibi şūh u şengül
- 2 Naqşlar bağladı nev-rüz hevāsında çemen
Eylesün hūb edālarla terennüm bülbül
- 3 Ruğlaruñdur gül-i ter gonçe leb-i mey-gūnuñ
Saña meyl itdi gönül baña gerekmez gül ü mül

86 **Bākı D.**, s. 282.

87 **Bākı D.**, s. 283.

- 4 Kendü başında degül mi niçün ol meh bilmez
Dil-i miskîne ne bend eyledügin ol kākül
- 5 Dūd-ı āhın yine **Bākī** şerer-ālūd itdi
Yāre ‘arz eyledi bir dāne zer-efşān sünbül

23b

88

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Fitne-i ‘ālemi ol kāmēt-i ra‘nādan bil
Her belā kim yitişür ‘ālem-i bālādan bil
- 2 Hālet-i ‘ışk iledür ādeme nūrāniyyet
Reng-i rüy-ı kadehi bāde-i hamrādan bil
- 3 Dil-i dānāya şeref pertev-i ‘irfān iledür
Hüsn-i āyineyi ‘aks-i ruḡ-ı zībādan bil
- 4 ‘İşve-i dehre gönül virmez o kim ‘ākıldür
Almadı behre begüm kimse bu dünyādan bil
- 5 Devlet-i dār-ı cihān devr-i zamān iy **Bākī**
Pāy-dār olmaduğın kışşa-i Dārā’dan bil

89

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fa‘ülün

- 1 Her tır-i belā kavı-ı kazādan k’ola nāzil
Şahrā-yı dil-i ehl-i vefādur aña menzil

88 **Bākī D.**, s. 285.

89 **Bākī D.**, s. 284.

- 2 Kaddüm gibi hāk-i kademūñ öpdi na'l-çeñ
Meşhürdur e'd-dālū 'ale'l-hayri ke-fā'il
- 3 Ağız bir idüp söylemek āsān idi yāre
Zahmumla gelüp olsa eger hañçeri yek-dil
- 4 Cān cāna olurduķ dem-i vuşlatda senüñle
Sīnem eger iy rūḥ-ı revān olmasa ḥā'il
- 5 **Bākī**yi kalem eyledi şemşir-i maḥabbet
Bir kerre naşib olmadı taķbīl-i enāmīl

24a

90

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Şirīn lebüñ yanında olur şerm-sār la'l
Rengīn sözüñ katında bulur inkisār la'l
- 2 Hāl-i ruḥuñ gedası bir āvāre müşg-i Çīn
La'l-i lebüñ fütādesi bir hāk-isār la'l
- 3 Dürc-i dehānı var ise billür ḥoķkadur
Andan görünür iki laṭīf āb-dār la'l
- 4 Nāzük nihāli ol leb ü ruḥsār-ı āl ile
Bir şāḥdur ki olmuş aña berg ü bār la'l

3b Zahmumla : Zahmuñla **D.**

4b rūḥ-ı revān : rūḥ u revān **M.**

5a maḥabbet : firākuñ **D.**

90 **Bākī D.**, s. 292-293.

- 5 Degdi dehānı söyledi bir gün kulağuma
Güyā taķıldı gūşuma bir gūş-vār la‘l
- 6 Dirsem ‘aceb mi hātem-i Cem devr-i meclise
Elmās cām-ı sāde mey-i hoş-güvār la‘l
- 7 Nūş itmeyince cür‘a-i şāh-ı cihānı hāk
Kān içre hāşıl olmadı kāmīl-‘ayār la‘l
- 8 Hūrşid-i āsmān-ı sa‘ādet Selīm Hān
Kim feyz-i cāmı kāne bağışlar hezār la‘l
- 9 Bāğ içre dökse cür‘asın altun piyālesi
Zer hoşkalar bitüre şāh-ı enār la‘l
- 10 Hem-vāre pāy-i taht-ı şehen-şāha **Bākī**
Rengīn sözüñden eyle firāvān nişār la‘l

24b

91

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Gül-şende itdi nāz ile ‘arz-ı cemāl gül
Kıldı belālu bülbüli āşüfte-hāl gül
- 2 Geldi zuhūra çāh-ı ‘ademden çıkup yine
Mizāne girdi Yūsuf-ı Ken‘ān-mişāl gül
- 3 Döndi şafāda encümen-i Muştafā’ya bāğ
Hayl-i şüküfe zümre-i Eşhāb u Āl gül

- 4 Cām-ı şarābı içmez elinde tutar turur
‘İşkuñ meyinden oldu meger bî-mecāl gül
- 5 Maqbūl-i ṭab‘-ı halk-ı cihān oldu nitekim
Dīvān-ı nazm-ı Husrev-i şāhib-kemāl gül
- 6 Bezm-i ğam içre olmuş iken bāde göz yaşı
Bāġ-ı belāda dāġ-ı dil-i pür-melāl gül
- 7 Luṭfuñda irdi **Bākī**’ye rengin filoriler
Gūyā saçıldı meclise bir dest-māl gül
- 8 Açduqça ğonçe beççe-i bülbül gibi dehān
Alduqça jāle beyzaların zīr-i bāl gül
- 9 Bāġ-ı cihānda gül gibi ḥandān u ḥurrem ol
Bezm-i şafāda iy şeh-i ferḥunde-fāl gül

25a

92

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Raḥm eyle āb-ı dīde-i gevher-nişāra gel
Emvāc-ı baḥr-i eşkümi seyr it kenāra gel
- 2 Zāhid ne lāzım ehl-i dile kīne-i şütür
Gir bezm-i ‘ıyş u ‘işrete sen de kıṭāra gel
- 3 Meydür miḥekk-i tecrībe-i pīr-i mey-fürüş
‘Arz eyle naqd-i ḳalbūñi şāhib-‘ayāra gel

- 4 Gördüñ kabā-yı ‘ömre bekā yoğ bu bāğda
Gül gibi sen de pīreheñi pāre pāre gel
- 5 **Bākī** dem urma seyr-i maḳāmāt-ı ‘ışğdan
Geç āh u nāle nağmelerinden ḳarāra gel

93

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 İrişdüm bahre cūy-āsā basīṭ-i ḥākden geçdüm
Bisāṭ-ı ḳurba irdüm çenber-i eflākden geçdüm
- 2 Şarāb-ı la‘l-fām u zevrağ-ı zerrīni terk itdüm
Ben ol keşṭi ile ol āb-ı āteş-nākden geçdüm
- 3 Ğamuñ afyōnını tiryāk diyü baña ‘arz itme
Yüri sağ ol benüm ‘ömrüm ben ol tiryākden geçdüm
- 4 Beni ālüde-dāmen şanma vā‘iz mest gördüñse
Senüñ bezmüñ gibi ben nice cāy-ı pākden geçtüm
- 5 Muğaylān-ı belā ṭutmuş ṭarīğ-i Ka‘be-i vaşluñ
Efendi ben o rāh-ı pür-ḥas u ḥāşākden geçdüm
- 6 Metā‘-ı dehr bir puldur aḳar şu ‘ömr-i müsta‘cel
Anuñ’çün **Bākıyā** esbābdan emlākden geçdüm

93 **Bākī D.**, s. 295.

4 -**M.**

5b o rāh-ı : āvāre **M.**

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün

- 1 Rüşen ola tā işigüñe varmağa rāhum
Yil mūmlarını yaqdı gice şu'le-i āhum
- 2 Hem-reng-i peleng itdi beni kūh-ı belāda
Cismümde ser-ā-pā görinen dāğ-ı siyāhum
- 3 Luṭf eyle iñen qullaruña cevri çoğ itme
Āh eylesün kimseye zūlm eyleme şāhum
- 4 Dildür saña 'arz itmege aḥvālümü gūyā
Qabrümdeki ḥāk üzre biten tāze giyāhum
- 5 **Bākī** dilemez dehr-i denī salṭanatın dil
Yār işiginüñ ḥidmetidür devlet ü cāhum

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Maḥabbet baḥridür āhum yilinden mevc urur yaşum
Melāmet fülkidür ser aña lengerdür iki qaşum
- 2 Peleng-i 'ışq-ı yāruñ bişesidür müy-ı jülidem
Diyār-ı derd ü miḥnet kūh-sārıdur benüm başum
- 3 Ne meclis içre nüş-ı cām idersem yād-ı la'lüñle
O bezm ehlinde qalmaz cür'adan ğayrı ayaqdaşum

94 **Bākī D.**, s. 298-299.

95 **Bākī D.**, s. 299.

- 4 Bilürsin nūr-ı dīdem tūtiyāya atılur cevher
N'ola aqlarsa hak-i pāyūñe em-i gūher-pāum
- 5 Ayırdı sihr idüp yāri sipihr-i pīre-zen benden
Ne lu'b itdi baña gör **Bāı**yā bi'llāhi oynaum

26a

96

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 İrdüm figān u zār ile ol āsitāne ben
ıdum kemend-i nāle ile āsmāne ben
- 2 Lū'lū diūñ gāmıyla siriküm gūherlerin
Dizdüm ümīd ritesine dāne dāne ben
- 3 Yād-ı lebūñle cām-ı mey-i la'l-fām iün
Kūy-ı muğānı get iderin hane hane ben
- 4 ubh-ı viālūñ irmedi pāyāne yitdi 'ömr
ām-ı gāmuñda em' gibi yana yana ben
- 5 Cevr ü cefāñı ekmege sevdi göñül seni
Derd ü belāya geldüm efendi cihāna ben
- 6 **Bāı** müselleme oldu baña kiver-i suhan
Gedüm serir-i nazma bu gün husrevāne ben

96 **Bāı D.**, s. 321.

6a müselleme : musahar **D.**

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bir lebi gönçe yüzi gül-zār dirseñ işte sen
Hār-ı gāmda 'andelīb-i zār dirseñ işte ben
- 2 Lebleri mül saçları sünbül yañağı berg-i gül
Bir semen-ber serv-i hoş-reftār dirseñ işte sen
- 3 Pāyine yüzler sürer her serv-i dil-cūnuñ revān
Şu gibi bir 'āşık-ı dīdār dirseñ işte ben

26b

- 4 Gözleri şabr u selāmet mülkini tārāc ider
Bir amānsuz gānzesi Tātār dirseñ işte sen
- 5 Fūrkatüñden teşne-leb hātır-periřān haste-ħāl
Künc-i gāmda bī-kes ü bīmār dirseñ işte ben
- 6 Zülfi sāhir turreşi tarrār şūh-ı şīve-kār
Çeşmi cādū gānzesi mekkār dirseñ işte sen
- 7 **Bākı**yā Ferhād ile Mecnūn-ı şeydādan bedel
'Āşık-ı bī-şabr u dil kim var dirseñ işte ben

97 **Bākı D.**, s. 334.

2b serv-i : -**M**.

4 Bu beyit a.g.e.'de 6. beyit ile yer değiştirmiştir.

5a Fūrkatüñden : Fūrkatüñde **D.** / ħāl : dil **D.**

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Tesellî virmez iy dil derdüñ ol cānāna söylersin
Açılmaz saña gūyā gönçe-i ḥandāna söylersin
- 2 Varup Mecnūn gibi āhuñ kemendin şalma şahrāya
Ol āhū saña şayd olmaz 'abeş yabana söylersin
- 3 Koyup tesbîḥ-i mercānı seni kim diñler iy vā'iz
Mufaşşal kışşa başlarsın ġarîb efsāne söylersin
- 4 Anuñ'çün gönçe-i gül rāzın açmaz saña iy bülbül
Hezārān hem-zebānuñ var çıkar yārāna söylersin
- 5 Yanup yakılmağ ister kimse yok yanuñca iy **Bākî**
Ḥadıṣ-i 'ışk-ı 'ālem-süz-ı yāri yā ne söylersin

27a

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kimseye 'ışkuñda izḥār itmedin meftūnluğum
Bildiler ḥāl-i derūnum gördiler maḥzūnluğum
- 2 La'lüñe teslîm ider cān borcın inkār itmezsin
Kılmasun ġamzeñ teḳāzî çekmesün medyūnluğum

98 **Bākî D.**, s. 323-324.

Bu şiir, 63a vараğında (242 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

4b var : **-M.**

5a yakılmağ : yakılmağ **D.**

99 **Bākî D.**, s. 300-301.

1a itmedin : itmedüm **D.**

- 3 ‘Āleme leylī şaçuñ sevdāsın izhār itmezin
Nev-bahār eyyāmıdur bir gün tatar mecnūnluğum
- 4 Vaz geldi cāna dil-ber tır-i müjgān urmadan
Añlamışdur ol perī-şüret meger vurgunluğum
- 5 Olmadum **Bākī**-şifat mālīk metā‘-ı vaşlına
Gıtdi elden nağd-i cān āhır görüñ mağbūnluğum

100

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Āşüfte bend-i silsile-i zülfüñe nesīm
Mā‘il nihāl-i kāmētüñe tab‘-ı müstaķīm
- 2 Ayrıldı dil şadef gibi sen dürr-i pākden
Şemşir-i hecrüñ eyledi bī-çāreyi dü-nīm
- 3 Kādr ü şerefde sen güher-i kān-ı salţanat
Baħr içre dürr-i nāb gözi yaşlu bir yetīm
- 4 Sensüz cināne kalmadı meylüm cihān degül
Kūyuñ riyāz-ı huld vişālüñ yiter na‘īm
- 5 **Bākī**ye virdi müjde-i luţfuñ hayāt-ı nev
‘Ömrüñ mezīd pādişehüm yarıcuñ Kādīm

3a itmezin : eylerin **D.**
100 **Bākī D.**, s. 306-307.
5a luţfuñ : vaşluñ **D.**

101

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Şafā gül-zārıdur sīnem gül-i bī-ḥārdur dāğum
Maḥabbet gül-şeninde açılan gül-nārdur dāğum
- 2 Der-i ümmīdi kıldum beste ḥübānuñ vefāsından
Görinür sīnede yir yir ser-i mismārdur dāğum
- 3 Beni müflis şanur gerçi görenler rüy-ı zerdümden
Velī ağ aqçadur eşküm kızıl dīnārdur dāğum
- 4 Şirār-ı nār-ı ḥırmen-süz-ı ğamdan sīne yanmışdur
Nişān-ı āteş-i endüh-ı 'ışk-ı yārdur dāğum
- 5 Kızardı göz gibi nār-ı ğam-ı fürkatde iy **Bākī**
Derūnum ḥālın ağlar dīde-i ḥūn-bārdur dāğum

102

Mef'ülü Mefā'ılü Mefā'ılü Fa'ülün

- 1 Başlar kesilür zülf-i perīşānuñ ucından
Qanlar dökilür ğamze-i bürrānuñ ucından
- 2 Peykān-ı belā cānuma işler geçer oldı
İy kaşları yā nāvek-i müjgānuñ ucından
- 3 Dil darbın urur qalbe firākuñda dem-ā-dem
Qan ağlasa zaḥmum n'ola peykānuñ ucından

101 **Bākī D.**, s. 307.

102 **Bākī D.**, s. 320.

- 4 Yüz sürmek umar pāyüñe üftādeler ammā
Nebet mi deger kimseye dāmānuñ ucından
- 5 Mürğ-i dil-i **Bākī**'yi görüñ fāḥte-āsā
Efğan ider ol serv-i ḥırāmānuñ ucından

28a

103

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ilün

- 1 Nev-bahār oldı gelüñ 'azm-i gül-istān idelüm
Açalum gönçe-i ḳalbi gül-i ḥandān idelüm
- 2 Ḳomayup lāle gibi elden ayağı bir dem
Mest olup gönçe-şıfat çāk-ı girībān idelüm
- 3 İçelüm la'l-i müzābı şaçalum cür'aları
Ḥāk-i gül-zārı bu gün kār-ı Bedaḥşān idelüm
- 4 Menzil-i 'ıyş u ṭarab ḥurrem ü ābād olsun
Yıçalum zerḳ u riyā deyrini vırān idelüm
- 5 Oḳusun vaşf-ı ruḥ-ı yār ile **Bākī** şı'rin
Bülbül-i gül-şeni meclisde ğazel-ḥ'ān idelüm

104

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ilün

- 1 N'ola dehr içre nişānum yoğ ise 'Anḳā'yem
Ne 'aceb seyl gibi çağlamasam deryāyem

103 **Bākī D.**, s. 299-300.

104 **Bākī D.**, s. 294-295.

- 2 Göze göstermez ise tañ mı beni her ednā
Ki nazar fark idecek mertebeden a'lāyem
- 3 İltifāt eylemezin zerre kadar nā-dāna
Āsmān-ı hünere mihr-i cihān-ārayem
- 4 Şüretā gerçi gedā şeklin urındum ammā
Mesned-i memleket-i ma'rifete Dārā'yem
- 5 **Bākı**yā dīn-i Muhammed haq için 'ālemde
Dem-i cān-bağış ile nazm içre bu gün 'īsā'yem

28b

105

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Haste-i derd-i 'ışk-ı cānānem
Mübtelā-yı belā-yı hicrānem
- 2 Çeşm-i bīmārı gibi haste-dilem
Ser-i zülfi gibi perişānem
- 3 Şem'-veş şubh olunca şevkumdan
Gāh handān u gāh giryānem
- 4 N'ola şabrum yaqası çāk olsa
Mest ü medhüş-ı cām-ı hicrānem
- 5 Bunca cevr ü cefā baña niçe bir
Hāy kāfir hele müselmānem

3a eylemezin : eylemezem **D.**

105 **Bākı D.**, s. 304.

4 **-M.**

- 6 **Bākī**yā ḥān-ı vaşla irmez isem
Ġam tenūrında niçe bir yanam

106

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Eyledi müjde-i gül bülbüli şād u ḥurrem
Ġoņçenüñ göñli açıldı güle düşdi şeb-nem
- 2 ‘Ālemüñ n’eyleyeyin bāğ u bahārın sensüz
Baña sen ruḥları gül-zār ile hoşdur ‘ālem
- 3 Var ise tāzeledi bāğ-ı nihāl-i emelin
Reşehāt-ı qalem-i ḥazret-i sulṭān-ı kerem
- 4 Dāne-i ḥāline baq cennet-i ruḥsārında
Nice şabr eylesün Allāh’ı severseñ ādem
- 5 Dil-i şūrīdeye kııl pend ü naşīhat geh geh
Nefesüñ gelsün eyā şūfi-i nāşih dem
- 6 Āb-dār olsa n’ola mīve-i şī‘r-i **Bākī**
Urmadı kimse bu bāğ içre daḥi böyle qalem

106 **Bākī D.**, s. 304-305.

1b açıldı : -**M.**

3 -**M.**

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Levh-i hātırda haṭuñ naqşını yazmaq ‘amelüm
Künc-i halvetde senüñ fikr-i lebüñdür emelüm
- 2 Benem ol şāḥ-ı nihāl-i çemen-i miḥnet kim
Mīve-i ma‘rifet ü faẓl u hüner bükdi bilüm
- 3 Yitişinceydi hemān derdine ben bīmāruñ
Mīve-i vaşlına yāruñ n’ideyin irmez elüm
- 4 Bülbülüñ medḥ idüp ol şāḥ-ı gül-i ter didügi
Bir ‘ömür dörpisdür ḳaddüñe nisbet güzelüm
- 5 Ādemüñ ehl-i riyā sözleri ḳanın ḳurıdur
Sāḳıyā ṭoldur’a şol ḳan olacağı içelüm
- 6 Bāde-i mihr ü vefā sāğarıdur iy **Bākī**
N’ola devr eyler ise bezm-i cihānı ğazelüm

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ṭapuñdur Ka‘be-i ‘ulyā-yı eşḥāb-ı şafā ḳıblem
Ḳapuñdur Mescid-i Aḳşā-yı erbāb-ı vefā ḳıblem

107 **Bākī D.**, s. 305-306.

2 Bu beyit a.g.e.’de 4. beyittir.

3 Bu beyit a.g.e.’de 2. beyittir.

4 Bu beyit a.g.e.’de 3. beyittir.

108 **Bākī D.**, s. 306.

- 2 Hārīm-i Beyt-i Ma‘mūr’uñdan a‘lā olmaya Ka‘be
Degüldür şāḥ-ı Sidre kâmetüñden müntehâ kıblem
- 3 Ḥayāl-i ḥāl-i ruḥsāruñ yoğ anuñ çünki gönlinde
Ne başdı bağrına seng-i siyāhı Ka‘be yā kıblem
- 4 Dil-i pür-iştiyākı tek vişālüñ ‘idına irgür
Eger kırbān dilerseñ yoluña cānlar fidā kıblem

29b

- 5 Eger kūy-ı ḥabībe secde kıлмақ cā’iz olmasa
Cihānda secde-gāh olmazdı kūy-ı Muştafā kıblem
- 6 Bilürsin yüz sürerler āsitān-ı Ka‘be’ye ben de
İşigüñe yüzüm sürsem n’ola a Ka‘be’ m a kıblem
- 7 Yüzüñ görüp n’ola vaşluñ temennā eylese **Bākī**
Görinse Ka‘be dirler müstecāb olur du‘ā kıblem

109

Mef‘ülü Mefā‘ilün Mef‘ülü Mefā‘ilün

- 1 Şeb-nem gibi dökilsün koñ eşk-i firāvānum
Güller gibi açılsun tek gonçe-i ḥandānum
- 2 Ben āb-ı revān itmek cān üzre gözüm yaşın
Tek meyl-i kenār itsün ol serv-i ḥırāmānum

109 **Bākī D.**, s. 309-310.

1a dökilsün : saçılsun **D.**

- 3 Yād-ı ser-i zülfüñle gül-zār-ı dil ü cānda
Sünbüller ider peydā efkār-ı perīşānum
- 4 Cām-ı mey-i ‘işretdür ‘ışkuñda dil-i pür-ḥūn
Şem‘-i şeb-i vuşlatdur dāğ-ı dil-i sūzānum
- 5 Sen gül gibi gül-şende gülmekde açılmağda
İñler kafes-i tende mürğ-i dil-i nālānum
- 6 Nāz uyḥusına varmış ‘ālemden olup fāriğ
Ādem mi görür şimdi ol gözleri mestānum
- 7 Döksün güher-i eşki **Bākī** reh-i kūyuñda
Maḥşül-i dil ü dīde hep yoluña sulṭānum

30a

110

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Bildüñ mi sen de kendüñi iy bī-vefā nesin
Āşüb-ı dehr ü āfet-i devr-i zamānesin
- 2 Saña bahā ne idi cefā-pīşe olmasañ
Ḥaḳḳā budur ki bī-bedel ü bī-bahānesin
- 3 Ḳandīl gibi dīde pür-āb u dilümde tāb
Eflāke çekdüm āteş-i āhum zebānesin

7b sulṭānum : [. . .] **M.**

110 **Bākī D.**, s. 335-336.

Bu gazelin matla‘ ve 2. beyiti, 32b varağında bulunan 121 numaralı şiirde verilmiştir. Bu durumun, şiirlerin farklı tertiplerinin yansıtılmak istenmiş olabileceğinden veya mecmuada bulunduğu sayfaların karıştırılmış olmasından da kaynaklanabileceğini düşünmekteyiz. Bununla birlikte şiirlerin nüshadaki durumlarına dikkat çekmek için ilgili farklar ayrıca gösterilmiştir.

1 -**M.** Bu beyit ayrıca 121. gazelin matla‘ beyitidir.

2 -**M.** Bu beyit ayrıca 121. gazelin 2. beyitidir.

- 4 Müşkil belā degül mi vefāsuz güzel sevüp
Ğuşşayla yata derd ü ğam ile uyanasın
- 5 Gāhī cenāb-ı Leyli'ye mektüb uçurmağa
Urundı ays başına mürĝ āşiyānesin
- 6 İy çarĥ gerçi cānuma geçdi cefāñ oı
Ammā ĥadeng-i āhuma sen de nişānesin
- 7 **Bākī** yolında dōke şaça ĥarc idüp gözüm
Āĥir düketdi nad-i sirişküm ĥızānesin

111

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Yād ider lebleri yanında nebātuñ adın
Var ise bilmez o şīrīn-dehen aĝzı dadın
- 2 Zülfüñüñ ĥaldı gönül mürĝi ara Bāĝ’ında
Ruĥuñuñ görmeĝe ‘azm itmiş iken Baĝdād’ın
- 3 Beni öldürmedüĝin merĥametinden şanmañ
Ĥoş olur ĝuş idicek ĥastelerüñ feryādın
- 4 Cür‘a-i cāmın eger şunsa yitişdürmek olur
Pīr-i deyrüñ nice inkār idelüm irşādın
- 5 Kesilüp şoĥbet-i eşĥāb-ı riyādan **Bākī**
Kesmedi pīr-i ĥarābātadan istimdādın

111 **Bākī D.**, s. 331.

4b inkār idelüm : terk eyleyelüm **D.**

Mef'ülü Mefā'ilün Fa'ülün

- 1 Ruhsāruña haṭṭ-ı 'anber-efşān
'Abd-i Hābeşī' dūr adı Reyhān
- 2 Ol hāl-i siyeh Bilāl o lebler
Yāḫūt biri birisi mercān
- 3 Zülf-i siyehüñ mübārek olsun
Zī-hil'at-i 'anber'in-girībān
- 4 İrüp şerefe sa'īd olurdı
Ḳul olsa eger o māha Keyvān
- 5 **Bākī** sözi gibi cevher itsün
Perverde iderse kân-ı imkân

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nice tūfān oldı peydā dīde-i hūn-pāşdan
Nūh çeşmüm yanına gelse dem urmaz yaşdan
- 2 Tīr-i ğamzeñ nice ğarrā rāstlar hayretdeyem
Ḳana ğarḳ olmış ciger aşlā görünmez başdan

112 **Bākī D.**, s. 331-332.

2a o : ü **D.**

113 **Bākī D.**, s. 332.

2b ğarḳ olmış : müstağriḳ **D.**

- 3 Jāle düşmiş berg-i sūsendür muraşşa‘ hançerüñ
Berkdür iy seng-i dil ammā demürden taşdan
- 4 Hūn-ķāh-ı ‘iřķuñuñ mihmānlarıdur cān u dil
Tekyedür hālī degül evbāşdan ķallāşdan
- 5 **Bākī**’yi ğam öldürür ‘iřķuñ yolında ķorķarın
Şimdi mi çekdi belāyı rāh-rev yoldaşdan

31a

114

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Rūşen gerekse hūne-i dil ‘aks-i yārdan
Āyīne gibi sīneñi şāf it ğubārdan
- 2 Devr-i piyāle devlet-i Cem’den hāber virür
Her bir hābābı remz ile bir tād-dārdan
- 3 ‘Iyş u şafā-yı ‘ahd-i Cem ü devr-i cāmı gör
Bağş itme rezm-i Rüstem ü İsfendiyār’dan
- 4 Şol hoş hāber ki andan ire būy-ı vaşl-ı yār
Yıgdür dimāğ-ı ‘āşıķa bād-ı bahārdan
- 5 **Bākī** yitişdi gözlerüñ aydın nesīm-i şubķ
Hāk-i cenāb-ı sāye-i perverd-ğārdan

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dil giriftār-ı belā dil-ber hevāyī n'eyesün
Dāme düşmez yirlere konmaz hümāyı n'eyesün
- 2 Kā'inātuñ seyr iden naqşın şafā-yı cāmdan
Şafha-i Āyine-i 'ālem-nümāyı n'eyesün
- 3 Eglenür Mecnün-ı 'ışkuñ nāle-i zencir ile
Nağme-i 'ūd u şadā-yı çeng ü nāyı n'eyesün
- 4 Mübtelā-yı 'ışkuñuñ dermāndan istiğnāsı var
Derdüñe mu'tād olan diller devāyı n'eyesün
- 5 Halk-ı 'ālem **Bākı**yā 'ışkında yāruñ haste-ḥāl
Bir tabib andan bu deñlü mübtelāyı n'eyesün

31b

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Seyre çıksun ne temāşā ola peydā göresin
Bir iki gün hele şabr eyle temāşā göresin
- 2 Leb-i cān-baḥşı ile mürdeler iḥyā itsün
Nic'olur mu'cize-i Ḥazret-i 'İsā göresin

115 **Bākı D.**, s. 328-329.

2a iden : idüp **M.**

3a Eglenür mecnün-ı 'ışkuñ nāle-i zencir ile : Göñlin egler nāle-i zencir ile mecnün-ı 'aşk **D.**

116 **Bākı D.**, s. 337.

- 3 Çekinür silsile-i zülf-i siyeh-kāruña dil
Beni dīvāne kıılır bir gün o sevdā göresin
- 4 O mehūñ şevkine yir yir yaqayın niçe fetil
Sīnemūñ dāğların şekl-i Şüreyyā göresin
- 5 Şüret-i mihrine iy dil kıatı mağrūr olma
Bī-vefādur felek-i āyāne-sīmā göresin
- 6 Seni bir şüret-i zībā ile aldar ammā
'Ākıbet saña ne yüz göstere dünyā göresin
- 7 **Bākıyā** cilve kıılır şüret-i iqbāl ol dem
Ki gönül āyānesin pāk ü mücellā göresin

117

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Hergiz ne kıadr u cāh u ne sīm ü zer isterin
Bir serv boylu dil-ber-i sīmīn-ber isterin
- 2 Bāğ-ı bihişt-i kūyına yāruñ irem diyü
Hākıdan hemīşe uçmağa bāl ü per isterin
- 3 Şahrā vu kūhı geşt ü güzār itdügüm bu kim
Dīvāne gönülüm egleyecek bir yir isterin

117 **Bākı D.**, s. 338-339.

Bu gazelin 3., 4., 5., 6. ve 7. beyitleri 34a varagında bulunan 126 numaralı şiirde verilmiştir. Bu durumun, şiirlerin farklı tertiplerinin yansıtılmak istenmiş olabileceğinden veya mecmuada bulunduğu sayfaların karıştırılmış olmasından da kaynaklanabileceğini düşünmekteyiz. Bununla birlikte şiirlerin nüshadaki durumlarına dikkat çekmek için ilgili farklar ayrıca gösterilmiştir.

3 -M.

- 4 Sīm-i sirişki harc iderin hāk-i pāyüñe
İksīr-i ‘ışk tālbiyin cevher isterin
- 5 Rūz-ı gamuñda gamzeñe meyl itdügüm bu kim
Kendüm helāke kaçd iderin hañçer isterin
- 6 Meylüm cihānda bāde-i gül-günadur benüm
Ma‘cün olursa bārī leb-i dil-ber isterin
- 7 **Bākī** gedā-yı mey-kede-i ‘ışk olup yine
Bezm-i gamında ol şanemüñ sāgar isterin

32a

118

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Pervāne gibi şu‘le-i şevkuñle yanmadın
‘Āşık maħabbet adın añar mı utanmadın
- 2 Par par yanardı sīnede dāğ-ı maħabbetüñ
Şaħn-ı felekde meş‘ale-i mihr yanmadın
- 3 Cānā hayālüñ egler idi haste göñlümi
Şubħ-ı ezelde h‘āb-ı ‘ademden uyanmadın
- 4 Hoş ‘ādil idi sākī-i bezm-i cihān eger
Cām-ı şarāb-ı vuşlatı olmasa қаnmadın

4 -M.

5 -M.

6 -M.

7 -M.

118 **Bākī D.**, s. 328.

2a par par yanardı : pertev şalardı **D.**

4a eger : ger **M.**

- 5 Kesb-i hevā-yı ‘ışk ide gör **Bākı**yā hemān
Dil hānesinde revzen-i dīdeñ kapanmadın

119

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ğam-ı haṭṭıyla yāruñ niçe bir dil pür-melāl olsun
Sür iy sākı ayağı mür-ı ğuşşa pāy-māl olsun
- 2 Vişālūñ bezmine tek maḥrem eyle cān-ı maḥrūmı
İçerlese ḥarāmı gözlerūñ ḳanum ḥelāl olsun
- 3 Yiter şit u şadā-yı cān-ı nālānum bu gül-zāra
Çemen bülbülleri şimden girü ḥāmūş u lāl olsun
- 4 Ser-i kūyuñda ger ğavgā-yı ‘uşşāk olmasun dirseñ
Raḳīb-i kāfiri öldür ne ceng ü ne cidāl olsun
- 5 Dirīg eyler mi **Bākı** cānı ḳurbān olduğum senden
Fidā yoluña varı tek hemān ‘īd-ı vişāl olsun

32b

120

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fa‘ülün

- 1 Çāk oldı yaḳam cevri-i firāvānuñ elinden
Şad-pāre iken dāmen-i dil anuñ elinden

119 **Bākı D.**, s. 329-330.

3b olsun : **-M.**

4b olsun : **-M.**

120 **Bākı D.**, s. 322.

- 2 addüm bükilüp derdüñ ile döndi kemāne
ullāb-ı ser-i zülf-i perişānuñ elinden
- 3 İl bezm-i vefāñ içre şafālarda velī ben
anlar yudarin sāk̄-i hicrānuñ elinden
- 4 La‘l-i leb-i dil-dāra özin nisbet idelden
Āzürde-dilem pençe-i mercānuñ elinden
- 5 İy niçe ser-efrāzlaruñ kellesi tōbı
Ĝaltān ola bu ‘arşada çevgānuñ elinden
- 6 Fāş itmez idi rāz-ı dili Yūsuf-ı Ken‘ān
Çāk olmasa dāmānı Züleyhā’nuñ elinden
- 7 **Bākī** niçe bir fāhte-veş bāğ-ı belāda
Nālān olam ol serv-i hırāmānuñ elinden

121

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Bildüñ mi sen de kendüñi iy bī-vefā nesin
Āşüb-ı dehr ü āfet-i devr-i zamānesin
- 2 Saña bahā ne idi cefā-pīşe olmasañ
Haqqā budur ki bī-bedel ü bī-bahānesin

3a vefāñ : şafāñ **M.** / şafālarda : vefālarda **M.**

5a tōbı : tōpı **D.**

121 **Bākī D.**, s. 335-336.

1 Bu beyit ayrıca 110. gazelin matla‘ beyitidir.

2 Bu beyit ayrıca 110. gazelin 2. beyitidir.

- 3 andil gibi dide pür-áb u dilümde táb
Efláke çekdüm áteş-i áhum zebânesin
- 4 Müşkil belâ degül mi vefâsuz güzel sevüp
uşşayla yata derd ü am ile uyanasın
- 5 Gâhî cenâb-ı Leyli'ye mektüb uçurmaa
Urundı ays başına mür âşiyânesin
- 6 İy çar gerçi cânuma geçdi cefâñ oı
Ammâ adeng-i áhuma sen de nişânesin
- 7 **Bâkî** yolında döke şaça arc idüp gözüm
Âhîr düketdi nad-i sirişküm ızânesin

33a

122

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Cânân odur ki meyl ide anı görince cân
Esbâb-ı üsni üb ola ammâ be-şar-ı ân
- 2 Cânâ metâ'-ı mihrüñe dil müşterî iken
Olmamış idi 'ış iline kârvân revân
- 3 Mihmân olunca derd ü amuñ dilde mâ-azar
İki enâr dâneledi çeşm-i ün-feşân

3 -M.

4 -M.

5 -M.

6 -M.

7 -M.

122 **Bâkî D.**, s. 324.

4 Ceng itmege sitāre-i bahtumla eyledüm
Bu āh-ı pür-şirārumı bir tīg-i zer-nişān

5 A ‘dāya baş egdüremez kimse **Bākıyā**
Şemşir gibi olmayıcağ ser-be-ser zebān

123

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1 Ğarāz yār ile ‘işretdür bu nüzhet-gāh-ı ħurremden
Mey ü maĥbūbdan ğayrı nedür maĥşūd bu ‘ālemden

2 Bulınmaz cāy-ı engüşt ol leb-i sükker-feşān üzre
Mezāk ehli bilürler şehd-i nābuñ farqın ol femden

3 Maĥabbet resm ü āyinin be şūfi ben mi vaz’ itdüm
Mu‘ayyen kışşadur sevmek sevilmeğ mā-teĥaddemden

4 Fürüg-ı cām-ı ‘işretden ħarim-i cānı rüşen kıl
Ki envār-ı sa‘ādetdür çerāğ-ı devlet-i Cem’den

5 İşāret besdür iy **Bākı** saña ser-māye-i devlet
Ĥudāvend-i ħader-ĥudret şehen-şāh-ı mu‘azzamdan

123 **Bākı D.**, s. 327.

1b bu : -**M.**

2a sükker: şekker **D.**

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 H̄ayāl-i 'ālem-i vuşlat h̄alāş eyler dili ğamdan
Ki 'ışk ehline vaşl-ı yārdur maqşūd 'ālemden
- 2 H̄aṭ-ı la'lüñde bulmaz cāy-ı engüşt i'tirāz ehli
'Aceb zāhirdür iy ğonçe dehānuñ farkı h̄ātemden
- 3 Nihānī 'işrete māni' degüldür kisvet iy zāhid
İçerler bunda 'ārifler ṭoluyı tāc-ı Edhem'den
- 4 Metā'-ı dehr-i fāniden bu ğün peymānedür varlık
Ne ḳaldı cāmdan ğayrı nişān-ı devlet-i Cem'den
- 5 Cemāli şem'ine pervānedür **Bâkı** o māhuñ kim
Yaḳar şem'-i dil-efrūzı çerāğı nūr-ı a'zamdan

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Ser-i kūyuñ şanemā cennet-i a'lā bilürin
Müntehā ḳāmetüñi Sidre vü Ṭübā bilürin
- 2 Seni Yūsuf'la güzellikde şorarlarsa baña
Yūsuf'ı bilmezsin ammā seni ra'nā bilürin

124 **Bâkı D.**, s. 323.

4a peymānedür : peymāne-i **M.**

5b şem'-i : h̄üsn-i **D.** / çerāğı : çerāğ **M.**

125 **Bâkı D.**, s. 324-325.

- 3 Zā'il olmaz heves-i zülf-i siyāhuñ dilden
Hāşıl olmayacağın gerçi bu sevdā bilürin
- 4 Bilmezin n'eyleye derd ü gam-ı cānāne baña
Ne müdārāya meded var ne müdārā bilürin
- 5 **Bākı**yā gül-şen-i firdevsi baña 'arz itme
Āsitānın ben anuñ menzil ü me'vā bilürin

34a

126

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Hergiz ne қadr u cāh u ne sīm u zer isterin
Bir serv boylu dil-ber-i sīmīn-ber isterin
- 2 Bāğ-ı bihişt-i kūyına yāruñ irem diyü
Hāğdan hemişe uçmağa bāl ü per isterin
- 3 Şahrā vu kūhı geşt ü güzār itdügüm bu kim
Dīvāne gönüm egleyecek bir yir isterin
- 4 Sīm-i sirişki hārc iderin hāk-i pāyūne
İksīr-i 'ışk tālībiyin cevher isterin
- 5 Rūz-ı gamuñda gamzeñe meyl itdügüm bu kim
Kendüm helāke қаşd iderin hānçer isterin

4b müdārā : müdāvā **D.**

126 **Bākı D.**, s. 338-339.

1 **-M.** Bu beyit ayrıca 117. gazelin matla' beyitidir.

2 **-M.** Bu beyit ayrıca 117. gazelin 2. beyitidir.

- 6 Meylüm cihānda bāde-i gül-günadur benüm
Ma‘cün olursa bārī leb-i dil-ber isterin
- 7 **Bākī** gedā-yı mey-kede-i ‘ışk olup yine
Bezm-i ğamından ol şanemüñ sāğar isterin

127

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Nāle-i dil ol ħam-ı zülf-i hümā-pervāzdan
Şan fiğān-ı mürğdür ser-pençe-i şeh-bāzdan
- 2 Beydağ-ı ħāl-i ruĥuñ zülfüñle mestür eyleme
Almağa şāhum göñül ferzānesin açmazdan
- 3 Ağlayu ağlayu gözden çıkdum āĥir kaçre-vār
Ayrı düşdüm çeşm-i ħün-bārum gibi dem-sāzdan
- 4 Muttaşıl ğamzeñ geçer bir laĥza bakşañ ħālüme
‘Āciz olduk dostum ve’l-ĥāşıl ol ğammāzdan
- 5 Vaşf-ı nāz-ı nāzeninümdür bu şi‘rüm **Bākıyā**
Muṭrib-i meclis ser-āğāz eylesün şehnāzdan

127 **Bākī D.**, s. 325.

5a şi‘rüm : şi‘ri **M.**

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Aḳsa gözden ḳad-i mevzūnı ğamından iki ‘ayn
İki mıṣrā‘a döner ḳaşlarımız zü‘l-baḫreyn
- 2 İltifāt eylese üftâdelere yâra ne ‘âr
Hâkden pertev-i hürşid-i cihân-tâba ne şeyn
- 3 Şerer-âlûde görüp dūd-ı kebūd-ı âhum
Şandılar gök yüzidür encüm ile olmuş zeyn
- 4 Şöyle ra‘nâlığı var nergis-i şehlanuñ kim
Çeşmüne nisbet iderlerse ne ğayr ola ne ‘ayn
- 5 İrmedin rüz-ı firâḳ eyleyelüm cânı revân
Bâkıyâ çün dinilür iy güne ḳatlanmaz deyn

Mef‘ülü Fâ‘ilātü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Şaḫrâlara döşendi bisâṭ-ı zümürüdîn
Devlet anuñ ki lâle-ruḫı oldu hem-nişîn
- 2 Cârû-keş oldu sünbül-i ter bâğa nitekim
Şaḫn-ı bihişte ṭurre-i müşġin-i hür-ı ‘în

128 **Bâkı D.**, s. 333.

1a ğamından : ğamında **M.**

1b mıṣrā‘a : mıṣrā‘ **D.**

5b ḳatlanmaz : **-M.**

129 **Bâkı D.**, s. 333-334.

- 3 Çin içre yok şaçun gibi bir müşg-i ter veli
Müşgîn şaçun da bulmaq olur şad hezâr çin
- 4 Āb-ı revān-ı gül-şen-i emn ü emān yiter
Tīg-i cihān-güşā-yı şehen-şāh-ı pāk-dīn
- 5 **Bākī** işigi hākine tutsun kimün ki var
Ahter gibi bülend-nazar çeşm-i dūr-bīn

35a

130

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Geh cefā kılsun niyāz ehline geh nāz eylesün
Nāz iderse 'āşıka ol şūh-ı şannāz eylesün
- 2 Nāle kılsun kāmētün yādına mürğ-i hoş-nevā
Rāstdan bir nağme-i dil-keş ser-āğāz eylesün
- 3 Būs-ı la'lin isteyen ol muṭrib-i 'īsā-demün
Nāy-veş kendin belā bezmine dem-sāz eylesün
- 4 Pāy-būsın fikr iden ol sāk-ı gül-çihrenün
Kendüyi nergis gibi mest-i ser-endāz eylesün
- 5 Mā'il ol **Bākī**-şifat dā'im hümālar şaydına
Şāh-bāz-ı himmetün göklerde pervāz eylesün

3b bulmaq : bulmağ **D.**

130 **Bākī D.**, s. 340.

4a fikr iden : isteyen **D.**

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Cānā şafağda şanma tülü' itdi mäh-ı nev
Yağdı cihānı 'ışkuñ odı çığdı bir 'alev
- 2 Destār-ı h'āce hırğa-i şüfi ridā-yı şeyh
Devr-i lebüñde mey-kedelerde yatur girev
- 3 Tıtdı çemende nāle-i bülbül cihānı lık
Gülde ne çāre olmasa gūş-ı suhan-şinev
- 4 Öykündügi'çün işigüñe iy şeh-i cihān
Dağı ne kulplar tağa eflāke mäh-ı nev
- 5 **Bākī** çek imdi cām-ı gam-ı bezmi fūrğatin
Kim didi saña yār gibi bī-vefāyı sev

35b

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ol āftāb-ğal'ata kim dirse mäh-rū
Olsun cihānda meh gibi dā'im siyāh-ru
- 2 Şandum kenār-ı bāmda ol mäh-ı tāmdur
Hürşid ufukda göstericek şubğ-gāh rū
- 3 Ruhsār-ı zerdi hāke bulaşmış benüm gibi
Beñzer ayağı toprağına sürdi mäh-rū

131 **Bākī D.**, s. 346-347.

132 **Bākī D.**, s. 347.

- 4 Burc-ı şerefde aḥter-i baḥtum ṭulū‘ ider
Gösterse yār manzaradan gāh gāh rū
- 5 Kūyuñ yolında **Bākī**-i üftāde var iken
Ḥayfā o keff-i pāye süre ḥāk-rāh rū

133

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

- 1 Kıyām itdi çemende yāra qarşu
Çenār u ‘ar‘ar u şimşād kamu
- 2 Görüp zülfüñ ‘izāruñ üzre bildüm
Muḥarrer batmaz imiş şuya cāzū
- 3 Degül mi bezm-i vaşl-ı yār firdevs
Belā-yı şoḥbet-i aḡyār tamu
- 4 İdermiş zülfüñe perrini teşbīh
Karı alçaq kaçır geh geh peristū
- 5 Taqılur saña ḥançer gibi egri
Atılır oq gibi yabana toḡru

36a

- 6 Yaḡardı tāb-ı ruḥsārı cihānı
Güneşde olsa ger ol çeşm ü ebrū

4a şerefde : şerefden **M.**
133 **Bākī D.**, s. 345-346.
2a zülfüñ : zülfü **M.**
2b cāzū : cādū **D.**

- 7 Gelüp miskīnlik itdi hāl-i yāre
Haṭādan nāfe-i müşgīn-i āhū
- 8 Sevād-ı haṭda nazm-ı āb-dārum
Çemen-zār içre olmışdur aḳar şu
- 9 Ya ḥod bir nev-ḥaṭ a‘lā dil-rübādur
İki mışrā‘ olupdur aña ebrū
- 10 Cihān enfās-ı müşgīnūñle ṭoldı
Saña Ḥaḳ’dan ‘aṭādur **Bākıyā** bu

134

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Ṭotalum mihri görem ṭal‘at-i dil-ber yirine
Kime dil bağlayam ol zülf-i mu‘anber yirine
- 2 Giceler şanma sipihr üzre ḳamerdür görinen
Cāmumuz ‘aksi geçer mihr-i münevver yirine
- 3 Görmese yār ğazab-nāk olıcaḳ aġyārı
Hışm idüp ‘aşıḳın āzārlar itler yirine
- 4 Yār işiginde raḳībūñ yirin umma şūfi
Bağlamaz kimse seni ol ḳapuda ḥar yirine
- 5 Işınurdum yirüme nār-ı firāḳa nisbet
Ben olaydum eger āteşde semender yirine

134 **Bākı D.**, s. 361-362.

2b cāmumuz : cānumuz **D.**

36b

- 6 Kāfes-i ğamda n'ola kaldum ise tūfī-vār
Vaşf-ı la'lüñ hele ağzumda ya sükker yirine
- 7 İşıgüñ taşı ile hāk-i harīmüñ besdür
Bākī-i haste-dile bāliş ü pister yirine

135

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün

- 1 Kāmet-i vaşfını 'arz eylediler Tübā'ya
Ser-fürü eyledi ol serv-i sehī-bālāya
- 2 Var ise turre-i müşgīnūñüñ aşüftesidür
Bī-sebep düşmedi āhū-yı Huten şahrāya
- 3 'Anberīn haţtuñ anuñ sāyesidür haddūñle
Kim gönül bağlamaz ol turre-i 'anber-sāye
- 4 Nāzenīnā dağı sen tıfl iken Allāh bilür
Seni emzürmege ne canlar eritdi dāye
- 5 Pençe-i mihri burarsa n'ola hüsniyle o māh
Beñzer engüşti hilāle kef-i desti aya
- 6 Hāk-i pāyın şaқın iy bād-ı şabā nergisden
Hayfdur kühl-i cilā dīde-i nā-bināya

6b sükker : şekker **D.**
135 **Bākī D.**, s. 389-390.

- 7 Kemer eylerdi qolın ince bilüñe **Bâkı**
Girmese hañçer-i hün-rizüñ eger araya

37a

136

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Kõrçum oldur göz dege hâk-i der-i cânânuma
Yoğsa kühl-āsâ çekerdüm çeşm-i hün-efşânuma
- 2 Bâğda dölâbı çok çekdi çevürdi bâğ-bân
Öykünür diyü gamuñda nâle vü efgânuma
- 3 Çeşm ü ebrü hâl-i Hindü zülf-i cādū bulsa ger
Öykünürdi âftâb ol âfet-i devrânuma
- 4 Düşmese ağızdan ol şirin-dehânuñ lebleri
Vaşf-ı la'lin turmasam zıkr eylesem yârânuma
- 5 Yâr defterden yine **Bâkı** karanmağ var dimiş
Yañlış añlatmış 'adûlar ben qulın sulţânuma

137

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Mübtelâ oldı gönül cām-ı şarâb-ı nâba
Âh kim zevrağ-ı dil düşdi yine gird-âba

136 **Bâkı D.**, s. 369.

1b yoğsa : yoğsa **D.**

5a karanmağ : qazınmağ **D.**

137 **Bâkı D.**, s. 370.

- 2 Ser-i zülfünde iken çeşmüne meyl itse gönül
Beñzer ol tıfla varur evvel-i şebden h̄āba
- 3 Ser-i zülfiyle çeker kendüye ser-keşleri yār
Ne kadar saht kemān olsa urur kullāba
- 4 Kūyuña ğayrıları çekse raķīb-i ħar-ṭab‘
Seyl-i eşkümle döner kadd-i dü-tā dölāba
- 5 Ṭāķ-ı ebrū-yı nigārı görelı iy **Bāķı**
Ser-fürū kılmadı ‘ıŝķ ehli daĥı miħrāba

37b

138

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 K̄alupdur eşk-i çeşmüm gerçi kim ħāk-i mezelletde
Bi-ħamdi’llāh hele āh u fiġānum evc-i rif‘atde
- 2 Kesildüm siħ-i miħnetden çekildüm cām-ı ‘iŝretten
Kebābum dil ŝarābum eşk-i çeşmüm künc-i ‘uzletde
- 3 Der-i dil-dārdan dūram diyār-ı ğamda mehcūram
Müselmānlar esirgeñ ĥaste k̄aldum dār-ı ğurbetde
- 4 Ĥayāl- i ĥāl u ĥaṭṭuñdan beni ĥālī olur şanma
Göñüldeñ çıķmaz ol endiŝeler vaħdetde keŝretde
- 5 Eger **Bāķı**’nüñ aħvālinden istifsār iderlerse
Ġam-ı dil-dāra hem-dem vaķti ĥoŝ devletde ‘izzetde

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bî-tekellüf yüz sürer her şeb ruḥ-ı renginüñe
Böyle niçün yüz virürsin dostum bālīnūñe
- 2 İy felek ol gözleri şehlā ğamından ḥāk olan
Nergis-i ḳabrin deĝişmez ḥūşe-i Pervīn'üñe
- 3 'Āşīḳ-ı bî-dil ruḥ-ı zerd ile yaşıdānsun ḳoluñ
Yaraşur zerrīn ḥamā'il sā'id-i sīmīnūñe
- 4 'Ārīzuñ ṭurmaz öper zülf-i siyeh-rū göz göre
Hiç yüz virmezsin ammā 'āşīḳ-ı miskīnūñe
- 5 İy nihāl-i bāĝ-ı ḥüsn andan ne ṭadı ṭalı var
La'l-i nābı beñzedürlermiş leb-i şīrīnūñe
- 6 Cılve-gāh-ı şāhid-i ma'nā olaldan **Bākı**yā
Reşk ider āyīneler ṭab'-ı şafā-āyīnūñe

139 **Bâkî D.**, s. 363-364.

2 Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

3 Bu beyit a.g.e.'de 2. beyittir.

4 Bu beyit a.g.e.'de 3. beyittir.

5 Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir.

5a ṭadı ṭalı : dadı dalı **D.**

6 **-M.**

38a

140

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Karşu tıtdum sîne-i şad-çâki senden cânibe
Gönder iy kaşı kemānum tîri benden cânibe
- 2 Defterin bād-ı şabâ lû'lû-yı lâlānuñ dürer
İlter olsa dişlerüñ vaşfın 'Aden'den cânibe
- 3 Görmesün kimse şaşın diyü lebin dişler baña
Bağduğumca ol leb-i şekker-şikenden cânibe
- 4 Seyr idelden gül-şen-i hüsnünde kıadd ü kıaddüñi
Çekmez oldu hâtırım serv ü semenden cânibe
- 5 Hüsrevâ yıllar-durur yoluñda Ferhād'uñ geçer
Mā'il ol gel **Bâkı**-i şîrîn-suhandan cânibe

141

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün

- 1 Çıkar eflâke derūnum şereri döne döne
Dökilür hâke yaşum kıatreleri döne döne
- 2 'Āşık-ı haste-dilüñ niteki fânūs-ı hayâl
Nâr-ı 'ışkuñla yanupdur cigeri döne döne

140 **Bâkı D.**, s. 372-373.

3b leb : büt **D.**

4b semenden: çemenden **D.**

141 **Bâkı D.**, s. 387.

- 3 Pister-i ğamda gözüm giceler uyhu görmez
İderin şubha degin nâleleri döne döne
- 4 Zevrak-āsā ğam-ı ‘ışkuñla yaşum gird-ābı
Ğarķ idüpdür şanemā çeşm-i teri döne döne
- 5 ‘İd-ġāhuñ göreyin iñlesün ol dölābı
İle seyr itdürür ol sīm-beri döne döne

38b

- 6 Dīde-i encüme kühl olmağ için eflāke
Gird-bād ile çıkar ħāk-i deri döne döne
- 7 Tolaşaldan ruġı şem‘ine dil-i ser-geşte
Yağdı pervāne-şifat bāl ü peri döne
- 8 Kaṭre-i eşkine öykündi diyü **Bākī**’nüñ
Çarķ-i ħakkāk yonuptur güheri döne döne

142

Ve lehu

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ol şeh-i ħüsnüñ gözi üzre baķanlar kaşına
Sāye-i perr-i hümā düşmiş şanurlar başına
- 2 Ğayrıdan ħālī anuñ’çün eyledüm dil ħānesin
Tā senüñ raġt-ı ğam-ı ‘ışkuñ içine taşına

- 3 Şöyle ağlar merdüm-i çeşmüm ki ğark eyler özin
Güiyā bir tıfldur ol şimdi girdi yaşına
- 4 Şüret-i zībāya meyl itsem baña ta'n eyleme
Var sü'āl it böyle dil-keş naqş iden naqqāşına
- 5 Bāde-i 'ıřka vücūdı cāmesin rehn itdi Qays
Āferinler ol melāmet bezminūñ qallāşına
- 6 Meclis-i cānāneye sākī çoğ alsun bādeyi
Başka bir destī gerek zīrā raqībuñ başına
- 7 Naqş-ı hüsñüñ kimse **Bākī** gibi taşvīr itmeye
Şafha-i eş'ārda anca qalemler aşına

39a

143

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Devr-i gül eyyām-ı 'ıyş u nūş-ı şahbādur yine
Mevsim-i gül-geşt-i bāğ u seyr-i şahrādur yine
- 2 Turre-i müşgīni sünbül 'arız-ı rengīni gül
Şubh-dem ruhsār-ı 'ālem şöyle zībādur yine
- 3 Günbed-i eflāke çıkdı ğulğul-i mürğān-ı bāğ
Dem-be-dem başında servūñ şūr u ğavgādur yine

3 Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

3a eyler : itdi **D.**

4 Bu beyit a.g.e.'de 3. beyittir.

5 Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir.

143 **Bākī D.**, s. 381-382.

- 4 Gösterür şahñ-ı gül-istân çarç-ı minâdan nişân
Şâh-ı nergis bâğda şekl-i Şüreyyâ'dur yine
- 5 Kayd-ı 'âlemden hâlâş ol cām-ı mey nüş eyle kim
Niçeler nâ-bûd olur dünyâ bu dünyâdur yine
- 6 Leblerüñ vaşfında sükker-rîz olup güftâr ider
Bâkî-i şîrîn-suħan tûfî-i gūyâdur yine

144

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Göñül aqđı gözüm yaşı gibi ol qadd-i dil-cūya
Niçün meyl itmez ol serv-i hırâmānum aqar şuya
- 2 Baña devlet yüzün göstermeyen baht-ı siyāhumdur
Qara zülfüñ ki çekmiş perde ol ruhsār-ı nîkūya
- 3 Şu 'aşîq kim senüñ 'ışkuñ belāsından helāk oldu
Şan ol bīmārdur şîħhat yitişdi vardı uyğuya
- 4 Felekde ay u gün sen şehr-yāruñ şehr-i 'ışkında
Kesilmiş başlardur kim dikildi burc u bārūya
- 5 Yine cisminde **Bâkî** hañçerüñle yaralar çizdi
Şanasın sâde-rū bir dil-rübāyı çekdi pehlūya

4 -M.

6a sükker : şekker D.

144 **Bâkî** D., s. 383-384.

1b itmez : eylemez M.

4b burc u : burc M.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Halk-ı 'ālem gül seveydi kâşkî bülbül gibi
Ol lebi gonçe baña qalurdı tenhâ gül gibi
- 2 Zülf-i 'anber-büyuñuñ sevdâlarıdur dostum
'Āşıkñuñ hâlin perişân eyleyen sünbül gibi
- 3 Eksük olmaz sîneden gül gibi tâze dâğlar
Nâleler kılsa 'aceb mi mürğ-i dil bülbül gibi
- 4 Kâkülün sevdâlarından düşdi gönlüm zülfüne
Bir belâ dañi ol oldu başuma kâkül gibi
- 5 Çeşmüm üzre görinen hün-ābe şanma **Bâkıyâ**
Gözüme geldi şarâb-ı 'ışk-ı dil-ber mül gibi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Yâr olup ağıyâra âdemler begenmez ol perî
Kendüye hem-râz idindi ya'ni bizden yigleri
- 2 İtleründen gayrıyı görmez raķıbuñ gözleri
Böyle hod-bîn eyleyen hep sensin anı iy perî
- 3 Şâm-ı gamda meskenüm bir künc-i zulmetdür velî
Şu'le-i āhum yaqar her şubñ şem'-i hâveri

145 **Bâkı D.**, s. 406.

1b qalurdı tenhâ : tenhâ qalurdı **D.**

146 **Bâkı D.**, s. 420-421.

- 4 Bezm-i meyde buse-i la'l-i nigara kaşd ider
Gögsine ursa n'ola cāmuñ şurāhī ḥançeri
- 5 Almaz oldum **Bākı**yā kühl-i cilāyı 'aynuma
Tütüyā-yı çeşm idelden ḥāk-pāy-ı dil-beri

40a

147

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Çerāğ-ı bezm-i vaşl olmağa bir şeb 'arızı nūrı
Kefili boynıdur ol meh-liḳānuñ şem'-i kāfūrī
- 2 Taşılup yanına her gün bile şalındığı yitmez
Ayağın öpmege şarḳar nigāruñ şāh destūrı
- 3 Güvāh-ı zūr-ı bāzūsın getürmiş Kūh-ken 'ışka
Bu devr içre ḳabül itmezler ammā şāhid-i zūrı
- 4 Fenāsın bildi dünyānuñ çekildi dār-ı 'uḳbāya
Sa'ādet mülkine Bārī muẓaffer ḳıldı Manşūr'ı
- 5 Virildi cāna iy **Bākı** nigāruñ manşıb-ı 'ışkı
Elifler na'llerdür sinede tuğrā-yı menşūrı

147 **Bākı D.**, s. 414.

3a Güvāh-ı : Güvāhī **D.**

4b Bārī : **-M.**

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Çıkısa eflāke n’ola āteş-i āhum şereri
Çarhdur encüm-i seyyārenüñ iy māh yiri
- 2 Şem‘-dān süfresidür hāle degüldür görinen
Kodılar encümen-i ‘ışka çerāğ-ı kameran
- 3 Gerçi şevk ehli geçer şem‘-i şeb-efrüz ammā
Şevk pervānededür k’oda yağar bāl ü peri
- 4 Gözüme ‘ālemi göstermez idüm nergis-vār
Şahn-ı gül-şende alaydum elüme cām-ı zeri
- 5 Lebine öykünür ol Husrev-i şirīn-dehenüñ
Bâkıyā halk ‘aceb mi mezelse şekeri

40b

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

- 1 Görinmez dāğdan cismüm ser-ā-pāy
Beni yakmağa cānā kalmadı cāy
- 2 Göñül şāfi cevāb ister lebinden
Dilin çeyner o tūṭi-i şeker-hāy

148 **Bâkı D.**, s. 419.

Bu şiir, 55a varlığında (210 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

2a süfresidür : na‘residür **M.**

149 **Bâkı D.**, s. 421.

- 3 H̄azān beñzüm zemistān āh-ı serdüm
Yüzüñ evvel bahār olmış aşuñ yay
- 4 Virür zev ehlīne Őevi dem-ā-dem
Őeb-i ‘iŐretde bir yıl mūmıdur nāy
- 5 NiŐān itsün dil-i **Bākı**’yi amzeñ
Öñine hep müjeñ olarını yay

150

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 eng ün nāleme dem-sāz oldu
Sāzlar ire ser-efrāz oldu
- 2 Māhdan ihre-i zībā-yı nigār
eŐm ü ebrū ile mūmtāz oldu
- 3 Kimse bilmezdi derūnum rāzın
Āh kim öz yaşı ammāz oldu
- 4 Dil giriftār-ı ser-i zūlfüñ olup
Şayd-ı ser-pene-i Şeh-bāz oldu
- 5 **Bākı**yā mihr ü vefāsın o mehüñ
o ama‘ eyler idük az oldu

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Bir niçe ‘āşığı gördüm der-i cānāna gider
Mūrlardur çekilür taht-ı Süleymān’a gider
- 2 ‘Azm ider kūyına dil hāk-i rehin almağ için
Kūhl için h̄āceye beñzer ki Şıfāhān’a gider
- 3 Nāz ile hāne-i ağıyāra kaçan varsa nigār
Şanuram Yūsuf-ı Mışrī gibi zindāna gider
- 4 Gitme yabana disem yār ider baña ‘inād
Ne kadar sa’y ider isem aña yabana gider
- 5 Dil-i pervānemi varduğda saña yakma didüm
Didi pervāne olan yana gelür yana gider
- 6 Tiğ-i hūn-rīzi şalur çeşmüme her dem ‘aksüñ
Kızılıрмаğ gibidür baħr-i firāvāna gider
- 7 Üstühānlar iletür cān işigüñ itlerine
Beñzer ol ni‘mete cem‘iyyet-i dīvāna gider
- 8 Dik gelür serv-i çemen dil uzadur bülbül-i bāğ
Yārsuz ‘Ulvi kaçan gül-şene seyrāna gider

151 **D. Ulvī D.**, s. 283.

1a ‘āşığı : ‘āşıkı **D.**

3b Mışrī : Ken‘ān **D.**

4b sa’y : pend **D.**

5 **-M.**

6 **-M.**

7 **-M.**

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Göñül zülfünde cān çāh-ı zenaḥdānuñda qalmışdur
Biri açıldı ammā biri zindānuñda qalmışdur
- 2 Dehānuñda görinen cā-be-cā tebhāle kim vardur
Ağarmış gözlerümdür la‘l-i ḥandānuñda qalmışdur
- 3 Göñül sāyeñ yanuñda iy yüzi gül qāmeti servüm
Benüm cism-i naḥifümdür düşüp yanuñda qalmışdur
- 4 Sehī-ḳadd lāle-ḥadd gonçe-dehen gül-çihre dil-bersün
Güzellik tāzelik cümle senüñ řānuñda qalmışdur
- 5 Yapıřmıř ḥār u ḥasdur řanma cāna rāh-ı kūyuñda
Ten-i bīmār-ı ‘Ulvi’dür ki dāmānuñda qalmışdur

41b

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Tıtuşdum āteř-i ‘ıřkuñla cismümde ḥarāret var
Saña ‘ařıř olam gibi derūnumda ‘alāmet var
- 2 ‘Aceb midür yoluñda cān virürsem hecr-i la‘lüñle
Şehīd-i tiğ-i ‘ışş olmağa göñlümde řehādet var

152 D. Ulvī D, s. 274.

2a tebhāle : tebhālar D.

2b gözlerümdür : gözlerümden D.

3a Göñül : Degül M. / gül : gün D. / servüm : serv D.

3b cism-i naḥifümdür : çeşm-i za‘ifümdür D.

4b cümle : hep D.

5b bīmār-ı : bīmārı D.

153 D. Ulvī D, s. 586.

- 3 Beni hışm ile öldürmek diler hañer çeküp gamzeñ
Şehā dīvān-ı hüşnüñde saña senden şikāyet var
- 4 Dil-i üftādemı gördüñ be-gāyet iltiyām itdüñ
Tevāzu‘yla selāmuñda senüñ çok dürlü hālet var
- 5 Kātı maħzün görüp cānā seni ‘Ulvī hazīn gördi
Şafā-yı hāñırı yokdur ki cānında kařāvet var

154

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 İy gönül gayrıya meyl eyleme cānān bir olur
Birinüñ ‘ışkı derünuñda yiter cān bir olur
- 2 Hüşn-i Yūsuf görüp aldanma ruħ-ı sādeler
Hüşn-i Yūsuf çok olur Yūsuf-ı Ken‘ān bir olur
- 3 Dāğ-ı mihri yiter ol lāle-ruħuñ sineñde
Āsmāna nażar it mihr-i dırařşān bir olur
- 4 Görmedüm hoķķa-i la‘lün gibi rengin yāķut
Mühr yüz biñ bulnur mühr-i Süleymān bir olur

3a hışm : zulm **D.**

3b var : **-M.**

4b senüñ : **-M.**

5a hazīn gördi : hayranın oldu **D.**

5b var : **-M.**

154 **Ş. M. II**, s.18.

2a Hüşn-i : Hüşn-ü **a.g.e.** / aldanma ruħ-ı: alınma ruħu **a.g.e.**

2b Hüşn-i Hüşn-ü / çok : çoğ **a.g.e.** / Yūsuf-ı : Yūsuf-u **a.g.e.**

4a hoķķa : gonca **a.g.e.**

- 5 ‘Ulviyā şî‘rüne beñzer ani bir nazm-ı laıf
Çeşmenüñ gāyeti yo Çeşme-i Hıyvān bir olur

42a

155

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fa‘ülün

- 1 Ne hāl-i dil-i ‘āşık-ı ğam-ı ħ‘ārı bilürsin
Ne adr-i dūr-i dīde-i ħūn-bārı bilürsin
- 2 Ğam-ı ħānemüzüñ yolını bilmez geçinürsin
Yollarda hemān şīve-i ref‘ārı bilürsin
- 3 Cānā bu derūnumda yanan nārı göreydüñ
Zāhirde olan nāle ile zārı bilürsin
- 4 Gördükçe beni bilmesen iy dost ‘aceb mi
Ne şūrete oyduñ ten-i bīmārı bilürsin
- 5 Nev‘ī atı olaşma o māhuñ ser-i kūyın
V‘allāhi şaın ar-ı sitem-kārı bilürsin

156

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ğubār-ı a‘n-ı aġyār olmasun cānā yiter fūrat
Göñül āyīnesine virmesün at at keder fūrat

5a şî‘rüne : şî‘rüne **a.g.e.**

5b olur : **-M.**

155 Nev‘ī D., 454.

156 Nev‘ī D., 251.

- 2 Baña göz yaşı virmiş süd yirine tıfl iken dāye
Ġam ile ğuşşa hem-zādum belā māder peder fūrkat
- 3 Dirīgā bir nefes haşr olmaduĝ ol serv-ķāmetle
Virür ammā ki her sā‘at kıyāmetden haber fūrkat
- 4 Gül-āb-ı sāĝar-ı meyden meded bir pāre sür sākī
Derūn-ı sīne pūr-tāb oldu virdi derd-i ser fūrkat
- 5 Egerçi bir nefes ol kimseye yār olmaz iy Nev‘ī
Ben anuñ mübtelāsıyam beni ĝāyet sever fūrkat

42b

157

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 İlāhī n’ola hālüm ol meh-i hūrşid-i tal‘atsuz
Muķarin olmadı devlet sitārem bir sa‘ādetsüz
- 2 Sa‘ādet necmi görünmez kenār-ı vaşla el irmez
Ġamuñ deryāsına had yoĝ belā mevci nihāyetsüz
- 3 Didüm kim kimyā-yı vaşluña irdüm bilmedüm ķadrin
Yüzüme hışm ile baĝdı didi kim vay bu devletsüz
- 4 Ezilmiş la‘lūñe sükker virürler aĝzınuñ dadın
‘Aceb bilsem niķün haddini bilmez ol hālāvetsüz

4b derd-i ser fūrkat : derdi derd-i ser **M.**

5a Egerçi : Eger **M.**

157 **Zatı D.**, s. 57.

1a hūrşid-i tal‘atsuz : bürc-i sa‘ādetsüz **D.**

2a Sa‘ādet : Hıdāyet **D.** / el : ol **D.**

3a vaşluña : vaşla **D.**

3b hışm ile baĝdı didi kim : baĝdı hışm ile ayıtdı **D.**

4a sükker: şekker **D.**

- 5 Belā vü miḥnete şabr it vişāle irmek isterseñ
İrişmez devlete **Zātī** cihānda kimse miḥnetsüz

158

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Cefāya yüz tütup niçün sen iy mihr-i cihān-ārā
İdersin pençe-i ḥürşidi maḡlūb-ı yed-i beyzā
- 2 Dehānuñda leb-i cān-baḡşuñā rūḡum odur dirdüm
Eger kūy-ı ‘ademde menzil itse ḥazret-i ‘īsā
- 3 Dehānuñda zebānuñ gibi olmaz āşiyān itse
Şeker tenginde tūṭī gonçe içre bülbül-i şeydā
- 4 Gilümden devr eli kūze idüp şu içse yār andan
Lebinden tāze cān bulup diyem iy bī-vefā şaḡḡā
- 5 Degül ḥaṭ ḡabḡabuñ bir sīb-i miskīdür beñüñ anda
İdipdür şan‘at ile bir çekirdek misk-i ter peydā

5a Belā vü miḥnete : Belā-yi fūrḡate **D.**

158 **Emrī D.**, s. 48.

Bu gazelin beyitleri, a.g.e.’deki 23. ve 24. gazellerde iç içe girmiş bir hâlde karşımıza çıkmıştır. Bu durumda mecmuadaki ilk beyitin yer aldığı 23. gazel esas alınarak bir karşılaştırma yapılmıştır.

2 Bu beyitin yerine a.g.e.’de şu beyit bulunmaktadır:

Diline ḡār-ı şāḡ-ı verd-i ‘ışkından diken batmış
Yirinden ḡan çıkupdur şanmañ açıldı gül-i ḡamrā

3 A.g.e.’de bu beyitin yerine mecmuadaki 4. beyit yer almaktadır.

4 Bu beyitin yerine a.g.e.’de şu beyit bulunmaktadır:

Başından aḡça yağdı didemüñ kūy-ı maḡabbetde
Görüp ol tıfl-ı şūḡı Türk-i çeşmüm didi kim yağmā

5 Bu beyitin yerine a.g.e.’de şu beyit bulunmaktadır:

Bıñarı dīde-i giryānumuñ ser-çeşmedür Emrī
Ki andan bir ṡamar Nīl ü Furāt ü bir ṡamar deryā

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Gerçi kim ‘āleme çok dil-ber-i mümtāz gelür
Hāḫḫ budur kim saña beñzer güzelüm az gelür
- 2 Hāşre dek dāmenüñ elden ḫomaz āvāre göñül
Sen anı şanma cefā itmek ile vāz gelür
- 3 Hāşret-i ḫālūñ ile bī-kes ü tenhā olalı
Bezm-i ğamda meges āvāzı baña sāz gelür
- 4 Kime ḫaşd itdi ‘aceb yine ḫarāmī gözūñ āh
Gūş-i cāna ser-i kūyuñda bir āvāz gelür
- 5 Sāye-veş ḫāke şalur ‘āşık-ı üftādeleri
Her ḫaçan şalınup ol serv-i ser-efrāz gelür
- 6 Ben niyāz eyliyeyin sen yüzüme bakma benüm
Her ne deñlü baña cevır eylerseñ nāz gelür
- 7 Gerçi yüz biñ bulunur yoluña cānlar virici
Şanma ‘Ulvī gibi bir ‘āşık-ı ser-bāz gelür

159 **D.** **Ulvī D.**, s. 263.

2a elden : aldın **D.**

3a ḫālūñ : la‘lūñ **D.**

4a gözūñ āh : ğamzeñ **M.**

5 **-M.**

6 **-M.**

7a Gerçi yüz biñ bulunur yoluña cānlar virici : Eyledi başını çevgān ser-i zūlfūñe ṭop **D.**

160

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Maḥabbetden ilāhī ol meh-i nā-mihre ḥālet vir
Beni yaqdı aña da zerre deñlü bir ḥarāret vir
- 2 Ya vaşl ile sevindür yā firāḳ ile helāk eyle
Ya inşāfa getür anı ya baña şabra tākāt vir
- 3 Cemāli şem'ine pervāne-veş yā Rabbi yaḳ cānum
Yāḥūd gül gibi göñline anuñ daḫi maḥabbet vir
- 4 Belā-yı 'ışkı çekmekden hele ben bī-mecāl oldum
Bu bir bār-ı girāndur sen hemān yā Rabbi kuvvet vir
- 5 **Vuşūlī** dest-i hicrāndan ḥalāş olsun hele evvel
Kerem kııl iy ecel bir laḫza ārām eyle mühlet vir

43b

161

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Lebūñ kim cān u dil derdine emdür
Anı ben ḥasteye luḫf eyle emdür
- 2 **Ḳo** aḳsun pāyüñe eşk-i revānum
Gözüm yaşı benüm iy serv nemdür

160 **Vuşūlī D.**, s. 90-91.

2b şabra : şabr u **D.**

3a Cemāli : Celāli **D.**

3b gül gibi : şevḳ-ile **D.**

4b bir : -**M.**

161 **Figānī** mahlaslı şiiirlerden oluşan çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

- 3 Bela iklîminüñ sultânıdur dil
Ėam u Ėuşsa aña hayl ü haşemdür
- 4 Dehân u kâmet ü zülfünden ayru
Nigâra hem-demüm ancağ elemdür
- 5 Seni bülbül gibi zâr eyleyen hep
Figânî ol yüzi gül gonçe-femdür

162

Müstef' ilâtün Müstef' ilâtün

- 1 Ol zülf-i hoş-bū ol müşg-ebrū
Gel söyle toğru iy dil nedür bu
- 2 Ol iki bāzū ol iki zānū
Ol sīm pehlū v'allāhi nīkū
- 3 Ol dürr-i dendān ol āb-ı hayvān
Ol genc-i pinhān ol kıdd-i dil-cū
- 4 Tenden güzer kıll benden hazer kıll
İy cān sefer kıll yārāna yā Hū
- 5 İndürdi 'Ālî gökden hilāli
Çeşm-i ġazālî v'allāhi cādū

162 G. M. Ālî D. II, s. 234-235.

1b dil : gül D.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şarkdan gelmiş kul olmuşdur meh-i tábān aña
Tāvķ-ı sīmīn-hāleyi taķsa ne tāñ devrān aña
- 2 Lāle-i ķabrüm kızardı sūz-ı sīnemde benüm
Her seher ki jāleler olmasa āb-efşān aña
- 3 Kār-ı Ferhād'ı görüp iy Hüsrev-i şīrīn-dehen
Kaldı tişe ağızına barmaķ koyup hayrān aña
- 4 Göz terāzūsıyla vezn olmaz sirişķüm gevheri
Eyle iy h̄āce sipihri keff-i mīzān aña
- 5 Tende her zaħmum benüm bir dīde-i hūn-bārdur
Çevresinde oķlaruñ iy kaşı yā müjgān aña
- 6 İy kemān-ebrū oķından cān nice bulsun ħalāş
Yıldırım gibi irür tīrūñle ol peykān aña
- 7 Göricek kaşuñ ħamın barmağ ışırdı māh-ı nev
İy hilāl-ebrū şafaķ şanma bulaşdı ķan aña

163 **Emrī D.**, s. 43-44.

1b Tāvķ-ı sīmīn-hāleyi taķsa ne tāñ : Tāvķ-ı sīmīn-hāle taķsa tañ degül **M.**

2 **-M.**

3a dehen : zebān **D.**

3b koyup : şoķup **D.**

4 Bu beyit a.g.e.'de 7. beyit ile yer değiştirmiştir.

4a gevheri : dirhemi **D.**

5 **-M.**

6 **-M.**

7a barmağ : barmaķ **D.**

7b İy hilāl-ebrū : Görinen sürh-i **M.**

- 8 Kimse görmez merdüm-i çeşmüm güle bakduğunu
‘Arızuñ ‘arz eylemezseñ iy gül-i handān aña
- 9 Tīg-i müjgānun şalardı çeşm-i **Emrī** tā ola
Ruḥlaruñdan ğayrıdan kaç‘-ı naẓar āsān aña

164

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Degdügine cümle ḥüsn esbābı Yūsuf’ dan saña
Ḥüccet ol ḥaṭ iki ruḥsār iki şāhiddür aña
- 2 Encüme vaşf itdi meh ḥāl-i ruḥuñ evşāfuñı
Ḥayrete batdı niçesi niçesi qaldı taña
- 3 Ḥāl-i ḥaddüñ Mısr’a sulṭān oldı bir Hindü iken
Var ise zülfüñ hümāsı sāye şalmışdur aña
- 4 Ol iki ruḥsār-ı zibādan olup cāna ḥacil
Başın alup gitdi mihr ü māh mağribden yaña
- 5 Dime ‘uşşāq içre yāra bir sözüñe degmedük
İy raḳīb erbāb-ı dil yanında söz degmez saña

8 -**M.**

9a müjgānun şalardı : müjgānuña şordı **D.**

9b kaç‘-ı : kaç‘ā **M.**

164 **Emrī D.**, s. 42-43.

1a ḥüsn esbābı : esbāb-ı ḥüsn **M.**

2a evşāfuñı : evşāfını **D.**

3 Bu beyit a.g.e.’de 4. beyit ile yer değiştirmiştir.

3a iken : gibi **D.**

4a Ol iki ruḥsār-ı zibādan olup cāna ḥacil : Ruḥlaruñdan şarḳ-ı ḥüsn içre seher olup ḥacil **D.**

4b gitdi : qaçdı **D.**

5 -**M.**

- 6 **Emriyā** Mecnūn'ı bir naqqāş taşvîr eylemiş
Gördüm anı ger za'if olaydı beñzerdi baña

44b

165

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Tîr-i dil-dūzuñ çekince sîneme iy kaçış yā
Bî-gümān bu kâmetüm oldu kemān gibi dü-tā
- 2 Zülfüñ ile kaçışuñ cevri çekilmez katıdur
Tırduğınca gerçi kim nerm olmada gâyetde yā
- 3 Mîhrden çün mäh-ı tábān zerd olur iy gonçe-leb
Reng-i rüyum 'ışk sūzından şarardıysa n'ola
- 4 Āyine gösterdi 'aks-i haţ-ı sebzın tūtiye
Söylesün dīvānını her gāh kendünden yaña
- 5 Gül-şen-i hüsn-i nigārı şakınup nā-ehlden
Bāğbān-ı haţı çekdi hārdan havlı aña
- 6 Şāh-sār üzre şararmış bir hazān yaprağıdur
Kâmetüm üstindeki ruhsār-ı zerdüm **Emriyā**

165 **Emrî D.**, s. 42.

1a sîneme : sîneye **D.**

1b oldu : olur **D.**

2a Zülfüñ : Alnuñ **D.**

2b Tırduğınca : Tırduğıyla **D.**

3a Mîhrden çün mäh-ı tábān : Çünkü meh-tāb mîhrden **M.** / olur : olup **M.**

3b şarardıysa : şaru olsa **M.**

4 **-M.**

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Bana yāruñ yañağı vü lebi vü kıaddi yiter
Üzül iy gül açıl iy gönçe yıqıl iy ‘ar‘ar
- 2 Baña ol kıāmeti Tübā lebi ‘unnāb gerek
N’ideyin görmek ile serv-i çemenden ne biter
- 3 Bir iki gün dağı sen māha irişmezse elüm
Yaşum u āhum ider yiri göki zir ü zeber
- 4 Göricek derd ile kıan ağladuğımı ter olup
Kızarur çihre-i zībāsı nitekim gül-i ter
- 5 İncinürse ne ‘aceb zülf-i şanemden şüfi
Gökdeki kıara bulut bilmeze yükdür dirler
- 6 Başını durmayuban şalduğı şimşād-ı çemen
Ĝālibā kıāmetüññ vaşfını ider ezber
- 7 İşidürsin dün ü gün āh u figān eyledüğüm
Hiç bir kerre dimezsın ki **Necātī** n’eyler

166 **Necatī Beg D.**, s.190.

1a lebi vü : leb ü **M.**

2a kıāmeti Tübā : kıāmet-i Tübā **M.** / lebi ‘unnāb : leb-i ‘unnāb **M.**

4a olup : olur **D.**

5 **-M.**

6 **-M.**

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hatt-ı reyhāniyle yazdı kıldı mu'ciz iy nigār
Kilk-i kudret muşhaf-ı hüsnünde āyet ber-kenār
- 2 Zülf-i şeb-rengünde haddüñ gördi mü'minler didi
Leyle-i esrāda olmuş [sırr-ı] Kur'ān āşikār
- 3 Şād u nündür iki 'aynuñ kıl kalemle üstine
Çekdi kaşuñ medlerin per-gār-ı şun'-ı Kird-gār
- 4 Çün cemālün şafhasıdur sūre-i ümmü'l kitāb
Yaraşıkdur levhasında şol hatt-ı naşş-ı nigār
- 5 Bu **Senāyi** hadd ü zülfüñ görelî āzār idüp
Sūre-i ve'ş-şems ile ve'l-leyl okur leyl ü nehār

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Haste cāna hālet-i mevt irdi cānān bî-haber
Bir devāsuz derde düşdük veh ki Loqmān bî-haber
- 2 Cān zenaḥdānuñda kaldı haste dil hayrettedür
Düşdi Yūsuf çāha ammā Pîr-i Ken'ān bî-haber

167 **Senāyi** mahlaslı şiirlerden oluşan çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

168 **Ş. M. II**, s.21.

1b düşdük : düşdüm **a.g.e.**

2 Bu beyit a.g.e.'de 3. beyit ile yer değiştirmiştir.

2a Cān : Çāh-ı **M.** / dil : vü **a.g.e.**

- 3 Şarılup çıkdı dıraht-ı ‘ömrüme mār-ı ecel
Āşiyān-ı tende yatur bülbül-i cān bī-ḥaber
- 4 Dökdı göz nūrın ğam-ı hindūñ ile ağlar daḥi
Merdümün elden çıkardı çeşm-i giryān bī-ḥaber
- 5 ‘Ulviyā ğurbetde kaldum bī-kes ü tenhā olup
Cümle iḥvān ğaflet üzre cümle yārān bī-ḥaber

45b

169

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Zaḥm-ı dilden kan akar bu çeşm-i giryān bī-ḥaber
Ĝarqa virdi ‘ālemi bir kaṭre ‘ummān bī-ḥaber
- 2 Yār bī-pervā celālī gibi ḥaṭ kaldurdı baş
Memleketde fitneler peydā oldı sultān bī-ḥaber
- 3 Muttaşıl atar dile peyveste müjgān oḡların
Cāna geçdi zaḥm-ı tīr-i ğamze cānān bī-ḥaber
- 4 Mest olup uyurken öpmüş la‘l-i dil-dārı raḡīb
Ehremenler aldılar mühri Süleymān bī-ḥaber
- 5 İtlerüñle her gice ğavgāda **Bākī** çākerüñ
Ḥ‘āb-ı ğafletde yatur aḡyār-ı nā-dān bī-ḥaber

3a Şarılup çıkdı dıraht-ı ‘ömrüme mār-ı ecel : Kebk-i ‘ömrü kapmağa bāl açdı şeh-bāz-ı ecel **a.g.e.**

4a nūrın : nūru **a.g.e.**

4b Merdümün elden: Merdümi andan **M.**

5a kaldum : kalduḡ **a.g.e.**

169 **Bākī** mahlaslı şiirlerden oluşın çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

- 1 Tığ-i hasret cānuma kār itdi cānān bī-ḥaber
Ben helāk oldum o zālīm daḡi el-ān bī-ḥaber
- 2 Kūfri ez-ber oḡudur gerçi firāḡ-ı zūlf-i yār
Çekdügüm ġamdan velī ol nā-müsülmān bī-ḥaber
- 3 Ğuşşa vü ġam gelmedin hicrān helāk itdi beni
Bī-ḥaberdür var ise bi'llāhi yārān bī-ḥaber
- 4 Zevḡe dā'irdür şafā-yı cām-ı la'lüñ anlamaz
Şūfī aḡmaḡ vā'iz-i şehri ise nā-dān bī-ḥaber
- 5 İy **Vuşūlī** tañ degül raḡm eylemezse ḡālūme
Çekdügüm derd ü belā vü ġamdan olan bī-ḥaber

46a

- 1 Düşdi zūlfinden göñül yāruñ leb-i ḡandānına
N'eylesün miskīn perīşānlıḡla yitdi cānına
- 2 İy beni çāh-ı zenaḡdānda görüp ḡālüm şoran
Düşdüm işte ḡasret ile ġamzeler zindānına

170 **Vuşūlī D.**, s. 94-95.

2b müsülmān : müslimān **M.**

4a şafā-yı cām-ı la'lüñ anlamaz : şu resme oluben mest ü ḡayrān **M.**

5b olan : alan **M.**

171 **Necatī Beg D.**, s. 442-443.

1a Düşdi : Vardı **D.**

2b işte : uşda **D.**

- 3 Şahn-ı meydân-ı maḥabbetde oyunumdur benüm
Başımı tōb eylemek yāruñ saçı çevgânına
- 4 Şabrumuz ḥadden geçüpdür la‘lūne diş bilerüz
Acıduğından kıyar her kişi tatlu cānına
- 5 Kendü yirine geçürür gamzeñi geldükçe cān
Hoşca vurur rāstı ta‘zīm ider mihmānına
- 6 Nergis-i bī-çārenüñ ‘ālem görünmez gözine
Dil-berüñ meftün olalı gamze-i fettānına
- 7 Bencileyin za‘fdan cismi görünmez güyyiā
Mübtelādur bād yāruñ zülf-i müşg-efşānına
- 8 Yanına olup ḥabībi ‘arż-ı hecr ider raķīb
N’idelüm varsun ögünsün ḳalur ise yanına
- 9 Ölmedin bir būseñ alurdu **Necātī** dostum
Kırpügüñ girdi n’idem ol derd-mendüñ ḳanına

172

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Lāle-ḥadler yine gül-şende neler itmediler
Servi yürütmediler gonçeyi söyletmediler

4a Şabrumuz ḥadden geçüpdür : Şabr ḥadden geçdi n’ola **D.** / bilerüz : bilesem **D.**

4b Acıduğından : Ki acıduğından **M.**

5 **-M.**

6 **-M.**

7 **-M.**

8 **-M**

9 Mahlas beyiti a.g.e.’de şu şekildedir :

Cānına geçdi **Necātī** müst-mendüñ nice bir

Gamzeñ oķı lā‘lūñi men‘ ide gire ḳanına

172 **Necatī Beg D.**, s. 268.

- 2 Taşradan geldi çemen şahnına bî-gâne diyü
Yine gül şöhetine lāleyi iletmediler
- 3 ‘Ādeti hūblaruñ cevr ü cefādur ammā
Baña itdüklerini kimselere itmediler
- 4 Hāmdü-li’llāh mey-i cān-baḥş ile sākīlerümüz
Āb-ı Hāyvān ile Kevşer şuyın istetmediler
- 5 Hele ol kaşları ya oğları peykānlarını
Sīneden çekmediler yüregi oynatmadılar
- 6 Biñ güzeller bulunur Yūsuf’a mānend ammā
Bu kadar var ki bular kendülerin şatmadılar
- 7 İy **Necātī** yūri şabr eyle elüñden ne gelür
Hūblar cevr ü cefāyı kime öğretmediler

46b

173

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Bu bezm-i ‘ālem-ārānuñ geçüp cām-ı şafāsından
Çevürdüm yüzümi āyīne-i ‘ālem-nümāsından
- 2 Aradum bulmadum būy-ı maḥabbet lāle-ruḥlarda
Ferāgat eyledüm āḥir bu bāḡuñ bu hevāsından

2a şahnına : mülkine **D.**

2b Yine : Devr-i **D.**

3a kimselere : kimesneye **M.**

4b Āb-ı : Leb-i **M.** / istetmediler : istemediler **M.**

5 **-M.**

6 **-M.**

173 Türkçe şiirlerden oluşan bir Husrev Dīvānı’na ulaşamamıştır.

- 3 Ne Һazzum var recāsından ne vehmüm var cefāsından
Cefā anuñ olsun geçdüm ben vefāsından
- 4 Bu dünyā bir seçilmez düş gibi ta‘bire gelmezmiş
Һaber yok ibtidā’sından eşer yok intihā’sından
- 5 Һalāş olduñ vefāsuz dil-rübā sevmekden iy **Һusrev**
Velī kırtulmaduķ gitdi raķībūñ iftirāsından

174

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Demidür Һanlar ağlarsam eger ey Һeşm-i pür-Һünüm
Қabā-yi allar geymiş bu gün ol Һaddi gül-günüm
- 2 Yüzüme bir güle baķup tebessüm itdi ol ğonҺe
Açıl iy gülmedük baҺtum sevin iy Һalb-i maҺzünüm
- 3 Göñül kūyuñda şu deñlü ki yıllar yeldi yopurdı
Dimez ol şaĉları Leylī benüm āvāre Mecnün’um
- 4 Nigār ise ferāğatde göñül ālām ü miҺnetde
Kime şerҺ eyleyem yā Rab benüm Һāl-i dige-günüm
- 5 **Fiĝānī** sāye-veş yāruñ yolında n’ola Һāk olsañ
Һırāmānī Һırāmānī yürür ol Һaddi mevzünüm

3b Bu mısraın vezni kusurludur.

174 **Fiĝanī D.**, s. 87.

1a ağlarsam eger ey : ağlarsa benüm bu **M.**

1b allar geymiş : al geymişdür **D.**

2b iy gülmedük: gül ey gül-i **D.**

3a kūyuñda şu deñlü ki yıllar : yıllarla yolında şu deñlü **M.**

3b leylī : Leylā **D.** / āvāre : var ola **M.**

4a ālām ü miҺnetde : derd ü meşakķatde **M.**

4b Kime şerҺ eyleyem : NiҺe ‘arzedeyim **D.**

5a yāruñ yolında n’ola : anuñ nola yoluñda **D.** / olsañ : olsa **M.**

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Dil-i bî-çâremi gözler benüm ol bî-amân gözler
İki şeh-bâzdur her biri mürğ-i nâ-tüvân gözler

47a

- 2 Tezerv-i cân zenaḥdānuñ diler dil bülbüli ḥaddüñ
Biri seyr-i çemen özler birisi âşiyân gözler
- 3 Fiğân u âhuma bakmaz kaçır her laḥza âdemden
Gözüñ âhū-yı vaḥşîdür ki şayd olmaz yaban gözler
- 4 Kapuñdan ḥalka-i der gibi gitmez gözlerüm hergiz
Nitekim âsitân-ı pâdişâhı dide-bân gözler
- 5 Göñüller saydına ğamzeñ kemîn-gâhında ebrünuñ
Özin gizler şikâr özler oḡın gezler nişân özler
- 6 Tenür-ı sînemi ṭoldurdı kurş-ı dâğ ile ol meh
Anuñ'çün şabr ider dil çevre zirâ ḥaḳḳ-ı nân gözler

175 D. **Ulm** D., s. 267.

1a gözler benüm: gözlerine **D**.

2a Tezerv-i : Terâzû-yı **D**. / dil bülbüli : dil-i bülbüli **D**.

2b Biri seyr-i çemen : Birisi çemen **D**.

3 Bu beyit a.g.e.'de 4. beyit ile yer deġiştirmiştir.

4a Kapuñdan : Kapuñda **M**. / der gibi : derkiş **D**.

4b pâdişâhı : pâdişâh **D**.

5 Bu beyit a.g.e.'de 6. beyit ile yer deġiştirmiştir.

5a kemîn-gâhında : kem-nigâhından **D**.

5b Özin gizler şikâr özler oḡın gezler nişân özler : Özin gözler şikâr özler oḡuñ gözler nişân gözler **D**.

Metindeki "şikâr özler" ifadesi mecmuada "şikâr özlerüm" şeklindedir; ancak vezni bozduġu gerekçe-
siyle "üm" eki metne dâhil edilmemiştir.

6a ṭoldurdı : doldurdu **D**.

6b ḥaḳḳ-ı : ḥaḳḳ **D**.

- 7 Gelüp şehir-i vücūda şordı ‘Ulvî hâne-i kabri
Diyâr-ı ğurbete düşmiş müsâfurdür mekân gözler

176

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Yâr ser-keş sîne pür-âteş gönül sevdâ-perest
Baht nâ-hem-vâr tãli‘ ser-nigün hãtır şikest
- 2 Şehr-i ğam âbâd u behçet hâne vîrân u harâb
Rûtbe-i ihmâl ‘âlî pãye-i iqbâl pest
- 3 Kîse-i ümmîd hãlî dest-i istiġnâ’ tehî
Manşıb u fîrşat ba‘îd [ü] pãy-ı istid‘â şikest
- 4 Zülmet ü miñnet hüveydâ şubh-ı şıhhat nâ-bedîd
Nîk u bed ber-muktezâ-yı kısmet-i rûz-ı elest
- 5 Bãde-i hayret müheyyâ kãse-i âmâl pür
Bezm-i hicrân germ ü ğam huş-yâr u ‘âlem cümle mest
- 6 Pençe-i kãm-ı dil-i **Dervîş** zeber-dest-i ğam
Çãre-i meşhûrdur çün dest ber-bãlâ-yı dest

7a şordı ‘Ulvî : ‘Ulvî sordı D.

176 Türkçe şiirlerden oluşan bir Dervîş Dîvânı’na ulaşlamamıştır.

6a Bu mısram vezni kusurludur.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bir arada gördüm iki dil-ber-i 'ālī-cenāb
Eyle şandum kim inüpdür yire mäh u āftāb
- 2 Birisinüñ hāle devr itmiş meh-i ruhsārını
Birinüñ mihr-i 'izārı üzre görünmez seḫāb
- 3 Mısr-ı hüsninde birisinüñ nihāyetsüz 'abīr
Rüz-ı ruhsārında birinüñ görünmez müşg-i nāb
- 4 Biri 'āşıqdan utanup perde tütmiş yüzine
Birinüñ tāb'-ı küşāde yok cemālinde niķāb
- 5 Biri ḫayrān kıldı esrār-ı şeker-ālūd ile
Biri ser-mest itdi **Emrī**'yi şunup cām-ı şerāb

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ol perī göstermeyüp rüyın tıtar şandum niķāb
Şoñra bildüm ḫaṭṭ-ı ruhsārından eylermiş ḫicāb
- 2 Sen şeh-i çābük-süvaruñ ayağını öpmege
Her kaçan baḫş eyledi mūruñla başıldı rikāb

177 **Emrī D.**, s. 58-59.

3a nihāyetsüz : nihāyetde **D.**

3b Rüz : Rüm **D.**

4a Biri 'āşıqdan utanup perde tütmiş yüzine : Gün yüzine perde tütmiş biri maḫcubdur **M.**

4b niķāb : ḫicāb **D.**

5b Emrī'yi : Emrī'ye **M.** / cām-ı : -**M.**

178 **T. Ş.**, C.: II, s. 853.

2 -**M.**

- 3 Nār-ı āh ile **Misālī**'nün tutuşmak istemiş
Hayli iy mihr-i cān-efrūz germ itmiş şihāb

179

Müstef' ilātün Müstef' ilātün

- 1 Zülfüñ mu'atṭar ḥālüñ mu'anber
La'lüñ muḳarrer şehd-i mükerrer
- 2 Şānuñ mu'azzam zātuñ mükerrrem
Luṭfuñ mücessem ḥulḳuñ muşavver
- 3 Çeşmüñ mūkahḥal zülfüñ müselsel
Ḥüsnüñ mükemmel rūyuñ münevver
- 4 Kaşuñ muḳavves ṭāḳ-ı muḳarnes
Kūyuñ da firdevs olmaḳ muḳarrer
- 5 La'lüñ hey āfet kān-ı melāḥat
Ḳaddüñ kıyāmet Allāhü ekber
- 6 Kaşuñ kemānı virmez amānı
Sīnem nişānı olmaḳ müyesser
- 7 Her sāk-ı zībā bir şāḥ-ı Ṭübā
Aḡzuñda gūyā cüllāb-ı Kevşer

3 -M.

179 Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Işık ile ğam-nāk olan diller şafāyı n'eylesün
Derd ile başı hoş olanlar devāyı n'eylesün
- 2 Şāhlar 'izzet bilürken işigüñde kulluğın
Ol şeh-i 'ālī-cenābum ben gedāyı n'eylesün
- 3 Hiç ola mı aklana tīrūñ dil-i vīrānede
Şāh-ı 'ālī-menzilet köhne 'abāyı n'eylesün
- 4 Rūzgāra aldanur mı 'āşık-ı şābit-ķadem
'Işık ile hem-dem olan ğayrı devāyı n'eylesün
- 5 Mūy-ı cisminde 'Ubeydī ķara şalı var iken
Sālik-i rāh-ı fenā ğayrı ķabāyı n'eylesün

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ülün

- 1 Āh eyledüğüm serv-i hīrāmānuñ içündür
Ķan ağladuğum ğonçe-i ħandānuñ içündür
- 2 Ser-geşteligüm kākül-i müşġinüñ ucından
Āşüfteligüm zülf-i perişānuñ içündür
- 3 Bīmār tenüm nergis-i mestüñ eleminden
Ĥünin cigerüm la'l-i dür-efşānuñ içündür

180 'Ubeydī mahlaslı şiirlerden oluşan çalışmada ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

181 Fuzûlî D., s. 229.

- 4 Yağdum tenümi vaşl günü şem‘ tek ammā
Bil kim bu tedārük şeb-i hicrānuñ içündür
- 5 Kurtarmağa yağma-yı ğamuñdan dil ü cānı
Sa‘yüm nazār-ı nergis-i fettānuñ içündür
- 6 Cān vir gönül ol ğamzeye kim bunca zamānlar
Cān ile seni besledüğüm anuñ içündür
- 7 Vā‘iz bize dün düzahı vaşf itdi **Fuzūlī**
Ol vaşf senüñ Külbe-i Aḫzān’uñ içündür

48b

182

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Bilüñi kucmağa iy mū-mıyānum
‘İnāyet kıl qalupdur kılca cānum
- 2 Diyerin mācerāyı saña bir bir
Aqıdup dem-be-dem eşk-i revānum
- 3 Ola kim bir kez ireydüm vefāña
Çekeyin cevruñ iy qaşı kemānum
- 4 Raqıbi ihtiyār itmek qapuñda
Saña lāyık mıdur hey nev-cüvānum
- 5 Dehānı sırrı efvāha düşelden
Vuşūlī duydılar rāz-ı nihānum

4a Yağdum : Yağdum **D.**

6a bunca : munca **D.**

182 **Vuşūlī** mahlaslı şiirlerden oluşan çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Nigārā gitdi hicrānuñ velī āh u fiğān gitmez
Bu rüşendür ki āteş maḥv olur ammā duḡān gitmez
- 2 Yazup sīnemde nām-ı yāri yaḡdum niçe dāğ-ı ğam
Bi-hamdi’llāh ölürsem ğam degül nām u nişān gitmez
- 3 Yine bir nağme peydā oldı āhum erganūnundan
Bu deyrüñ nüḡ kıbābından şadāsı bir zamān gitmez
- 4 Ṭarīḡ-i ‘ışḡ bir rāh-ı ḡaṭar-nāk ancaḡ iy sālīk
Aña her rāh-rev ‘azm eylemez her kārvān gitmez
- 5 Gözi cellād ol ḡün-kār-ı ḡün-rizüñ ne ḡünīdür
Yanından dem-be-dem iy **Āgehi** tīr ü kemān gitmez

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Dil ehlinden ṭarīḡ-i ‘ışḡda āh u fiğān gitmez
Ki rāh-ı pür mehālikde ceressüz kārbān gitmez
- 2 Çalar ehl-i dili ṭuramaz keser ‘āşīḡları bir bir
Yanuñdan tā ki ey ḡünī o tiğ-i cān-sitān gitmez
- 3 Ayağına gelür ḡün-ı ciger ‘ıyş-ı müdām eyler
Ayağı çeşmümüñ cām-ı şarāb-ı ergāvān gitmez

183 **Āgehi** mahlaslı şiiirlerden oluşan çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

184 **Emrī D.**, s. 135-136.

1b mehālikde : mehālikdür **D.** / kārbān : kārvān **D.**

2 **-M.**

3 **-M.**

- 4 Şafağ şanma sipihre dest-i āhum sille urduqça
Yüzinüñ ħumreti ey āftābum bir zamañ gitmez
- 5 Kaþuñdan cennete ‘azm eylese ğam-gān gider **Emrī**
Vaþandan ğurbete giden kimesne şādmān gitmez

49a

185

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Gördiler kim cānlar alur ğamzeñüñ peykānını
Her kişi tende emānet şaqlar oldı cānını
- 2 Pehlevānlık idüben ‘ıřkuñda destān itmege
Kañlu yaşlarla pür itdüm sīnemüñ meydānını
- 3 Geçdi çün devr-i kamer gün yüzlüler devrāmdur
Sürsün ol gün yüzlü sürsün geçmedin devrānını
- 4 Şöyle cānum acıdur bir şīrīn lebüñ öpdükçe kim
Meclisüñde sāğaruñ bulsam içerdüm kañını
- 5 Göñlegin **Āhī** göge boyadı dūd-ı āh ile
Gör nice rengiyle avlar ol levend oğlanını

4 -**M.**

5 -**M.**

185 **Āhī D.**, s. 196.

2a idüben ‘ıřkuñda : adını ‘ālemde **D.**

3 Bu beyit a.g.e.’de 4. beyit ile yer değiştirmiştir.

3b gün : gül **D.**

5a āh ile : āhdan **D.**

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Yirde qalmaz āteş-i āh-ı seher-gāhum benüm
Toqınur çarhuña bir gün iy felek āhum benüm
- 2 Sāye-veş üftāde qullardan yanuñca kimse yoq
Gün gibi tenhā yürürsin iy yüzü māhum benüm
- 3 Qandasın iy meh ki her gün mihr-i rüyuñ şevqine
Çarhı toquz tolınur āh-ı seher-gāhum benüm
- 4 Tūr-ı Mūsā döymedi envār-ı hüsnuñ tábına
Hey ne taşdan yüregüm var imiş Allāh'um benüm
- 5 Odlara yan **Āhī** kim odlara yaqduñ 'ālemi
Odlara yansun göreyin nāle vü āhum benüm

49b

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Zāhidā içseñ eger sen de bizüm şerbetümüz
Gül gibi zāhir olurdu saña keyfiyyetümüz
- 2 Hey 'azizüm niçe bir 'āleme dellāl olalum
Yūsuf-ı Mısr bizüm bilmeyicek kıymetümüz

186 **Āhī D.**, s. 141.

2a üftāde : -**M.**

187 **Āhī D.**, s. 112.

2b Mısr : Mısrī **M.**

- 3 Sîne tablın döğüben āh livāsın çekerüz
Hem livāmuz çekilür hem döğülür nevbetümüz
- 4 Der-i mey-ḥāne-dürür devlet-i sermed bize lik
Ṭālī'î gör ki bu gün işlemedi devletümüz
- 5 Oḳuduk da'vet idüp ugramadı dā'ireye
Ol perî-çihre ḳabul eylemedi da'vetümüz
- 6 İçerüz bir ayağı sāḳḳye biñ minnet ile
Elümüze virür ol ikide bir ḥürmetümüz
- 7 Devr-i la'lüñde senüñ şöyle yasağ oldu meye
Ki şarāb ile ḥarām oldu bizüm şöḥbetümüz
- 8 Gözümüz şışeleri izi tozından pür olup
'Aceb ol günlere **Āhī** ire mi sâ'atümüz

188

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Her ḳaçan şalıncağa binseñ şalınsañ iy melek
Göklere uçar şanup cān ṭalbınur ditrer yürek

3a tablın döğüben : ṭablını çeküp **M.**

5 **-M.**

6 **-M.**

7 **-M.**

8 Bu beyit M.'de şu şekildedir:

Muḥtesib tuymadın **Āhī** ḳadeḫi nüş idelüm

Kurtaralum ayağı elde iken ḥürmetümüz

188 **Amrī D.**, s. 95.

1a şalıncağa binseñ : biñsen şalıncağa **D.**

1b şanup : diyü **M.**

- 2 Merḥabā itmezseñ itme dostum ‘uṣṣāk ile
Cüft olup aġyār ile bayram yirin seyr itme tek
- 3 Yārı gördüm kırmızı güller taķınmış ben dağı
Başuma taķdum şirār-ı dūd-ı āhumdan çiçek
- 4 Hūblar dōlāba binmiş ḥayrete vardum görüp
Eyle şandum yire indi mihr ü māhiyle felek
- 5 Hıl‘at-i zībā geyürdi medḥ ile dil-berlere
Her güzelden ‘Amrī’ye bir buse bayramlık gerek

50a

189

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fa‘ülün

- 1 Gel iy beni āşüfte kılan gözleri āfet
Öldüm ġam-ı hecr ile dağı yoķ mı nihāyet
- 2 Terk eyle begüm ger bu ise sizlere ‘ādet
‘Uṣṣāķa ‘ömr bākī degül sizde melāḥat
- 3 İy ḥaṭṭ-ı semen-sā ruḥı zībāca yigitcik
Sīmīn-ber ü nev-ķāmet ü bālāca yigitcik
- 4 Gel ‘ıyş idelüm bir gice tenhāca yigitcik
‘Uṣṣāķa ‘ömr bākī degül sizde melāḥat

2b Cüft olup aġyār ile bayram yirin seyr itme tek : ‘īd-gehde cift olup aġyār ile şalınma **M**.

3a ben dağı : başına **M**.

189 Türkçe şiirlerden oluşan bir Selmân Dîvânı’na ulaşılammıştır.

- 5 Gül devri-dürür şun berü cām-ı mey-i sākī
Mey nūş idicek meclise devr itdür ayağı
- 6 Bu meyl ü maḥabbet güzelüm şanma ki bākī
‘Uşşāka ‘ömr bākī degül sizde melāḥat
- 7 Gel gitme begüm kılma güzel cāna cerāḥat
İşle anı kim olmaya soñında nedāmet
- 8 **Selmān**’ı daḥi öldüresin cevri ile ḡāyet
‘Uşşāka ‘ömr bākī degül sizde melāḥat

190

Ve lehu

Mef’ülü Mefā’ilü Mefā’ilü Fa’ülün

- 1 Her yañeden aḡyār atuban ṭa’ne ṭaşını
Mürḡ-i dili uçurdılar ol serv-i revāndan

50b

191

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Kākül-i müşḡin-i cānānuñ perişān-ḥāliyüz
Ġuşşānuñ ser-geştesi derd ü ḡāmuñ pā-māliyüz
- 2 İḥtiyār itdük ḡamı Ferḥād ile Mecnūn ile
Tekye-i ‘iṣḡuñ bir iki üç nefer abdāliyüz

190 Türkçe şiiirlerden oluşan bir Selmān Divānı’na ulaşılammamıştır.

191 **Hayālī Bey D.**, s. 195.

Bu şiiir, 62a varaḡında (237 numaralı şiiir) tekrar edilmiştir.

1a Kākül-i : Kākül-ü **D.**

- 3 ‘Uḫde-i çarḫuñ ser-ā-ser añladuḫ aḥvālını
Her ne kim ğā’ibdür anı bilmenüñ remmāliyüz
- 4 Ḳaddümüz yay itmek ile menzil alduḫ oḫ gibi
Tīr-veş ‘uryānlaruz likin cihān ḳattāliyüz
- 5 Ḥ̣āce-i cāna metā’-ı ğuşşayı şatmaḳdayuz
İy **Ḥayālī** biz fenā bāzārınüñ dellāliyüz

192

Fā’ilātün Fa’ilātün Fa’ilātün Fā’ilün

- 1 Leylī-i zūlf-i nigāruñ biz perīşān-ḫāliyüz
Fī’l-meşel Mecnūn-ı āşüfte-dilüñ emşāliyüz
- 2 Tıtdı āfāḳı şadā-yı ‘işḳumuz Mecnūn ile
Cān virür derd aluruz bāzār-ı ğam dellāliyüz
- 3 Gerçi biz ‘uryānı göstermez gözine kimse hīç
Līk şimşīr-i ḳazā gibi cihān ḳattāliyüz
- 4 Nokḫa-i ḫālūñ görüp bulduḫ dil-i güm-geşteyi
Ġayb bilmekde bu dehrüñ añılur remmāliyüz
- 5 Tekye-ġāh-ı ğamda biz tāc u ḳabāyı n’eylerüz
Ḥāverī bir baş açuk bir Rum ili abdāliyüz

3 Bu beyit a.g.e.’de 4. beyit ile yer deġiştirmiştir.

3a aḥvālını : eşkālını **D.**

4a yay : yā **M.**

4b Tīr-veş : Tīġ-veş **D.**

5a şatmaḳdayuz : almaḳdayuz **D.**

5b İy : Biz **D.** / biz : bu **D.**

192 Bu şiir, 56a varaġında (212 numaralı şiir) tekrar edilmiştir ve şiire, **Ḥāverī** mahlaslı şiirlerden oluşan çalışmada ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Diñlemezsın bir nefes iy yüzi gül-zārum benüm
Arturursın dem-be-dem bülbül gibi zārum benüm
- 2 Hüsrevā 'arz eylemezseñ la'l-i şekker-bāruñı
Nuḡka gelmez dem-be-dem ṭab'-ı şeker-bārum benüm
- 3 Sāḡī-i 'ıyş u ṭarab el çekdi ben dil-ḡasteden
Ḳandasın hey ġam diyen yār-ı vefā-dārum benüm
- 4 Ağlasam göz yaşların döksem ta'accüb itmeñüz
Bī-vefādur dostlar dünyā gibi yārum benüm
- 5 Leblerüñ vaşfindadır iy Hüsrev-i şirīn-dehen
Şehd ü şekkerden lezīz olduğı ġüftārum benüm
- 6 Yanmağa 'ışḡ odına pervāne eyler ādemi
Bezm-i hüsnuñ şem'idür ṭümār-ı eş'ārum benüm
- 7 Sīm-i eşküm Şem'iyā ḡarc eylemezdüm şu gibi
Mey içüp maḡbüb sevmek olmasa kārüm benüm

193 P. Şem'î D., s. 509.

Bu şiir, 68b varāğında (263 numaralı şiir) tekrar edilmiştir.

2b dem-be-dem : ṭūṭī-i D.

4a Ağlasam göz yaşların döksem ta'accüb itmeñüz : Lāle-veş bağrum yaḡup ḡan ağlasam 'ayb eylemeñ D.

5 -M.

6 -M.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kesdi zülfin bir haṭā itdi yine nā-gāh dost
Āh kim 'ömr-i dırāzum eyledi kütāh dost
- 2 Bir Hüseyinī-mezheb abdālam Ḥasan'dur sevdüğüm
Kim dilümden rüz u şeb düşmez benüm yā şāh dost
- 3 Dost düşman ḥālüme raḥm itse tañ mı dostlar
Kim benüm yārum benümle gāh düşman gāh dost
- 4 Dostum şol deñlü müştākam cemālün görmege
Cān u dilden āh idüp her bir kılum dir āh dost
- 5 Ben **Firākī** bir faķır u derd-mendüm kim şehā
Āsitānuñda direm her şubḥ u şām Allāh dost

51b

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bāğ-ı ḥüsninde perişānlık baña sünbül yiter
Sīnemün üstinde nāḥun zaḥmı berg-i gül yiter
- 2 'Ömrüm ağlamakla geçdügin ḥalāl itmek için
Nāz ile iy gönçe-leb bir kez yüzüme gül yiter

194 Bu şiir, 61a varağında (234 numaralı şiir) tekrar edilmiştir ve şiire, **Firākī** mahlaslı şiirlerden oluşan çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

195 **Necatî Beg D.**, s. 192.

1a ḥüsninde : 'ışkuñda **D.**

1b zaḥmı : zaḥm-ı **M.**

- 3 Bezmümüz gül-şen gibidür cām-ı māl-ā-māl gül
Mest olanlara şurāḫī kulkuli bülbül yiter
- 4 ‘Işık eger dā’im ola Leylā’yı Mecnūn eyleye
Ḥüsn eger bākī kıala Maḥmūd Ayaz’a kıl yiter
- 5 Ḥüsn-i vaşfiyla **Necātī** yazalar eş’aruñı
Yād-gār-ı gül belālu bülbüle ğulğul yiter

196

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 La’l-i şīrīnūñ ki Ḥızr’uñ Çeşme-i Ḥayvān’ıdur
Şaķınursın ḫaste dilden şanki ādem cānıdur
- 2 Geldüğince ğam ğoñül mülkine cān karşı çıkır
Nice ‘izzet itmesün bir memleket sulṫānıdur
- 3 Meyl iderse ḫadd ü kıaddüñe raķīb irişmesün
Ol gül-i şimşād-perver gül-şen-i rūḫānıdur
- 4 Zerre gibi revzenüñden her seḫer düşer ğüneş
Şöyle beñzer āftāb-ı ḫüsn ser-gerdānıdur
- 5 Ka’be ise ‘arızıñ zülf-i siyehdür örtüsü
Cennet ise ruḫlaruñ şu’bān şaçun der-bānıdur

3b kulkuli : kulkul-i **M.**

5a Ḥüsn-i : Ḥüsni **D.** / yazalar : tāzele **D.**

196 **Necātī Beg D.**, s. 254-255.

1b şanki : şan kim **D.**

3a kıaddüñe : kıaddine **D.** / irişmesün : uşanmasun **D.**

3b Ol : Ki_ol **D.** / gül-şen-i : gül-şeni **D.**

4a seḫer : gice **M.**

4b āftāb : ki_āftāb **D.**

5 -**M.**

- 6 Çeşm-i sermesti **Necâti** gerçi kıttâl añılır
Ol leb-i şîrîni gel gör kim ne âdem cânıdır

52a

197

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bir dem ol dil-ber cemâlınden ırâğ olmak ne güç
Bir nefes cânânesüz 'âlemde şağ olmak ne güç
- 2 Gül-sitân-ı ğonçenüñ yanında hâr olmak ne hoş
Lâle gibi bülbülün bağrında dâğ olmak ne güç
- 3 Ben gedâsını kıomazlar yüz sürem der-gâhına
Pâdişâhuñ âsitânında yaşağ olmak ne güç
- 4 Çeşmi hışm itdükke cânâ gamzesi hançer çeker
Mest elinde dostlar kıılıç bıçağ olmak ne güç
- 5 Gül-şen-i hüsni kenârın tutdı **Mihri** hatt-ı yâr
Bülbülün tâze gül-istânında zâğ olmak ne güç

198

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Nice gam çekmesün 'âşık ya nice şâdmân olsun
İçersin ğayrılarla señ şarâbı nüş-ı cân olsun

6b leb-i : lebi **M.**

197 **Mihri Hâtun D.**, s. 220.

2a Gül-sitân-ı : Gülsitânda **D.**

4a Çeşmi : Çeşm-i **M.**

198 **Revânî D.**, s. 222-223.

- 2 ‘Aceb bir kimse var mı kim cihānda bendeñ olmaya
Gerekse iy şeh-i hūbān fūlān ibn fūlān olsun
- 3 Göñül almağ murād ise tekellūf yoğdur arada
Eger mağşūd cān ise benüm rūhum revān olsun
- 4 Göñül girçekde ol yāri eger sevmese v’allāhi
Senūñ yanuñda iy nāşih benüm sözüm yalan olsun
- 5 **Revānī** ‘ışkı cānānuñ beni gāyet zelil itdi
Çayırılmaz ben fağır olsam o dil-ber kām-rān olsun

52b

199

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Bir nihāl-i tāzedür çaddūñ senūñ iy serv-i nāz
Şīvelerden mīvesi eksük degüldür kış u yaz
- 2 Zāğ-ı hālın beñ çomış zūlf-i siyāhın ağ idüp
Göñlümūñ şeh-bāzını şayd eyledi bir hīle-bāz
- 3 Leblerūñ öpdükçe artar nāle vü efgānumuz
Sāçıyā mey meclisinde eksük olmaz sūz u sāz

4a Göñül girçekde ol yāri eger sevmese v’allāhi : Eger girçekden ol yāri gönül sevmezse bi’llāhi **D.**

5a ‘ışkı : ‘ışk-ı **M.**

5b fağır : hakır **D.**

199 **Hayretī D.**, s. 223-224.

1a Bir nihāl-i [. . .] **M.**

2 Bu beyit a.g.e.’de 3. beyittir.

2a çomış : çoyup **D.**

3 Bu beyit a.g.e.’de 4. beyittir.

3a efgānumuz : āhum benüm **D.**

4 Ehl-i ‘ışk içre namāz olmaz diyü ta’n eyleme
Sūfiyā şāfi derūn ile namāz olur niyāz

5 Hıyali çekdüñ cevriñi yāruñ egerçi **Hıyretī**
Müstedām olsun hele luṭfin daḡi gördüñ biraz

200

Mef’ülü Mefā’ilü Mefā’ilü Fa’ülün

1 Dil mihr-i ruḡuñ şaklamaḡa imkān ola mı hıç
Hürşid-i cihān zerrede pinhān ola mı hıç

2 Hıç oldı dehānuñ ḡaberin almaḡa sa’yum
Ol hıç olacaḡ buseye dermān ola mı hıç

3 Fırkat şebiniñ āḡir idi şubḡ-ı vişālüñ
Āḡir bu şeb-i fırkate pāyān ola mı hıç

4 Kāpuñda ölem diyü raḡībüñ sevinürmiş
Bi’llāhi toñuz Ka’be’de ḡurbān ola mı hıç

5 Dil-ḡaste **Hilālī**’ye ne dirlik k’ola sensüz
‘Ālemde tenüñ şıḡḡati bī-cān ola mı hıç

4 Bu beyit a.g.e.’de 2. beyittir.

4b namāz : niyāz **D**.

5b Müstedām : ‘Ömri çoḡ **D**.

200 **Hilālī** mahlaslı şiirlerden oluşān çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

53a

201

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ol kamer-ruhsār bir dem baña dil-dār olmadı
Nice feryād itmeyem kim t̄ali'üm yār olmadı
- 2 Bezm-i ğamda göz yaşından özge hem-dem bulmadum
Āhdan ğayrı baña kimse hevā-dār olmadı
- 3 Gül gibi açılmadı ağlatmayınca bülbülin
Yār kanum içmeyince lāle-ruhsār olmadı
- 4 'Ālem içre yaptılar luṭf u mürüvvet bābını
Bu yıkılmış gönlüme bir kimse mi'mār olmadı
- 5 Men' iderlermiş **Revānī**'den ṭavāf-ı kūyuñı
Ka'be'ye vardıysa kıblem ol güneḥ-kār olmadı

202

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Fūrkatüñde dāğ ile na'l ile zeyn itdüm teni
Ehl-i ḥasret göz kulağ olup seni gözler seni
- 2 Aḳ sancaḳ itsün İstanbul'ı rüşen nitekim
Dide-i Ya'ḳüb'u açdı Yūsuf' uñ pīrāheni

201 **Revānī D.**, s. 276-277.

5a Men' iderlermiş **Revānī**'den ṭavāf-ı kūyuñı: Sen **Revānī**'den ṭavāf-ı kūyuñı men' eyleme **M.**

5b ol : **-M.**

202 **Hayālī Bey D.**, s. 430.

1a itdüm : edüb **D.**

2a itsün : kıldı **D.**

- 3 Sen ŧehi geh geh melek hayli temāŧā itmege
Açılır tāk-ı zebercedden hilālũñ revzeni
- 4 Pāyına sen serv-i gül-ruhsāruñ iŧār itmege
Ėonçe ile nergisũñ pür-zer olupdur dāmanı
- 5 Yoluña cānı **Hayālī** gibi eylerler revān
‘Askerũñ ser‘-askerũñ gibi sever ŧāhum seni

53b

203

Fe‘ilātũn Mefā‘ilũn Fe‘ilũn

- 1 Zillet ü meskenet ŧi‘ārumdur
Fāқа vü faqr ihtiyārumdur
- 2 Zühd ü ‘ilm ü ŧalāh u taqvādan
Elem-i ‘ıŧıq iftihārumdur
- 3 Mey içüp lāübālī gezmeklik
‘Iŧıq ŧahrālarumda kārumdur
- 4 Uçuran uyhusın sitārelerũñ
ŧāh-bāz-ı fiĖān u zārumdur
- 5 Gözümüñ ŧiŧesinde қanum
Bāde-i la‘l-i hoŧ-güvārumdur

3a ŧehi geh geh melek hayli : ŧeh-i hayl-i melek geh geh **M.**

5a cānı : cān-ı **M.** / revān : niŧār **D.**

203 Kime ait olduğu tespit edilememiŧtir.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Älemün hâli 'acebdür sen qandasın ben qandayın
Sâkıyâ inşâf ide sen qandasın ben qandayın
- 2 Dil giriftâr olalı çah-ı zenaḥdānuñda āh
Başuma dar oldu kevn dünyâ hemân zindāndayın
- 3 Başqa bu hicrân helāk eyler beni a dostum
Kim 'adûlar 'âlem-i vuşlatda ben hicrāndayın
- 4 Sındı göñlüm zevraḳı düşdüm belâ gird-âbına
İy ḥaḫ-ı dil-ber baña ḥızr ir ki çaq 'ummāndayın
- 5 İçerün her kāfirün bir cām-ı zehr-âlüdını
İy **Firākî** Cem gibi şankim Fireng-istân'dayın

54a

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Nihâl-i ser-bülendün ḥaḫ bu kim bir serv-i bālâdur
Ruḥuñ ehl-i naḫar yanında mir'ât-ı mücellâdur
- 2 Saña rām eyleyen ḥalkı cihâı cân ile dilden
Benüm ārâm-ı cānum ol cemâl-i 'âlem-ārâdur
- 3 Nedür ol nâzeninlik yâ nedür ol tâze-perverlik
Cemâl-i bā-kemâlün vaşfa gelmez bir temâşâdur

204 **Firākî** mahlaslı şiiirlerden oluşan çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

205 **Surrî** mahlaslı şiiirlerden oluşan çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

- 4 Lebũñ ŧun teŧne-dil ‘uŧŧāķa nũŧ itsũn ħayāt ābın
Ki kimse görmedük bir cām-ı muŧaffādur
- 5 Doķundı dürr-i nazmuñ **Sırrıyā** gũŧına ol ŧāhuñ
ķamudan iltifātı anuñ iķũn saña a‘lādur

206

Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilũn

- 1 Nā-gehān bir serv-i ħoŧ-reftāra oldum mübtelā
Bir vefāsuz dil-ber-i cevvēra oldum mübtelā
- 2 Gitdi ‘aķl u gitdi fikr ü gitdi ŧabr u gitdi dil
Hey ne müŧkil derde ben bī-ķāre oldum mübtelā
- 3 Ķadd-i bālāsı kıyāmetler ķoparur baŧuma
Āh kim ben bir belālu yāra oldum mübtelā
- 4 Vādī-i ħamda nice Mecnũn u maħzũn olmayam
Bir ŧaķı leylī perī-ruħŧāra oldum mübtelā
- 5 **Fazlıyā** zũlfi ħamından ol nigāruñ āh kim
ŧāne gibi ķurudum ŧad-pāre oldum mübtelā

4b Bu mısraın vezni kusurludur.

206 **Kara Fazlı D.**, s. 306-307.

2a Gitdi ‘aķl u gitdi fikr ü gitdi ŧabr u gitdi dil : Gitdi ‘aķl u ŧabr u dilden gitdi fikr **M.**

4a Mecnũn u maħzũn : Mecnũn-ı maħzũn **D.**

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Derd ü Һasret bu degül kim ola fūrķat bākī
Derd odur kim ben ölem ķala bu Һasret bākī
- 2 Sīneden geĉdi müjen zaĥmı ıurur dilde henüz
Çıķdı peykānı velī ķaldı cerāĥat bākī
- 3 Cān çıķınca hele ben Һidmetde eksük ķomadum
Eger ölmezseñ efendi yine Һidmet bākī
- 4 Bī-vefādur bu felek ‘ıřķ u meveddet çoķ olur
Ne Һüsn sende ne Һod bende maĥabbet bākī
- 5 Şoĥbeti var meyl-i nāb ile bu gün **Āĥī**’nüñ
Yüri iy şüfī senüñle yine şoĥbet bākī

207 **Āĥī D.**, s. 204.

2 Bu beyit a.g.e.’de 3. beyit ile yer deĝiřtirmiřtir.

2a ıurur : durur **D.**

3a Һidmetde : Һidmetüm **D.**

3b ölmezseñ : ölmezsem **D.**

4a meveddet çoķ : maĥabbet çoĝ **D.**

5a **Āĥī**’nüñ : yārānuñ **D.**

5b şüfī : Āĥī **D.**

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Güzellik gül-sitânında cihân bâğ u bahâr olsa
Baña ol yüzi gül-şensüz gerekmez ger hezâr olsa
- 2 Kamer gibi yüzi beñlü güzeller bî-bedeller çok
Benüm mäh-ı siyeh-çerdem ‘aceb mi hâl-dâr olsa
- 3 Süvâr-ı esb-i nâz olmuş güzeller pâdişehler çok
Atı öñince seyr itsem baña bir şeh-süvâr olsa
- 4 Lebi gönçe bili ince güzeller çok-durur ammâ
Koculsa der-miyân olsa öpülse der-kenâr olsa
- 5 Ne zibâ kaşır olur el-hağ zümürrüd-rengi eflâküñ
Binası pây-dâr olsa esâsı üstüvâr olsa
- 6 Başum alup giderdüm ben ‘adem mülkine dek **Âhî**
Öte yanında dünyânuñ eger bir reh-güzâr olsa

208 **Âhî D.**, s. 171.

1a gül-sitânında : nev-bahârında **D.** / bâğ u : bâğ-ı **D.**

2 Bu beyit a.g.e.’de 5. beyittir.

2a Kamer gibi yüzi beñlü güzeller bî-bedeller çok : Kamer yüzli kara beñlü güzeller pâdşâhidur **D.**

3 Bu beyit a.g.e.’de 2. beyittir.

3a pâdişehler : pâdşâhlar **D.**

5 Bu beyit a.g.e.’de 4. beyittir.

5a olur : idi **D.** / zümürrüd-rengi : zümürrüd-reng **D.**

6 **-M.**

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Sīne gencīnesini ḥançer-i cānān deldi
Bu gün ol şūḥ-ı dil-ārā yine bir kān deldi
- 2 Müje-i dīde-i pür-nem gibi ter-dest olmaz
Yine bir demde niçe la‘l-i Bedaḥşān deldi
- 3 Cān gam-ı gamzeñ ile maḥbes-i tenden çıkdı
Şanki bir merdüm-i maḥbūs idi zindān deldi
- 4 Tīrūññ iy kaşı ya manķıra geçmez sa‘yı
Sīnemüñ dāğımı ol ḥançer-i bürrān deldi
- 5 **Bākı**yā bezm-i belāda neye döndük görseñ
Nāy-veş bağrumuzı nāle vü efğān deldi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Çıkısa eflāka n’ola āteş-i āhum şereri
Çarḥdur encüm-i seyyārenüñ iy māh yiri
- 2 Şem‘-dān şüfresidür hāle degüldür görinen
Çodılar encümen-i çarḥa çerāğ-ı kameri

209 **Bākı D.**, s. 412.

4a sa‘yı : oldı **M.**

210 **Bākı D.**, s. 419.

Bu şiir, 40a varağında bulunan 148 numaralı şiirin tekrarıdır.

2b çarḥa : ‘aşka **D.**

- 3 Gerçi şevk ehli geçer şem‘-i şeb-efrüz ammā
Şevk pervānededür o da yaçar bāl ü peri
- 4 Gözüme ‘ālemi göstermez idüm nergis-vār
Şahn-ı gül-şende alaydum elüme cām-ı zeri
- 5 Lebine öykünür ol Hüsrev-i şirîn-dehenüñ
Bākıyā halk ‘aceb mi mezelse şekeri

55b

211

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Belā-yı hecr egerçi ‘āşık-ı dil-dāra müşkildür
Figān u nāle-yi ‘āşık daḥi dil-dāra müşkildür
- 2 Ṭabībüm merhem-i vaşluñ irişdür bī-mecāl oldum
Benüm pür-yāre raḥm it yāre üzre yāre müşkildür
- 3 Eger var ise çāreñ ölmedin kırtar dil ü cānı
Ḥabībā çāreger ol şoñra aña çāre müşkildür

56a

212

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Leyl̄-i zülf-i nigāruñ biz perīşān ḥāliyüz
Fi‘l-meşel Mecnün-ı āşüfte-dilüñ emşāliyüz

3b o da : k’oda **D**.

211 Kime ait olduğu tespit edilememiştir; ancak şiirin **Ḥabīb** mahlaslı bir şaire ait olabilmesi de muhtemeldir.

212 Bu şiir, 50b varlığında bulunan 192 numaralı şiirin tekrarıdır ve şiire, **Ḥāverī** mahlaslı şiirlerden oluşan çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

- 2 Tıtdı āfākı şadā-yı ‘ışkumuz Mecnūn ile
Cān virūr derd aluruz bāzār-ı ğam dellāliyūz
- 3 Gerçi biz ‘uryānı göstermez gözine kimse hıç
Līk şimşīr-i kaçā gibi cihān kıttāliyūz
- 4 Nokta-i hālūñ görüp bulduķ dil-i güm-geřteyi
Ğayb bilmekde bu dehrūñ añılur remmāliyūz
- 5 Tekye-gāh-ı ğamda biz tāc u kabāyı n’eylerūz
Hāveri biz baş açuk bir Rum ili abdāliyuz

213

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

- 1 Ža‘f-ı cismūnden kaçan kim eylesem bir dem fiĝān
Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüħ‘ān
- 2 Firķatūñde serĝüzeřtüm bilmek isterseñ şehā
Tiĝūñe řor kim zebān-ı hāl ile kılsun beyān
- 3 Tıplar işigine beñzetdüĝiçün kendüyi
Bu ğünāhın bildürüp yol kesdi çarħ-ı keh-keřān
- 4 Göklere çık var sitāreñle cidāl eyle diyü
Dūd-ı āhum yeryerin çarħa kırupdur nerdübān

213 **Mesihī D.**, s. 232.

1a cismūnden : cismūnden **D.** / eylesem : eyleyem **D.**

2b kılsun : itsün **D.**

3a Tıplar : Hūblar **D.**

3b ğünāhın : ğünāhı **D.** / çarħ-ı: çarħa **D.**

4a sitāreñle : sitāremle **D.**

4b kırupdur : kımişdur **D.**

- 5 Şol kadar an aqladum kim olmayadı ser-nigun
Eşkim ile toptolu olurdu as-ı asmān
- 6 Beñzer öpdün oçduñ ol yarı **Mesihî** gūyiyā
Utanur saña görünmege deānıyla miyān

56b

214

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Olsa zülfi o gül-‘izāra niāb
Olur āşüfte sünbül-i sîr-āb
- 2 Dūd-ı āhum ruuñ hevāsıyla
Ebr olur yağdurur cihāna gül-āb
- 3 Kān-ı mihr ü maabbetüñdendür
‘Āleme āftāb-ı ‘ālem-tāb
- 4 addüm iy şeh-süvār-ı hüsni itdi
Pāy-būsuñ ayāli şekl-i rikāb
- 5 Oldı deryā-yı eşküme nisbet
Günbed-i ar-ı nîl-reng habāb
- 6 Ğam-ı devrān-ı dūnı ekme yūri
Bākıyā ol hemişe mest ü arāb

5 -**M.**

6a gūyiyā : nitekim **D.**

214 **Bākı D.**, s. 112-113.

3b ‘Āleme : Güher-i **D.**

4b ayāli : ayāl-i **M.**

5 -**M.**

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Belā-bārı bilüm bükdi yaşam çāk itdi çağ cāna
Eger görmek dilerseñ ‘ayn-ı ‘ışkı baña bağ cāna
- 2 Ğamuñdan āh idüp kan ağlamağdan fāriğ olmaz dil
Gerekse şuya at anı gerekse oda yağ cāna
- 3 Elüñde gül şarābına döner mey ‘aks-i rüyüñla
Ruħuñdan bir ‘arağ düşse gül-āb olur ‘arağ cāna
- 4 Eger derd ü ğamuñdan el çeküp cevriñden ağlarsam
Beni sen gözlerüm yaşı gibi gözden birağ cāna
- 5 Cemālüñ dīdeden gitdi hayālüñ cān-ı ‘Ālī’den
Göñülden de ırağ olmağ neden gözden ırağ cāna

57a

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Yār işi iy dil kolay ammā ğam-ı ağıyār güç
Vaşl-ı gül āsān velī şabr-ı cefā-yı hār güç
- 2 Bī-sebeb güftār müşkil āşnālık mümteni‘
Böyle istignā şatan dil-dār ile bāzār güç

215 **G. M. Ālī D. II**, s. 5.

2a Ğamuñdan : Ğamuñla **D.**

2b Gerekse : Gerek **M.**

5a cān-ı : fikr-i **D.**

216 **Nev’i D.**, s. 255-256.

- 3 Bir oñulmaz yara imiş derd ü miñnet yarası
Hâşılı şarılmayınca çäre yok tîmâr güç
- 4 ‘Arz-ı hâle yok meded kûyına hod varmak muhâl
Mest-i ‘ışkam şöyle kim reftâr güç güftâr güç
- 5 **Nev‘iyâ** esrâr-ı ‘ışkı şaklamak âsân degül
Mey içüp keyfiyyetini itmemek izhâr güç

217

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Benümle bir nefes yâr olmaduñ iy sîm-ten sağ ol
Ölürsem ben bu derd ile yûri gam çekme sen sağ ol
- 2 ‘Azîz-i Mısr-ı dil olduñ begüm Ya‘kub-ı maḥzûna
Teraḥḥum itmedüñ iy Yûsûf-ı gül-pîrehen sağ ol
- 3 Kaçarsın âdemîden iy perî-peyker dirîgâ kim
‘Adû-yı dîv-sîretle idersin encümen sağ ol
- 4 N’ola ben Kûh-ken gibi belâ tığında cân virsem
Saña eksük degül Ferhâd iy şîrîn-dehen sağ ol
- 5 N’ola ger **Müfredî**-i haste-dil gül-zâr-ı ‘âlemde
Figân u nâleden kaldıysa iy mürğ-i çemen sağ ol

3a yara imiş derd ü miñnet : yaradur ‘ışk u maḥabbet **D.**

4a yok meded kûyına hod : hod meded yok kûyına **M.**

4b reftâr : güftâr **D.** / güftâr : reftâr **D.**

217 Müfredî Dîvânı’na ulaşılamamıştır.

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Bülbüller inleden gül-i zībā degül misin
'Āşıklar ağladan büt-i ra'nā degül misin
- 2 Bād-ı hevāya meyl idüp āhumdan incinen
Ol nāz idici serv-i dil-ārā degül misin
- 3 Ben bu belā-yı 'ışk ile Vāmıķ degül miyem
Sen bu 'izār-ı ħüsn ile 'Azrā degül misin
- 4 Ben yā miyam ki ħam ola ħaddüm didüm didi
Oķ gibi toĝru söyleyelüm yā degül misin
- 5 'Amrī n'idersin ehl-i şafāya riyā şatup
Bāzār-ı 'ışk içindeki rüsvā degül misin

Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 'Ārızuñ āb-ı nābdur gūyā
Zeqānuñ bir ħabābdur gūyā
- 2 Dilde envār-ı mihr-i ruĥsāruñ
Ābda māh-tābdur gūyā

218 **Amrī D.**, s. 115.

1a zībā : ra'nā **D.**

1b ra'nā : zībā **D.**

2a incinen : incinüp **D.**

3b 'izār-ı : 'izār u **D.**

219 **Bākī D.**, s. 109-110.

- 3 Naqş-ı hüsni haţuñla şafha-i dil
Bir muşavver kitâbdur gūyā
- 4 Bezm-i ğamda dü çeşm-i giryānum
İki şīşe şarâbdur gūyā
- 5 Tutdı mihri cihānı ol māhuñ
Pertev-i āftâbdur gūyā
- 6 **Bākı**yā ħāl-i ‘anberīni anuñ
Nāfe-i misk-i nābdur gūyā

58a

220

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Gönder efendi sīneme tır-i belālaruñ
Olsun siper belālaruña mübtelālaruñ
- 2 Mihr ü vefālar itmez iseñ dostum n’ola
Minnet degül mi cānuma cevır ü cefālaruñ
- 3 Baş egmez oldı gūşe-i mihrāb-ı tã’ate
Ebrūlarına secde kılan dil-rübālaruñ
- 4 Rez duĥterini sīneye çeksem ‘aceb midür
Cevrinden özge nesnesi yoĥ bī-vefālaruñ

4a ğamda : [. . .] **M.** / giryānum : pür-ĥūnum **D.**

5 **-M.**

6b misk : müşğ **D.**

220 **Bākı D.**, s. 261-262.

Bu şiir, 16a varaĥında bulunan 60 numaralı şiirin tekrarıdır.

2a dostum n’ola : n’ola dostum **M.**

3 **-M.**

4b bī-vefālaruñ : dil-rübālaruñ **M.**

- 5 Şehr içre halk bir birine gösterür beni
Mihrin hilâle beñzedeli meh-liķālaruñ
- 6 **Bākī**-i haste-hātırı iñletme dostum
Maķbūl olur du‘āsı şaķın mübtelālaruñ

221

Mef‘ulü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Hārāb olupdur ol ābād gördüğüñ göñlüm
Ġamuñla toptoludur şād gördüğüñ göñlüm
- 2 Cihānda başına sulţān iken benüm ‘ömrüm
Ķul oldu sen şehe āzād gördüğüñ göñlüm
- 3 Görince dāne-i hālūñi dām-ı zülfüñde
Tutuldı kaldı o şayyād gördüğüñ göñlüm
- 4 Cefāya öğrenüben cevre cān virür şimdi
Şafā-yı devr ile mu‘tād gördüğüñ göñlüm
- 5 Ķarışdı Ķara yire kūh-sār-ı miñnetde
Hayālī gibi o Ferhād gördüğüñ göñlüm

5b Mihrin : Mihri **D.**

221 **Hayālī Bey D.**, s. 295.

1b toptoludur : dopdoludur **D.**

2a ‘ömrüm : servüm **D.**

3 Bu beyit a.g.e.’de 4. beyit ile yer deġiştirmiştir.

4b Şafā-yı devr : Vefā-vü-cevr **D.**

5b gibi o : şimdi (bu) **D.**

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Leb-i la‘l-i nigāri gözleyelüm
Gül-i ruḥsār-ı yāri gözleyelüm
- 2 Bize serv ü çinārdan ne biter
Varalum ḳadd-i yāri gözleyelüm
- 3 Şem‘-vār ortaya atılmayalum
Cām gibi kenāri gözleyelüm
- 4 Gül ḥayāsuzluk itse yüzleyelüm
Dil-ber-i gül-‘izārı gözleyelüm
- 5 Ğulguli şişenüñ baş ağrısıdur
Sāğar-ı bī-ḥumārı gözleyelüm
- 6 Niçe bir aldaya şumāra vara
Biz de rüz-i şumārı gözleyelüm
- 7 Düşdi zevraḳ **Necātī** baḥr-i ğama
Çāre ne rüzgārı gözleyelüm

222 **Necatī Beg D.**, s. 370.

1a Leb-i la‘l-i nigāri : Mevsim-i nev-bahārı **D.**

1b Gül-i ruḥsār-ı yāri : Bāde-i ḥoş-güvārı **M.**

2a serv ü çinārdan : serv-i çinārdan **M.**

3 Bu beyit a.g.e.’de 4. beyit ile yer deĝiştirmiştir.

4a Dil-ber-i : Sāḳī-i **D.**

5 Bu beyit a.g.e.’de 6. beyit ile yer deĝiştirmiştir.

6a vara : vire **D.**

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

- 1 [. . .] kemālūñ iy kamer-veş
[. . .] gördük
- 2 Baқınca ruğlaruñ āyinesine
Şafālar kesb idüp didār gördük

59a

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ezelden şāh-ı ‘ıŝkuñ bende-i fermānyuz cānā
Mağabbet mülkinūñ sultān-ı ‘ālī-şānyuz cānā
- 2 Seḫāb-ı luṭfuñ ābın teşne-dillerden dirig itme
Bu deştūñ bağı yanıķ Lāle-i Nu‘mān’ıyuz cānā
- 3 Mükedder kılmason gerd-i küdüret çeşme-i cānı
Bilürsin āb-ı rüy-ı milket-i ‘Oşmānyüz cānā
- 4 Zamāne bizde gevher sezdügiçün dil-ḫırāş eyler
Anuñ’çün bağırumuz ḥündür ma‘ārif kānyuz cānā
- 5 Cihānı cām-ı nazmum şi‘r-i **Bāķi** gibi devr eyler
Bu bezmūñ ŝimdi biz de Cāmī-i devrānyuz cānā

223 Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

224 **Bāķi D.**, s. 109.

2b yanıķ : yanmış **D.** / Lāle-i Nu‘mān’ıyuz : [. . .] **M.**

3 Bu beyit a.g.e.’de 4. beyit ile yer değıştirmiştir.

3a cānı : [. . .] **M.**

5a -um şi‘r-i Bāķi gibi : [. . .] **M.**

5b biz de Cāmī-i devrānyuz cānā : [. . .] **M.**

- 1 Cānāne gibi [. . .]
İy rūzgār [. . .]

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Nedür bu ḥandeler bu ‘iṣveler bu nāz u istiḡnā
Nedür bu ṣīveler bu cilveler bu ḥabbetü’s-sevdā
- 2 Nedür bu ‘arız u ḥaṭṭ yā nedür bu çeşm ü ebrūlar
Nedür bu ḥāl-i ‘anber yā nedür bu ḳāmet-i bālā
- 3 Nedür bu pīç pīç ü çīn çīn ü ḥam-be-ḥam kākül
Nedür bu ṭurreler bu ḥalka ḥalka zūlf-i müşg-āsā
- 4 Miyānuñ rişte-i cān mı gümüṣ āyīne mi sīneñ
Bināgūṣuñla mengūṣuñ gül ile jāledür gūyā
- 5 Vefā ummaz cefādan yüz çevürmez **Bāḳī** ‘āşıḳdur
Niyāz itmek aña cānā yaraşur saña istiḡnā

225 Kime ait olduğu tespit edilememiş, ayrıca her iki mısra da da silinme söz konusu olduğu için vezin kontrolü yapılamamıştır.

226 **Bāḳī D.**, s. 105.

1b ṣīveler : cilveler **D.** / cilveler : ṣīveler **D.** / bu ḥabbetü’s-sevdā : ḳāmet-i bālā **D.**

2 Bu beyit a.g.e.’de 3. beyit ile yer değiştirmiştir.

2a ḥaṭṭ yā : ḥadd ü **D.**

2b ‘anber yā : Hindūlar **D.** / ḳāmet-i bālā : ḥabbetü’s-sevdā **D.**

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Cem' olur her gice encüm mäh-ı tábân üstine
Şan üşer pervâneler şem'-i şeb-istân üstine
- 2 Sen ruhuñ mülkin kıara zülfüñle mağlûb eyledüñ
Ġâlib idi gerçi Rûm evvel Kıarâmân üstine
- 3 Āyet ile küfrine hüküm itse haţtuñ vechi var
Çünkü zülfüñ ayağın uzatdı Kıur'an üstine
- 4 Başuma üşer benüm gördükçe küyuñ itleri
Şol gedâlar gibi kim cem' ola kıurbân üstine
- 5 Küyuña vardı figân ile **Mesîhî** güyiyâ
Nâleye yapışdı çıkdı çarh-ı gerdân üstine

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bend-i zülfüñle şehâ biz boynı bağılu çâkerüz
Kullaruñ içinde ol 'unvân ile ser-defterüz
- 2 La'l-i nâbun yâdına düşdük şarâba şöyle kim
Her ne yirde bir hum-ı mey görsevüz küb düşerüz

227 **Mesîhî D.**, s. 261-262.

2a zülfüñle mağlûb : zülfüñe mensûb **D.**

3a haţtuñ : tañ mı **M.**

4a benüm : beni **D.**

5a Küyuña : Kıapuña **D.**

228 **Mesîhî D.**, s. 180-181.

1b ol : bu **D.**

2 Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir.

- 3 H̄ayme-i ‘ışkı k̄urup alduk̄ melāmet ablını
Ŗimdilik nevbet bizümdür biz de başka mehterüz
- 4 Sen h̄arāmī gözlüye çünkim yatakdur cān u dil
Ĝaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz
- 5 Bu ulu ni‘met degül midür **Mesihī** bize kim
Fağrumuzla bunca ebkār-ı ma‘ānī beslerüz

60a

229

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fa‘ülün

- 1 Ŗevkuñle yanan dillere pervāne disünler
Sen Ŗem‘ olıcağ ‘āŝıkuña yā ne disünler
- 2 Uŝ cān vireyin sen delü k̄anlunuñ öñinde
Öldi yine Ŗol bir delü dīvāne disünler
- 3 K̄anumı içer cür‘a diyü ğamze-i sākī
Ŗıh̄hatler ola hey gözi mestāne disünler
- 4 Zülfi siyehüñ göñlümüz almamağ iderse
Zencirüñe ek ola ki uŝlana disünler

3 Bu beyit a.g.e.’de 2. beyittir.

3a melāmet : mağabbet **D.**

3b Ŗimdilik nevbet bizümdür : Ŗimdi nevbet bize degdi **M.**

4 Bu beyit a.g.e.’de 3. beyittir.

4a Sen h̄arāmī gözlüye : [. .] **M.**

4b Ĝaybet eylerseñ seni biz cān : [. .] **M.**

5a Bu ulu ni‘met degül midür : [. .] **M.**

5b bunca ebkār-ı ma‘ānī : [. .] **M.**

229 **Necatī Beg D.**, s. 228-229.

3 -**M.**

4a siyehüñ : siyehi **M.**

- 5 Kūyuñda baña itlerüñ ürürse kayırmaz
Ulularumuz hālümü sulţāna disünler
- 6 Bir vech ile şūret virelüm şî're **Necātî**
Kim halk be bak şîve-i Selmān'a disünler
- 7 İy bād-ı şabā var yūri yārāna haber vir
T̄arz-ı ğazeli şöylece rindāne disünler

230

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 T̄atalum servi görem k̄āmet-i dil-ber yirine
Beni kim egleye bu zūlf-i mu'anber yirine
- 2 K̄oyuben gitmez işigüñ güneş aḥşama deġin
İşinupdur şanemā şöyle ki beñzer yirine
- 3 Yā Rab ol rūḥ-ı mücesem nice nāzügdür kim
Şıġamaz gövdeme cānum degicek her yirine
- 4 K̄odum işigüñi düşman sözi ile vah meni
Öldüre idi yazuġı yoġ idi itler yirine
- 5 Lebüñe irmege imkân yoġ ise çāresi ne
Cānum aġzuma alam büse-i dil-ber yirine

6b şîve : ma'nî **D.**

7 **-M.**

230 **Necatî Beg D.**, s. 460-461.

1b bu : ol **D.**

2 Bu beyit a.g.e.'de 4. beyit ile yer deġiştirmiştir.

2a gitmez : **-M.** / işigüñ : işigüñi **M.**

3 **-M.**

4a vah meni : vay beni **D.**

5a Lebüñe : Lebine **D.** / çāresi : çārem **D.**

- 6 Cümle naqqāşları büt-kedelerde gördüm
Ruḥ-ı cānānı yazar Rūḥ-ı Muşavver yirine
- 7 İy **Necātī** ben aña nice müselmān diyeyin
Ki raḡībi tūtop öldürmeye kāfir yirine

60b

231

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

- 1 Bī-cān cisme döndüm cānāncuğum yitürdüm
Bir ḡaste derd-mendem dermāncuğum yitürdüm
- 2 Kullar başına begler gelmeye bu muşībet
Ben bende-i kemīne sultāncuğum yitürdüm
- 3 Ya'ḡūb-veş gözümden ḡan aḡmasun mı her dem
Ken'an-ı miḡnet iḡre oḡlancuğum yitürdüm
- 4 Dīvāne gönlümi āh eglerdi bārī geh gāh
Bir ḡara yazılıca dīvāncuğum yitürdüm
- 5 İy **Ḥayretī** çıkardum gönlüm levendin elden
Ġurbetde bir ḡarībem yārāncuğum yitürdüm

6 -M.

231 **Ḥayretī D.**, s. 327.

1a Bī-cān : Bī-cān u **M.**

3b oḡlancuğum : sultāncuğum **M.**

4b Bir : Şol **D.**

5a gönlüm levendin elden : şabr u ḡarārı elden **D.**

5b Ġurbetde : Ġüyâ ki **D.**

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Cān ile Hakk'a enis ol 'uzlet eyle nāsdan
İy gönül insān iseñ kes ünsüñi nesnāsdan
- 2 Merd-i pāk ol iy gönül qarışma dünyā boşuna
Herzedür cinsiyyet ummağ bir kişi encāsdan
- 3 Merve hakkıyçün şafā yüzini görmezsin eger
Şūfiyā āyineñi pāk itmedüñse pāsdan
- 4 Kimse bulmadı felekde şeşder-i gamdan halāş
Var yūri umma murāduñ nağşını bu tāsdan
- 5 Mülk-i dünyāyı **Uşūlī** alma fūls-i aħmere
Ma'rifet genciyle kırtar cānuñi iflāsdan

61a

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün

- 1 Kanda bağsam andasın āh iy kamer hercā'isin
Gün gibi dünyāyı ser-tā-ser gezer hercā'isin
- 2 Serv-i bālāsın velī alçaqlara meylüñ senüñ
Şu gibi her yaña bir gönli ağar hercā'isin

232 **Uşūlī D.**, s. 212.

1b ünsüñi : ünsini **D.**

2a Merd-i pāk ol iy gönül qarışma dünyā boşuna : Mühmelāt-ı 'āleme qarışma merd-i pāk iseñ **D.**

3a Merve hakkıyçün : Ömrüñ olduğça **M.** / görmezsin : görmezsem **D.**

3b pāk : şaf **D.**

4a halāş : küşād **D.**

233 **Fırakı** mahlaslı şiirlerden oluşan çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

- 3 Yanumuzda tañ degül bir dem qarāruñ olmasa
Çünkü sīm ü zer gibi iy sīm-ber hercā'isin
- 4 Bülbül-i şūrīde-veş ben zār zārī ağların
Åh kim sen gül gibi yüze güler hercā'isin
- 5 İy **Firākī** ol kamer-ruhsāra hercā'i dime
Sen de gün başına bir dil-ber sever hercā'isin

234

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kesdi zülfin bir haṭā itdi yine nā-gāh dost
Åh kim 'ömr-i dırāzum eyledi kütāh dost
- 2 Bir Hüseyinī-mezheb abdālam Ḥasan'dur sevdüğüm
Kim dilümden rüz u şeb düşmez benüm yā şāh dost
- 3 Dost düşman hālūme raḥm itse tañ mı dostlar
Kim benüm yārum benümle gāh düşman gāh dost
- 4 Dostum şol deñlü müştākam cemālūñ görmege
Cān u dilden āh idüp her bir kılum dir āh dost
- 5 Ben **Firākī** bir faķır u derd-mendüm kim şehā
Åsitānuñda direm her şubḥ u şām Allāh dost

234 Bu şiir, 51a varağında bulunan 194 numaralı şiirin tekrarıdır ve şiire, **Firākī** mahlaslı şiirlerden oluşan çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 N’ola dirlerse baña ‘āşık-ı şeydâdur bu
Hele dirlir saña da dil-ber-i ra‘nâdur bu
- 2 Her denînüñ sözine uyma helâk itme beni
Olma mağrūr begüm hüsnuñe dünyâdur bu
- 3 Baqamaz kimse güneş yüzine gözler kamaşur
Kişinüñ ‘aqlı gider özge temâşâdur bu
- 4 Kimi ağlar kimi iñler kimi feryâd eyler
Bilmezem küy-ı habîbümde ne gavgâdur bu
- 5 Vaşf-ı haddüñle gören şi‘r-i **Revânî**’yi didi
Bâğ-ı cennetde açılmış gül-i zîbâdur bu

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Lebi üzre tılsım ancak görinen haţt-ı cânâne
Yazılmış ism-i a‘zamdur meger mühr-i Süleymân’e
- 2 Benüm’çün geh şarâb içer gehi oğlan sever dirsın
Ne virdüñ alırmazsın sen be şüfi bir müselmâne

235 **Revânî D.**, s. 228.

1a baña : sana **D.** / ‘âşık-ı şeydâ : dil-ber-i ra‘nâ **D.**

1b saña : bana **D.** / dil-ber-i ra‘nâ : ‘âşık-ı şeydâ **D.**

2a helâk itme beni : beni itme helâk **D.**

236 **Revânî D.**, s. 247-248.

2 Bu beyit a.g.e.’de 4. beyit ile yer değiştirmiştir.

- 3 Görinen mäh-ı nev şanmañ kamer küyın tolanmağa
O zerrin şeb-külâhını kıvırmışdur levendâne
- 4 N’ola qurbân olurlarsa senüñ yoluñda ‘âşıklar
Bu üslüb üzre gelmişdür gelenler iş bu meydâne
- 5 Dil-i ‘âşık ceres gibi fiğân itse ‘aceb olmaz
Güzel şüretler ile çün müzeyyendür bu büt-ğâne
- 6 Ne devletdür bu yâ Rab kim gedâ-yı küy-ı ‘ışk olan
Mağbabet taht-gâhına geçüpdür pâdişâhâne
- 7 **Revânî** küy-ı dil-berdür temâşâ-gâhı ‘uşşâkuñ
Bahâr oldukça ‘ârifler çıkarlar bâğa seyrâne

62a

237

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Käkül-i müşgîn-i cânânuñ perişân hâliyüz
Ğuşşanuñ ser-geştesi derd ü gamuñ pâ-mâliyüz
- 2 İhtiyâr itdük gamı Ferhâd ile Mecnün ile
Tekye-i ‘ışkuñ bir iki üç nefer abdâliyüz

4b gelenler iş : erenler hep **D.**

5 **-M.**

6 **-M.**

7b çıkarlar : varurlar **D.**

237 **Hayâlî Bey D.**, s. 195.

Bu şiir, 50b varağında bulunan 191 numaralı şiirin tekrarıdır.

1a Käkül-i : Käkül-ü **D.**

- 3 ‘Uḳde-i çarḫuñ ser-ā-ser añladuk efgānını
Her ne kim ğā’ibdūr anı bilmenüñ remmāliyüz
- 4 Ḳaddümüz yay itmek ile menzil alduḳ oḳ gibi
Tīr-veş ‘uryānlaruz likin cihān ḳattāliyüz
- 5 Ḥāce-i cāna metā’-ı ğuşşāyı şatmaḳdayuz
İy **Ḥayālī** biz fenā bāzārınüñ dellāliyüz

238

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Pür olup devr idicek meclis-i mestānı ḳadeḫ
Çarḫ olur ḫalka-i rindān meh-i tābāmı ḳadeḫ
- 2 Felek-i ‘işrete bir aḫter-i ferḫunde iken
Yine Mirriḫ-şıfat ṭurma döker ḳanı ḳadeḫ
- 3 Meclis-i mey ki bedenlerle ḫişār olmuşdur
Şehr-i ‘işretdür anuñ āfet-i devrānı ḳadeḫ
- 4 Devr-i meclis ki şafā cāmi‘inüñ çenberidür
Āb-ı rengin ile ḳandil-i fūrüzāmı ḳadeḫ
- 5 Yaraşur ḫalka-i rindāna disem iy **Bākī**
Ḥātem-i Cem’dür anuñ la‘l-i Bedaḫşān’ı ḳadeḫ

3 Bu beyit a.g.e.’de 4. beyit ile yer değiştirmiştir.

3a efgānını : eşkālını **D.**

4a yay : yā **M.**

4b Tīr-veş : Tīğ-veş **D.**

5a şatmaḳdayuz : almaḳdayuz **D.**

5b İy : Biz **D.** / biz : bu **D.**

238 **Bākī D.**, s. 120.

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Bulmağ isterdi ‘ışk içinde murād
Yār-ı Şīrīn degül midür Ferhād
- 2 Defter-i fazl u dāniş evrākın
Şarşar-ı āhum eyledi ber-bād
- 3 Günbed-i çarḥ u şu‘le-i āhum
Tiğ-i elmās u miğfer-i pülād
- 4 Şeş-der-i ğamda zār qaldı gönül
Olmadı vuşlatuñ qapusı güşād
- 5 **Bākī** hecrüñ ğamıyla cān virdi
Dād iy pādişāh-ı ‘ālem dād

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 İtdi şikār gönlümi bir şūḥ-ı şeh-levend
Müjgānı tır ü qaşı kemān turreşi kemend
- 2 Bāzārlarda başladı naḥli tonatmağa
Dil bağlayalı kāmēt-i zībāña naḥl-bend

239 **Bākī D.**, s. 122-123.

240 **Bākī D.**, s. 121.

Bu şiir, 2a varağında bulunan 5 numaralı şiirin tekrarıdır.

2 -M.

- 3 Telh-i şarāb-ı ğuşşa-i devrānı def' ider
Şīrīn lebin dehānuma alsam niteki kıand
- 4 Bu cism-i zerd ü zār u nizār ile niçe bir
Yanam firākuñ āteşine nitekim sipend
- 5 Her dūna şāh-ı gül gibi meyl itme dostum
Düşmez giyāha hem-ser ola serv-i ser-bülend
- 6 A'dā yanuñda ħurrem u ħandān u şād-mān
Bākī ğamuñda zār u dil-efġār u derd-mend

63a

241

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ülün

- 1 Ğoş geldi baña mey-kedenüñ āb u hevāsı
V'allāhi güzel yirde yapılmış yıķılası
- 2 Zībā yaraşur ħil'at-i nāz ol boyı serve
İki kıolumı kılsam aña bil tolaması
- 3 Men' eyler imiş mes'ele-i 'ışķı müderris
İy ħ'āce anuñ var ise yaklaşdı kıazāsı

3 Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

4 Bu beyit a.g.e.'de 3. beyittir.

5 Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir.

6b dil-efġār : dil-figār **M.**

241 **Bākī D.**, s. 416.

2 Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir.

2a ol : o **D.**

3 Bu beyit a.g.e.'de 2. beyittir.

- 4 Gitmez o mehûñ rā gibi hañçer kemerinden
Üftādelerin öldürür āh işte burası
- 5 Diğkatler ile seyr iderüz yāri ser-ā-pā
Görmez mi idük biz de eger olsa vefāsı
- 6 Dünyā deger ol māh-liqā dil-ber-i garrā
Yūsuf’da dađı yokdur anuñ ħüsn ü bahāsı
- 7 Meddāĥ olalı çeşm-i ġazālātuña **Bākī**
Öğrendi ġazel tarzını Rüm’uñ şu‘arāsı

242

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Tesellī virmez iy dil derdüñ ol cānāna söylersin
Açılmaz saña gūyā gönçe-i ħandāna söylersin
- 2 Varup Mecnūn gibi āhuñ kemendin şalma şahrāya
Ol āhū saña şayd olmaz ‘aceb yabana söylersin
- 3 Koyup tesbīĥ-i mercānı seni kim diñler iy vā‘iz
Mufaşşal kışşa başlarsın ġarīb efsāne söylersin

4 Bu beyit a.g.e.’de 3. beyittir.

5 -**M.**

6 -**M.**

7a ġazālātuña : ġazālāneñe **D.**

242 **Bākī D.**, s. 323-324.

Bu şiir, 26b varağında bulunan 98 numaralı şiirin tekrarıdır.

1b Açılmaz : Söz açmaz **M.**

2a āhuñ : āhum **M.**

2b ‘aceb : ‘abeş **D.**

3b başlarsın ġarīb : söylersin ‘aceb **M.**

- 4 Anuñ'çün gönçe gül-zārını açmaz saña iy bülbül
Hezārān hem-zebānuñ var çıkar yārāna söylersin
- 5 Yanup yaqılmaq ister kimse yoq yanuñca iy **Bākī**
Ḥadīs-i 'ışq-ı 'ālem-süz-ı yāri yā ne söylersin

63b

243

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Ayağuñ toprağın özler bulurken gökde fer kevkeb
İşigüñ cānibin gözler zehī 'ālī-nazar kevkeb
- 2 Egerçi gök yüzinde aḡter-i ferḡunde-fer çokdur
Ḳanı ḡāl-i ruḡuñ mānendi bir rüşen güher kevkeb
- 3 Ne bilsünler karañuda anuñ göz kıpduğın iller
Gice ḡāl-i ruḡuñla baḡş için gelmiş meger kevkeb
- 4 Ne taşlar başdı seng-endāz-ı āhum deyr-i gerdūna
Düşen altun қayalardur degül vaqt-i seḡer kevkeb
- 5 Maḡabbet dāğı yaq sineñde ferr-i devlet isterseñ
Bilürsin olmaz iy **Bākī** sa'ādet-baḡş her kevkeb

4a gönçe gül-zārını : gönca-i gül rāzın **D.**

5a yaqılmaq : yaqılmaq **D.**

243 **Bākī D.**, s. 111-112.

Bu şiir, 3a varağında bulunan 8 numaralı şiirin tekrarıdır.

1a fer : yir **D.**

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

- 1 Getür zülf-i ruḥ-ı dil-dārdan bũ
Umulan iy şabā senden budur bu
- 2 Lebinden bũse ‘ahd ider baña yār
Ne hoş söyler yalanı tatlu tatlu
- 3 Yerinũñ şuyı çıkmışdur meger kim
Gözümden anuñ içün gitdi uyḥu
- 4 Atar yabana ol ebrũ kemān āh
Yolında oḫ gibi kim olsa toḫru
- 5 **Firākī** tañ degül tırmazsa yaşuñ
Yeñilmez yüce yirlerden aḫan şu

64a

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Şu qarşudan gelen dil-ber begāyet ğamze-kār ancaḫ
O ḥũnĩ-çeşm ü ‘aşıḫ-küş kemān-ebrũ nigār ancaḫ
- 2 Yürür gün gibi ol şehrüñ içinde sāye sultānı
Ḳamer-ruḥlar seririnde efendũm şeh-r-yār ancaḫ

244 **Firākī** mahlaslı şiirlerden oluşan çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

245 **Hayālī Bey D.**, s. 227.

1a ğamze-kār : ğamze-ġār **D.**

1b ḥũnĩ-çeşm ü : fitne-çeşm-i **D.**

2a Yürür gün gibi ol şehrüñ içinde : Yürürken gün gibi her gün şehirde **D.**

- 3 Gice yanup yakılduğum göricek şem‘-i meclisde
Didi bencileyin miskîn başuñda od yanar ancağ
- 4 Semen-simā güzellerle gönül ‘ıyş-ı müdām eyle
Bu ‘ālem deyrine şüret viren nağş-ı nigār ancağ
- 5 **Hayālī**’nüñ görüp cānā dişüñ vaşfında eş‘arın
Didiler silk-i nazm içre bu dürr-i şāh-vār ancağ

246

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 ‘Işğ derdinden-durur ‘ālemde destān olduğum
Çeşm-i mestüñden-durur her lağza hayrān olduğum
- 2 Hātırım cem‘iyyet ister sākıyā şun sāğarı
Ġam diyen zālīm elindendür perişān olduğum
- 3 Gün gibi hercā’i bir meh-rūyı sevmişdür gönül
Ol hevādandur bulutlar gibi giryān olduğum
- 4 Dāne-i hālūñ yile virdi bu ‘ömrüm hāşılın
Kanı yoluñda senüñ hāk ile yeksān olduğum
- 5 Ka‘be-yi kūyuñ **Revānī** ço tavāf itsün tavāf
Hāy ‘ömrüm hāy kıblem hāy qurbān olduğum

3a şem‘-i : şem‘ D.

4b Bu : Ki D.

5a cānā : şāhā D.

5b dürr-i : dürr-ü D.

246 **Revānī D.**, s. 202.

3a sevmişdür : sevmiş-dürür M.

5b ‘ömrüm : Ka‘bem D.

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Rüz-ı ezelde hāk-i vücūdum elenmedin
Cān tıflı daħi ten beşiginde belenmedin
- 2 Ser-geşteñ idi zerre gibi cān ile göñül
Mihr ile meh bu dā'irelerde tolanmadın
- 3 Ayağına akardı yaşum bir sehī-kađüñ
Cān çeşme-sārı hāk-i bedenle bulanmadın
- 4 Bir özge 'ālemüm var idi 'ışk-ı yār ile
Ādem henüz h'āb-ı 'ademden uyanmadın
- 5 Pervāne kıldı şem'-i cemālün **Hayālī**'yi
Kandil-i mihr tāk-ı sipihr üzre yanmadın

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Çağlayup aqar benüm eşk-i revānum sū-be-sū
Olmağa sen 'ārız-ı dil-dāra cānā rü-be-rü
- 2 Hey kıyāmet haşre dek dükenmeye bu kāl ü kıl
Sīnede her bir kalem şerħ itse zülfüñ mū-be-mū

247 **Hayālī Bey D.**, s. 298.

1a Rüz-ı : Rüz u **D.**

1b belenmedin : bulunmadan **D.**

2b tolanmadın : dolanmadan **D.**

248 **Hayālī Bey D.**, s. 339.

1b dil-dāra : ra'nāya **M.**

2 Bu beyit a.g.e.'de 3. beyittir.

2a kāl ü kıl : kıl-ü-kāl **D.**

- 3 İy şacı sünbül senüñ her şubḥ-dem bād-ı şabā
Zülfüñüñ bûyın arar gül-şen-be-gül-şen kû-be-kû
- 4 Bāda virdi cev-be-cev āhum vücūdum ḥırmenin
Dāne-i ḥālüñ ğamı eşküm idelden cû-be-cû
- 5 İtdüĝüñ yüz qaralığın yüzüñe urur şaḫın
İy **Ḥayālî** olma ol mir'āt-ı ḥüsne rû-be-rû

65a

249

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Her kelām-ı cān-fezā ki ol la'l-i cānāndan çıkar
Bir nefes Ferhād'a irse cān bulur andan çıkar
- 2 Gördi çıkmaz tîri zaḥmumdan çekerken söĝdi yār
Bunı bildi tatlu söz ile yılan inden çıkar
- 3 La'l ü yāḫût u dür olsa içi taşu cennetüñ
Sen bile girmezseñ ol çeşm-i cihān-binden çıkar
- 4 Ḳurtulur dil ĝuşşadan bint-i 'ineble ĝüyiyā
Madiyān ile Skender zülmet içinden çıkar

3 Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir.

3b gül-şen-be-gül-şen : menzil-be-menzil **D.**

4 Bu beyit a.g.e.'de 2. beyittir.

4a Bāda : Yile **M.**

249 **Zatî D.**, s. 409.

1a cānāndan : şîrinden **D.**

1b andan : sinden **D.**

2 **-M.**

3 Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

4 **-M.**

- 5 Sünbülün'çün Rûm'a gelmişdür 'alâka kıat' idüp
Nāfe-i hoş-bū ki mülk-i Çin ü Māçin'den çıkar
- 6 Bir nefes ol şāhid-i tersā girenler dīnūme
Cennet-i vaşlum bulur dirse cihān dīnden çıkar
- 7 Zülfi altında belürdi hūsn seddin bozdı kıat
Zātiyā ye'cūce beñzer cānib-i Çin'den çıkar

250

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Rūz-ı 'ıyd oldı o meh hānemi kııldı teşrīf
Merhabā itdi benümle didi eyyām-ı şerīf
- 2 Sende kıatm oldu leḫāfetle melāḫat sende
Bārek-Allāh zihī rūḫ-ı revān cism-i laḫīf
- 3 Şadr ile şaff-ı ni'ālī gelünüz bir görelüm
'Işık cāmın çekelüm gitsün aradan teklīf
- 4 Kıaşlaruñ kıavs-i kızaḫdur meh-i nev yanumda
Merḫamet kııl müjeñ itdi beni şol deñlü za'if

5 Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

6 Bu beyit a.g.e.'de 3. beyittir.

6b dīnden : bīnden **M.**

7b ye'cūce : ye'cūc **D.**

250 **D.** **Ulḫ D.**, s. 349.

2a melāḫat sende : sende melāḫat **D.**

2b A.g.e.'in bu mısraında, "rūḫ-ı revān" tamlamasından sonra vezni bozan, tekrarlanmış bir "zihī" ifadesi mevcuttur.

3a gelünüz : gel göz **D.**

3b 'Işık cāmın : 'Işık-ı cāmın **M.**

4a Kıaşlaruñ : Cüşşede **M.**

4b Merḫamet kııl : Zaḫm-ı tır-i **M.**

- 5 Ne zārāfet ne belāgat bilinür iy ‘Ulvī
Bir ‘aceb ‘āleme geldüñ kıatı çoğaldı zārīf

65b

251

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Baña ebrū-yı rüy-ı cānānī
Bülbüle gūşe-i gül-istānī
- 2 Menzil-i māhdur ḥam-ı zülfi
Maṭla‘-ı mihrdür girībānı
- 3 Āh kim düşdi nā-gehān göñlüm
Göriccek ol çeḥ-i zenaḥdānı
- 4 Göz kıarardur düşerdi ḥāk-i rehin
Görse ger sürme-i Şıfāḥānī
- 5 Sībdür ğabğabı ruḥı nārenc
Leb-i rengīni la‘l-i rummānī
- 6 Sākinān-ı ḥarīm-i kūy-ı ḥabīb
Dilemezler riyāz-ı Rıḍvān’ı
- 7 Mā’il ol ‘ıyş u nūşa iy **Bākī**
Bī-vefādur çü ‘ālem-i fānī

251 **Bākī D.**, s. 403-404.

3 Bu beyit a.g.e.’de 5. beyit ile yer deĝiştirmiştir.

4 -M.

6 -M.

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün

- 1 Fırkat şebine düşmüşem iy mäh esirge
Çıkdı felege āh-ı seher-gāh esirge
- 2 İy gözlerümüñ aydını iy necm-i sa'adet
Zulmetde alupdur dil-i güm-rāh esirge
- 3 Hecr ile yaşum yirde gözüm gökde alupdur
İy yir ü göki yaradan Allāh esirge
- 4 Bir hācet için Ka'be işigüne çekilür
Her şām ü seher āfile-i āh esirge
- 5 Hey derdüñ ile bir gün ölür haste **Necātī**
Geh cevr ü cefā eyler iseñ gāh esirge

66a

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Çün laşif ābına düşdi 'arız-ı dil-dāra şu
Viridi řādī vü řafālar 'āřık-ı dīdāra şu
- 2 La'lün ü hālüñ añup iki gözümdeñ adı yař
Birisi oldu ızılıрма birisi ara şu

252 **Necatī Beg D.**, s. 464.

2a iy : vey **D.**

3 Bu beyit a.g.e.'de 4. beyit ile yer değiştirmiştir.

3b yir ü : yiri **D.**

253 **Senāyi** mahlaslı şiirlerden oluşan alışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

- 3 Kulle şanma menba‘-ı cūyı anuñ aşlı bu kim
Doymadı ism odına oldı seng-i hāra şu
- 4 Teşnedür cāna Hüseyin-i dil bulunmaz çāre kim
Hākim oldu la‘lūne kıldı Yezīd aġyāra şu
- 5 Serv ayaġında çün iy mü’min olur şu bī-naẓīr
Hoş bir keyf oldı **Şenāyī** serv-kāmet yāra şu

254

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Her yaña yāruñ şabā zülf-i perīşānın sürer
Ol sebebden ‘āşık-ı bī-çāreler cānın sürer
- 2 El uzatsa tañ mıdur zülfine dil-dāruñ raķīb
Bir boġazından aşılacaķdur urġānın sürer
- 3 Dün raķībi şöyle urdum iy şanem bir taş ile
Bu ġün ol ite şataşdum daġı bir yānın sürer
- 4 Ruġlarında ‘anber-efşān zülfı ol ‘īsā-demüñ
ġūyiyā Meryem-dürür cennetde dāmānın sürer

5b Bu mısran vezni kusurludur.

254 C. N., C.: 1, s. 518.

Ahmed mahlaslı şiiirlerden oluşān çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

Bu şiir a.g.e.’de “Min Kelām-ı Tāli‘i Redif-i Diger” başlığı altında “Tāli‘i” mahlaslı bir şaire âit gösterilmektedir.

1b bī-çāreler : dil-ġasteler **a.g.e.**

2a uzatsa tañ mıdur : uzadırsa mahall **a.g.e.**

2b aşılacaķdur : aşılacaķ-durur **M.**

3 Bu beyit a.g.e.’de 4. beyit ile yer deġiştirmiştir.

4a Ruġlarında ‘anber-efşān zülfı : Ruġlarından ‘anberin zülfini **M.**

4b Meryem-dürür : bir ġürüdür **D.**

- 5 Şi'r-i **Ahmed** tañ degül şöhret tutarsa 'ālemi
Bunca yıldur kim anuñ bu halk dīvānın sürer

66b

255

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kākül-i müşgini birdür 'arız-ı gül-fām iki
Nitekim 'adettür olur qadr bir bayram iki
- 2 Sinede hem cevr-i yār ü hem cefā-yi rüzgār
Bir niyām içinde olmaz tığ-i hūn-āşām iki
- 3 Hep senüñ'çündür benüm dünyā vü 'uqbādan murād
Ādem-i miskine dā'im dāne birdür dām iki
- 4 Tālib-i cānāneyi dünyā vü 'uqbā eglemez
Küy-ı yāruñ yolu birdür menzil-i ārām iki
- 5 Cānı kimse görmemiş leblerüñdür cān senüñ
Şora varursañ haqıkat cism birdür nām iki
- 6 Geh şānevber didiler qaddüñe geh rüh-ı revān
Nāz ile şalınduñ oldu serv bir endām iki

5a tañ : gam **M.** / 'ālemi: Tāli'i **a.g.e.**

255 **Necatî Beg D.**, s. 537.

1a müşgini birdür : müşgîn budur **M.**

2 **-M.**

3 Bu beyit a.g.e.'de 8. beyit ile yer değiştirmiştir.

3a Hep senüñ'çündür benüm dünyā vü 'uqbādan murād : Dürr-i deryā-yi keremsin hüsn ile bir dānesin **D.**

3b Ādem-i miskine dā'im : Ah kim zülfün hamında **D.**

4 **-M.**

5a Cānı kimse görmemiş leblerüñdür cān senüñ : Kimi 'İsā dir leb-i cān-baħşuña kimisi Hızır **D.**

5b Şora varursañ haqıkat : Sormuşamdur bendeñ anı **M.**

6 **-M.**

- 7 Bādedür lā'lin lebūñ mestānedür nergislerūñ
Bezm-i hüsnūñ zīnet itmiş piste bir bādām iki
- 8 Āh kim iki 'adem ortasıdur bāğ-ı vücūd
Bir ħarāb-ābāda geldük şubḥ birdür şām iki
- 9 Düşde 'ışkuñ ḥāletin Mecnūn'a sordum didi kim
Bezm-i ğamdur bu **Necātī** buse birdür cām iki

256

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ülün

- 1 İy dīde ciger қanını ıurmadın azarsın
Beñzer ki yine yāre yeñi nāme yazarsın
- 2 Dil ḥastelerin çāh-ı zeķandan yiñe şalduñ
'Āşıqlara niçün şanemā қuyı қazarsın
- 3 Ḥāk-i rehinūñ zerrece tozın göremezsın
İy bād-ı şabā yoқ yire dāim ne gezersın
- 4 İy eşk eger yumuşadasın göñlini yāruñ
'Ālemde bu gün sikkeyi mermerde қazarsın

7 -**M.**

8b Bir ħarāb-ābāda geldük : Hüsn ü zülf ü dost gibi **M.** / iki : -**M.**

9a Düşde 'ışkuñ ḥāletin Mecnūna sordum didi kim : Gözlerim қan ile doluğın görüp düşnām ider **M.**

9b Bezm-i ğamdur bu : Saña hem-demdür **D.** / buse : bāde **D.**

256 **C. N.**, C.: 3, s. 1613.

1a ıurmadın : durmayup **a.g.e.**

2 Bu beyit a.g.e.'de 3. beyittir.

2a ḥastelerin : ḥasteleri **M.** / çāh : çarḥ **a.g.e.**

3 Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir.

3b yoқ yere dāim : yel yepük olup **M.**

4 Bu beyit a.g.e.'de 2. beyittir.

4a eşk : eşküm **a.g.e.** / yumuşadasın : yumuşadasın **a.g.e.**

4b қazarsın : қazırsın **a.g.e.**

- 5 Yazup yañılup **Ṭāli'ī** şı' ründe raķıbi
Zinhār añayın dime hemān beyti bozarsın

67a

257

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

- 1 Yazdum derün-ı dilden bir iştiyāk-nāme
Köynüklü sözlerimden odlara yandı nāme
- 2 'Işkuñ beni cihānda rüsvāy iderse n'ola
V'allāhi mā raeynā ḥubben bi-lā melāme
- 3 Ol pür-cefādan umma gel sen vefāyı hergiz
Men cerrebe'l-mücerreb ḥallet bih in-nedāme
- 4 Müşgān şaçuñ yüzüñden ref' eyle iy kamer-ruḥ
Ke'ş-şemsi ve'd-ḍuḥā teṭulu mine'l-gamāme
- 5 Sensüz cihāna gözüm bir laḥza baķmaz iy dost
İnnī raeytü dehren min hecrike'l-ķiyāme
- 6 Sāķi getür şarāb-ı la'li şafāsı ile
Ḥattā tezūķa minhu kāsen mine'l-kerāme

5b añayın : aña ben **a.g.e.** / beyti : biti **a.g.e.**

257 E. **Şevki D.**, s. 382.

2b "Vallahi biz, sitemsiz bir sevgi görmedik."

3b "(Nitekim) denenmişi deneyen kimse pişman olmaz."

4a Müşgān : Şiken **D.**

4b "Misk gibi kokan saçını (saçının kıvrımlarını **D.**) yüzünden kaldır."

5b "Sen olmadan gözlerim dünyaya bir anlığına bile bakmaz."

6b "Ki fazla kalan şaraptan bir kadeh içelim."

- 7 Ol bî-vefāya **Şevkî** iñen özenmegil kim
Fî kurbihā ‘azābü fî bu‘dihā selāme

258

Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ül

- 1 Dıraht-ı kerem her koca bîh kerd
Gozeşt ez felek şāh-ı bālā-yı ü
- 2 Ger ümmîd dārî ez ber ħori
Menih erre [zinhār] ber pāy-ı ü

67b

259

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 ‘Āşık fidā virür reh-i ‘ışkıında yārinüñ
Cevr ü cefāsı mihr ü vefādur nigārınuñ
- 2 Virmez vişāl içindeki zevk u şafāsına
Haţtın firāk içinde olan āh u zārınuñ
- 3 Lezzāt-ı vaşl ‘āşıkā endāzesincedür
Hicrān içindeki elem ü intizārınuñ
- 4 Fūrkat ħazānı şiddetinüñ armağānidur
‘Iyş u sürür u rāhatı vuşlat bahārınuñ

7a özenmegil : üzümegil **D.**

7b “Onun yakınlığında azap, uzaklığında selamet vardır.”

258 Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

1 “Cömertlik ağacı nereye kök salsa, onun yüksek dalları felekden aşar.”

2 “Eğer meyvesinden yeme ümidinde isen, köküne testere vurma!”

259 **Şahidi** mahlaslı şiiirlerden oluşan çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

- 5 ‘Uşşāka yād-gārdur eş‘ār-ı **Şāhidī**
Gāfil ne bile qādrin anuñ yād-gārınuñ

260

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 ‘Ālemün hāli ‘aceb gizlü mu‘ammā ancağ
Kime hāy u kime vāy özge temāşā ancağ
- 2 Cūy-ı eşk ile dönelden berü tolāb-ı felek
Bāğ-ı dehr içre biten mīveler ayva ancağ
- 3 Bülbülüñ gül-şen-i ‘ālemde hezār iy yüzi gül
Saña bir ben degülin ‘āşık-ı şeydā ancağ
- 4 Bend-i zülfinde gören dir dil-i sevdā-zede[yi]
Be bu āşüfte vü dīvāne vü rüsvā ancağ
- 5 İy **Firākī** yüri var başuña sulţān ol kim
‘Ālemüñ salţanatı bir quru gavgā ancağ

260 **Firākī** mahlaslı şiirlerden oluşan çalışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

68a

261

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Ehl-i diller leb-i şîrînuñe şekker didiler
Lebüñ içre sözüñe kand-i mükerrer didiler
- 2 Nündür ‘arızuñ üstinde dehānuñdur mîm
Anuñ içün ruhuña mâh-ı münevver didiler
- 3 ‘Anber-ālūd olalı hâl u haţuñdan haddüñ
Aña dil-sühıterî şem‘-i münevver didiler
- 4 Şanma dâğ urduğıña incineler ‘aşıklar
Dâğ kim senden ire aña gül-i ter didiler
- 5 Zer disem ayağı toprağına ol sîm-tenüñ
Emriyâ baña sözüñ yüzüñe beñzer didiler

262

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Kâlb-i ‘aşık gibi vîrân itdiler mey-hāneyi
Bî-vefâlar ‘ahdine döndürdiler peymāneyi

261 **Emrî D.**, s. 105-106.

Bu şiirin redifî a.g.e.’de ‘‘dirler’’ şeklindedir.

2a Nündür : Nürdur **D.**

2b dehānuñdur : dehānuñ **M.**

3a hâl u : hâl-i **M.**

3b münevver : mu‘anber **D.**

4a urduğıña : urduğına **D.**

262 **Nev‘î D.** s. 507.

- 2 La‘l-i cānān gibi gözlerden nihān oldu şarāb
Çeşm-i dil-ber gibi bīmār itdiler mestāneyi
- 3 Kaḥveye tebdīl idüp cām-ı şarābuñ lezzetin
Bağladılar naqş u şavtuñ yirine efsāneyi
- 4 Korkarın eyler şikeste dāver-i ḥükm-i kazā
Sāgar-ı mīnā diyü bu günbed-i vīrāneyi
- 5 Sen de Nev‘ī muḳtezā-yı nefsi dilden dūr idüp
Şāhid-i rūḥa gel ḥāzır eyle ḥalvet-ḥāneyi

68b

263

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Diñlemezsin bir nefes iy yüzi gül-zārum benüm
Arturursın dem-be-dem bülbül gibi zārum benüm
- 2 Ḥusrevā ‘arz eylemezseñ la‘l-i sükker-bāruñı
Nuḫḫa gelmez dem-be-dem ṭab‘-ı şeker-bārum benüm
- 3 Sāḳī-i ‘ıyş u ṭarab el çekdi ben dil-ḥasteden
Kandasın hey ğam diyen yār-ı vefā-dārum benüm

2 Bu beyit a.g.e.’de 3. beyit ile yer deġiştirmiştir.

2a gözlerden : gözlerde **M.**

3b naqş u şavtuñ : şavt ü naqşuñ **D.**

4a ḥükm : devr **D.**

5b rūḥa : ervāḥa **M.** / ḥāzır : iḥzār **D.**

263 **P. Şem‘ī D.**, s. 509.

Bu şiir, 51a varāġında bulunan 193 numaralı şiirin tekrarıdır.

2a sükker : şekker **D.**

2b dem-be-dem : tūṭī-i **D.**

- 4 Ağlasam göz yaşların döksem ta'accüb itmeñüz
Bî-vefâdur dostlar dünyâ gibi yârum benüm
- 5 Leblerüñ vaşfindadır iy Hüsrev-i şîrîn-dehen
Şehd ü şekkerden lezîz olduğı güftârum benüm
- 6 Yanmağa 'ışk odına pervâne eyler âdemi
Bezm-i hüsnüñ şem'idür tûmâr-ı eş'ârum benüm
- 7 Sîm-i eşküm Şem'iyâ harc eylemezdüm şu gibi
Mey içüp maḥbûb sevmek olmasa kârum benüm

264

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Gül bulunmaz iy gönül 'âlemde çünkim ḥâresüz
'Aybsuz yâr isteyen ḳalur cihânda yârsuz
- 2 Bu cihân zıdd üzre mebnîdür ḥasûduñ ḥaddi yoḳ
'Iş olmaz iy gönül bir yâr ile aḡyârsuz
- 3 Fitne-i âḫîr zamândur gitdi 'âlemde ḥuzûr
Ehl-i diller ile ḳadr-gîr oldı her mikdârsuz
- 4 Çün dilâ eksüklüsün nâmûs u 'ârı terk ḳıl
Bu meşeldür kim gerek 'âşık cihânda 'ârsuz
- 5 Ehl-i inşâf ol ḳıyâs eyle raḳîbüñ ḥâline
Bir nefes sen de olabilür misin dil-dârsuz

4a Ağlasam göz yaşların döksem ta'accüb itmeñüz : Lâle-veş baḡrum yaḳup ḳan ağlasam 'ayb eylemeñ D.

5 -M.

6 -M.

264 Kime ait olduğı tespit edilememiştir.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Var tabībā fāriğ ol baña tabīb-i cān gerek
 o beden tedbīrini dil derdine dermān gerek
- 2 zge Şerbet fikrin itme 'āŐık-ı dil-asteye
 Yā Őarāb-ı rū-perver yā leb-i cānān gerek
- 3 Didüm lsem bārī grmesem raıbi yār ile
 Didiler cāndan azā Őavulmağā urbān gerek
- 4 an yudarsam cām-ı la'lüñden n'ola kim 'āŐıa
 Mey ciger anı Őurāhī dil piyāle cān gerek
- 5 Derd-i dil bī-ad belā ktehlidür 'mrümüñ
 ekmege bu derdi **Ca'fer** 'mr-i bī-pāyān gerek

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 ftāb-ı hsne Őūfī zerrece mā'il degl
 Asen-i tavīmine Ha'uñ meger ā'il degl
- 2 Yār 'ıŐın 'āleme virmez mu'āniddür gñl
 Biñ naŐıat eyle te'Şir eylemez ābil degl

265 **Ca'fer elebi D.**, s.300.

3 Bu beyit a.g.e.'de 4. beyit ile yer değıŐirmiŐtir.

3a grmesem raıbi yār ile : yār ile raıbi grmesem **D.**

266 **İŐhāk D.**, s.216-217.

1a mā'il : ā'il **M.**

2 **-M.**

- 3 Az almıřdur zevāle irmege ‘omrüm gūni
Mehlikālar mihri gōnlūmden dađı zā’il degūl
- 4 Bī-vefā dil-dāra dil virmek mūřkil derd olur
Miđnet ü derdiyle cān virmek velī mūřkil degūl
- 5 Sevdūgūñ kimdūr diyū bi’llāhi řormañ baña kim
Ol lebi řirini ve’l-đāřıl dimek řābil degūl
- 6 Āhi **İřhāk**’uñ göke irse ta’accüb eylemeñ
Bir ođ atım yer ırāg olmaz uzun menzil degūl

69b

267

Fā’ilātūn Fā’ilātūn Fā’ilātūn Fā’ilūn

- 1 İy ser-i kūy-ı nigārumdan esen bād-ı nesīm
Gel beni iđyā şıl iđyā kim remīm oldum remīm
- 2 Memleketler seyr iden yāruñ dehānı řevķine
Đasret-ābād-ı ‘adem mülkinde olmuşdur muķīm
- 3 Derd-i dil-berden đalāř olmam temannā eyleme
Virdūgūñ řerbetleri zehr itme baña iy đakīm
- 4 Bile bulundum belā-yı ‘iřķa dindūkdən beri
Tā ebed yādumdadur ol ‘ahd u peymān-ı řadīm

3 Bu beyit a.g.e.’de 4. beyit ile yer değiştirmiştir.

3b Mehlikālar : Māh-rūlar **D.**

4b Miğnet ü derdiyle : Miğnet-i hecr ile **D.**

5 **-D.**

6a eylemeñ : eyleme **D.**

6b ırāg olmaz uzun: ırāķ midur uzaķ **D.**

267 **Fırāķi** mahlaslı şiirlerden oluşan alışmalarda ulaşılamamıştır. Bkz. Kaynakça.

- 5 İy **Firākī** muşhaf-ı hüsn-i nigāruñ evvelin
Oķı dirseñ uşda bismillāhiraḥmānirraḥīm

268

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

- 1 Güzellerde olaydı buse ‘ādet
İrerdı bize daḥi bu sa‘ādet
- 2 Sitāreñ yok çü meh-rūlardan iy dil
Bulardan vāz gel hey bī-sa‘ādet
- 3 Bu ḥaste ölmedin hecrūñ şebinde
Gel iy şem‘-i murād eyle ‘iyādet
- 4 Yazarmış nāme-i tezvīr ḥaṭṭuñ
İdermiş kaşlaruñ egri şehādet
- 5 Sücūd it mest olup yār ışiginde
Yiter ‘uşşāķa ‘**Amrī** bu sa‘ādet

268 **Amrī D.**, s. 43.

1b bize : baña **D.**

5b sa‘ādet : ‘ibādet **D.**

SONUÇ

Çalışmamızda, Süleymaniye Kütüphanesi Nuri Arlasez Koleksiyonu'nda 263 numarada *Mecmû 'atî'l-Eş 'âr* adıyla kayıtlı olan şiir mecmuasını tanıtip transkripsiyonlu metnini oluşturduktan sonra, mecmuada yer alan şiirleri, başta yayınlanmış olan akademik çalışmalar olmak üzere ulaşabildiğimiz ilgili neşirlerle karşılaştırdık ve mevcut farkları belirttik.

71 varaktan oluşan, hem tertibi hem de muhtevası bakımından önemli bir eser olduğu anlaşılan mecmuada çoğunlukla 16. yüzyıl şairlerinin şiirleri yer almaktadır. Şiirlerdeki mahlaslar dikkate alınarak ve de ilgili çalışmalardan hareketle yapılan incelemeler sonucunda şiirlerin hangi şairlere ait olduğunu büyük oranda belirledik.

Mecmuada kime ait olduğunu tespit edemediğimiz 1 tane Farsça şiir (258 numaralı şiir) mevcut olup Arapça olarak kaleme alınmış şiir ise bulunmamaktadır. Yalnızca Edirneli Şevkî'ye ait 257 numaralı şiirin ilk mısraları Türkçe olup 2. mısraları Arapçadır.

Mecmuada, adları edebiyat tarihimizde pek fazla anılmamış şairlerin şiirleri de bulunmaktadır. Gerek edebiyat ve klasik şiir tarihimizin sağlıklı bir şekilde belirlenmesi, gerekse bilinmeyen ya da az bilinen şairlerimizin şiirlerinin gün ışığına çıkarılması bakımından mecmua çalışmalarının katkısı dikkate değerdir. Temennimiz bu türden çalışmaların daha çok hayata geçirilmesi, böylece pek çok şairimizin eserlerinin gün ışığına çıkarılması ve bilim dünyasının istifadesine sunulmasıdır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

AÇIK ÖNKAŞ, Nilgün, **Mevlânâ Okyanusundan Muğlalı Şâhidî Denizine Şâhidî Şiirleri ve Açıklamaları**, Muğla Belediyesi Yayınları, Muğla 2013.

AKDOĞAN, Yaşar, **Ahmedî Dîvânı'ndan Seçmeler**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.

AKSOYAK, İ. Hakkı, **Gelibolulu Mustafa Âlî Divan II (Tenkitli Metin)**, Harvard Üniversitesi 2006.

AKYÜZ, Kenan, Sedit Yüksel, Süheyl Beken, Müjgân Cunbur, **Fuzûlî Türkçe Divan**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1958.

ARSLAN, Mehmet, **Mihri Hâtun Divânı**, Ankara Aralık 2007.

CANPOLAT, Mustafa, **Mecmû'âtü'n-Nezâ'ir**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1982.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed, **Amrî Dîvan (Tenkidli Basım)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1979.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed ve M. Ali Tanyeri, **Hayretî Dîvan (Tenkidli Basım)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1981.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed ve M. Ali Tanyeri, **Üsküblü İshâk Çelebi Dîvan (Tenkidli Basım)**, Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları No.: 15, Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları No.: 2, İstanbul 1989.

ERÜNSAL, İsmail E., **The Life and Works of Tâcî-zâde Ca'fer Çelebi, with a Critical Edition of his Dîvân**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1983.

- İPEKTEN, Haluk, **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz**, Dergah Yayınları, İstanbul 2004.
- İSEN, Mustafa, **Usûlî Hayatı Sanatı ve Divanı**, Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, Erzurum 1988.
- KARAHAN, Abdülkadir, **Kanunî Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figanî ve Divançesi**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1966.
- KAYAALP, İsa, **Sultan Ahmed ve Divanı**, Hz. Akşamseddin Vakfı Yayınları, İstanbul 1994.
- KAYA, Bayram Ali, **'Azmi-zâde Hâletî Dîvânı (Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni)**, Harvard Üniversitesi 2003.
- KUTLUK, İbrahim, **Kınalızade Hasan Çelebi, Tezkiretü's - Şuarâ, C.: II**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1981.
- KÜÇÜK, Sabahattin, **Bâkî Dîvânı (Tenkidli Basım)**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994.
- MENGİ, Mine, **Mesîhî Dîvânı**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1995.
- ÖZKAN, Mustafa, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi**, Filiz Kitabevi, İstanbul 2000.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü III**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1993.
- SARAÇ, M. A. Yekta, **Emrî Divanı**, Eren Yayıncılık, İstanbul 2002.
- SUNGUR, Necati, **Âhî Divânı (İnceleme Metin)**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1994.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla ve Ahmet Kartal, **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Dergah Yayınları, İstanbul 2007.
- TARLAN, Ali Nihad, **Ahmet Paşa**, Akçağ Yayınları, Ankara 1992.

TARLAN, Ali Nihad, **Hayâlî Bey Dîvânı**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1945.

TARLAN, Ali Nihad, **Necatî Beg Divanı**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1963.

TARLAN, Ali Nihad, **Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. asır Divan Şiiri Ubeydî - Aşkî - Şem'î - İşretî**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Fasikül: 2, 1948, İstanbul.

TARLAN, Ali Nihad, **Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. asır Divan Şiiri Ulvî - Me'âlî - Nihanî - Feyzî - Katibî**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Fasikül: 3, İstanbul 1948.

TARLAN, Ali Nihad, **Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. asır Divan Şiiri Revânî - Hayretî - Haverî - Ahî - Peyamî - Sani**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Fasikül: 4, 1949 İstanbul.

TARLAN, Ali Nihad, **Zatî Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon)**, C.: I, İstanbul 1967.

TAŞ, Hakan, **Vusûlî Dîvân [İnceleme-Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin]**, Konya 2008.

TULUM, Mertol ve M. Ali Tanyeri, **Nev'î Divan (Tenkidli Basım)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977.

YAKAR, Halil İbrahim, **Edirneli Şevkî Dîvânı**, Palet Yayınları, Konya Ekim 2010.

Makaleler

BAHADIR, Savaşkan Cem, “Bâkî'nin Pervane Peg Mecmuası'nda Yer Alan Yayımlanmamış Gazelleri”, **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 8/1, Winter 2013.

GÜLER, Kadir, “Kütahyalı Firâkî ve Bilinmeyen Şiirleri”, **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 5/1, Winter 2010.

KESİK, Beyhan, “Bazı Şiir Mecmualarından Hareketle Basılı Divanlarda Bulunmayan Bâkî Mahlaslı Şiirler”, **Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.: 9, Haziran 2012.

KESİK, Beyhan, “Bazı Şiir Mecmualarından Hareketle Basılı Divanlarda Bulunmayan Bâkî Mahlaslı Şiirler II”, **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 8/13, Fall 2013.

KESİK, Beyhan, “Bir Yazmadan Hareketle Bâkî'nin Yayımlanmamış Şiirleri”, **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 7/1, Winter 2012.

ÖZTÜRK-FİDAN, Gülşah Gaye, “Konya Mevlana Müzesi 2095 Numarada Kayıtlı Mevlevilikle İlgili Bir Mecmuadan Hareketle Bâkî'nin Yayımlanmamış Bir Şiiri”, **Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi**, S.: 2, İstanbul, Yaz 2010.

POYRAZ, Yakup, “Pervâne Bey Nazire Mecmuasına Göre Ahmed Paşa'nın Yayımlanmış Divanı'nda Yer Almayan Şiirleri”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C.: 7, S.: 29, 2014.

TAŞ, Hakan, “Bâkî'nin Dîvân'da Bulunmayan Bir Gazeli ve Feyzî'nin Naziresi”, **Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi**, S.: 1, İstanbul K1ş 2010.

TIETZE, A., XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili, Âgehî Kasidesi ve Tahmisleri, **Türkiyat Mecmuası**, C.: 9, 1951.

Tezler

AÇIL, Berat, **Sırrî Râhile Hanım ve Dîvânı**, Boğaziçi University, YLT, 2005.

ÇETİN, İsmail, **Derzi-zâde Ulvî (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Elazığ 1993.

- DEDE, Mehmet, **Divân-ı Gül Baba ve Transkripsiyonlu Metni**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Sakarya 2001.
- ERSOY, Ersen, **XVI. Yüzyıl Kaynaklarına Göre Kütahyalı Şâirler ve Kütahya'da Edebî Muhit**, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Kütahya 2003.
- ERTEK MORKOÇ, Yasemin, **Eğridirli Hacı Kemal'in Câmiü'n-Nezâir'i (Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme)**, C.: 1, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, DT, İzmir 2003.
- ERTEK MORKOÇ, Yasemin, **Eğridirli Hacı Kemal'in Câmiü'n-Nezâir'i (Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme)**, C.: 3, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, DT, İzmir 2003.
- KARADAĞ, Selman, **Millî Kütüphane 2860 Numaralı Şiir Mecmuası**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Konya 2011.
- KARADAŞ, Müslüm, **Senayi Divanı (İnceleme-Metin)**, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Malatya 1999.
- KARAOĞLU, Serdar, **Ahmet Paşa'nın Gazellerinde Âhenk**, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Eskişehir 2012.
- KARAVELİOĞLU, Murat Ali, **On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem'î'nin Divanı'nın Edisyon Kritiği ve İncelenmesi I**, Marmara Üniversitesi Türiyat Araştırmaları Enstitüsü, DT, İstanbul 2005.
- KAYAALP, İsa, **I. Ahmed ve Divanı**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, İstanbul 1991.
- KAZAN, Şevkiye, **Üsküdarlı Sırrî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divan'ı (Tenkitli Metin-İnceleme) ve ŞERHU MEDHÎ'N-NEBÎ**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, DT, Ankara 2003.

KÖLÂN, Feruze, **Figani Hayatı ve Şiirleri**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü, Mezuniyet Tezi, İstanbul 1956-1957.

ÖZKAT, Mustafa, **Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitleli Metin)**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, YLT, İstanbul 2005.

SÜZEN, Hüseyin, **Dükakinzade Ahmed Beg Dîvanı (İnceleme-Tenkitleli Metin)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, DT, İstanbul 1994.

ŞANLI, İsmet, **Hilâlî Dîvânı (Metin-Çeviri-Tahlil)**, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Bursa 1999.

TEKİN, Feridun, **Âgehî Divanı (Ta'vizü'l-Âşıkîn)'nın Dil Özellikleri (Ses ve Şekil Bilgisi)**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, DT, Erzurum 2001.

YARDİBİ, Dursun, **Divan-ı Hilâlî**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Fakültesi, Mezuniyet Tezi, İstanbul 1973.

Ansiklopediler

BAĞLI, E., “Şem’î”, **TDEA.**, C.: VIII, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2007.

CUNBUR, Müjgan, “Âhî”, **TDEA.**, C.: I, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2001.

CUNBUR, Müjgan, “Bâkî”, **TDEA.**, C.: II, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2001.

CUNBUR, Müjgan, “Ca’fer”, **TDEA.**, C.: II, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2001.

CUNBUR, Müjgan, “Fuzûlî”, **TDEA.**, C.: IV, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2004.

- CUNBUR, Müjgan, “Hayâlî”, **TDEA.**, C.: IV, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2004.
- CUNBUR, Müjgan, “İshak”, **TDEA.**, C.: V, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2004.
- CUNBUR, Müjgan, “Mesîhî”, **TDEA.**, C.: VI, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2005.
- CUNBUR, Müjgan, “Mihrî”, **TDEA.**, C.: VI, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2005.
- CUNBUR, Müjgan, “Necâtî”, **TDEA.**, C.: VI, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2005.
- CUNBUR, Müjgan, “Revânî”, **TDEA.**, C.: VII, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2007.
- CUNBUR, Müjgan, “Ulvî”, **TDEA.**, C.: VIII, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2007.
- CUNBUR, Müjgan, “Usûlî”, **TDEA.**, C.: VIII, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2007.
- CUNBUR, Müjgan, “Vusûlî”, **TDEA.**, C.: VIII, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2007.
- İSEN, Mustafa, “Amrî”, **TDEA.**, C.: I, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2001.
- KARA, Y., “Fazlî”, **TDEA.**, C.: IV, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2004.
- KÖKSAL, M. Fatih, “Şevkî”, **TDEA.**, C.: VIII, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2007.

KUT, Günay, “Mecmua”, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/ İsimler/ Eserler/ Terimler**, Dergah Yayınları, C.: 6, İstanbul 1986.

UZUN, Mustafa, “Mecmua”, **DİA**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C.: 28, Ankara 2003.

ÜNVER, N., “Emrî”, **TDEA.**, C.: III, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2003.

ÜNVER N., A. Gülhan, “Zâfî”, **TDEA.**, C.: VIII, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2007.

YÜKSEL, M., “Figânî”, **TDEA.**, C.: IV, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2004.

(?), “Hayretî”, **TDEA.**, C.: IV, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2004.

Sözlükler

AYVERDİ, İlhan, **Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2005.

DEVELLİOĞLU, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2006.

DİLÇİN, Cem, **Yeni Tarama Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1983.

İPEKTEN, Haluk, Mustafa İsen, Recep Toparlı, Naci Okçu ve Turgut Karabey, **Tezki-relere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.

KANAR, Mehmet, **Farsça-Türkçe Sözlük**, Deniz Kitabevi, İstanbul 2000.

ÖRS, Derya, Mürsel Öztürk, **Mütercim Âsım Efendi, Burhan-ı Katı**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2000.

REDHOUSE, Sir James, **Redhouse Türkçe / Osmanlıca - İngilizce Sözlük**, Sev Matbaacılık ve Yayıncılık, İstanbul Ağustos 1999.

STEINGASS, F., **Persian - English Dictionary**, Beirut 1975.

Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, C.: IV, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1993.

Yazma Eserler

Abdülbâkî Senâyî, **Dîvân**, İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Nu.: 10710.

Ahmed, **Dîvân-ı Ahmed**, Süleymaniye Kütüphanesi, Halet Efendi, Nu.: 167.

Ahmed, **Dîvân**, İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Nu.: 10733.

Ahmed Paşa Veliyyüddinoğlu, **Dîvân-ı Ahmed Paşa**, Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Nu.: 773.

İbrahim Sırrî, **Dîvân**, İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Nu.: 10885.

İbrahim Şâhidî Dede el-Muğlavî, **Dîvân-ı Şâhidî**, İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Nu.: 5510.

Muhammed Vusûlî, **Dîvân**, İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Nu.: 10160.

Şeyh Ali Senâî, **Dîvân-ı Senâî**, İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Nu.: 335.

E-Kitap

AVŞAR, Ziya, **Revânî Dîvânı**, Kültür ve Turizm Bakanlığı.

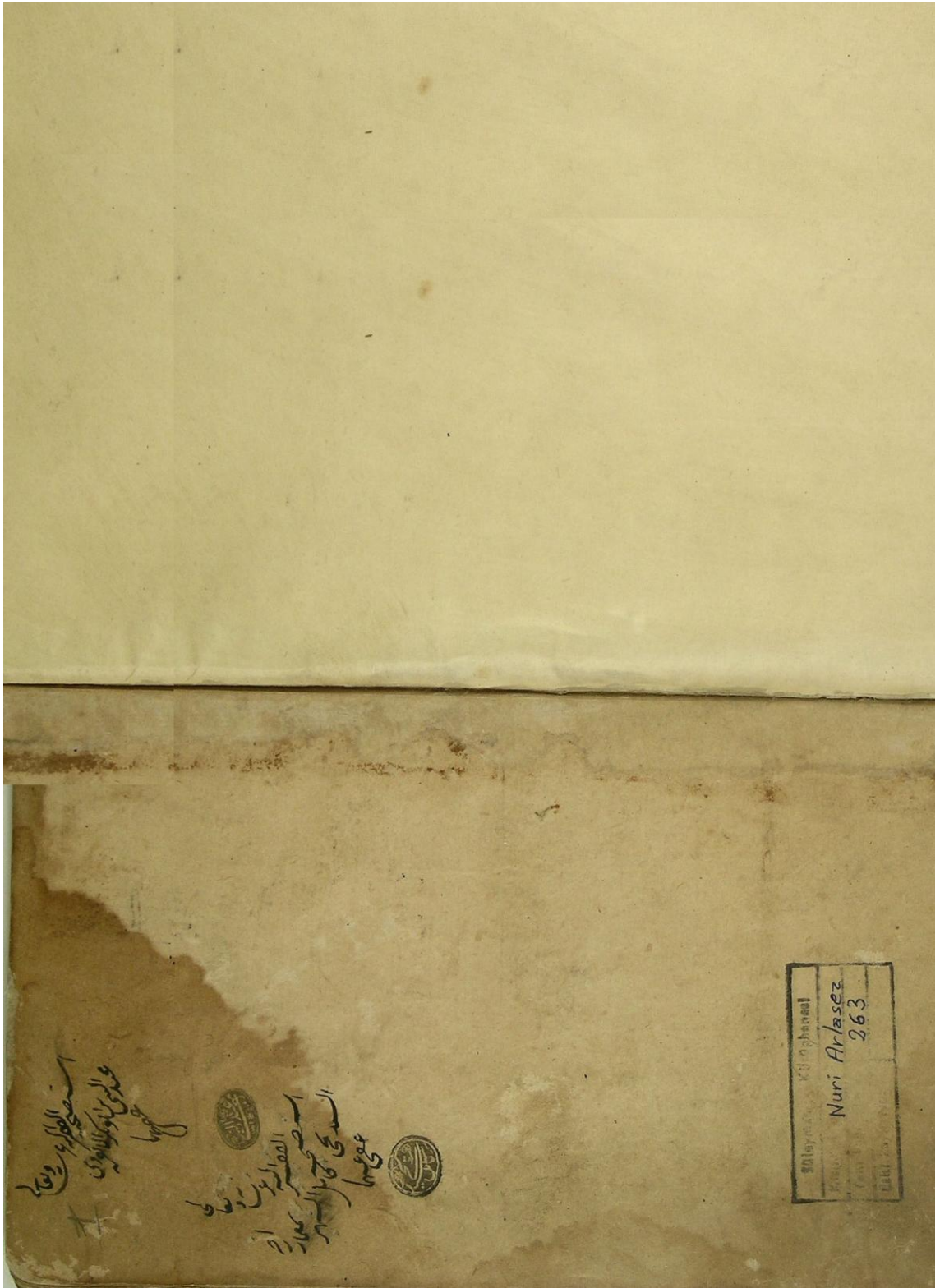
İnternet Belgesi

ARSLAN, Mehmet, “Mihri Hatun”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2170>, 25.03.2014, (Erişim Tarihi: 07.07.2014).

- ERÜNSAL, İsmail E., “Revânî”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2594>
, 01.05.2014, (Erişim Tarihi: 07.07.2014).
- KAYA, Bayram Ali, “Necâfî Bey, Îsâ/Nûh”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=217>,
30.07.2013, (Erişim Tarihi: 07.07.2014).
- KILIÇ, Filiz, “Misâlî”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1558>
, 10.02.2014, (Erişim Tarihi: 07.07.2014).
- MACİT, Muhsin, Hasan Kaplan, “Bâkî”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2462>
, 15.04.2014, (Erişim Tarihi: 07.07.2014).

EK

چو در خانه قائل از اولیاد
 شخص من اولیاد اولیاد جان بجا
 صبر و دراز عطا ای بر بوی آتش
 آدم ضرورت دراز صبر کی چند صورت
 بر خط این آینه یک چشم روز مریز
 ای حاجی آله کعبه بکاف و دیوان
 اول و زاید و نه از انکس ای صم
 چو اینک آخر ایله وین بد وفا
 و خای من اوس و قدر استی بوم
 طبع بند تر که آخت باقی

گلستان بود شراب و جامی کلدر بجا
 قنقل خان صوفی صوت بلبلد بجا
 عاصه اولیاد زلف کون کیر کونک
 صوفی فوش ای عسل ناز سبلد بجا
 سناک بیلد و کله سوزم نیم بجا
 کونک صناد در کین فر عسلد بجا
 مست و صوم و صوفی خالی آتارون
 لعل ناب حافی کبوت مسلد بجا
 حیدر کاریم سندان نطک باقی
 ناز حامد و انقار طبع و سبلد بجا

نادران سرفراز ناله ساعد
 قولین یونومه صابر اولیم ساعد
 نین تنک نینه ارباب عشقک
 که سالک دلچ که سالک حاند
 بتر کیم کوی عشقک خاروب
 اولون کسونه هال بوش زاهد
 فرات کوزل سمدن بوم بون
 زنی ای بالی زنی کون فاسد
 بزم باقی بختیک سوز بدن
 کلان اولیاد عالم شاهد

ایدی شکار کوی روغ شهوورد
 مهکان بوز قای کلان صوفی کون
 بازار لوده بشاری غنای بون
 دایم نیلای قایت بیگانه خیلد
 بوسه زرد و زار بله پیله بوز
 ناله فراتک انشدیه کیم سبلد
 هر دو نیش کاکلی سیل آتارون
 دو نیش کاکله صبر اوله سوس بیلد
 آعلی ایله کله صبر و خندان و نازندان
 ای کله از اولیاد کلان و دریند

ریاض حسنه ازین لعل نایاب
 جهان تا چندان بلورس اولور نایاب الید
 دروصالن خورشید روزگار و
 طارون لاری اولور صحرای الید
 صفای دایله معنادر اولور
 عدای غنبد اولور کلور صواب الید
 دلخور شربتاه آن شوره هر قیمت
 شرباب نایاب اولور کیم کباب الید
 شکر لک ای موصف آید ای نایاب
 شکر لک اولور حوش الید

سوز عشق کیم قلم دلکن هوزار اولور
 آردود درود اولور آتش بار اولور
 آفتاب آینه دیده دن اول کوه ز نایاب چونه
 انک سیر و سیر کیم پرورد شورا اولور
 با سده در سیم آرزو صحت حدکه ناز
 ناز روز و روز خورشید روز اولور
 کوه صید کیم غم ز نخلک هم صوری
 کوه دست و دست نایاب سیر اولور
 کوه دست و دست نایاب سیر اولور
 شکر لک به نایاب کیم چشم ای صوری
 شکر لک به نایاب کیم چشم ای صوری

۱۶

زین خاکی ز کاه اولوب آنگاه
اوردنیشیز آن زور زیندر لایز در
کوخنیز مگر کین فیروز زری کوی آهو
معبود زکی کوی با آتس و وضو زور
دو نوز اولقد و اولان دو خوشن آره
سنگ زلف سیاهک ایچکله صی برورد
نیم زور کور ناز کم نیدن آغشدر
نیم زلف سیاهک حله حله درده مهر
زین آن خط و خط ایچیز و مسک بیزیز

مردی سینه به اولس و سیم اولدی
مداقن زهر خروخت آق ناله آغش
بکدن خانی صبر و دل بیان قد آست
سرفازم عشقک لله بند و کرم آست
مردی قیلز آنگاهن غلام ایتم آست
غمال قد دله بی بر سر و بلند آست
فاز آتم کول مرغی بو با خاک دکه شاخه
سرمشق آرد بیده فاک دل بیجا اولس
کویل بر زنده عالم و شیخ شکر آست

۱۷

تصانک اولدی کی فوضه ناز اولس
کوکب زردیلر بالولی لایسدر
اشک ایچیز دیشیدر ایچیز آله
ساقیا اللهی حرام عیب میدر
مرا در و عقده جانلغشدر حرم
عجده به سنان اولن ناله کل زین میدر
زخم سیم ایچیز جان اولدو کمال سنگ
کلن بختن شاخ سنگ وطوبایسدر
ماله کینه اولدر و خوش سیم ایسدر

سخت تکلورده حالت قار اولسه
کویل آره بر نه لور و یوجه برور ایس
له جا قیدی س زلفی هول سنگ بجا
دل بیجا آن عین ایچک مار ایسدر
کویل ایچک کلور زین و با غار ایسدر

بند زلفان الکجه ایکن ایاتی
سختی ایچاردن اولدیله سزار ایس
کمال اولدیج جهان نیویله طوری ایسدر
کویل نور سیم بی لطفه دیس و لایس
فانت تکلورده اولس و سرفراز ایس
بید و نیویله اولس و سرفراز ایس

این سخن گوید با بدین بزم خندان در تندر
 که کل زبان از لاله و اسرار خندان در تندر
 نغمه باله که تیری در کتب در زمان در تندر
 نغمه خالی در ایوان از زخمه صدق در تندر
 صلی طوب آملد در زمین و آسمان در تندر
 نغمه ای که در خندان از زخمه صدق در تندر
 زلال نغمه درون جگر جسم در تندر
 می در نغمه درون باقی کون سخن در تندر
 آلاله طرب و سب جام شراب از نغمه در تندر

خال فانی که طایب سخن از لاله در
 اگر چه فانی که کلمات عادلان از لاله در
 جمیع سخن از نغمه در تندر
 کلام عابدین کیس ناله سیم سیم سیم
 باغ سخن که در لاله از نغمه در تندر
 نشان کلام در سنگ که بر طرب از نغمه در تندر
 کلامی بر زبان سندان که در تندر
 اینک حسنه مفرود از لاله سلطانه در تندر
 کلامی در نغمه درون در نغمه در تندر
 ظهور در نغمه درون کلام از نغمه در تندر

بیان کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر

نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر
 نغمه درون کلامی در نغمه در تندر

بر من ذی بعلدی خندان عذار
 اطراف این غمناک دور آید بنفشه زار
 این طغیان صندل زار زلف مشکبار
 باغی عذار باغچه خط صندل زار
 گلزار صفتی او را بدی بویله سبز زار
 آفتابی ناخوبی چون خورشید زار
 اسد رسیدی حدی هم خنای یار
 مراد است از لیلی بویله بر زار
 باغی عذار زارده خط صندل کورین
 زلف در کرم بر سوزنی آشکار

از چشمه لعلی درین درون خان ارکانه
 در که کویست چشمه شال او کانه
 قشای غمناک در زار و غمناک زار
 مراد او کانه این سینه ده کانه
 چون زلفی خطه زدن کورینه زاری
 شب سیاهان کویا او در میان او کانه
 مناجح صفتی بیور زلفی نرفانی بیور
 سن او کانه کای تیغ زلفان او کانه
 عذار یار عرقان و غمناک او کانه
 کورین زار اینی صور طاهله زلفان او کانه

نام فریاد آفرین وصاله
 هر چیزی بر تو زور جبار
 عادت است بی جگر از زخم جبار
 هر که کسان بی جگر صفت الله
 بار تو نمی بود کلمه ای که کمال
 این شکل ایینه سن است الله
 آداب زور و صفتی بر تو زور کمال
 لیلی کله زور و لعلی الله
 زلفان ایتم و زور است بنامه ایوان
 کرم جواب غمناک جبار بر ضلله

قلوب و قلوب قامت غمشاد است اولور
 زلفان ایتم زور و زور است اولور
 تاب رخساره ایتم ایتم عین الله در
 غمناک ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم
 زلفان ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم
 زلفان ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم
 زلفان ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم
 زلفان ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم
 زلفان ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم ایتم

همان افاده در لفظ باقی
 عهد شادی خیال خرابه بجز
 یوز در تپاله فنک خرابه بجز
 اینکل و جلا اقصایه ما اند
 سز زلف سیم کمال کفایت
 عذار کسوتی معتابه بجز
 رضا بر آن کل بر آید بجز
 بساطت نثار با به بجز
 فزوح طبع غنچه سیم و زده
 نفع هر عالمه با به بجز

زینهار بوی خوشی در صورت
 از لعل آن بوی باقی بر حاله یوز که
 ببال و پوری باقی بر و زده در صورت
 در غیب این لاجرم زار و زردی
 کوز با کستان بیخانه در صورت
 بویله فاده مست خال در معاند
 دیوانه لریشانی و زنده در صورت
 جان و جوانیت با بر آن خراب
 مست نثار غنچه دیوانه در صورت
 مدهوش با عالمه سنان در صورت

کافه سانه درون کسوت معتب در سیدار
 معنی دل بر زلفه جگر ای باقی
 آه آید رسنی عیب ایله فرقت دیدار
 عشق کسوتل آید رسیده اما نهدی
 نای زلف ناله لر آید رسیده شکریت دیدار
 چون باد بکلی سالی چون کمان لر زار
 کوز لره فان آید رسیده نوای غنچه دیدار
 یاریسه طعم اخبار و کوه خنده زار
 می نای رسیده سوارت ساعی غنچه دیدار
 دم هر چه آوردی کوز یاد و عجب دیدار

مایه عشق کسوت کسوت غنچه دیدار
 عشق آهلیک اندری کوز غنچه دیدار
 خطا خطا که زنی حجاب و خنده دیدار
 مهوان خوان و صله بودیش کوز دیدار
 زینشله بغلیوب این آرزوی دیدار
 غول بوسه که آردن آرزوی دیدار
 جامه نثار لعل لعل کسوت دیدار
 مایه عشق کسوت کسوت غنچه دیدار
 غنچه بلبل کسوت کسوت غنچه دیدار
 فرقه فصل صورتی ساعی غنچه دیدار
 بالای زینهن شهنواز عشق دیدار
 فرقه فصل صورتی ساعی غنچه دیدار

بار در جود رضا لطف و کرم کی کلور
 غیر در مهر و وفادار و الی کلور
 زلفت یارفتی زار و زبون آن زنی کلور
 روییم محبت هیهات و ای کلور
 او دیور تکر غنائی اول زنا کلور
 نازله صافی صافی علم کی کلور
 دل بر خون الم هم کله خون را کلور
 چشمه چشمک آن صورتی دم کی کلور
 با این قلمی که کل آنه کلمه است
 بله اندوه بار و خیل و مشم کی کلور

تا آنگاه غنائی اول عالم آرزو
 سر کون عالم مست و شیدا آرزو
 حریفه که در در آن غم و غمی خوب هر در
 ندیم تو خنده بر لب کل آن با جمل آرزو
 کل نفس کلور با در صبا آرزو
 همین زنده کی با سفر کل آن یغمار
 خط مشق ز و لیل در نقشه زدی بخوار
 چنان بیخ سبیل آله و طوری شراد
 ادای خود در معنای رضا لطف کلور
 کل شکر در در آن بیان غم و غم کلور

صندل اقامت نه حاکم اول جاندار
 سینه زده غم غم غم غم غم غم
 خواب غمگین یغور غم غم غم غم
 کجای غم غم غم غم غم غم غم
 کورین ایتم و افلاک و کلا کلور
 دود و شکر ز دل و بی غم کلور
 نیشکر و صندل یک بز و غم غم کلور
 کل کرم سینه کل غم غم غم کلور
 کل کرم که صندل غم غم غم کلور
 غم غم غم غم غم غم غم غم

کوس از زده زنده زنده کلور
 آرزو غم غم غم غم غم غم
 غم غم غم غم غم غم غم غم
 کوسه کلور غم غم غم غم غم
 کل غم غم غم غم غم غم غم
 کل غم غم غم غم غم غم غم
 کل غم غم غم غم غم غم غم
 کل غم غم غم غم غم غم غم
 کل غم غم غم غم غم غم غم
 کل غم غم غم غم غم غم غم

باقی بماند که در این کتاب در هر دو
 لفظان مدبر نشانی است بر دو اولاد
 ایشان بر او و عاقلی او در
 کورسین از آن سخن جزو نظر است
 بر باقی فی تعصیه سال رسم اولاد
 بیخاک نور به عاقلی او در
 اول حقه سلفه از نعم اولاد
 کبر وصال طالبی از آن صاحب
 دگر ملازم او بیخاک آدم اولاد
 باقی بماند که در این کتاب در هر دو
 لفظان مدبر نشانی است بر دو اولاد
 ایشان بر او و عاقلی او در
 کورسین از آن سخن جزو نظر است
 بر باقی فی تعصیه سال رسم اولاد
 بیخاک نور به عاقلی او در
 اول حقه سلفه از نعم اولاد
 کبر وصال طالبی از آن صاحب
 دگر ملازم او بیخاک آدم اولاد

باقی بماند که در این کتاب در هر دو
 لفظان مدبر نشانی است بر دو اولاد
 ایشان بر او و عاقلی او در
 کورسین از آن سخن جزو نظر است
 بر باقی فی تعصیه سال رسم اولاد
 بیخاک نور به عاقلی او در
 اول حقه سلفه از نعم اولاد
 کبر وصال طالبی از آن صاحب
 دگر ملازم او بیخاک آدم اولاد
 باقی بماند که در این کتاب در هر دو
 لفظان مدبر نشانی است بر دو اولاد
 ایشان بر او و عاقلی او در
 کورسین از آن سخن جزو نظر است
 بر باقی فی تعصیه سال رسم اولاد
 بیخاک نور به عاقلی او در
 اول حقه سلفه از نعم اولاد
 کبر وصال طالبی از آن صاحب
 دگر ملازم او بیخاک آدم اولاد

در دو غم زنده قدمی بر خاک اولی
 تا بر نهاله لاله سار زهت اهل اولی
 قتی که ناز که سار خاک زلف زلف
 خدیج فایک با ششون نیک اولی
 اوله مشرب زنده زنده موافق تو کام
 جام و شاد با ده گل ناله هنرک اولی
 ایجان عالم سوای اولی نوله کرک
 عاقبت عاقبت بدنامه غم نیک اولی
 الله خلیک المون در باقی حسمان
 آلهای بیخ جان بویله که نوزاد اولی

توز زنده دن اولی کس سانه بوز
 خواب ایچ کوزی مائل اولی قانه بوز
 جمله کسما یا ایتم دیو لاف اولی
 ساقیا التاشام کبار و میدانه بوز
 خانه کار المون واری قبال شیخ
 ی کلون ایچام ناری حیا نه بوز
 بجهند لیدی بون بکلک جانی
 دوشه نور سار کعبه بریمانه بوز
 بجز در عذبه جنت و حلالی باقی
 وان لم یغین اولی مجلس نذانه بوز

زنده کله یلیل در شان سر حاج
 عش و صفایه خاطر نور بوسه بجز
 سبزه اولی سلسله سنک ساکن
 کرد که درون آریسته قاصد و بانک
 کویا درون اهل صفادر فضای باغ
 حلاجی عین سوزیه نرین و در قاری
 سلف سواد کوزی نرین سری باغ
 نای زمان عشق و هکام عیندار
 درون کوزی حالت ایسه مقتضای

سینه یا یقین شعر خاک و خلد
 ماه اولی صحرای بادین باغ
 ی ستون کلن انش خون جگر کمان
 عاقبت سودای وصلی لاله باغ
 عجب کی تر فامده تشبیه ایله کمان
 ایسین کی مجاهد اولی باغ
 ما بجز اولی در نیک و دیوان اولی
 باقی یاره صوفیه دوران باغ
 شمع و سوز درون عین اولی باغ
 یاره باقه فالاری بیجان ناله ناله باغ

شایه خیلین در زواران تمام فاضل
 کویا چنگه طور زنده آدران صفت
 سنی پیر ایچون رهگذر کلشنان
 ایچو جانانه طور سر زحل مان صفت
 تشار انک فزار اناه جنک ایچون
 کوندرو مو جازن بیخه خان صفت
 کویان افغان یازدک ضمه کین کلان
 چکاور کویکه غان درو جان صفت
 جامع ایچو کورت آلمان هم زون
 تنگی سفاده کوز زبانی گریان صفت

اطلال در دوغال نهنه مستغرق
 در زبور لر کرک خواجه دهان صفت
 وصف تیکله خرم آسه عالمی قام
 تشار سولی جگر دوز و دیوان صفت
 کویان طرفه عشاق دیزنیش کویا
 حرم کعبه در هر جانه ارکان صفت
 قدرکی سناک مسلاوه بلور ای باقی
 طوب ال بقایه لر قوشه دیوان صفت

زلف کلاک سادوش اولور صدوت زان
 مفران کوی رشده بیوندی خیری کس
 کم کونی اووردی قولنه جلمه درکی
 نای آوییدی ناله عشاقه جنفس
 کفشان قادر کلسه اگر خالسه دی
 تقیر آیدری دره درونم کاجهن
 باز در هر چمن کوزومه طوقندی
 خال خانداری کوی عبیرین مکس
 نای هوای عشق نه مشک بلایینش
 نندن نیش سزایان ایله صوی

کمال رخ انجکله سینه دره دروغ ایله
 جوی عشقده خزان اولور
 کوی کلان قدرن آتیک کیش خالجه اولور
 برایی در دمنده اولور ارض طوقندی
 دیل عشقده کلشنی ایت ایرون استغنا
 بلای عشق اوسر کوزای خاندان اولور
 بلای عشق کوشه تشنه لر همزه
 بلای عشق کوشه تشنه لر همزه
 اطلال نهنه صوفی بیخه فاندی
 کویان ایقده اولور ارف وصال وینه
 بلای عشق کوشه تشنه لر همزه

زلف سپاهی سایه زلفش
 آنگاه خسته آنگاه چون بارش
 برینان ایله قاری رخ افشای زرد
 خال و خناب دوست بویب کیمیا اینش
 او را زین بو عالمه رو بویب کیم سال
 خالی تانین بو قیسه دهر خوش صلیانین
 کورنجه ای کورنجه ای کورنجه ای کورنجه ای
 مرآت حسنی وارسه عالم جانین
 زلفک ای سیری باغی بیجان دروستم
 بو صنادی بند کمن بارش اینش

عوارال قوس زنجیر چون همیشه فغان
 بو غم خصلت ایله دلم خیم خیمت و خادوس
 اولور دی بو غم عشق کایه ایغدا راضی
 بو کلبه ی شنت عکله در عکله خاروس
 الندی عشق کله دل قاری قاری بی حاصل
 سپاهی کبی که تشارنی ایدر زین خاص
 اولور دی وضی ایدرین قوز قوز نظمک
 سوز کهر زیندس قوز قوز ایدر عوام
 الکن خانم فضل یار عشق ای باقی
 بو صنادی عوارال کورنجه ای کورنجه ای

شیب زارین کورنجه کورنجه روزن روزن
 دور داله ماک طواری سر سراق
 نیند قاتی حلازک سیمی چرخ کوی
 قندی غازی کیم طاق می بلدی طاق
 طواری اورو کورنجه هر عذر کله کورنجه
 قیبا تو شو فلورن کله حلوه اشراق
 مرد سیک دهر نی کله منتان اوله
 اولور دیکم ورن بو بین جز طلاق
 باقی ناله اولور ایله جهان خولای کورنجه
 نیند وارسه عوارال ایله ایله طاق

کمال و فضاله عالمه افکار بی یوق
 ملاوت ایله عشق کایه جانه عار بی یوق
 خرامر ننه عشق کایه عالمه قیبه
 نجات می خیم اون کلون اشراق بی یوق
 خنجر بره ایدرین کجه هر حرفه
 دگر زارلی سوکل اختیار بی یوق
 جهان بیخیا دل نینا کله کورنجه کورنجه
 یانک سنجین نوح کلور بی یوق
 عاده دیار ننه چوقدن کورنجه بی یوق
 شراب عشق کایه افکار بی یوق

اولیو یوغانی ایله و کلاز شایاق
 قشید ایله خالی اوچون و ایلیق
 نوز عکله صندیق منان حکم
 انام نراب و دیه مار و دیه کلاز
 نوز کله که چدا ساغنه چیا به ایلیق اگر
 درمین و دل و زار و دل بر ایلیق
 عاشق حدیث جام لیلاله اخراشه
 مجلسن چون افتره صون سا ایلیق
 اول و اوسطه لعل داری اوپر
 جاپیک و نوز تکله نوبای ایلیق

دل سیرالم هر کور کور شایاق
 سینه چرخ هم خربت و انکار شایاق
 دیه دن قلوبن افره و مدام نوز
 جاپو یانه لیلی نخبش از از شایاق
 کوری ملک عهده فاقه صلا و کون
 قوش طوی دی بو لیله معناه از از شایاق
 شو بلای قیامت اولور عاشق صحت زردیم
 عاقبت صحت خور کله بار از شایاق
 تشنه آب ایلیق کوری آب و صلا کوزور
 بس ز غل بنایق ایلیق جاپو شایاق

ساقی الکاه لیلی ایلیک ایلیک
 ایلیک نوبای ز خاری کل کل ایلیک
 کل دوری عین بو عید و صبر یا کور
 لیل صفت چنده بر زلف ایلیک
 سو ایلیک ای صلی سن ارار ایلیک
 مطرب قوربت ایلیک قائل ایلیک
 سو دای خال بار لیلی ایلیک
 میل نوز نعل و زوزی نعل ایلیک
 دستکانه نوز نعل ایلیک
 نانی سینه صفت ایلیک لیلی ایلیک

صبح وصال بار دور نوز شایاق
 ماخر زوزی زین ایلیک ایلیک
 جوق و زوزی ایلیک ایلیک
 ایفا عمل ایلیک صون سایل ایلیک
 دولت دیا ایلیک ایلیک
 خشت بدای ایلیک ایلیک
 کونه کی و عهده ایلیک ایلیک
 بر و سایل ایلیک ایلیک
 ایلیک ایلیک ایلیک ایلیک

فذی جنات استی رود ایامک
 جسم ازین حای عود ایامک
 خالی بود لبه که آنک دلا
 جان من خین الور ایامک
 دخیه یا شمع عجبی ای کوکل
 خاندی آهیله من دور ایامک
 خاندی آشتی کلدن
 هفتب ای آه آشتی کلدن
 بیج بدعده من دور ایامک
 سحر ایاری جشم کله
 سوزدان ایاری جشم کله

دوران آقین نیو بله کت ایامک
 کیو کله فی نای کوری رادی
 کینت اسزده دوشندی طرفا حب
 باران آقین الله ده حیوانی ایامک
 اسباب طرب کله فی نای کله کدی
 آرای بوغلامی کدی رقیبک وید ایامک
 بیاله تکست ولدی یوقونیی رضاند
 یانین یانانور خاطر ییج کجایک
 باقی نیه صاحبی نیک ناده نایم
 لیلی عجباً اصلی ندر نیک رادی

ما فی بدایه صوری قول ایامک
 مستلهم اول دو سم لفظ نیک طحان ایامک
 غنایان قن چشم قنک نیه لیلی الله
 نیو کله کوز دو سم کل نوسمان ایامک
 چشم نکران غنایان حال وصله کله
 عاشق رازن درون جان نایم ایامک
 غنایان نیت درون نایم قن ایامک
 نیک کله نیت درون نایم قن ایامک
 باقی کله نیت درون نایم قن ایامک
 صان درون نیت درون نایم قن ایامک

ای بر او ازین کله غنایان ایامک
 باقی کله نیت درون نایم قن ایامک
 زین خاوان اول کله نیت درون نایم قن ایامک
 بالله مالک نیت درون نایم قن ایامک
 می راحت دیو کله نیت درون نایم قن ایامک
 کله کله نیت درون نایم قن ایامک
 کله کله نیت درون نایم قن ایامک
 کله کله نیت درون نایم قن ایامک

طوری عهد در عالم درویشی نماند
 کبر خان تو نور تو سواد آه که بود
 زین ایامی تهاق من از آن هو نش
 نزار زان عکاس طوفانی آری بود
 یالده و من لدن عینت لاله صفت
 نجای تو یله کایرین و کین تارک
 خدا زان آفاق سیر لاله کاز
 دهان تنک دلاوی بر روز لک چون
 بلخ خستی اشقار او هوسنا که چنان

تو بیایه باقی حاج انور خلیل
 مستطوره سولاکر من غبار کوبینه
 چشم کویان به نور انور خلیل
 بو الی نندی چمن زدن سیر
 آفتاب عالم انور که بر روشن
 جامع عشق انور خلیل
 چشم زدن غبار آینه نقش بر زیبا
 بیخه خان کبر کجای ماه جاده
 طافور زین خلیل غبار در سیر
 زانکه رسم عازرا او روزی بود چنان

سال من و زرق بینت سواد در کمال
 باقی ملک تاله کسار عشق لاله
 جامک افندی بر زنی واری دکل
 غلمان و ساه کلاش زین بیله تکل
 کتیرا لک بکرده من نهی دکل
 سلطان جارا منی انیم در دکل
 خورشید کاسه ذوق به صین من کل
 کین و سخنی ذوق از من بیله تکل
 کویان الله آله اول کوی دکل
 تکل برای هر روزی دکل

باقی سیر زین عشق در کمال
 زخم خدایک تو من رضایان قدر کل
 شمشیر بر کل کین بر دکل
 برن از در کمالی برین شمع آه
 بر صوفی نینداز او بر بند کل
 نایغ سید ایمن و لایم و وصال
 ارباب عشق من کس تکل خد کل
 جان فلک بخت جان الله در کل

محال بود در شتر سینه نو لایق غزال
 سودا ز صواب و بزرگ دلبار از خصال
 نعل سینه عند کس که بگریزید
 شرف سپهر و کدی که کوشه طهارت
 سخن خنایاری که نقش در لایق
 لوح ضمیر بار مادی صور تکوین
 باز کردی خنک و زلف خنک ظاهر و باطن
 در سیمای زلفه خنک خنک
 صاحب جمالک احکام الیک محبتی بود
 باقی قول الی بزی او حسن و جمال

اسب ناز نهایی بار بار بدیدار مال
 تعادرت کجای آگاسینه ده او اشدر مال
 حضرت آقا که با غن سید اشکم
 قطره سر و چمنک آینه سینه سکه
 نغمه او و ز کوردی صفا آینه سکه
 بر لب خنکای حیا در آن توب آرزو
 آرزو آیدین سلطنت دنیا سکه
 خدمت خاک در بار تو بجا و جلال
 باقی مال که کای در بار او نشاند
 باقی عورت و شرف باقی بخت و اقبال

کلای ارض در بلیک شاه و خنک و کل
 لاله روشن آینه دوش مبدی پرده کل
 در دلدان کل کلای بود دروغ فادر در کل
 قطره قطره خنک کوزدن در مادام ای کل
 دولت دنیا چون هرگز زین کل
 بزرگ آرزوی کل در حال عالم ای کل
 کلین کلین مادی بود او کل
 اختیار آید باقی خنک آدم کل
 در بار آید باقی صفت خنک کل
 عشق سرگردان در عالم کل

عشق کجا قلوب تا عشق آل و فضل
 عشق کجا قلوب تا عشق آل و فضل
 عشق کجا قلوب تا عشق آل و فضل
 عشق کجا قلوب تا عشق آل و فضل
 عشق کجا قلوب تا عشق آل و فضل
 عشق کجا قلوب تا عشق آل و فضل
 عشق کجا قلوب تا عشق آل و فضل
 عشق کجا قلوب تا عشق آل و فضل

درویشی ز سر غم و دل طایر گل
 جان حسن ایله کی بری باستان گل
 بر آرق صلوات الدن و نور گل
 بازی در داغ کوی باز گل
 کجا ایست صومالی
 سینه کجا ایست صومالی
 جلد رخ بزمند کون ایوب باز گل
 وضوح بر آرد زمان دیوان گل
 ناز زلف باران بنیاد لعل نزار گل
 ناز حسن شاه دی کورک در لعل آفرین
 عین دولت نوح جان باطن گل

صمیم بلبلی یاز آن کجا کلان گل
 لڑشنی در میان ایوب جلایان گل
 اولی عشق آغده بد کجف انار گل
 حاجی و روی جبین بزمند آشنایان گل
 آری روی برون هوای بلبلی نور گل
 سبیل اندر داده نیم جیب لایروان گل
 در روی جیب آغده آرزو ناز و شین گل
 زنده جانان آتش بلبلیک نزار گل
 کوی ای کورک باغی نخل غشک سنگ
 صلبین روی زینب حسله آزار گل

راه ابله برت کورن آج صورت زیبا گل
 هر نظر آینه وضع جهان آرایه گل
 دل در اول جبر مقتصدان و بودار گل
 نوله درونک عالمه صبح آرزو در بار گل
 عین بی سبیل جهان رخ گلستان گل
 بازی در داغ کون حضرت قلبه در بار گل
 جاموش کورک بوزن اوج جگر خون گل
 عین کارای سیرت لاله عکس گل
 حال زاری باغی گلن استرک زینان
 قامت خاک در قاهره روی زلف آفرین

207

چوئی نام کجاست باقی
 حاله ماه بیان آصدی لک
 جیش ایدوب بری قفد حسنون
 لاف چا تلمون ایمان قوفک
 نغمه است شفته بکرده مرا
 دلک ای شیخ شیون کار دلاک
 قتی اللری سر زلفک
 چوین چکشند اول ایامک اولک
 آرمز جام انکلی انک

خوزه کجاست در دندک و صفای کم
 حادی تفریح اولک
 خوز اولک و کمال اولک
 آنجا به عیبی فصل و هند و لک
 یوزری بویله قورزی اگر ای راه رد
 آیه بر کمال رضان کورن مهر اولک
 قشبه بلایه ناهیدیک یوزنه غم سیر
 کاکوینوز کاکه کوزن خول بر اولک
 قتیله آغاز بد لک غم جاد اولک

ما کله باقی لک ساروان ایلرادی
 اولدر ساکن کجاست اقدی قوفک
 بنده قورق قومه بن کجی آزرد ایله
 یلدروزی در و تان اولور باد شهر اولک
 دو کلور قطماری حاتی هم جور اخیار
 جوروش بوزیشین بر ایکی بولک
 نیجه اولور داغ اولور ایله ایله ایله ایله ایله
 کیمین چو اولدندن کولک سبولک
 اولر ایلر اولک کوزنی راحه اولک
 در ایلر اولک کوزنی راحه اولک

اعتدال و زنگیوب آب و حوس قورک
 خیملر قورده غم قانی جالب عیشه
 خلق چو قورق اولور شادی دماس قورق
 جامی بویله تاش اولور بیله اولدی
 خلیج هم در کورده شکره قورق قورق
 اولور قورق ایله خطاره کون جلازی بوی
 سوره بوزیدیم اولورون و صفاس قورق
 بزی ایکن کلام جور و صفاس قورق

دروغی که سنک کسبه آنچه جان
 بینه اوین ای بیخ دلازان
 قبا الی کوه شیوه زفار کراک
 اخص برین حرفیا کین طواک
 اکند دهری نهم وانا قارین
 باقی استی جگلم فواک
 راه کاراره در بر یولدی استیواک
 سرفا سترکی بان الی یولک
 نهجب داناک انشایه ای لزار
 جودوش نهجین بریاکی یولک
 کلکی پورهن نامی صلیان لیب
 لالهوش رخ دروم آشکارا اسم کرد
 زنده بازیده عدونک دشاری صفت یازون
 نخله و چشم سوارن بخبار اسم کرد
 لیب زهراک زایست ریادون خزان
 خانه عشقک اساس استوار اسم کرد
 بزم کزبان جگاری خاموش باقی یولک
 تامله و صغان غزلت اختیار اسم کرد

لولیه زلاله طغیب کو شوار کمال
 ایندی چین نازله عن خدار کمال
 کون طر غدا صندیه بیج کمال
 آردی سبال سقظه بریا کمال
 بردستانه دوزدی بیون صحن کلستان
 قوس و چشمه کرسن از اغدار کمال
 دیلدوت باغ و گلستان یزد کمال
 زلف گلستان و شیار یاز کمال
 درنده و زنی بیخه صفت باکله ناز الی کمال
 آج و درون ایچکله اغدار کمال
 کازری خارخانی کلزار عالک
 کلنیدی بلبلی ناز زار کمال
 باقی بزین کورده دی خدرک سلطان
 کلزار دهری کج کل بدضر کمال
 زنگل رنگله اوله کور و اغدار کل
 فایحان تمیزی آشکار کمال
 کلزار کلک باکله فضل نازار کمال
 دامان ایندی بر کج کل حوال کمال

دست خای اول قامت رخسار بل
 هر آنکه بشنود حاتم الاون بل
 حالت غشقه در آمده نور آیت
 زلف روی قدی با ده همون بل
 دل در آناله شریف نور فایله در
 حسن آینه حسن رخ زینار بل
 عشق در حس کوی وین ترانه با
 اللی ارون کیم بوینکار بل
 دولت در جهان دور زمان ای باقی
 باد از اولدوغن قضا دار بل

خال جانده اووردی دم وصله حال
 سیم کرای روح و روان اوله حال
 باقی قلم ایله شمشیر جیش
 برونه نصیب اولدی تفصیل آنا حال
 زخمیه کلک اوله کیشی بیکار
 مشهور در اولک علی لیریک
 قدم کی خال قدوک اویدی نعلک
 عطری اول جان و فادرا که مشغول
 هر آنکه بشنود قضا دار که مشغول
 کوی اولدوغن قضا دار بل

کوی اولدوغن قضا دار بل
 کوی اولدوغن قضا دار بل
 کوی اولدوغن قضا دار بل
 کوی اولدوغن قضا دار بل
 کوی اولدوغن قضا دار بل
 کوی اولدوغن قضا دار بل
 کوی اولدوغن قضا دار بل
 کوی اولدوغن قضا دار بل
 کوی اولدوغن قضا دار بل
 کوی اولدوغن قضا دار بل

روشن اوله انا العجا وارضه رهم
 برین مایه فی با فدی کله شعله آه
 همک لیلایا اندی ای کوه بلده
 جسمل سیریا کورین دغ بیسیاهم
 لطف الله الیک تو لدر و جوری بیج
 آه ایلمون کسب نظام الله استاهم
 دلدر سکاموش انکله احوالی کویا
 قایرمان کی خاک اوزره تن تان کیهام
 ماتی دله زدم فی سلطنت دل
 بار ایستایک خدیستدر دولت و جاهم

غنیت جویدرهم بلایان دوع اوررایم
 مایست نکالی رسر که آتور دزالی فایتمه
 بلایک عشق الایک بنش سیدل موی زولایه
 دیار در دوعت کوهسار بدر نیم باشنه
 رعطل ایچم فون جا ایدر می یار دیک کله
 اوزر طلعن قانر جودن غیر ایفتم
 باورس فوز دیر تو تاهه قانلور جوی
 نوله اظهر سه خایا کیهام حکم بائنه
 آتور می سحر ایدر باری بر مزان بند
 نه اعلی تندی کور یا قی الله ازیتم

۴۸

ایردم غفان وز زله اول استارین
 حطام کمنه ناله ایله آسمانده بن
 کور و دینک عینله سر شاک کورین
 دیزم ایسید زشته سنه داره دارین
 یار کله کامی العمل فام ایچون
 کوی غالی شت ایدرین خانه خارین
 صوم و صالای ایدر باری یا اینه ندی عمر
 شام عکاک شمشیر ایله یا اینه یا اینه
 جوردی خانی کله سوزی اوکل سوزی
 در دوز ایدر کلام افندی کجه این

باقی اولدی کاکنور خوش
 بیلم سیرین نظمه باون خدر وارین
 برین غنی اوزی کلار دورک انشده
 خار غنک عندیب زار دوزینک انشده
 لیدی مال کله جوی سنل کای بر کول
 بر غنبد خورشید قانر دورک انشده
 با اینه و زور دور هم و دوزینک روان
 صوبی از عاشق دیکلار دوزینک انشده

۲۶

یوزاری صدر و ساریت سکا قیام ایدر
 در اما سو ز منعی تا بار در سالتان
 فرقتان نشسته اطراف پریشانی
 در غنای کس و عیار در سالتان
 زنی سا حشری طرار شیخ و شیخ کار
 خشی کار و شیخی کار در سالتان
 با یوزاری صدر و ساریت سکا قیام ایدر
 عاتیق صدر و ساریت سکا قیام ایدر

تار و زری ان در دلا و طراک سالیان
 ایچک سکا کویا ایچک خندان سالیان
 وار و بی بیون ای اهان کماندن
 اول هو سکا کویا اول سالتان
 فی و شیخ شیخ شیخ شیخ شیخ شیخ
 منتقل قصه ز سالیان غریب آفا در سالیان
 هزاران عیبه کل زان ایچک سالیان
 هزاران عیبه کل زان ایچک سالیان
 یانوب با اقامت سالتان سالیان
 حدت عشق عالمن زیاری سالیان

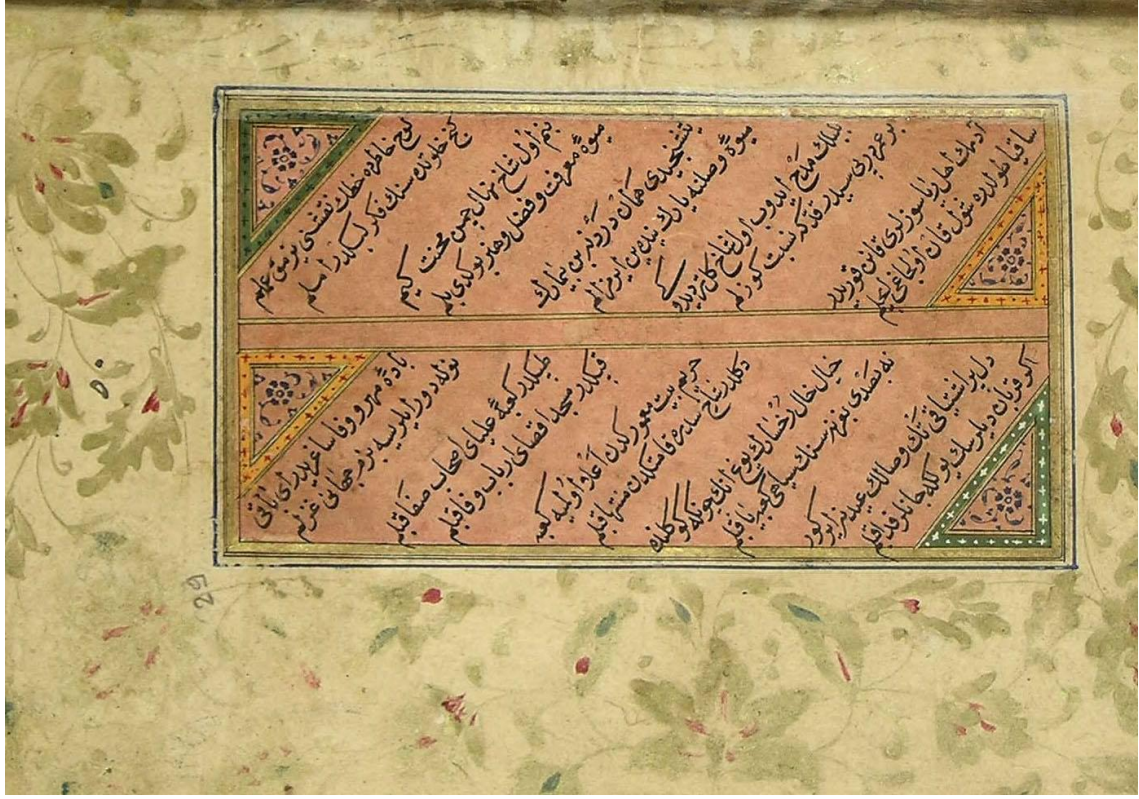
کسه بدست سالتان اطراف اندین منضم
 بلدیس حال در و زری و زری و زری
 کماله تیار ایدر جان بی زری
 قلمون عریف قاضی کسوس مذیون
 عالمه ایلی سالیان سالیان سالیان
 بیچاره تا میدین کون طوق سالیان
 وان کلدی جا زری کون سالیان
 کلندر اولی صورت سالیان
 اولدم باق صفت سالتان سالیان
 سدی اللک تقی جان سالیان سالیان

آشفته نند سالیان سالیان
 مائل حال قاضی سالیان
 ایرادی اولدی سالیان سالیان
 شمشیر عریف ایلی سالیان
 قدر و شرف سالیان سالیان
 جگر ایچک سالیان سالیان
 سالیان سالیان سالیان
 سالیان سالیان سالیان
 سالیان سالیان سالیان

غم موزان بنجی بر یانه
 با آفران وصله از بیم
 گاه خندان و گاه کرمانه
 شمع روشن از این شوقند
 بوخار و جویان کجا بنابر
 های کانه همه سلسله
 میاری بلای حشر را نه
 خسته در عشق جانانم
 سر زنی بی برن غم
 خنده عاری کی خستد دم

آرزوی کسی که تو باغ ایچون بی و با تو
 دل تو زین به قیام بند و نیت که
 نیت که کسوت با صوفی جامع دم
 فایده خاندان بیست ز خسار نه
 بجهل صبر ایمن آتای سورسک آدم
 حالیک نینده من با تو طران سنسوز
 غنچه آن که کلایه در سدی شبنم
 الهی نزه کلایی نثار و خرم

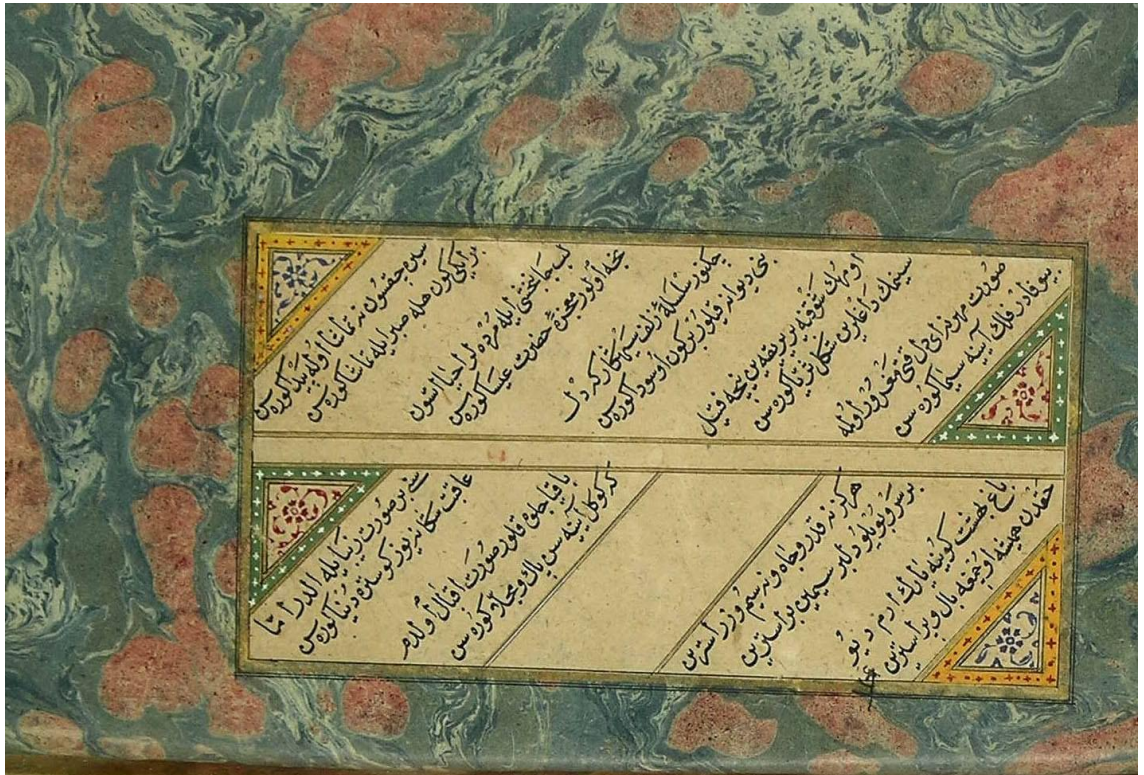
آرزوی آن که تو باغ ایچون بی و با تو
 دل تو زین به قیام بند و نیت که
 نیت که کسوت با صوفی جامع دم
 فایده خاندان بیست ز خسار نه
 بجهل صبر ایمن آتای سورسک آدم
 حالیک نینده من با تو طران سنسوز
 غنچه آن که کلایه در سدی شبنم
 الهی نزه کلایی نثار و خرم

آرزوی آن که تو باغ ایچون بی و با تو
 دل تو زین به قیام بند و نیت که
 نیت که کسوت با صوفی جامع دم
 فایده خاندان بیست ز خسار نه
 بجهل صبر ایمن آتای سورسک آدم
 حالیک نینده من با تو طران سنسوز
 غنچه آن که کلایه در سدی شبنم
 الهی نزه کلایی نثار و خرم

زنی خفت عیندین کوی بیات
 زلف سیاه سار از آن لعلون
 بافت روی برسی چرخان
 اول خواب سید از او لب لعل
 عبد شنید از دی ریختان
 زنی از خط خطا عیندین افشان
 بر لب ناز سیدان نوردی
 قول اوله آن رساله کوی بیات
 باقی سوزی کی جوهر انسون
 بر درده ابر سه گانه اکلان

زنی خفت عیندین کوی بیات
 زلف سیاه سار از آن لعلون
 بافت روی برسی چرخان
 اول خواب سید از او لب لعل
 عبد شنید از دی ریختان
 زنی از خط خطا عیندین افشان
 بر لب ناز سیدان نوردی
 قول اوله آن رساله کوی بیات
 باقی سوزی کی جوهر انسون
 بر درده ابر سه گانه اکلان
 زنی خفت عیندین کوی بیات
 زلف سیاه سار از آن لعلون
 بافت روی برسی چرخان
 اول خواب سید از او لب لعل
 عبد شنید از دی ریختان
 زنی از خط خطا عیندین افشان
 بر لب ناز سیدان نوردی
 قول اوله آن رساله کوی بیات
 باقی سوزی کی جوهر انسون
 بر درده ابر سه گانه اکلان

سید حضور نه تمنای اولیای پدید آورده
 ز کجای حله صبر بلذات آورده
 لبی باغی ایله مهره دل ایجا استون
 بنه اولور عین حضرت عبا آورده
 چکنی رساله زلف سحر کار که در
 نای دیوانه قیام کون ارسور آورده
 ایوان شوقه بر رفته بن بجه قیل
 سیخک و طایرن سکل تر آورده
 صورت مهره ز لیل شوقه زور لوله
 بیوفاد فلک ایستد سجا آورده سن

شین صورت زریایه اللار ما
 عاقبت سکار یوز کوسن دینا آورده
 با قیامی قانور صورت اقبال اولدر
 که کول ایله سن بال و عیار آورده سن

هرگز قدر و جاه و رسم و زور استون
 بر سر و یول و راب سیمین بر استون
 باغ خست کوبنده مالک امردیون
 خندان جینه ارجینه بال و بر استون

بزار ای شعله نغو فکله المندین
 عانی خست آری کوی از بندین
 بر بر بار دی سینه دوداع خینک
 سخن قلک سفله مهر یابندین
 جانای ال کسکری خسته کوی
 مع از ان خوب عددن او بندین
 خون عادل ایوی سانی بزم جهان
 جامه شراب و صافی الماسه فندین
 کسب هوای عشق ای کوی باقی جهان
 دلخاسته سنان درونک بلیقندین

غم خسته با با ایله جان بجز
 سوزی کجا ای میور غصه با مال آورده
 رسالک نونه نای شوره ایله جان بجز
 ایچر سینه کوی درون نام حلال آورده
 تاز عین وصله جان ناله امردین
 چمن بلبلاری نمد کوی و حاور اولدر
 هر کوی که غم غای عشاق اولدر
 رقیب کوی اولدر بجز خوار اولدر
 دین ایله ای قیامی نای اولدر
 قار و کله داری نای جان عید وصال

جان از روی تو جز قول اللاله
 صدیک ایمن دامن در آنک الله
 قدیم کلاب در دکلاد روی جانانه
 کلاب سر زلف بر شاخ الله
 این فرضا ایچم وفالده وین
 فاله وین سانی شجر از الله
 لعلی دل زاده او زین نسبت ای دل
 آرزو ده نم بجای هم جانک الله
 ای چشمه سوزان کله ای طری
 غلظان از لبه بر صده چو کله الله

فانی از نهدی زار روی یوسف کمان
 جلا اولسه دلمان ز لیل الله
 باقی خنده فاخته و قیام باده
 نالان اولم زور بر رخ مالک الله

بلدی سنان کلدوی ای بیوفان
 آشوب دهر وقت روز مانه
 ساله با زاری خفاشته اولسک
 خابور دگر بی دل بر بی برانه

جانان او در کرم سئل ای لورضا جان
 اشیا بی خوبی اوله ای جانان
 جانان ایچم کرم دل شتری ایکن
 او ای منیدی عشق الکلار و اولو
 معان اوله کله در و غمک زان مکلمه
 ایکی آنا کار اولم چشم غم نشان
 چکل آتله سنا ایچم ایله
 بویه بر شاخ زینج زلفان
 آخار باقی کله سمسار باقی
 نشانی ای اولیجی سیر زلفان

غمخوار بار ایله عشر زلفی او زلفان
 می و مجنون قوی ندر مشهوره مالک
 زلفی ایچم کمان اولم کمان اولم
 مدق اعلی اولور زلفی اولم اولم
 مختار مع آیین ده صوفی بی وضع اولم
 معیان قصه در سوزن سوزان ماقدونک
 فرخنج عیندهن حیرتانی روشن
 که انوار سعادت زینج زلفان
 انشان کسدری باقی کمان سمسار اولم
 خوارده قلدر خوارده شنه مضطرب

شایع عالم وصلت خادما لبرکات عظمی
 که عشق آهنگه وصل بار در صفین عالم
 خط ملک و وزیر خانی آفتاب عالمی
 عیب خا همزای غیبی در طایفه و فیضان
 زانی عشق مانع دگر کسوتی از اهل
 بجز یونان عاز قریح طایف از حد
 شایع و فایندن کون سیمای و اوق
 نه فالدی جامدن نیوی نشان درون
 جمالی شمعیه بر و در قالی ارواها کیم
 فیض عسل افروزی جلیع نور عظمی

سر کویک صبا جنت عالم بلورین
 مشهوری نامتای صدای و طوایب بلورین
 شیخ و مشایخ کون ذلک صور زین
 بیوستی بلورین اما کسی رعنا بلورین
 زانما و زین هم زلف سبک اهدا دلان
 حاصل و طایب بجن کویع بلورین
 بلورین بنیلد در هم حالان در صفا
 نه مدارایه مدد دار در زمان بلورین
 باقی کفن و زوی کجا خون اتمه
 آسمانین ذلک سندان زمان بلورین

کلامی کسب کار اندام کون کون
 دیوانه کون کون کون کون کون
 سیم سیمای خورشیدین خالیا کون
 آسمانین طایبین خورشیدین خالیا کون
 زین عظمی عشق کون کون کون کون
 خدمت هوانا که قصد ابدین خالیا کون
 میجا جانان باجه کلاک ندر نسیم
 همچون از اورسد باری کون کون کون
 باقی کون کون عشق اولوبین
 زین عظمی اول سبک ساغر استین

ناله دل اولم زلف عالم و اوردن
 حان فغان غنچه سبک شایع بلورین
 بدی خال در خک زلف کون کون کون
 انفسا هم کون کون کون کون کون
 اعلیو اعلیو کون کون کون کون کون
 آبرود و شایع چشم خالیا کون کون
 متضال غزل کون کون کون کون کون
 طایر اولوق در قسم و الحاصل و غزل
 وصفان از ناز نیند بون شعری باقی
 مظهر مجلس سر آغان بلورین شایع

ایکی مصرعه در قشایر و زوایا
 اقصا کوردن قدوسون عیان
 انظفات ایسه آناه و میان نهار
 خاکدان بر تو خورشیدها آناه به نهار
 شوز آناه کورب دوی کورب دوی
 صاند کورب دوی کورب دوی
 سنایا شالی زوزن کورب دوی
 بیگانه نسبت ابد لرسه نه غیورانه دین
 ارمیان روز فراتن ایلیه جان روان
 با قیچون دینو راوی کورب دوی

دوت انا که اوله ای اولدی هشتین
 جاران اولدی سنبل تر باغ نیندیم
 عین هشتن طم سنبلین حورین
 بین ایچون حورین سنبلین حورین
 سنبلین حورین اوله صخره حورین
 این روان کلن امان و امان
 نینجه کاشای هشتن انا که وار
 باقی ایلیه کورب دوی کورب دوی
 انگری بلند نظرینم دوزین

ناز ادرسه عاشق اول شیخ طراز ایلیون
 ناله قلسون قاشک نازیند مع خوش نوا
 راستدان زنده و کاش سن طراز ایلیون
 نوس اعلیا سین اول طریقی عسکرمون
 نای و ش کذبین بلورینه دستار ایلیون
 نای و ش کورب دوی اول ساسی کلچون ناز
 کندنی نرس ایست سن طراز ایلیون
 نای اول باقی صفت ارم هوش ایلیون
 نای حصار حنک کورب دوی و ز ایلیون

جان اشقان سینه طایع ایتدی ماه نور
 باقدی جان اشقان اوی چندی عیون
 دستار چی خنده مخصوصی ردای شین
 دوز بیک سیکه نوره بنور کورب دوی
 کورب دوی چمن ناله بیل جان ایلیون
 کلن نجان اولسه کورب دوی شین
 کلن نجان اولسه کورب دوی شین
 اریکیار و کون اشکله ای شین حنجان
 دنی نه قبله خطه انا که ماه نور
 باقی جان املی کلیم کورب دوی
 کورب دوی سیکار ای بی قیاسی سوز

اول آفتاب طلعت که در سیه ماه در
 او نشین جهانگ مکه کی در سیه ماه در
 طالع کوا را با ماه اول ماه تا سید
 هر زیندا تفان که سینه چنگ سیه ماه در
 رضا در زدی تا که در سینه ماه در
 جان را با بی طیار غنچه سوری ماه در
 پنج شرفان آفتاب طالع ایاز
 کون سید از نظرون کاه کاه رو
 کون سید از نظرون کاه کاه رو
 کون سید از نظرون کاه کاه رو
 کون سید از نظرون کاه کاه رو

قیام ایندی چمن کون سید
 چار و عزت ششاد قاسم
 کون سید از نظرون کاه کاه رو
 مضر یا ایندی چمن کون سید
 کون سید از نظرون کاه کاه رو
 کون سید از نظرون کاه کاه رو
 کون سید از نظرون کاه کاه رو
 کون سید از نظرون کاه کاه رو
 کون سید از نظرون کاه کاه رو
 کون سید از نظرون کاه کاه رو
 کون سید از نظرون کاه کاه رو

36

تا بقی و صفتی عیون ابد بدین طریقه
 سرور یابدی اول سرور می بالاید
 و از بسبب دروغی که گویید
 ی بسبب دروغی که گویید
 نفس عیان قول قائم است طوطی وار
 وصف لعلک هله اغنیه به سکرینه
 این کلام طایفه ایله خاک حیات سید
 باقی خسته واد بالشی و سکرینه
 عین صفت ای داد صبا بر کس در
 جیف درسی جلاد درین راه
 که ابوری تون اغنه بیوک با ستم
 کوسه نغز نوزن کرا آرا
 کمی کول بغیر اول طوعه عبیر سایه
 عیدین حکایتک سایه سید رخسار
 نازیناد می سن طغیان
 سخی امر مکه به جانار زادی
 شیخ مزوری نور سه نوله احسبه او ماه
 بهر آگفتی هادانک دست آیه
 تا کویان صفت ای داد صبا بر کس در
 جیف درسی جلاد درین راه
 که ابوری تون اغنه بیوک با ستم
 کوسه نغز نوزن کرا آرا

تو فرزند کورده خاک در کمانه
 تو خسته کمال یا جاکرم
 باغچه دوی جوی بکلی کوردی باغبان
 او کی بود دین حکمان ناله و نغمه
 چشمه و ازو غل غنوزلف مادری بو کس کر
 او کی بود دین آفتاب اول آفت دورانه
 دو خسته از نهدان از نهدان و طمان بیری
 وصف حالین کورده کورده کورده
 بار دزدین تالی تالی و درین
 کلان کاشین عدل و دین سلطان
 مبارز اولدی کول جلی شراب نابه
 آه کیم در دین دل در دین
 سن زنگنه آیین چشمه عین اسه و کل
 کهن اول طغنه و از اول سیدین خاب
 سن زلفه جگر کایدیم سر کشتاری یار
 نه قدرت حکمان اولسه اور زانیم
 کویکله عذری جاکسه زینت جرم
 سیدل کله دوزن قدر و اوله
 طان ازوی نکاری کورده ای باری
 سر سوز فلانی شوقی خلی خراب

کوزم کلان نزل عشق در لای لای
 کاکان بود از زین دو نیدی که کرم
 ناله قفسه عجمی عجم و لیلی ای
 آنگاه از لب سینه در کوی ای غافل
 عاشقان کمال برستان این سبای
 زلف خنجر و کلان سر لای درونم
 اربابی غیب کجا فالوری کجا لای
 بلای عالم بودی کجا لای لای لای

کوزم کلان نزل عشق در لای لای
 کاکان بود از زین دو نیدی که کرم
 ناله قفسه عجمی عجم و لیلی ای
 آنگاه از لب سینه در کوی ای غافل
 عاشقان کمال برستان این سبای
 زلف خنجر و کلان سر لای درونم
 اربابی غیب کجا فالوری کجا لای
 بلای عالم بودی کجا لای لای لای

کوزم کلان نزل عشق در لای لای
 کاکان بود از زین دو نیدی که کرم
 ناله قفسه عجمی عجم و لیلی ای
 آنگاه از لب سینه در کوی ای غافل
 عاشقان کمال برستان این سبای
 زلف خنجر و کلان سر لای درونم
 اربابی غیب کجا فالوری کجا لای
 بلای عالم بودی کجا لای لای لای

کوزم کلان نزل عشق در لای لای
 کاکان بود از زین دو نیدی که کرم
 ناله قفسه عجمی عجم و لیلی ای
 آنگاه از لب سینه در کوی ای غافل
 عاشقان کمال برستان این سبای
 زلف خنجر و کلان سر لای درونم
 اربابی غیب کجا فالوری کجا لای
 بلای عالم بودی کجا لای لای لای

قنای اول بوی کل بیخه در
 کجا که همه از آن هب
 در کمان و قاسم و در
 غم و مضه که ای سوزنده در
 بجز از این که شاکه نندرد
 کور و با بی نام ای سوزنده در
 فو آموون با همه آنک رواقه در
 ای بن خسته به لطف آمله آمیز
 کله که کمان و در در آمیز

ای که کمان و در در آمیز
 کله که کمان و در در آمیز
 ای که کمان و در در آمیز
 کله که کمان و در در آمیز
 ای که کمان و در در آمیز
 کله که کمان و در در آمیز
 ای که کمان و در در آمیز
 کله که کمان و در در آمیز

ناله

لاله

ای که کمان و در در آمیز
 کله که کمان و در در آمیز
 ای که کمان و در در آمیز
 کله که کمان و در در آمیز
 ای که کمان و در در آمیز
 کله که کمان و در در آمیز
 ای که کمان و در در آمیز
 کله که کمان و در در آمیز

ای که کمان و در در آمیز
 کله که کمان و در در آمیز
 ای که کمان و در در آمیز
 کله که کمان و در در آمیز
 ای که کمان و در در آمیز
 کله که کمان و در در آمیز
 ای که کمان و در در آمیز
 کله که کمان و در در آمیز

۸۶

ایون

Handwritten text in a rectangular frame on a red background. The text is arranged in several columns, written in a cursive script. The content appears to be a collection of verses or a short treatise. The text is dense and fills most of the frame.

ک

Handwritten text in a rectangular frame on a red background. The text is arranged in several columns, written in a cursive script. The content appears to be a collection of verses or a short treatise. The text is dense and fills most of the frame.

ک

ک

مادر

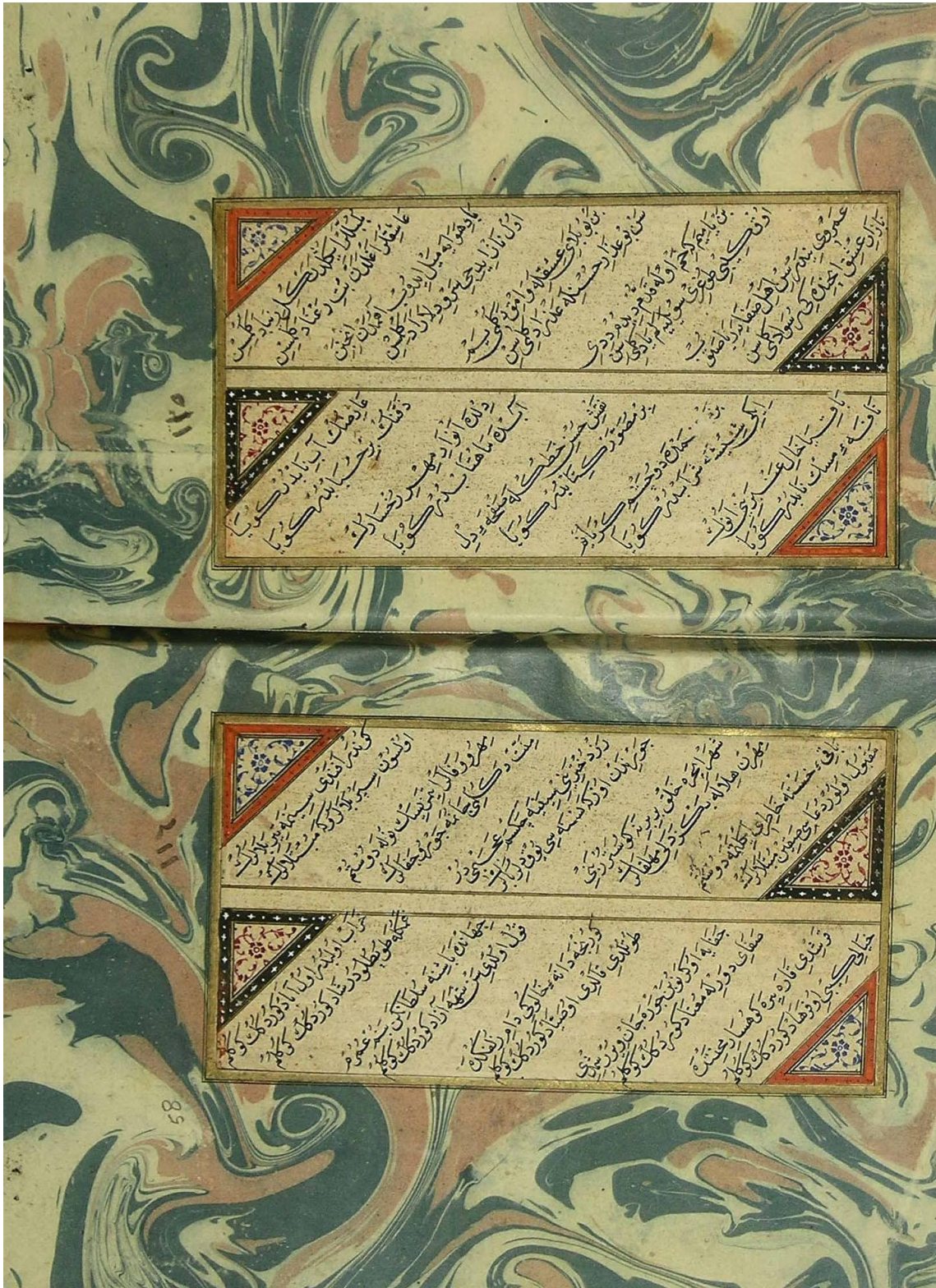
کلاه

50

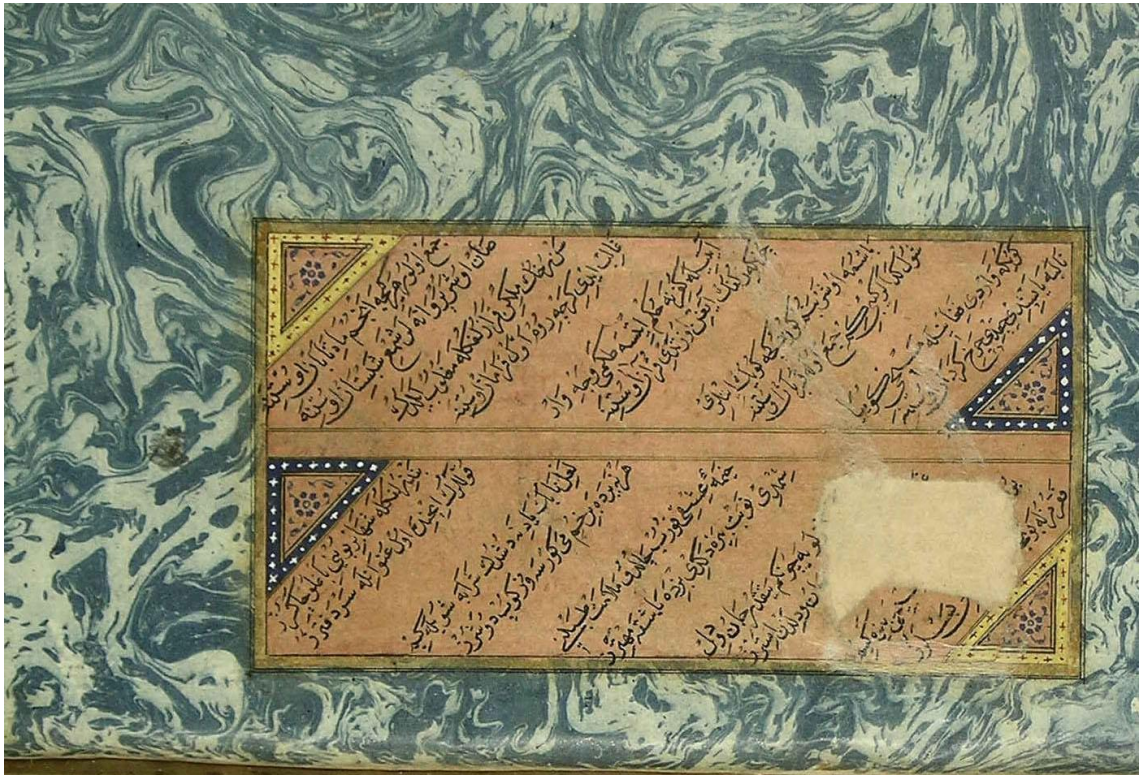

موردی

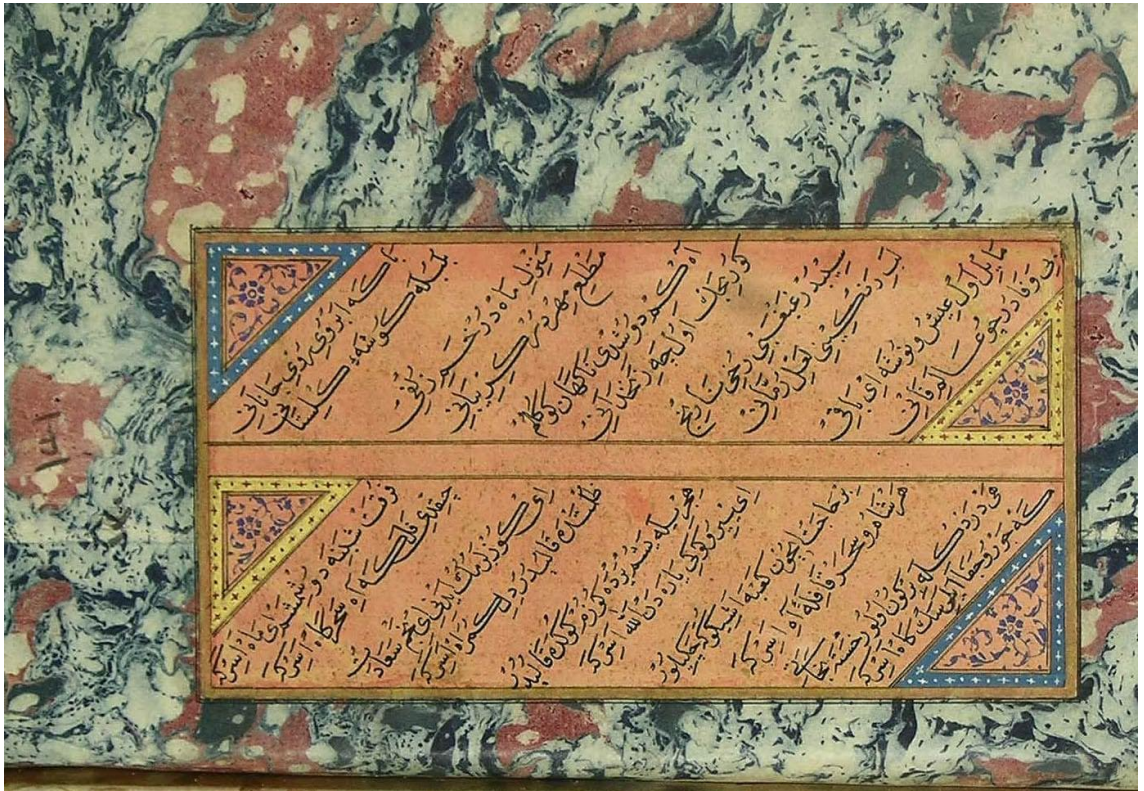

Handwritten text in two columns on a red background with decorative borders. The script is a cursive style, likely Shikasta or Nasta'liq. The text is arranged in approximately 12 lines across the two columns.

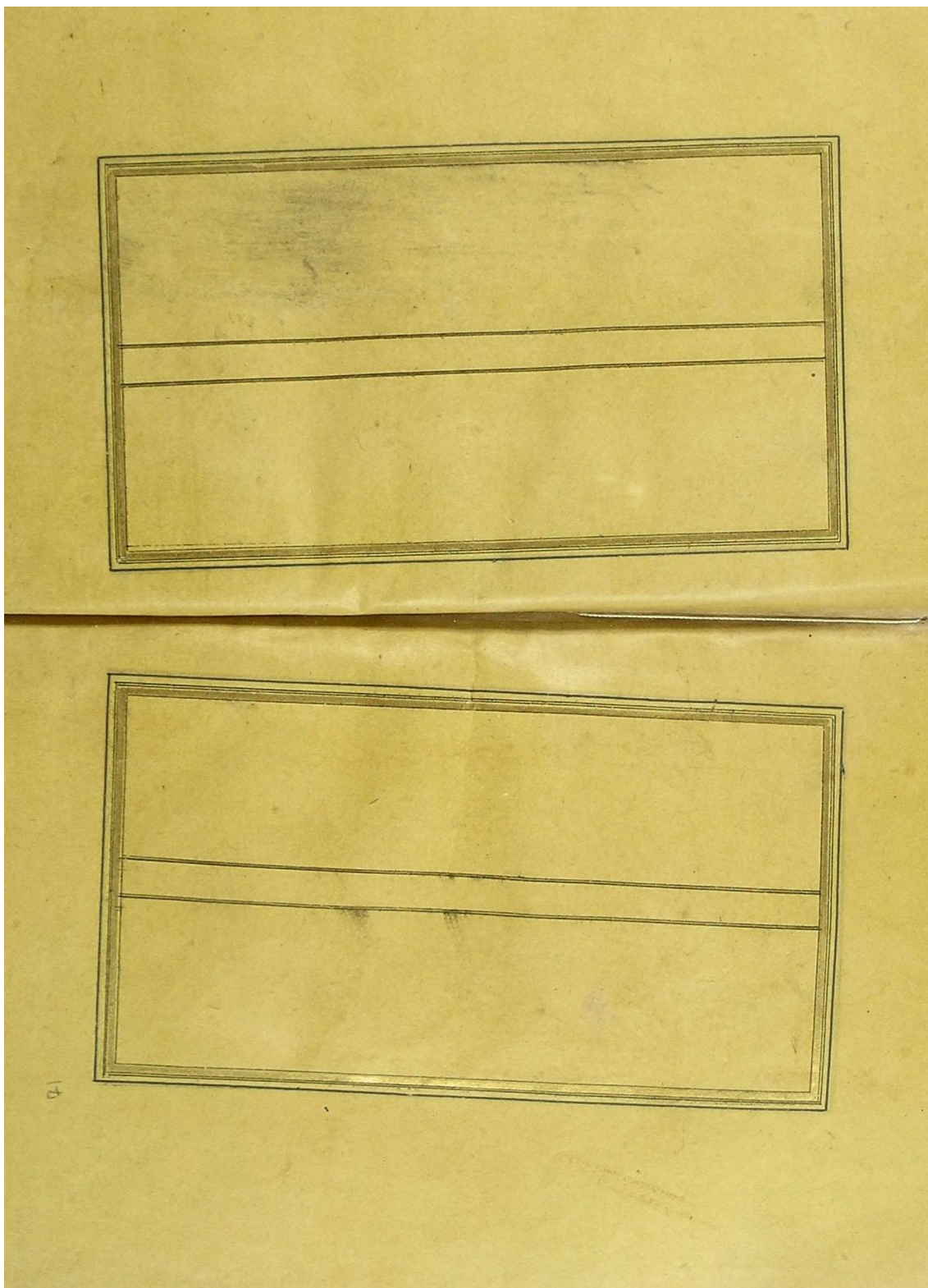
Handwritten text in two columns on a red background with decorative borders, set against a marbled paper background. The script is a cursive style, likely Shikasta or Nasta'liq. The text is arranged in approximately 12 lines across the two columns.

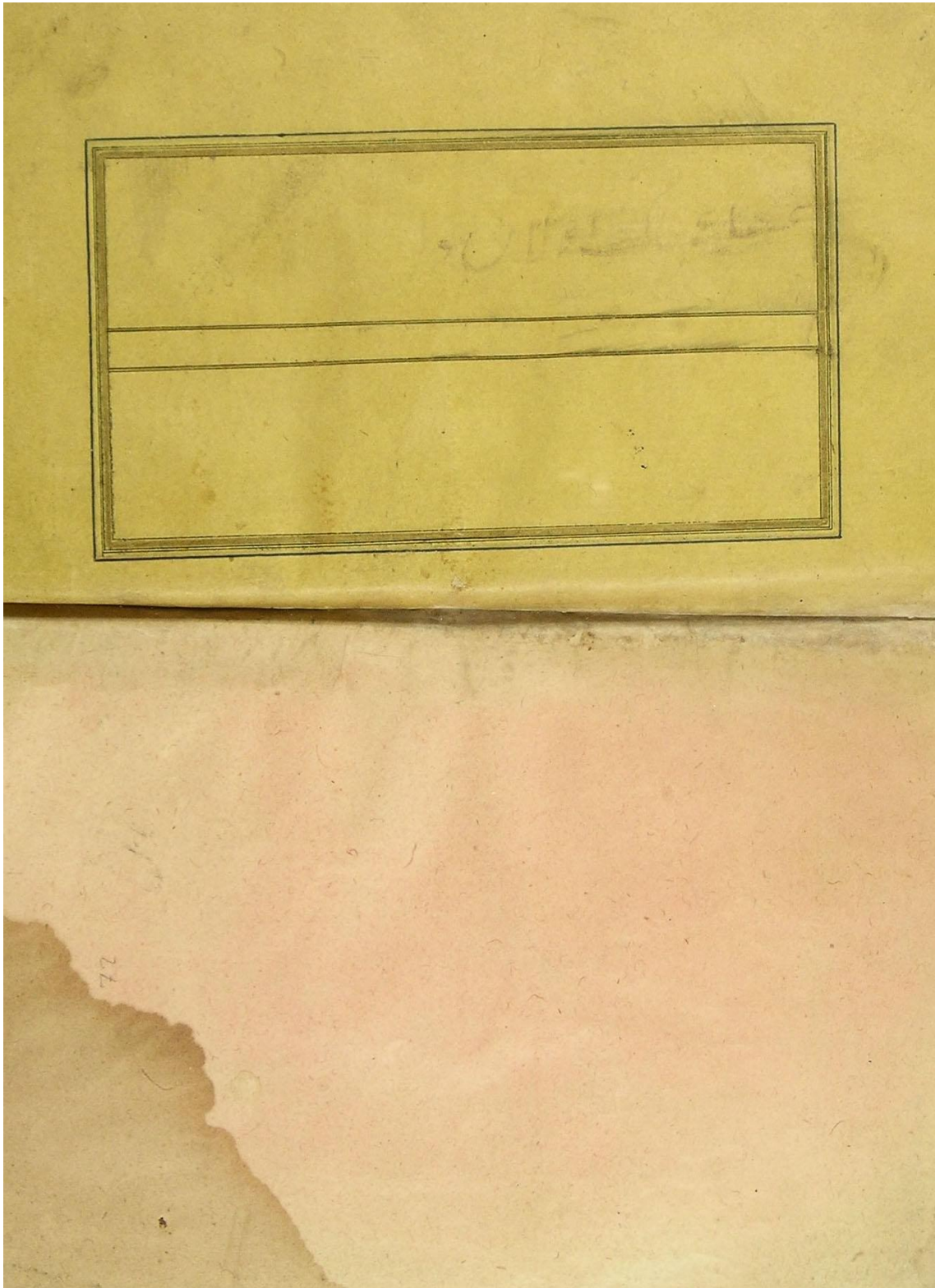

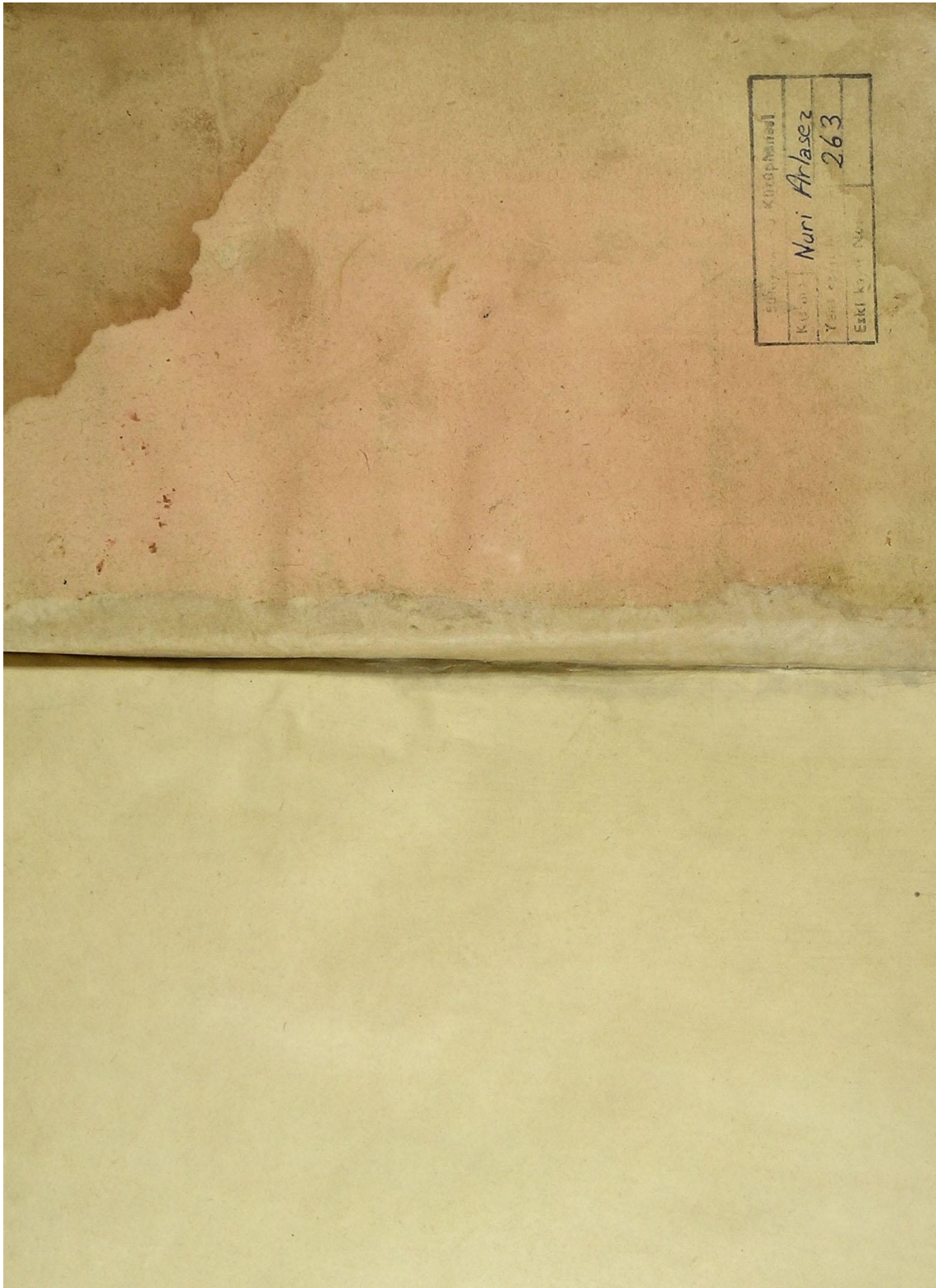

ÖZGEÇMİŞ

Merve MUTLU 11.12.1987 yılında İstanbul Kadıköy’de doğdu. İlköğrenimini İdealtepe İlköğretim okulu, ortaöğrenimini Güzide Yılmaz İlköğretim okulu ve lise öğrenimini ise Hasan Şadoğlu Lisesi’nde tamamladı. 2006 yılında Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde lisans eğitimine başladı ve 2010 yılında mezun oldu. Aynı yıl Marmara Üniversitesi’nde pedagojik formasyon eğitimi aldı ve 2011 yılında eğitimini tamamladı. 2012 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalının Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında yüksek lisansa kabul edildi.